3,-

INITIA
HISTORIAE GRAECORVM LITTERARIAE

SECVNDVM EDIDIT

GODOFR. ERNESTUS GRODDECK

AVGVSTISSIMI ROSSORVM IMPERATORIS A CONSILIIS STATVS. ORDINIS EQV. S. VLADIMIRI IV. CL. LITTERAR. GRAEC. ET ROMAN. IN ACADEMIA CAESAREA VILNENSI PROF. P. O. EIVSQVE BIBLIOTHECAE PRAEFECTVS. REGG. SOCC. DOCTRINAR. GOTTINGENSIS ET PHILOM. VARSAVIENSIS AMICVS ET FAMILIARIS. CVRONICAE LITT. ET AA. SODALIS ORD. ARCHIDVC. LATINAE IENENSIS SOCIVS HONORARIVS

PARS POSTERIOR

VILNAE
SVMTIBVS IOSEPHI ZAWADZKI
MDCCCXXIII

Licet imprimatur: ea tamen lege, ut excusus liber ne prius veneat, quam apud *Censorum Collegium* deposita sint eiusdem exempla quae nuncupamus, primum videlicet in Collegii dicti usum; duo ad Ministerii institutionis et educationis tabellarium; quartum et quintum ad CAESAREAM Bibliothecam publicam; sextum ad CAESAREAM Doctrinarum Academiam; septimum ad CAESAREAM Litterarum Vniversitatem Aboënsem mittenda. Vilnae Kalendis Novembr. MDCCCXXIII.

Michaël Bobrowski Can. Cathedr. Brest. Ruthen.
Prof. Extraord. Univ. Vilnen. Coll. Cens. Sod.

INDEX PARAGRAPHORUM

Aetas Tertia a morte Alexandri Macedonis usque ad Constantinum M.

Tabula Scriptorum Graecorum

Qui a Constantini M. inde temporibus usque ad Imperii Byzantini finem innotuerunt.

AETAS TERTIA.

Litterarum Graecarum status vicesque sub PTOLEMAEIS *et* ROMANORVM DOMINATIONE *a morte* ALEXANDRI MACEDONIS *usque ad* CONSTANTINVM MAGNVM.

324 A. CH. — 323 AERAE CHRIST.

Disciplinarum severiorum pariter atque elegantiorum, Grammatices, Critices, multaeque et exquisitae doctrinae studia maxime florent *Alexandriae* Aegypti.

ERATOSTHENES — LONGINVS.

§. 106.

Graecarum post Alexandri fata litterarum faciem valde immutatam esse, historiarum aeque ac scriptorum monumenta testantur. Magna ingenia, quorum nisu sublimi *poëseos* varia genera cum historia et eloquentia ad summum artis fastigium erant evecta, partim diu defecerant, partim nunc demum defecerunt. Successere poëtae, ingeniosa quidem veterum imitatione commendabiles, tum sermonis puritate, cultu, elegantia insignes, sed quibus inveniendi facultas pariter defuit ac *spiritus acer*, *mens divinior* atque *os magna sonaturum*. *Oratorum* porro studia Sophistarum et Rhetorum artibus et argutiis cesserant. Cunctorum autem in arte aut disciplina qua-

dam excellentium virorum animos *multae* et *variae doctrinae* (*polymathiam* Graeci vocant) cepit *amor et studium*; fabularum et historiae antiquae rerumque mirabilium investigatio curiosa, que vel *historicorum* huius aetatis maiori parti fraudi fuit. Repertus hinc primum est *ordo* quidam *eruditorum*, *Grammaticorum* nomine notus, qui ab omni reipublicae tractatione exclusi, in otio et litteris vitam consumerent, quique omnibus doctrinae copiis instructi, praesertim historiarum et antiquitatis exploratores peritissimi, cum artium politiorum et disciplinarum severiorum studiis linguae Graecae scientiam accuratiorem coniungerent, veterumque scriptorum omnis generis exemplaria emendandi, interpretandi et subtilius diiudicandi artem, ab *Homericis* orsi carminibus, primi excolerent traderentque: unde *Philologiam* cum partibus suis praecipuis, *Grammatica* proprie dicta, *Critica* et *Hermeneutica*, originem et incrementa satis ampla duxisse notum est. Quarum causas mutationum praecipuas si quaesiveris, reperiri eae primo videntur in ipsa ingenii humani indole ac natura, quod, ubi summa quaevis attigit, de fastigio isto sensim delabitur, ipsaque exemplorum magnitudine et copia velut depressum, aut, quos superare se vel tantum assequi posse diffidit, eorum incitatum cursum a longinquo sequi, dotesque ac virtutes clarissimas saltem imitando exprimere et adumbrare conatur; aut nativi sensus, simplicitatis et leporis defectum, quaesito et operoso ornatu, pigmentis fucoque puerili frustra compensare studet. Cf. *Wyttenbachium* in Bibl. Crit. P. V. p. 11. Maiorem vero, ad infringendum ingeniorum vigorem, studiaque litterarum et genus scribendi mutanda, vim attulit rerum et civitatum Graecarum status a pristino nimium quantum diversus, ex quo Graeci, imprimis Athenienses, suas res ipsi curare desierant, Macedonum primo, mox Romanorum imperio subiecti. *Alexandri* quidem expeditionibus licet sermo et litterae Graecae per plures disseminatae terras, rerumque ac hominum et populorum notitiae insigniter auctae fuerint: illud tamen et linguae puritati ac nativae elegantiae, et litteraturae indoli sincerae, omnisque peregrinitatis, ut ita

dicam, adhuc experti, haud parum obfuit; hi vero scientiae auctus et incrementa, quamvis per se magni facienda, multiplici tamen doctrina magis onerabant quam exercebant ingenia, eoque ipso vires et impetum eorum frangerent et inhiberent necesse erat. Quo minus utrumque hoc accidisse miremur, quum post Alexandri mortem immaturam, bellorum civilium, undique erumpentium, ingruente calamitate, litteris e Graecia Asiaque pulsis, *Alexandriae*, nova et amplissima urbe, in ipsis utriusque orbis confiniis sita, civiumque et exterorum frequentia, commerciis, opibus, luxu regali mirabiliter florente, perfugium et receptaculum tutum et honorificum pararet *Ptolemaeorum* primorum munificentia, in litterarumque studia amor singularis: condito praesertim *Museo*, primo ac fortasse unico per terrarum orbem doctissimorum hominum contubernio atque convictu, regiis sumtibus liberaliter sustentato, ac *duplici Bibliotheca*, a librorum copiis instructissima; altera in *Bruchio*, Alexandriae urbis parte pulcherrima, regumque sede; altera, quae serius accessisse videtur, in *Serapeo*. Quae tot et tanta doctrinae reique litterariae in dies magis succrescentis instrumenta et opportunitates, accedente haud multo post *regum Pergamenorum*, maxime *Eumenis* et *Attali* II. (197 et 159 ante Ch. n.), simili litterarum studia promovendi ardore, et cum Ptolemaeis contentione, fieri non potuit, quin infinita legendi, operoseque congestam doctrinam scriptis ostentandi cupidinem accenderent, et virorum doctorum diligentia ad ea litterarum studia converteretur, quae tum maxime niterent, regumque cura et vulgi opinione prae ceteris alerentur expeterenturque. — Ceterum etsi Alexandriam litterarum per huius aetatis decursum sedem et domicilium fuisse diximus; eas tamen e Graecia, Asia, insulisque Graecis prorsus exulasse, minime credendum. Neqne *Athenae* antiquam, litterarum artiumque studiis partam, non diu servarunt gloriam: in qua cultissima urbe et ineunte hac aetate *Comoedia nova* floruit (§. 82. 84.), et *philosophorum* atque *rhetorum* scholae, vel *sub Romanorum dominatione*, admirabili fama viguerunt, adeo ut *victa* urbs artium dul-

cedine studiorumque humanitate *ferum cepisse victorem* diceretur.

Heynii Prolusio *de Genio Saeculi Ptolemaeorum* cum eiusdem Auctario in Opusc. Acad. Vol. I. p. 76—134. — Essai historique sur l'école d'Alexandrie, et coup d'oeil comparatif sur la littérature grecque, depuis Alexandre le Grand jusqu'à celui d'Alexandre Sevère. Par *Jacques Matter.* T. I. II. Paris 1820. 8.

§. 107.

Poëtarum Alexandrinorum, qui Ptolemaeorum temporibus maxime Alexandriae floruerunt, carminumque argumenta suorum plerumque ex fabulis antiquis, aut e subtili disciplina, ex astronomicis, physicis, geographicis et apotelesmaticis petierunt, *septem principes* in variis poëseos generibus numerasse et *Pleiadis* nomine comprehendisse videntur Grammatici Alexandrini, si fides habenda sit Tzetzae in vita Lycophronis, coll. Eustathio ad Odyss. ε' 272. Certior fama est *Pleiadis tragicae*, cui septem item poëtas, in tragico et satyrico dramate Ptolemaei Philadelphi temporibus excellentes, adscriptos esse legimus ap. Schol. Hephaestionis p. 32. et p. 93. ed. Pauw. De quibus tamen ipsis, quinam fuerint, variae scriptorum et discrepantes sunt sententiae. Vide *Aug. Ferd. Naekii* Schedas Criticas, Halis Saxon. 1812. 4. p. 1—3. Cf. Fabricium Bibl. Gr. Vol. II. p. 318 Harl. *Ruhnkenium* in hist. crit. Orator. graecor. p. 95. *I. F. Leisnerum* de Pleiade Tragicorum Graecorum, Gizae 1745. 4. *A. M. Nagelium* de Pleiadibus veterum Graecorum, Altdorf. 1762. 4. — *Septem* vero illi in Pleiadem poëtarum varii generis relati, quorum, uno *Homero*, Moerus *) poëtriae Byzantiae filio, cuius olim *tragoediae* XLV aut LVII legebantur, excepto, nonnullae carminum reliquiae hodieque supersunt, fuere *Lycophron*, *Theocritus*, *Callimachus*, *Aratus*, *Apollonius Rhodius*, *Nicander*, et, quem modo diximus, iunior *Homerus*.

---

*) *Moerus* a *Μοιρώ*, non *Myrus*. Vid. *Salmasium* de usura p. 42. *Iacobsii* Animadvv. ad Anthol. Gr. T. XIII. p. 920.

§. 108.

Horum, sive ingenii florem spectes, sive carminis quo excelluit Veneres, primas sine ulla dubitatione tenet *Doricae* Musae eximius interpres, *Theocritus* Syracusius, regnantibus in Aegypto Ptolemaeo Philadelpho et Hierone II. in Sicilia clarus, circa Ol. CXXV. 4. a. Ch. 277., quem Alexandriae aliquantum temporis degisse constat, *Arato* poëtae familiarissimum. Is Siciliam, patriam suam, illustravit carminis *bucolici*, si non inventione, (nam pastoricii cantus origo et mos longe antiquior in ipsa Sicilia esse videtur, et *Stesichori*, lyrici poëtae itidem Siculi, iam laudari *μέλη βουκολικὰ* vidimus §. 40. T. I. p. 59.; ipse autem Theocritus (Idyll. VII. 27. et 40.) *Lycidam* Cretensem, Samium *Asclepiadem* et Coum *Philetam* in bucolico carmine ante se floruisse fatetur *);) certe perpolitione, qua tantam nactus est celebritatem, ut in tenui hoc et molli poëseos genere plurimorum sententia princeps haberetur. Carmina autem Theocritea, *triginta* numero, quae sub *Idylliorum* (*Εἰδύλλιον*), i. e. breviorum miscelli fortasse argumenti carminum, nomine leguntur, *dorica* maximam partem dialecto, quamquam ad *Ionismi* mollitiem in nonnullis inclinante, composita, neque unius generis esse, nec Theocritum omnia auctorem habere, nemo dubitet. Quae vere *bucolica* dixeris, tertiam fere partem implent duntaxat. Reliqua aut *epicorum* fragmenta sunt, ut XIII. *Hylas*. XXII. *Dioscuri*. XXIV. XXV. *Heracliscus* et *Hercules λεοντοφόνος*, quorum auctorem fuisse *Panyasin* suspicatur vir doctus **); aut *Mimorum* imitationes, ut *Venefica* II. et *Adoniazusae* XV. (§. 86.) in quibus mulieres Syracusiae inducuntur Adonidis festum Alexandriae celebrantes; aut *mixti* argumenti, modoque *lyricis* carminibus, modo *lusibus* meris annumeranda. Atque alios etiam auctores prodere videntur viris doctis VIImi idyllii vss. 52—90. ab eruditissimo censore huius libri Ienensi pro

*) Cf. Moschus Id. III. 94—99.
**) Fr. Schlegel in Geschichte d. Griech. Poesie p. 201.

Lycidae Cydonii insigni fragmento, a Theocrito servato, habiti; XVII. Encomium Ptolemaei. XVIII. Epithalamium Helenae. XII. *Ἀΐτης*. XIX. *Κηριοκλέπτης*. XX. Bubulcus. XXVI. Bacchae Pentheum discerpentes. XXVII. *Ὀαριστύς*. XXIX. *Παιδικά*. XXX. Epicedium in Adonidem, cet. Vide *Brunckium* in Analect. Graec. T. I. *Manso* in *Nachträgen zu Sulzer* etc. T. I. p. 90 sqq. *Eichstadium* in libello qui inscribitur: Adumbratio quaestionis de carminum Theocriteorum ad genera sua revocatorum indole ac virtutibus, Lipsiae 1793. 4. et *E. Reinholdum* de genuinis Theocriti carminibus et supposititiis Ienae 1819. 8. — Idylliis subiunguntur his insuper XXII Epigrammata, Theocrito adscripta. — Quae Musae Theocriteae reliquiae in pulcherrimis antiquitatis Graecae monumentis merito reponuntur. „In summa simplicitate mira aliqua suavitas, in aliis venustas et *χάρις* aulae et caeli temperatam aliquam et mixtam mollitiem spirat" *).

Codices Mss., quibus etiam *Scholia* Graeca veterum et recentiorum Grammaticorum in Theocritum, modo auctiora, modo contractiora, passim adscripta sunt, alii plura, alii pauciora carmina Theocritea continent. Eorum notitiam dedere *Reiskius* et *Wartonus* in Theocriti editionibus quas curarunt. — Post *editionem principem* Mediolanensem 1493. fol. cum Hesiodo et Isocrate (§§. 27. 90.) quae nonnisi XVIII idyllia exhibet; *Aldinam* cum Hesiodo et Gnomicis, Venetiis 1495. fol.; *Iuntinam*; *Romanam* curante *Zachar. Calliergo* 1516. 8. et *Stephanianas*, inter Poëtas pr. her. carm. 1566. fol. et cum Bione et Moscho aliisque minoribus poëtis 1579. 12. — potiores sunt: *Dan. Heinsii* 1604. 4. — *I. I. Reiskii* Gr. et Lat. cum Scholiis Graecis Notisque, Lipsiae 1765. II Voll. 4. — *Thom. Wartoni* cum Scholiis auctioribus et *Io. Toupii* epistola et animadversionibus in Scholia, Oxonii 1770. II Voll. 4. — *L. C. Valckenarii*, primo *Selecta Idyllia cum Adoniazusis* et doctissimo commentario, Lugd. Bat. 1773. 8. dein *cuncta* complectens, una cum Bionis et Moschi illis, ibidem 1779 et 1781.

---

*) Heynii verba sunt in Opusc. Acad. T. I. p. 98.

8. repetita ab *Heindorfio*, additis Brunckii et Toupii commentariis integris, Berolini 1810. II Voll. 8. — *Brunckii* in *Analectis vett. poët. Gr.* T. I. Argentorati 1772. 8. nova recensio. — *Harlesii*,+ Lipsiae 1780. 8. — *Fr. Iacobsii*, Gothae 1789. 8. — *I. C. G. Dahlii*, Lipsiae 1804. 8. — Splendidae editiones sunt *Parmensis*, typis *Bodonii*, cum *Bern. Zamagnae* interpr. Lat. metr. 1791 sq. II Voll. 8. tum *Lipsiensis* apud Tauchnitzium 1811. fol. max. moderante *G. H. Schaefero*, cuius viri doctissimi curis paullo ante nitida et accuratissima editio Theocriti, cum Bione et Moscho prodierat ibidem, apud Eumd. 1809. duodenis, cum brevi notatione emendationum. Nuper denique accessere editiones *Theoph. Kiesslingii*, Gr. et Lat. contextu recognito, cum animadverss. Harlesii, Schreberi, aliorum excerptis, suisque Lipsiae 1819. oct. mai. — *I. Geelii*, cum vett. Scholiis ad fidem optim. editt. recensita, et annotatione critica in Scholia, Amstelod. 1821. 8. — *I. A. Iacobsii*, una cum Bionis et Moschi carminibus, Graece cum Scholiis in Theocritum, Var. lectt. etc. Halae 1821. 8. — *T. Briggsii*, Poëtae Bucol. Graeci, sive Theocriti, Bionis et Moschi quae supersunt, cum notis Varior. et suis, Cantabrig. 1821. 8. — Nova etiam Theocriti, Bionis et Moschi reliquiarum recensio cum Scholiis Graecis et plenissimis Viror. Doct. Commentariis nunciata est, studio *Godofr. Hermanni* Lipsiae propediem proditura. De *versionibus* Theocriti, quarum ingens numerus, cf. Harlesius ad Fabric. T. III. p. 992 sq. in Introduct. etc. T. I. p. 521. et in Supplem. ad Introd. T. I. p. 257 sqq. Commemoramus: *Idylles de Theocrite* avec des observations littéraires et critiques par *I. B. Gail*, Parisiis III Voll. 1808. 4. — Theocritos, Bion und Moschos von *Ioh. H. Voss* Tubing. 1808. 8. — Theokrits Idyllen u. Epigramme, übersetzt von *Ioh. Witter*, Hildburgh. 1819. 8.

+ non compilatio

(*Com. a Finkenstein*) *Arethusa*, oder die bukolischen Dichter d. Alterthums. Berolini 1789. 4. Ed. secunda ibid. T. I. 1806. T. II. 1810. 8. mai. — *Io. Toupii* Curae posteriores in Theocritum, Londini 1772. 4. — *C. W. Ahlwardt* Zur Erklärung der Idyllen Theokrits, Rostock. 1792. 8. — *Manso* et *Eichstädt* v. supra. — *Henr. Vossii* Notae in Theocr. Heidelb.

1813. 4. — *F. C. Rumpfii* Obss. in Theocriti Idyll. IVtum, Giessae 1814. 4. — *A. Matthiae* De carm. Theocriteo XXIX Altenb. 1815. 4.

§. 109.

Theocrito, secundum nonnullos, aequales, et in carmine bucolico aemuli, floruerunt *Bion* Smyrnaeus, et *Moschus* Syracusanus, de quorum vita nihil comperti habemus. Utriusque nonnulla supersunt Idyllia et carminum fragmenta, *dorice* scripta, sententiarum delectu et suavitate aeque laudanda ac venustate et elegantia elocutionis; Theocriteis tamen simplicitatis et naturalis nitoris laude inferiora. *Bionis* integrum et venustum carmen est *Epithaphium Adonidis*, a nonnullis Theocrito adscriptum. *Moschi* potiora eademque integra sunt: *Ἔρως δραπέτης* s. *Amor fugitivus*; *Europa*; *Megara*; et *Epithaphium Bionis*, pastoralium carminum auctoris nostri. Utriusque, Bionis et Moschi, reliquiae, in codicibus Mss. pariter atque in editionibus, Theocriteis carminibus subiectae leguntur. *Editiones* potiores sunt *H. Stephani* inter Poëtas princ. — *Nic. Schwebelii* cum notis et verss. metricis, Latina et Gallica *Longepierrii* (quae cum obss. egregiis prodiit Parisiis 1686 et 1691. 12.) Venetiis 1746. 8. — *Io. Heskinii*, cum notis varior. suisque, Oxoniae 1748. 8. — Ex quibus fluxere edd. *Io. Ad. Schierii*, Lipsiae 1752. 8. et *Harlesii* Erlangae 1780. 8. — Cum Theocrito *Valckenarii*, Lugd. Bat. 1779. et 1781. 8. — Cuius recensionem secutus *Fr. Iacobsius*, Bionem et Moschum edidit Gothae 1795. 8. — *Brunckius* in Analectis T. I. — *Gilbert Wackefield*, Londini 1795. 8. — *Schaeferus* cum Theocrito Lipsiae 1809. 12. Denique *C. F. Manso* cum interpr. metrica et notis Germanicis, praemissis commentationibus *de vita et aetate horum poëtarum*, *eorumque carminum indole*, editionibus et versionibus, Gothae 1784. 8. et nuper multo emendatius Lipsiae 1807. 8.

§. 110.

E *Tragicorum* Alexandrinorum, eiusdem fere aetatis, *Pleiade*, iam ante commemorata, cui *septem*,

quid? si Strabonis (XIV. p. 675.) et alterius Schol. ad Hephaest. p. 32. Pauw., de *Dionyside* testantium, auctoritas haud spernenda videtur, *octo* poëtae, *Sosiphanes*, *Sositheus*, *Homerus* iunior, *'Alexander* Aetolus, *Lycophron*, *Philicus* sive *Philiscus*, *Aeantides* et *Dionysides* erant adscripti, *unius Lycophronis* Chalcidici, poëtae et Grammatici, Theocrito aequalis, circa Ol. CXXV. 4. ante Ch. n. 277., superest *Monodia* (*μονῳδία*) quaedam integra, sed obscurissima intellectuque difficillima, *Cassandrae* sive *Alexandrae*, Troiae excidium variaque id insecutura mala *iambis* perpetuis vaticinantis, nomine inscripta, quae fabularum cuidam quasi pelago comparanda, doctrinaque reconditiore nimium quantum laborans, ad saeculi huius indolem cogitatione informandam multum confert. Carminis obscuritas et operosa doctrina effecerunt, ut inter veteres iam Grammaticos commentariis illud explicare tentarent plures, quorum excerpta eruditis *Scholiis* continentur, quae multis ineptiis et recentiorum suisque quisquiliis interpolata servarunt fratres *Tzetzae*, infimae graecitatis scriptores saeculi XII., qui coniuncta opera scholia haec composuisse videntur doctissimo *Müllero*, ita tamen, ut *Isaacus* ea primum ederet, *Ioannes* vero recognosceret, emendaret, ac multis partibus augeret: unde duplex horum scholiorum recensio erit statuenda, quae in diversis codicibus adhuc multis se prodit indiciis. Praeter Tzetzianos hos commentarios, alia etiam exstant in laudatum Lycophronis carmen *Scholia minora*, spatiis versuum in Codd. Vitebergg. interposita, non unius, ut videtur, quum aetatis, tum auctoris, sed Tzetzae temporibus partim longe priora, quae, quum interpretationem poëtae eximie iuvent, a Müllero nuper primum vulgata sunt. — Sed etiam *tragoediarum* LXIV aut XLIV auctor Lycophron perhibetur Tzetzae, quarum *viginti* nomina refert Suidas. Dramatis autem satyrici, quod ad irridendos philosophos compositum, *Menedemi*, Eretricorum familiae parentis (§. 64.), nomine inscripserat, vel fragmenta nonnulla servarunt Diogenes Laërtius et Athenaeus, quo teste etiam opus litteratum *de Comoedia* (*περὶ Κωμῳδίας*)

conscripsit, in plures libros divisum, quorum *nonum* excitat idem Athenaeus XI. p. 487.

De *Codicibus* mss. Lycophronis v. Harlesium ad Fabric. T. III. p. 758. et Müllerum in Scholiis ad Lycophronem T. I. p. LXXX—LXXXVI. — *Editio princeps* est *Aldina* cum Pindaro, Callimacho et Dionysio Perieg. Venetiis 1513. 8. — Cum Tzetzianis commentariis primum editus est Basileae ex Officina Io. Oporini 1546. fol. Consecutae sunt editiones *Guil. Canteri* cum duplici interpretat. Latina, Canteri, et Ios. Scaligeri metrica, notisque Canteri, Basileae 1566. 4. cum commentario *Meursii* Lugd. Bat. 1597. 8., et cum Tzetzae commentariis, Genevae 1601. 4. tum optima et locupletissima cum Scholiis Graecis, interpretatt. notisque variorum, cura *Io. Potteri*, prior Oxoniae 1697, posterior, eaque auctior minusque obvia, ibidem 1702. fol. ex qua et Canteriana partim expressa est recentior *H. G. Reichardi*, Lipsiae 1788. oct. mai. — Posthac studio et impensis *Leop. Sebastiani* prodiit Lycophronis Alexandra, ut ipse tradit, ope XVI Codd. mss. restituta, cum interpretatione, accurata paraphrasi, et commentario Tzetzarum ex posteriore Potteri editione, ad fidem XIII Codd. mss. bis mille ferme in locis emendato, notabiliter aucto, *Latine reddito* (!) et illustrato, Romae 1803. 4 mai. Cuius editionis indigestam molem excussit, simulque Reichardi operam egregie supplevit *Chr. Gottfr. Müllerus* vulgato libro qui inscribitur: *Isaaci et Ioannis Tzetzae Scholia in Lycophronem*, lectionibus editionis Sebastianae variis praemissis et recensitis, ad supplendam et absolu. edit. Reichard. e tribus Codd. Mss. Viteb. unoque Cizensi, nunc primum collatis, emendavit, notis, quum *G. F. Thryllitzschii*, tum suis, illustravit, *Scholiis minoribus* nondum editis auxit, *commentarios Meursii et Potteri* addidit, et *Indicibus instruxit uberrimis* C. G. M. Lipsiae 1811. III Voll. 8 mai. Itaque praeclaro studio effecit Müllerus, ut non solum universo ad Lycophronem apparatu rite digesto, sed etiam variae doctrinae copiis, quas Scholia haec suppeditant, nunc demum fruamur.

§. 111.

Quae de reliquorum Pleiadis Tragicorum nominibus ac reliquiis passim memorantur, diligenter et erudite nuper persecutus est *A. F. Naekius* in *Schedis Criticis* ante laudatis. *Sosiphanis*, Sosiclis filii, qui ceteros aetate anteisse videtur, paucissima quae supersunt fragmenta etiam collegit auxitque p. 28 sq.; in his pulcherrimum, a Stobaeo Serm. XXII περὶ ὑπεροψίας p. 187 servatum, animi causa hic apponere iuvat:

Ὦ δυςτυχεῖς μὲν πολλὰ, παῦρα δ᾽ ὄλβιοι
Βροτοί, τί σεμνύνεσθε ταῖς ἐξουσίαις,
Ἃς ἕν τ᾽ ἔδωκε φέγγος, ἕν τ᾽ ἀφείλετο;
Ἂν δ᾽ εὐτυχῆτε μηδὲν ὄντες, εὐθέως
Ἴσ᾽ οὐρανῷ φρονεῖτε, τὸν δὲ κύριον
Ἅιδην παρεστῶτ᾽ οὐχ ὁρᾶτε πλησίον.

De *Sositheo* veteris Satyricae pariter ac Tragoediae restitutore, quem alii Sosibium edunt, eiusque *Satyris* supra egi T. I. §. 85 extr. Vid. nunc Naekium l. l. p. 4—6.

Alexandri, cognomine *Aetoli*, quod Pleurone ortus erat, docti poëtae et Grammatici, Ptolemaeo Philad. aequalis, praeter *tragoedias*, laudantur etiam duo carmina, *Apollinis* aliud, aliud *Musarum* nomine inscriptum, elegiaco metro utrumque, quorum fragmenta exstant apud Athenaeum, Strabonem, Gellium, Parthenium. Eum a posteriore huius nominis poëta *Alexandro*, sed *Ephesio*, cui cognomen *Lychno* fuit, *astronomici* vel *cosmographici* carminis auctore, cuius fragmentum Thomas Galeus in Addendis ad Parthen. p. 49 sqq. et Schneiderus in Commentariis ad Vitruv. p. 23. ediderunt, sedulo distinguendum esse, post alios, in primis docte et copiose docuit *Naekius* l. l. p. 7—18. De hoc *Ephesio*, non de Aetolo, dicere intelligendus est Cicero ad Attic. II. 20. „A Vibio libros accepi: poëta ineptus: nec tamen scit nihil: et est non inutilis. Describo et remitto." II. 22. „Libros Alexandri, negligentis hominis, et non boni poëtae, sed tamen non inutilis, tibi remisi."

Inter *Comicos* Alexandrinos, quorum vix tanta vel frequentia vel celebritas fuisse videtur, quanta hoc ipso tempore Athenis in *Comoedia nova*, eminuit *Macho* Sicyonius, Ptolemaeo IV. Philopatore regnante (221 a. Ch. n.), ut videtur, clarus; cui de partibus Comoediae praecipienti Aristophanes Byzantius, tum iuvenis, operam dedisse dicitur Athenaeo VI. p. 241. E., quique eodem auctore XIV. p. 664 A. *ἀγαθὸς ἦν ποιητής, εἴ τις ἄλλος, τῶν μετὰ τοὺς ἑπτά.* ad quem locum vide notam Schweighäuseri. Eiusdem *Machonis* fuit carmen iambicum, *Χρεῖαι* inscriptum, in quo varia variorum *ἀποφθέγματα* vel *ἀπομνημονεύματα* i. e. *memorabilia* vel *facete dicta* ad varium *usum* (hinc nomen *Χρεῖαι*) inservientia, collegerat: in his etiam plura meretricum Atheniensium (*ἑταιρῶν*) dicta, quae Athenaeus excerpsit XIII. p. 577 sqq. Cf. idem Athenaeus l. VIII. p. 348 D. ibique Schweighäuserus, et Ruhkopfius ad Senec. Ep. XXXIII. 6. Wielandi Mus. Attic. Vol. III. P. I. pag. 28.

§. 112.

Poëtae itidem et Grammatici nomine inter septem illos clarissimus fuit *Callimachus* Cyrenaeus, a Batto, patriae urbis in Africa conditore, *Battiadae* nomen adeptus, qui sub Ptol. Philadelpho et Euergete, inde ab Ol. CXXVII. a. Ch. 272. floruit, *Museo* Alexandrino adscriptus, Eratosthenis, Aristophanis Byzantii et Apollonii Rhodii praeceptor. Eius *carmina scriptaque historica* atque *grammatica*, quae incredibili paene numero reliquisse dicitur, praeter *Hymnos*, *unam elegiam εἰς Λουτρὰ τῆς Παλλάδος*, (quam vulgo inter hymnos relatam, primus *Blomfieldius* in editione sua mox commemoranda ab hymnis separavit, et elegiis, quarum metro etiam composita est, adscripsit), et *Epigrammata*, dispersaque multorum aliorum fragmenta, cuncta interierunt. Indicem vide ap. Fabric. T. III. p. 815 sqq. In his celebriora, versu decurrentia, fuere: 1) *Elegiae*, in quibus, post Ceum *Simonidem*, *Hermesianactem* et *Phanoclem* (§. 31. extr.), cum Coo *Phileta*, principis poëtae nomen meruit, inter Latinos imitatorem nactus *Propertium*. Ad eosdem

elegos referenda videtur Callimachi *Cydippe*, ab Ovidio laudata, de Remed. Am. 380 sq. et fortasse expressa in eiusdem Heroid. XX sq.; tum carmen *de coma Berenices*, a Catullo Latine factum, nr. LXVI. 2) *Αἴτια* sive *de originibus* et *causis fabularum rituumque antiquorum*, libris IV., metro heroico. Vid. Valcken. ad Eleg. Frag. p. 8. 3) *Hecate*, epici et argumenti et formae poëma. 4) *Ibis* sive Dirae in *Apollonium Rhodium*, discipulum quem putabat ingratum: quod carmen, ut cetera huius poëtae *), reconditae copiis doctrinae refertissimum, sua *Ibide* expressit *Ovidius*. Opera prosaria historica et litteraria Callimachi, quibus aegre caremus, sunt *Ὑπομνήματα* sive *Commentarii* (*Mémoires historiques*); *Κτίσεις νήσων καὶ πόλεων*, *Origines insularum et urbium*; *Θαυμάσια* sive *Mirabilia*; *Μουσεῖον* sive *Notitia de Museo Alexandrino*, a Ptol. Philadelpho condito; denique, quod prae ceteris desideratur, opus, ut videtur, amplissimum, quod universum Scriptorum et librorum Graecorum *criticum* recensum continere debuit, hoc indice: *Πίναξ παντοδαπῶν συγγραμμάτων* vel *Πίνακες τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμψάντων καὶ ὧν συνέγραψαν, ἐν βιβλίοις ρκ'*. i. e. *Tabula* sive *Index eorum qui in quavis disciplina claruerunt, eorumque quae scripserunt*, libris CXX. Ab hoc etiam diversus, neque superioris tantum pars, ut Fabricio placet l. l. p. 822., fuisse videtur *Πίναξ Didascaliarum*, Suidae sic laudatus: *Πίναξ καὶ ἀναγραφὴ τῶν κατὰ χρόνους καὶ ἀπ' ἀρχῆς γενομένων Διδασκαλιῶν*, de quarum nomine et argumento conferas disputata §. 77 extr. T. I. p. 249.

Supersunt Callimachi *Hymni epici quinque* in *Iovem*, *Apollinem*, *Dianam*, *Delum insulam*, *Cererem* vel in *Cereris calathum*, ut est in Cod. Ms. Platonis Clarkiano, *ionica*; quibus vulgo additur *sextus*, quam *Elegiam* rectius appellandam esse dudum monuimus, *in Lavacrum Palladis*, *dorica* scriptus dialecto; tum Epigrammata LXXIII. iam veteribus tam

*) Cuius pariter ac Lycophronis et Euphorionis explicatio veteres Grammaticos valde exercuit, teste Clemente Alex. Strom. V. p. 676. Potter.

obscura visa, ut plures Grammatici iis explicandis operam darent, maxime *Archibius*, Apollonii Sophistae pater. Quae paucae reliquiae quum doctrinam poëtae variam ac subtilem, tum poëtici sermonis quo utitur puritatem, concinnitatem et elegantiam abunde testantur.

Ut *Codices Mss.* Callimachi neque multi, nec valde antiqui reperiuntur: (censum vide ap. Fabric. l. c. p. 824.) ita *Scholia Graeca* in Hymnos, quae exstant, admodum recentem produnt auctorem. — Post *editionem principem Florentinam*, curante *Lascari*, sine loci et anni indicio, rarissimam, notandae sunt: *Aldina* cum Pindaro et Lycophrone, Venetiis 1513. 8. — *Frobeniana*, Basileae 1532. 4. — *Stephanianae* duae, inter poëtas pr., et seorsum cum Scholiis Gr., vers. Lat. *Frischlini* notisque, et fragmm. Genevae 1577. 4. — *Annae Fabri* fil. Parisiis 1675. 4. — maxime vero *Graeviana* cum doctis commentariis *Ezech. Spanhemii* et Fragmentis, a *Rich. Bentleio* insigniter auctis, Ultraiecti 1697. II Voll. 8. typis recusa, et multis egregiis additamentis ornata et aucta ab. *Io. Aug. Ernestio*, Lugd. Bat. 1761. II Voll. 8. — Post *Brunckium* in Analectis vett. Poët. Graec. T. I. — nuper *C. I. Blomfieldius*, Porsonii discipulus, Callimachi quae supersunt recensuit, et cum notarum delectu edidit Londini 1815. oct. mai. Minores, in usum lectionum adornatae, editiones duae haud pridem prodiere Lipsiae, altera sumtibus Weigelii 1817. 8., altera 1818. 8. cura *H. F. Volgeri*, cuius maior etiam editio et nova recensio cum commentario perpetuo propediem lucem visura nunciatur. Denique exspectatur editio Callimachi, studio *Car. Guil. Göttlingii*, hoc indice nunciata: Call. Cyr. quae supersunt. Textum ad Codd. fidem recensuit, Scholia et Fragmenta ex libris Mss. auxit, notas selectas H. Stephani. R. Bentleii, I. A. Ernestii, D. Ruhnkenii, Valckenarii, alior. et suas adiecit *C. G. Göttling*. Lipsiae 8 mai. — *Callimachi Elegiarum fragmenta* a *Valckenario* collecta atque illustrata, separatim edidit *Io. Luzac*, Lugd. Bat. 1799. 8.

Interpretatt. Latinas hymnorum metricas confecerunt H. Stephanus, B. Vulcanus, Fr. Sabinus, Nic. Frisch-

linus, A. Politianus: quas cum *Italica* Ant. Mar. *Salvinii* in Callimachi editione sua vulgavit *A. M. Bandini*, Florentiae 1764. 8. *Gallicam* una cum contextu Graeco notisque edidit *De la Porte du Theil*, Parisiis 1775., insertam *I. B. Gailii* Collection d'auteurs Grecs, ibidem 1795. II Voll. 18. — et nuper *Petit-Radel*, Parisiis 1808. 8. *Anglice* hymnos verterunt *Will. Dodd*, Londini 1755. et *Tytler*, addito Graeco textu 1793. 4. *Germanice C. A. Küttner*, Altenburg 1784. 8. et Hymnos et Epigr. *C. W. Ahlwardt* cum notis, Berolini 1794. 8. nuperrime *Conr. Schwenk* Bonnae 1821. 8.

I. G. F. Manso in Nachträgen zu Sulzer T. II. p. 86 sqq. — *Dav. Ruhnkenii* Observatt. ad Callimachum; ad calcem libri inscripti: Dav. Ruhnkenii, Valckenarii et aliorum ad I. A. Ernestium Epistolae. Ex autographis edidit I. A. Tittmannus Lipsiae 1812. 8. — *C. G. Göttlingii* Animadverss. criticae in Callimachi Epigrammata et Achillem Tatium, Ienae 1811. 8.

§. 113.

Didactico carmine laudem sibi pepererunt *Aratus* et *Nicander*. Prior, Solensis Cilix, Theocrito et Callimacho aequalis, circa Ol. CXXVII clarus, *Persaeum* Stoicum, quem Athenis audiverat, ab *Antigono Gonata* rege in Macedoniam arcessitum, comitatus, quum regis gratiam iniisset, reliquum vitae tempus apud eum transegisse dicitur, eiusque hortatu condidisse carmen astronomicum nobilissimum, *Phaenomena* et *Διοσημεῖα* sive *Prognostica* inscriptum, in quo, quum Astronomiae ipse ignarus esset, *Eudoxi Cnidii* librum eiusdem indicis et argumenti, soluta compositum oratione (§. 102. T. I. p. 213.), ornatissimis atque optimis versibus expressit. Cicero de Orat. I. 16. Idem alia plura scripta, tum poëtica, ut *elegiarum* librum, tum prosaria, physici et grammatici argumenti, in his *Odysseae recensionem* (*διόρθωσιν*) reliquit, quae periere. Supersunt *Phaenomena* et *Diosemea* Arati, politissimum carmen, hexametris scriptum, veteribus, et Graecis et Romanis, tantopere probatum, ut plures eius quum interpretatt. tum commentarii nobilissimorum scriptorum ad tempora nostra

pervenerint. *Latino* enim carmine illud expresserunt *Cicero* admodum iuvenis, (v. De Nat. Deor. II. 41.), tum *Germanicus Caesar*, Drusi filius, Tiberii e fratre nepos, et *Rufus Festus Avienus*, saeculi Vti post Chr. poëta. Ciceronianae interpretationis sola fragmenta tenemus, in scriptis eius dispersa: at Germanici, liberior illa, Phaenomenorum Arati integra, cum Prognosticorum initio, et Avieni totius carminis interpretatio Latina hodieque exstant. Interpretationes has antiquas cum Graeco carmine Arati iunctim ediderunt, praeter alios, *Hugo Grotius*, et nostra aetate *I. Th. Buhlius*. Commentatorum vero Aratei carminis veterum magna pars intercidit. v. Fabric. T. IV. p. 92 sq. Superstites sunt: 1) *Hipparchi* Bithyni, centum prope annis Arato iunioris, in Phaenomena Arati et *Attali* in Aratum commentarios libri III. 2) *Achillis Tatii* Alexandrini Isagoge in Aratum. 3) duo Commentarii *anonymi*, quorum alter Eratostheni aut Hipparcho perperam tribuitur. Quatuor scripta haec in Arati Phaenomena Graece edita sunt a *Petro Victorio* Florentiae ap. Iuntas 1567. fol., tum Graece et Latine a *Dionysio Petavio* in *Vranologio* Parisiis 1630. fol. recusa Amstelod. 1703. fol. 4) *Scholia Graeca* in totum Arati poëma, *Theoni Alexandrino* vulgo sed falso tributa, praefixo *Leontii* Mechanici, qui Saec. VII. p. Ch. ineunte vixisse videtur, libello *de Sphaera Aratea*.

De *Codicibus* mss. Arati v. *Heilbronnerum* in Hist. Mathes. univ., *Buhlium* in praefat. ad Vol. I. editionis suae Arati; *Harlesium* ad Fabric. T. IV. p. 97, — et *de tribus codd. Vindobon. Epistolam criticam*, quam ad Buhlium meum, nimis maturo fato nuper exstinctum, dedi, insertam editionis laud. vol. IIdo.

Editionum censum instituerunt *Scheibelius* in *Astronomische* Bibliographie, et *Buhlius* in Prolegomenis ad Aratum. *Princeps* est *Aldina* cum aliis astronomicis scriptoribus, Venetiis 1499. fol. — *H. Stephanus* carmen Arateum recensuit ediditque inter Poëtas pr. her. carm. — Praestant editiones *Hugonis Grotii* in *Syntagmate Arateorum*, Lugd. Bat. 1600. 4. — *Io. Felli* cum Scholiis Gr. *Eratosthenis* Cata-

sterismis et *Dionysii* Hymnis *), Oxoniae 1672. 8. — locupletissima *Io. Theoph. Buhlii*, c. Scholiis Gr., *Leontii* de Sph. Ar. libello, et verss. poët. Lat. Cic. Germ. Avieni, aliisque additamentis Lipsiae 1793—1801. II Voll. 8. — denique nuperrima cum Eratosthenis Catasterismis, Dionysii Periegesi et Rufi Avieni utriusque poëtae metaphrasi. Curavit notasque adiecit *F. C. Matthiae*, Francof. ad Moen. 1816. 8 mai. Arati carmen *italicis* versibus reddidit *A. N. Salvini*, ab *A. M. Bandinio* cum Graeco contextu vulgatis Florentiae 1765. 8. — *polonicis Io. Kochanowski*, Cracoviae 1585. et pluries.

Schaubachii Comm. de Arati Solensis interpretibus Romanis, Cicerone, Caesare Germ. et R. F. Avieno, Meiningae 1817. 4. — *Eiusd.* Novae editionis Arateorum, Cic. Germ. Caes. et R. F. Av. Specimen, ibid. 1818 sq. 4.

§. 114.

Nicander Colophonius, didacticorum alter, Medicus et Grammaticus, *Attali* II. Pergami regis, et Ptolemaei Evergetis II., Physconis dicti, temporibus floruit, circa Ol. CLV-CLX. ante Ch. n. 160—140. Eum in Aetolia diu commoratum esse, testantur commentarii eius deperditi, *τὰ Αἰτωλικὰ* inscripti, et a veteribus crebro laudati. Idem plura carmina reliquit quae interciderunt, in his *Georgica*, v. Cic. de Or. I. 16. **) quae Virgilius secutus esse dicitur Quintilia-

*) *Dionysius* hic poëta incertae aetatis est, quem nonnulli Dionysium cognomine *Iambum* fuisse suspicantur, qui circa Ol. CXLV. floruisse dicitur, et auctor duorum hymnorum *in Musam Calliopen* et *Apollinem* perhibetur, quos cum *Mesomedis* Cretensis, Hadriani Imp. liberti, hymno *in Nemesin* cum *notis musicis antiquis* ex Ms. Cod. Usseriano vulgavit *Fellus* ad calcem Arati. Cf. *Burette* in Memoires de l'Acad. des Inscr. T. V. p. 169 sqq. Fabric. B. G. T. II. p. 130. T. III. p. 644. et T. IV. p. 409. Harles.

**) „Etenim si constat inter doctos, hominem ignarum astrologiae, Aratum, ornatissimis atque optimis versibus de caelo stellisque dixisse; *si de rebus rusticis hominem ab agro remotissimum, Nicandrum Colophonium, poëtica quadam facultate, non rustica, scripsisse praeclare:* quid est, cur non orator de rebus iis eloquentissime dicat, quas ad certam causam tempusque cognorit?"

no X. 1. 56. — *Metamorphosium*, Graece τῶν Ἑτεροιουμένων, libros V. hexametro, quibus Ovidiano carmini praelusit. *Colophoniaca* eius, quorum *sextum* librum laudat Harpocratio in Πάνδημος, fortasse prosa erant scripta oratione.

Servata sunt *duo* Nicandri *carmina* hexametris condita: alterum *Theriaca*, sive de bestiis venenatis et adversus eas remediis; alterum *Alexipharmaca*, de Remediis adversus venena per cibum potumve hausta; utrumque sermonis nitore magis et elegantia quam rerum, ad naturae historiam artemque medicam spectantium quae eo continentur, respectu commendabile. Cf. *Hallerum* in Bibl. Bot. T. I. p. 54. *Sprengelium* Gesch. d. Arzn. T. I. p. 638. In utrumque carmen exstant *Scholia Graeca*, e veterum interpretum in Nicandrum commentariis excerpta, et *Eutecnii* Sophistae cuiusdam *Metaphrasis Graeca*, a *Bandinio* e codd. mss. primum in lucem protracta.

Codices mss. N. recensuerunt *I. G. Schneiderus* in praefat. ad Alexipharm. et *Harlesius* ad Fabric. T. IV. p. 350. — *Editiones* praecipuae, post *principem Aldinam* cum Dioscoride Venetiis 1499. fol., recusam ibidem 1522 sq. 4., sunt: *Io. Gorraei*, primo Alexipharmacorum cum Lat. interpr. metrica et notis, Parisiis 1549. 8., dein Theriacorum, ibid. 1556 sq. 4. — *H. Stephani* et *Iac. Lectii* in Poëtar. princ. Graecor. corpp. — *A. M. Bandinii* cum interpretatt. metricis, *Latina* Gorraei et *Italica Salvinii* ac *metaphrasi Graeca Eutecnii*, Florentiae 1764. 8. — *Alexipharmaca* separatim ex libris scriptis emendavit, animadversionibusque, et paraphrasi Latina illustravit *I. G. Schneiderus*, Halae 1792. 8. — Quibus nuper etiam alterius carminis multo emendatior accessit editio hoc indice: *Nicandri Theriaca*. Cum Scholiis Gr. auctioribus, Eutecnii Metaphrasi Gr., Editoris Latina, et carminum deperditor. Fragmentis, ad librorum fidem recensuit, emendavit et brevi annotatione illustravit *I. G. Schneider* Saxo, Lipsiae 1816. oct. mai. — Praeter memoratas interpr. exstant tres *Latinae Iac. Estevii* (Valentiae 1551. 8.), *Iac. Grevini* et *Euricii Cordi*; *Gallica* autem eiusdem *Grevini*, Antverpiae 1567. 4.

I. C. Zeunii Animadversiones ad Nicandrum. Vitebergae 1776. 4. — *Salmasius* in Solinum. — *Toupius* in Emendatt. in Suidam et Hesych. — *Dorvillius* ad Charitonem, passim.

§. 115.

Qui hactenus commemorati sunt e Pleiade Alexandrina poëtae, fere in argumento tenui ac subtili elaborarunt. „Qui vero spiritus sumere et ad heroici carminis gloriam adspirare ausus est, *Apollonius Rhodius*, politus, venustus, eruditus, ornatus poëta, in operis summa, eiusque inventione et ad epici carminis rationes dispositione, minus felix fuisse deprehenditur" *). Natus is Alexandriae, et Callimachi discipulus, admodum iuvenis, quum edita a se carmina cecidissent, aegritudine ac pudore victus, in Rhodum insulam profectus est, ibique artem rhetoricam per aliquod tempus cum laude docuisse, et civitatis iure ab Rhodiis donatus esse fertur; unde *Rhodii* cognomen ei haesisse puta. In patriam redux, Bibliothecae Alexandrinae praefuit, Eratosthenis in hoc munere successor, regnante Ptolemaeo V. Epiphane, inde ab Ol. CXLVI. 1. ante C. N. 196. quo circiter tempore inter Romanos *Ennius* floruit *Plautus*que. Vt Lycophron, Aratus, Callimachus aliique Alexandrini poëtae, in grammaticis et historicis studiis aeque versatus erat quam in poëticis, doctrinaeque suae variis editis operibus dederat documenta. Solis tamen *Argonauticis*, epico carmini in IV libros diviso, tempus pepercit. Quod poëma Quintilianus (X. 1. 54.) *non contemnendum* dicit *opus aequali quadam mediocritate*; huius auctorem ob id ipsum ἄπτωτον i. e. *nullis vitiis obnoxium*, quae magna interdum premunt ingenia, appellat *Longinus* (De Subl. 33.). Commendatur illud quidem orationis politissimae puritate, elegantia et simplicitate, ad Homericam accedente, doctrinae etiam exquisitioris laude, versuque numeroso et suaviter fluente. Sed, si a paucis locis recesseris, quae tamquam lumina reliquum carmen distinguunt, caret id illis virtutibus, sine quibus nul-

---

*) Heynius in Opusc. Acad. T. I. p. 82. cf. ibid. p. 93.

lum paullo longius poëma legentis animum graviter impellere aut iucunde detinere potest, ingenii dico impetum et igniculos, inventionis fecunditatem, phantasmatum imaginumve novitatem, vim atque vigorem, morum atque affectuum signa ad naturae veritatem expressa, sententiarum verborumque lumina, et id genus alia. Neque nisus poëtae non inhibere debuit argumenti a multis ante Apollonium iam tractati sterilitas; licet fabulis istud enarrandis et expromendae doctrinae valde idoneum et opportunum fuisse haud negaveris. Et hactenus Argonautica Apollonii ansam dedere Grammaticis ad erudita commentaria conficienda, quorum excerpta *Scholiis Graecis* quae supersunt continentur. *Bis* autem carmen hoc edidisse poëtam, praeeunte biographo Apollonii Graeco, post Cuperum, Fabricium, Ruhnkenium, nuper docuit, duplicisque recensionis, ab ipso carminis auctore profectae, vestigia ex Scholiis Graecis et lectionis in Codd. Mss. varietate diligentius eruit atque persecutus est *Eduardus Gebhardus* in *Lectionibus Apollonianis* Lipsiae 1816. 8 mai. cap. 1—4. e perspicuis veterum testimoniis docens, quam hodie habemus, *posteriorem* esse *recensionem*, in qua plures versus reperiantur e priore interpolati.

De *Codicibus* mss. Apollonii v. Fabricium T. IV. p. 267. et *Brunckium* in praefat. ad edit. suam. — Antiquiores poëtae editiones *septem* numerantur; *princeps Florentina* cum Scholiis Graecis, 1496. 4. *Aldina* Venetiis 1521. 8. *Parisina*, sine Scholiis 1541. 8. *Brubachiana* Francof. 1546. 8. *Basileensis* 1572. 8. *Henr. Stephani* Genevae 1574. 4. et *Ier. Hoelzlini*, cum Scholiis Gr., Lat. interpret. et notis, Lugd. Bat. 1641. 8., valde improbata doctissimo *Brunckio*, qui, post *Oxoniensem* cura *Io. Schawii* 1777 et 1779. II Voll. 4. aeque parum laudandam, collatis octo libris Mss., Argonautica Apollonii primus emendata edidit cum notis maximam partem criticis, sed Scholiis Graecis, quod minime probandum, omissis, Argentorati 1780. 8. Cf. *Ruhnkenii* Epistolam Criticam Secundam cum Homerico Hymno in Cererem. Lugd. Bat. 1782. 8. — Brunckianam, sed auctam et correctam, additisque *Scholiis Graecis e Cod. Paris.* nunc primum vulgatis,

iterum in lucem emisit *Schaeferus*, Lipsiae 1813. T. I. II. 8. Carminis contextum a Brunckio constitutum, novae editionis fundum fecit *Ch. D. Beckius*, Lipsiae 1797. Vol. I. 8. addita interpret. Lat. et indice copioso. Scholia Graeca, et, qui promittitur, Commentarius, quod sciam, nondum prodiere. — Novam carminis recensionem instituit *L. Hoerstel* Brunsvici 1806. 8. — Ad optimor. libror. fidem accurate edita sunt Argon. apud Tauchnitz. Lipsiae 1814. 12. Nunciantur *Weicherti* Erklärende Anmerkungen zu des Apoll. Rhod. Arg. Miseni III Voll. 8.

Latinis versibus Apollonii Argonautica olim reddidisse dicitur *P. Terentius Varro Atacinus*, nobilis poëta Augusti temporibus. — *Gallice* nuper vertit *Caussin*, Parisiis 1796 et 1802. 8. *Italice*, *Salvini* et *Filangieri*, Romae 1791 et 1794. 4. *Anglice*, *Green* et *Fawkes*, cum Colutho, Londini 1780. 8. *Germanice*, *I. I. Bodmer*, Turici 1779. 8.

Groddeck, in Bibl. Litt. et Art. ant. T. II. — *Aug. Weichert* über das Leben und Gedicht des Apollonius von Rhodus. Eine historisch-kritische Abhandlung. Miseni 1821. 8. — *Manso* in Nachträgen zu Sulzer etc. T. VI. p. 179. — *E. F. Krausii* Commentarius perpet. in Ap. Rh. Catalogum Argonautarum, Halae 1798. 8. — *F. A. Wolfius* in Beckii Comment. Soc. philol. Lips. Vol. II. part. 2. — *Schoenemanni* Commentatio de Geographia Argonautarum, Gottingae 1788. 4.

§. 116.

Cum septem his, quos diximus, alii multi haud ignobiles, neque indolis diversae, floruere poëtae, sive propter nominis famam quam assecuti sunt, sive propter carmina quae hodieque supersunt, cognoscendi. In quorum censum primus referatur, quem aliquoties iam commemoravimus, *Philetas* Cous, Ptolemaei Philad. praeceptor, poëta doctus et Grammaticus, in *elegiaco* carmine, cuius princeps hac aetate habetur Callimachus, *secundas* omnium consensu tenens, teste Quintiliano X. 1. 58. Eius doctam poësin inter Romanos imitatus est *Propertius*, qui multus est in laude huius poëtae. Vid. Eleg. II. 25. III. 1 et 2. Praeter elegias scripsit etiam *epigrammata*, quorum nonnulla in Anthologia Graeca leguntur. Carminum

eius fragmenta ex Stobaeo, Athenaeo, aliisque auctoribus, Scholiastis et Grammaticis collegit, et notis illustravit *C. P. Kayserus.* Praefixa est epistola *Heynii* Gottingae 1793. 8. De eodem cf. *I. G. Schneideri* Analecta Critica in Scriptores veteres, Fasc. I. p. 5 sq. Traiect. ad Viadr. 1777. 8. et *I. I. Reiskium* in Notitia Poëtarum Anthologicorum, Constantini Cephalae Anthologiae editioni suae subiecta, Lipsiae 1754. 8.

Philetam, amicum suum, excepit *Hermesianax* (§. 31. T. I. p. 42.), Ptolemaeo Philadelpho regnante clarus *elegiarum* erotici s. amatorii generis poëta, quarum *tres* libri innotuere, de amicae nomime *Leontium* inscripti. E tertio egregium servavit fragmentum Athenaeus XIII. p. 597. quod, post *Lennepium* in Animadvv. ad Coluthum l. III. c. 8., multo correctius edidit, et docte illustravit *Dav. Ruhnkenius* in Append. ad. Ep. Crit. II. p. 283, praemissa de poëtae ipsius vita et scriptis disputatione. Idem fragmentum cum aliis multis aliorum poëtarum edidit *Steph. Westonus* in libro inscripto: *Hermesianax* sive Coniecturae in Athenaeum atque aliquot poëtarum Graecor. loca, quae quum corriguntur et explicantur, tum carmine donantur, Londini 1784. 8. et novissime, doctis cum animadversionibus, *Ilgenius,* (qui iam ante Animadversiones criticas in carmen hoc ediderat Lipsiae 1790. 4.) in Eiusd. Opusc. Philolog. T. I. Erfordiae 1797. 8. Adde *Conr. Schneiderum* Ueber das elegische Gedicht der Hellenen p. 59—61 (*Studien* von Daub u. Creuzer IV. 1808); *Heinrichii* Obss. Crit. in Auctores veteres Partic. I. denique *Schweighäuseri* ad Athenaeum l. l. notas. *Latinis versibus* Hermesianactis elegiae hoc fragmentum elegantissimis expressit *Santenius* Batavus.

Cum Hermesianacte coniungimus cultissimum elegiarum poëtam, eique fortasse aequalem, *Phanoclem*, (§§. 31. 36.) cuius Elegos *Ἔρωτες ἢ καλοί* inscriptos fuisse, ex Clemente Alex. Strom. XI. p. 750. et Protrept. p. 32. intelligitur, monente *Ruhnkenio* in Epist. II. p. 299. qui operis illius fragmentum, elegiam *de Orphei in Calain amore*, a *Stobaeo* servatam, ibidem recensuit, et docte illustravit. Fragmentum hoc pulcherrimum, quo, Ruhnkenio iudice, nihil in

hoc genere perfectius ex tota antiquitate ad nos pervenit, quodque, ut Hermesianacteum illud, in Latinos elegos eleganter transtulit *Santenius*, docet nos, in universo poëmate, cuius indicem paullo ante dedimus, Graecorum fabulas de puerorum amore decantatas fuisse. Cf. Harlesium ad Fabricii B. G. Vol. II. p. 874. *Conr. Schneideri* disputat. de Graecorum Elegis l. l. p. 64 sqq. *Iacobsii* Anthol. Gr. Vol. I. p. 204. cum Animadverss. I. 2. p. 224 sqq. III. 3. p. 933.

§. 117.

Parodiae i. e. carminis ad aliorum similitudinem ita modulati, ut in versificatione et toto sermonis tractu imitatio quaedam plerumque subridicula cognosci possit; cuius antiquiora exempla, praeter *Batrachomyomachiam* et, secundum nonnullos, *Margitem* (§. 22.), *Hipponactis* (§. 37.), *Hegemonis Thasii* (circa Olymp. XCI.), *Matronis* Pitanaei *Παρῳδοῦ*, et *Archestrati*, incertae aetatis poëtarum, carmina carminumque fragmenta, partim satis multa, ab Athenaeo maxime laudantur; *Parodiae*, inquam, tum *epicae* et *didacticae*, tum *dramaticae*, genus duplex, Ptolemaeorum, Lagidae et Philadelphi, aetate, excoluere *Rhintho Tarentinus* et *Timo Phliasius*. Prior, dictus etiam *φλύαξ* et *φλυακογράφος*, auctor *Ἱλαροτραγῳδίας* fuisse perhibetur, carminis *hexametris* dactylicis maximam partem compositi, (quo metro fere omnes *parodias* a Graecis poëtis scriptas esse puta) in quo *argumenta tragica ad risum captandum diffingerentur*. Ab *Ἱλαρῳδίᾳ* autem, diverso carminis genere, sic distinguendum videri *ἱλαροτραγῳδίαν* docuit *Osannus*, vir doctissimus, ut, licet utriusque argumentum mere comicum fuerit, ac hilaritate iocorum et lascivis dictis risum populo excusserit, in *ἱλαροτραγῳδίᾳ* tamen virtus comica ab *argumentis tragicis* peteretur, quae, ex cothurno in soccum detorta, cum parodia deriderentur. Utramque vero, et *ἱλαρῳδίαν*, et *ἱλαροτραγῳδίαν*, in scenam deductam, et cum saltatione i. e. gesticulatione et actione mimica decantatam fuisse, verisimile fit. Posterior, *Timo Phliasius*, Scepticus Philosophus, circa Ol. CXXVII

clarus (§. 74.), praeter alia poëmata, ut tragoedias, comoedias, satyrica dramata, *parodiacum* etiam *carmen*, in *tres libros* divisum, hexametris scriptum, reliquit, quod peculiari *Sillorum* (σίλλος) nomine veteribus frequenter laudatur, et cuius pauca quidem, sed egregia fragmenta aetatem tulere. Ipsum poëmatis nomen ab ἴλλος, *oculus detortus*, derivandum, irrisorium illius argumentum fuisse docet. E fragmentis autem, quae supersunt, apparet, philosophos eorumque placita traduxisse, et derisui habuisse poëtam, perpetuis usum parodiis, ex Homericis maxime carminibus petitis, tanta ingenii dexteritate, ut, licet alii ante et post Timonem, maxime *Xenophanes* Colophonius (§. 47.), in eodem versuum genere inclaruisse perhibeantur, ille tamen primas partes tulerit, ac simpliciter ὁ Σιλλογράφος, ne nomine quidem addito, passim vocatus sit. Vid. Schol. Plat. Ruhnken. p. 200. Commentarios etiam (Ὑπομνήματα) in Timonis Sillos olim conscripsisse *Apollonidem* Nicaeum, et *Sotionem* Alexandrinum, ab Athenaeo (VIII. c. 15.) et Diogene Laërtio (IX. 109.) accepimus. Cf. *Paulum* in libello mox commemorando p. 36 sq. Vitam Timonis ab *Antigono Carystio*, eius aequali, descriptam laudat *Woelkius* in Disput. de Graecorum Sillis p. 24.

De *Parodiis* veterum vide *Fabricium* in B. G. T. I. p. 550 sq. Harl. — *Sallierii* Discours sur l'origine et sur le caractère de la Parodie, in Memoires de Litterature T. VII. p. 398—410. — *Flögel* Gesch. d. kom. Litteratur T. I. p. 349 sqq. — *G. H. Moseri* disputat. insertam operi quod inscribitur, *Studien* von *C. Daub* u. *F. Creuzer* 1810. T. VI. p. 267 sqq. Cf. Eiusdem *Parodiarum Exempla* Ulmae 1819. *Matronis* παρῳδοῦ carmen centum amplius versuum, ab Athenaeo, (IV. p. 134 sq.) servatum, cum aliis eiusdem et aliorum παρῳδῶν fragmentis primus seorsum edidit *Henr. Stephanus* in dissertatione *de Parodiis* ad calcem Certaminis Homeri et Hesiodi 1573. 8. — De *Phlyacographis*, de *Rhinthone* Tarentino eiusque hilarotragoediis vide *Reuvensii* Collectanea Litteraria p. 69 sqq. et *Fr. Osanni* Analecta Critica p. 69. Adde *Fabricium* in B. G. T. II. p. 320. Harl. — Parodiarum genus singulare, *Sillorum* nomine insignitum, nuper duumviri docti et ingeniosi, scriptis seorsum editis illustrarunt, alter, *Franciscus Antonius Woelke: De Graecorum Sillis*, Varsaviae 1820. 8.; alter, *Fridericus Paul: De Sillis Graecorum*, Berolini 1821. 8. Adiecta sunt LXV Sillorum Fragmenta, notis illustrata; quorum aliquot iam H. Stephanus, studio suo collecta, in Poësi philosophica Paris. 1573. 8. ediderat, auctiora

deinde vulgavit *I. F. Langheinrich* in trium dissertationum *de Timone Sillographo*, Lipsiae 1720—1723., secunda tertiaque; denique *Brunckius* in Analectis vett. poëtar. Graecor. T. II. p. 67 sqq. coll. T. IV. p. 139. editionis quarto volumine auctae, Argentor. 1785. 8.

§. 118.

Simmiae et *Dosiadae*, utriusque Rhodii, prioris verisimiliter sub Ptolemaeo I. Lagide circa Olymp. CXVIII. 1., alterius, incertae aetatis, forsan tamen Simmiae aequalis poëtae, *lusus* quidam pueriles (*Τεχνοπαίγνια*) exstant, inscripti *Ovum* (*Ὠόν*), *Alae* (*Πτέρυγες*), *Bipennis* (*Πέλεκυς*), *Arae* (*Βωμοί*), versibus ita divisis et exaratis, ut rerum quas tituli indicant formam et figuram referant. Lusus hos erudito commentario illustravit *Claud. Salmasius* Parisiis 1616 et 1619. 4. Leguntur iidem una cum Simmiae *Epigrammatis*, et carminis, quod *Apollo* inscriptum erat, fragmento XIII versuum, a Tzetza servato, in *Brunckii* Analectis T. I. II. et *Iacobsii* Anthologia Graeca T. I. p. 136 sqq. et p. 202 sq. *Alas* in German. transtulit sermonem (una cum *Moschi* Amore fugitivo) et pulchre explicuit Ven. *Sonntag* in libello: *Zur Unterhaltung für Freunde der alten Litteratur.* Fasc. I. Rigae 1790. 8. cf. Fabricium Harlesian. T. III. p. 808 sqq.

Huius fortasse loci erit, pauca de aliis quoque lusibus poëticis Graecorum addere, qui *aenigmatum* et *griphorum* nomine designantur; quamquam superioris longe aetatis inventum eos fuisse vel inde apparet, quod *Cleobulus Lindius*, inter septem, qui uno tempore fuisse dicuntur, sapientes relatus, Diogene teste (I. 91.), *ᾄσματα καὶ γρίφους εἰς ἔπη τρισχίλια* reliquisse perhibetur. Eodem genere scribendi eius filia delectabat, *Cleobuline*, cui Suidas notum *de anno aenigma* tribuit, quod Diogenes (l. l.) et Stobaeus (Ecl. Phys. p. 240 ed. Heer.) ad patrem referunt, et in Analectis Brunckii legitur T. I. p. 76. ap. Iacobsium T. I. p. 52. Similes ingenii lusus *Theognidi*, *Sapphoni*, *Eubulo* Atheniensi, *Antiphani* Rhodio, Comicis poëtis, aliisque, posterioris etiam aetatis, ut *Mesomedi* Cretensi, Hadriani temporibus florenti poëtae, et memo-

rabilis *Εἰς Νέμεσιν* hymni auctori, passim adscribi legimus. Cf. Passowii V. Cl. Grundzüge der Griech. u. Röm. Litteraturgeschichte p. 68. 5. De utroque genere, maxime *de Griphis*, tamquam quaestiunculis sive problematis ludicris, quibus ponendis solvendisque post epulas convivae se recreare soliti erant, multa suo more collegit *Athenaeus* X. p. 448 B. — p. 459., secutus *Clearchi Solensis*, philosophi Aristotelici (§. 155.), *σύνταγμα περὶ Γρίφων*, laudatum etiam Schol. Aristophanis ad Vesp. 20. Aenigmatis autem et Griphi discrimen *Iulius Pollux* (Onom. VI. 107) hoc ponit: *εἶχε τὸ μὲν αἴνιγμα παιδιάν, ὁ δὲ γρῖφος καὶ σπουδήν.* Quae verba recte monet Casaubonus ad Athen. l. l. (Animadverss. ed. Schweigh. T. V. p. 520), non ita accipienda esse, quasi aenigmatum materia ioci sint atque sales, griphorum vero res seriae gravesque; sed hoc dicere Pollucem, *griphum*, praeter ludum et iocum, etiam solidae eruditionis aliquid admixtum habuisse: quod nemo negaverit, qui Clearcheos griphos (ab Athenaeo citatos) consideraverit. *Septem* vero *griphorum species* distinxisse Clearchum, ut in littera, in syllaba, una vel pluribus, in nomine vel vocabulis integris et s. p. et Athenaeus testatur, et Interpres Aristophanis. De qua divisione, ut de difficultatibus, quas Athenaei locus interprecti affert, legendus est Casaubonus in Animadverss. T. V. p. 521 sqq.

§. 119.

Maiori longe fama floruit, Ptolemaeo IV. Philopatore in Aegypto regnante, *Euphorion* Chalcidensis ex Euboea, doctissimus poëta, Antiochi M. Syriae regis bibliothecae praefectus circa Ol. CXL. a. Ch. 220., cuius, praeter alia opera, exstabat olim carmen, in *quinque* libros divisum, et *Μοψοπία* ἢ *Ἄτακτα* sive *Σύμμικτα* i. e. *Fabulae sive Historiae miscellae* inscriptum, obscuritate ex nimia doctrina non minus laborans, quam Callimachi *Αἴτια* et Lycophronis Cassandra. In *quinto* libro, qui *περὶ Χρησμῶν de Oraculis* vel *Chilias* (*Χιλιάς*) inscriptus esse videtur, quod fortasse *mille* constabat *versibus*, *prisca oracula*, quae per mille annorum spatium prodita fuerant, eorumque

eventus collegerat poëta. V. Suidam v. *Εὐφορίων*. Quem librum a *C. Cornelio Gallo*, Latino poeta clarissimo, Virgilioque aequali et amicissimo, Latinis versibus expressum esse, e Virgilii Ecloga X. 50 sq. et *Servio* ad Virgil. Ecl. VI. 72. docte coniicit *Heynius* in Excursu III. ad Bucol. Virg. p. 197 sqq. coll. Exc. V. ad lib. II. Aen. p. 333. Ceterum e locis modo laudatis, consentiente vel Quintiliano X. 1. 56., intelligitur, quanti fecerit Euphorionis carmina poëta Romanus, qui, monente Heynio (ad Aen. T. II. p. 334.) „Alexandrinis poëtis imprimis operam dedisse videtur, ex iisque profecisse in doctrina poëtica, qua excellit, admirabili, et in simplicitate orationis pura, tersa ac nitida, cui dignitatem tamen et gravitatem, qua illi carent, ex Tragicis petitam, adiecit. Certe *ex illis poëtis* tota Augustei saeculi elegantia ac nitor fluxisse videtur, et Romae ab elegantioribus hominibus Alexandrinos illos unice frequenti lectione tritos fuisse, vel ex Cicerone apparere puto, Disp. Tusc. III. 19. ubi Ennium *ab his Euphorionis cantoribus* contemni ait; scilicet tersiorem et puriorem Euphorionis orationem iudicabant Enniana.“

Huius aetati suppar *Rhianus* Cretensis, sub Ptolemaeo Euergete, Eratostheni aequalis, circa Olymp. CXXXVIII. 1. Grammaticus, Poëta et Historicus; cuius *Heraclea*, *Thessalica*, *Messenica*, *Achaica* et *Iliaca*, versu hexametro conscripta, laudantur veteribus, et, cum horum paucis fragmentis, supersunt *epigrammata* aliquot, a *Meleagro* Coronae suae intexta, post aliosque edita a *Brunckio* in Analectis T. I. II. et *Iacobsio* in Anthol. T. I. p. 229 sqq. cf. Fabric. Bibl. Gr. T. I. p. 734 sq. et T. IV. p. 493 Harl. Rhiani pariter atque Euphorionis poëmata valde probasse Tiberium Caesarem, discimus ex eius vita apud Suetonium c. 70. Grammatici vero et Critici nomen imprimis meruit Rhianus *Iliadis Homeri nova recensione* (ἡ Ῥιανοῦ sc. ἔκδοσις vel διόρθωσις), cuius vestigia aliquot, in Scholiis Venetis reperta, *Wolfio* iudice, eam desiderabiliorem nobis faciunt, quam quidquid in hoc genere lusit Apollonius Rhodius.

De *Manethonis* et *Maximi* carminibus *apotelesmaticis*, quae optimorum Criticorum sententia, ad

litterarum Graecarum aetatem longe posteriorem referenda videntur, infra dicemus.

§. 120.

Quum in tenui carminis genere, quod *epigramma* sive *inscriptionem versu conceptam* Graeci dixerunt, cuiusque apud eos multo latior usus, et ratio longe diversa erat a carmine quod, post *Martialem*, recentiorum et nostra aetate nomen hoc obtinuit, complures omnis fere aetatis poëtae elaborassent *): Ptolemaeorum temporibus exstitit *Meleager*, natione Syrus et oppido Gadarenus**), epigrammatum, quorum pars servata est, et ipse auctor clarissimus, qui, ut videtur, primus *sex et quadraginta poëtarum*, aetate superiorum, quibus multi etiam recentiores adiecti fuerint, *epigrammata* in unum corpus, *Στέφανος* inscriptum, colligeret, in quo singula carmina, nulla argumenti ratione habita, secundum litteras initiales fuisse disposita, diserte docet Scholiastes in Cod. Vaticano p. 81. Vide *Iacobsium* in Prolegomenis ad Commentarium in Anthol. T. I. p. XLI sq. Epigrammatis sic collectis editisque ipse *Meleager* praefatus erat carmine elegantissimo sive prooemio LVIII versuum, ad Dioclem quemdam scripto, et superstite, in quo singuli poëtae Coronae intexti, cum singulis floribus arboribusve comparati recensentur. Meleagri institutum et exemplum posthac secuti plures, epigrammatum Graecorum corpora sive *Anthologias* condiderunt, quorum, loco hoc maxime opportuno, brevem notitiam subiungam. Ac primo quidem *Philippus* Thessalonicensis, quem sub exitum saeculi primi post Chr. n. Traiano regnante, floruisse verisimiliter coniicit

*) Catalogum horum poëtarum vide ap. Fabricium in Bibl. Gr. T. IV. p. 457—499 Harl.; ap. Reiskium in edit. Anthologiae Constantini Cephalae, et ap. Iacobsium sub finem T. XIII. sive vol. III. partis III. Animadverss. in Epigr. Anthol. Graecae.

**) Aetatem Meleagri diverse definiunt viri docti. Verisimillima ratio, Scholiastae Graeci testimonio firmata, ea esse videtur, qua *Seleuci* VI. Syriae regis ultimi, qui regnum iniit Olymp. CLXX. 3. ante C. N. 98., temporibus vixisse creditur.

Iacobsius l. l. p. XLIV sqq., Meleagrum imitatus, novum *Στέφανον* contexuit, cui et poëtarum tredecim numero, qui post Meleagrum floruissent, et sua ipsius epigrammata, eodem ordine elementari disposita, quem Meleager probaverat, inserta fuisse perhibentur. Post hunc, Hadriano regnante, *Diogenianus* Heracleota Grammaticus, idem haud dubie cuius *Paroemiae* sive Proverbia exstant, novum *Ἀνθολόγιον Ἐπιγραμμάτων* edidit, teste Suida in *Διογενιανός*, cuius tamen syntagmatis indoles et ratio prorsus ignoratur. Iisdem fere temporibus *Strato* Sardianus novam Anthologiam condidit, quam *Μοῦσαν παιδικήν*, *Musam puerilem* inscripisse videtur, quod, praeter suos in hoc genere lusus, ex antiquiorum aeque ac recentiorum poëtarum carminibus ea tantum epigrammata collecta continuit, quibus puerorum celebrantur amores. Stratonis opus hoc, (integrum, an carminum delectu habito, ignoratur), *Constantinus*, de quo mox dicemus, in suam Anthologiam, in uno Codice Vaticano servatam, recepit. Aliquot saeculis interiectis demum *Agathias* Myrinaeus, Scholasticus, qui Iustiniano regnante Saec. VI. vixit, novum epigrammatum syntagma, sed recentiorum ac sui maximi aevi poëtarum, confecit, quod *Κύκλος* inscripsit (Suidas v. *Ἀγαθίας*) cuius prooemium, versibus iambicis senariis CXXXIII constans, ex codice Vaticano descriptum, vulgavit *Iacobsius*, primo in Prolegomenis §. V. p. LII sqq. deinde in Anthol. Graeca ad fidem Codicis Palatini T. I. p. 73. Primus Agathias, relicto ordine, quem Meleager ac Philippus probaverant, Epigrammata secundum argumenta in certas classes digesta, in septem libros descripserat, quorum primus carmina dedicatoria, secundus *ἐπιδεικτικά*, et descriptoria, tertius sepulcralia, quartus poëmatia in varios vitae casus, quintus satyrica, sextus amatoria, septimus ea, quae ad vitae fructum et laetitiam exhortantur, complectebatur. Ceterum Agathiae *Κύκλος* non magis superest, quam Meleagri et Philippi *Στέφανοι*. Post Agathiam saeculo Xmo ineunte *Constantinus Cephalas*, adhibitis Meleagri, Philippi et Agathiae epigrammatum syllogis, tum recentiorum poëtarum epigrammata, tum haud pauca antiquiorum interponens,

novam Anthologiam condidit, ita ut Agathiae syllogen pro fundamento habuisse videatur, cui suum opus superstrueret. Eadem enim in utroque argumentorum divisio, carminumque ad certos titulos descriptio, nisi quod in Cephalae Anthologia singuli libri alio ordine se excipiunt, et *secundus* Agathiae *Κύκλου* liber prorsus deest. Hoc Cephalae Syntagma, ex omnibus quae prius confecta erant unum, aetatem tulit, in Codice Palatino sive Vaticano amplius ducentos ante annos repertum. — Denique Cephalae hanc Anthologiam in minorem molem redegit *Maximus Planudes* Monachus, Constantinopoli, regnantibus Andronico maiore eiusque nepote, florens Saec. XIV., eamque, Agathiae quidem exemplum secutus, sed longe diverso argumentorum ordine, carminumque dispositione usus, in *septem* libros descripsit, quorum singuli, quinto et septimo exceptis, in capita, secundum locos communes, digesti sunt. *Quartus* liber, qui imaginum, statuarum, regionum descriptiones continet, et in Cephalae Sylloga, qualem Codex exhibet Palatinus, desideratur, plurima habet epigrammata Planudi propria, ut Planudem, quem non nisi Cephalae Anthologiam excerpsisse constat, pleniore Codice, quam noster nunc Vaticanus habetur, usum fuisse, recte coniecisse videatur doctissimus Iacobsius in Prolegg. p. LXXXV. Ceterum, quamvis insignem Epigrammatum, quae ad artis antiquae historiam faciunt, numerum unus ab interitu vindicaverit Planudes, merito tamen reprehendendus est, quod non solum in deligendis poëtarum carminibus iudicium parum subtile, ac paene nullum venustatis sensum prodidit, sed etiam multa optimae notae epigrammata vetera omisit, in eorumque locum alia recentissimorum poëtarum intrusit, multa mutilavit, multa prae sui ingenii tenuitate emendavit et interpolavit. Compilatio haec *Planudea*, praegressarum deterrima, diu *sola* innotuit, et, CL fere annis postquam a Planude fuerat confecta, ex codice Ms. primum graece edita est et litteris uncialibus descripta a *Iano Lascari*, Florentiae 1494. 4. quam, omnium quae postea factae sunt editiones, longe praestantissimam, paullo post repetivit *Aldus* Venetiis 1503. 8. cum additamento va-

riarum e codd. collectarum lectionum, et epigrammamatum quorumdam, quibus caret editio Florentina. Aldinum contextum expressit, et docto commentario instruxit *Io. Brodaeus* Turonensis, Basileae 1549. fol. Magno epigrammatum, tum e codd., tum ex variis scriptoribus collectorum, numero auctior Anthologia Planudea prodiit cura *Henr. Stephani* Parisiis 1566. 4. cum brevibus notis, sed parum fructuosis. Ex qua editione fluxit notissima illa *Wecheliana* Francof. 1600. fol. cum Brodaei, Vincentii Opsopoei et H. Stephani annotationibus, *Scholiis*que Graecis, Fabricio, cui assentitur Iacobsius, iudice, recentissimis, et post Planudem, fortasse post Lascaris demum editionem, Anthologiae adscriptis. — Interea Heidelbergae in bibliotheca Palatina a Frid. Sylburgio et Claud. Salmasio repertus est codex, *Cephalae Anthologiam*, dudum in deperditis numeratam, continens. Ex quo primum *Salmasii*, mox plurium deinceps philologorum opera, multa apographa facta, alia aliis pleniora, magisque minusve interpolata, quae in Parisiensi, Lugdunensi, Lipsiensi aliisque bibliothecis tamquam codices *Anthologiae ineditae* exstant. Codicis huius Palatini, mox in Vaticanam, nuper autem in Parisiensem bibliothecam illati, ex qua denuo, felici rerum conversione, plaudente docta Germania, in antiquam patriam suam postliminio reductus est, descriptionem dedit *Nic. Schow* in Progr. Hafniae 1792 8. edito. Ex eodem eiusque apographis singula primum epigrammata inedita a Salmasio, Küstero, Holstenio, Bentleio, Dorvillio, Hemsterhusio, Valckenario, Ruhnkenio, Toupio aliisque compluribus, in commentariis ad alios auctores passim vulgata sunt; donec plura simul separatim ediderunt *Iensius* in Lucubrationibus Hesychianis, Roterdami 1742. 8. *I. H. Leichius* in *Carminibus Sepulchralibus*, Lipsiae 1745. 4. et maxime *I. I. Reiskius* in *Novis Miscellaneis Lipsiensibus* Vol. IX. part. I-IV. et in libro inscripto: *Anthologiae Graecae a Constantino Cephala conditae libri tres. Duo nunc primum, tertius post Iensium iterum editi, cum Latina interpret. commentariis et notitia poëtarum*, Lipsiae 1754. 8. Denique *Chr. Ad. Klotzius*, ex eadem Anthologia, *Stratonis* epi-

grammata, a Reiskio consulto praetermissa, edidit Altenburgi 1764. 8. — Plenissimam vero Anthologiae, quum Planudeae, tum Constantini Cephalae, editionem, servato ordine a Meleagro primum adhibito, vulgavit *Brunckius* in *Analectis veterum poëtarum Graecorum*, Argentorati 1776 sqq. III Voll. 8. Quam, omissis poëtarum carminibus, quae a Brunckio in Epigrammatum hoc corpus perperam erant recepta, typis repetendam curavit *Fr. Iacobsius* in libro qui inscriptus est: *Anthologia Graeca* sive Poëtarum Graecorum Lusus ex recensione Brunckii, Lipsiae 1794. IV Voll. 8. quibus *quinto* vol. *Indices* et *octo* reliquis (T. VI—XIII.) *Animadversiones* in epigrammata A. G. adiecit, ibidem 1795—1814. 8. Eidem doctissimo viro debemus tandem *Anthologiam Graecam ad fidem Codicis olim Palatini, nunc Parisini, ex apographo Gothano editam*, cum annotatione critica, aliisque additamentis, Lips. 1813-1817. IV Voll. 8 mai.

Anthologiam Planudeam cum *interpret. Latina Hugonis Grotii* edidit *Hier. de Bosch*, Vltraiecti 1795 sqq. III Voll. 4. quibus *duo* adiicienda sunt, hoc indice: Hier. de Bosch Observationes et Notae in Anthologiam Graecam, quibus accedunt Cl. Salmasii Notae ineditae. T. I. II. ibid. 1810. et 1822. 4. Nec silentio praetermittendae sunt egregiae *Huetii* notae in Anthol. Planudeam, quas Graevius eiusdem summi viri carminibus subiecit: *Petri Dan. Huetii* Poëmata. Quarta editio auctior et emendatior. Ut et eiusdem Notae ineditae ad Antholog. Epigrammatum Graecorum. Vltraiecti 1700. 12. Cf. Iacobsium in Prolegomenis T. VI. p. CXXXI. — Supplementum epigr. maximam partem ineditorum dedit *F. G. Huschkius* in *Analectis criticis* in Anthol. Gr. Ienae 1800. 8. et nuper *F. T. Welckerus* in progr.: *Epigrammata Graeca ex Marmoribus* collecta. Bonnae 1819. Eiusd. Epigrammatum Graecor. Spicilegium alterum, ibidem 1822. 4. — De reliquis editionibus atque interpretatt. Epigr. Gr. v. *Harlesius* ad Fabric. T. IV. p. 430 sqq. et in *Supplementis* ad Introduct. in hist. ling. Gr. T. I. p. 49 sqq.

Meleagri autem, a quo tota haec de Anthologiis poëticis Graecorum disputatio processit, Epigrammata

quae supersunt separatim edidere *I. G. F. Manso* cum vers. metrica et commentario perpetuo Ienae 1798. 8. — et eodem anno *A. C. Meinecke* cum notis Lipsiae 1789. 8. nuperrime autem, tamquam specimen novae recensionis Anthologiae Graecae, cum obss. criticis, *Frid. Graeffe*, Lipsiae 1811.

Fr. Vavassoris de Epigrammate liber, Parisiis 1672. 8. — *C. G. Sonntag* Historia poëseos Graecae brevioris ab Anacreonte usque ad Meleagrum ex Anthologia Graeca adumbrata Lipsiae 1785. 8. — *G. E. Lessing* Vermischte Schriften Part. I. — *I. G. Herder* Zerstreute Blätter. P. I. II. — *Fr. Iacobs* in Prolegomenis ad Animadverss. in epigr. Anthol. Gr. Vol. I. *Eiusdem* Emendationes in Epigrammata Anthologiae, Lipsiae 1795. 8 mai. — *Eiusdem* Obss. criticae in Anthologiam Graecam, Monaci 1812. 8.; haud diversae, ni fallor, ab iis, quae *Thierschii*, Viri Clarissimi, *Actis Philologorum Monacensium* Fasc. II et III. insertae leguntur. — *I. G. Schneideri* Analecta critica. Trai. ad Viadr. 1777. 8. — *Eiusd.* Periculum criticum in Anthol. Constant. Ceph. Lipsiae 1772. 8. — *Chardon la Rochette* in Magazin Encyclop. Ann. IV. T. I. II. Ann. V. T. II. et Ann. VI. T. I. cf. Mel. de crit. T. I. p. 196-307.

§. 121.

Restant *poëtae* aliquot *didactici*, aetatis huius ambitu qui floruerunt, Alexandrinis et argumenti carminis subtilitate, et orationis colore simillimi. In his *Dionysius* cognomine *Periegetes*, patria Characenus ex Susiana ad sinum Arabicum, cuius aetas in Caesaris Augusti tempora, ipsaque vulgaris aerae primordia probabiliter incidit, *carmen geographicum* reliquit, *Περιήγησιν οἰκουμένης* h. e. cogniti tum orbis terrarum, ad Eratosthenis maxime praecepta, enarrationem, versu hexametro terse et nitide scriptam, quae cum *Eustathii*, Homeri interpretis, eruditis commentariis, cum *glossis Graecis interlinearibus* et *paraphrasi Graeca* Scholiastae anonymi ad tempora nostra pervenit; cuiusque insuper *duplex* exstat *versio Latina vetus metrica*, altera *Rufi Festi Avieni*, eiusdem qui Aratea transtulit (§. 113.), altera *Prisciani* Grammatici Latini celebrioris saeculi VI post C. N., priore minus libera, inserta utraque *Poëtis Latinis minoribus* cura *I. C. Wernsdorfii* T. V. Part. I. II. cum docta de iis disputatione. — *Codices*

mss. Dionysii praestantiores sunt Matritensis et unus Parisinus, de quo v. *Schneiderum* in Analectis crit. — Graece et Latine *primum* prodiit carmen hoc Ferrariae 1512. 4. Sequitur editio *Aldina* cum Pindaro aliisque, Venetiis 1513. 8. — *Bernhardi Bertrandi* cum Lat. interpret. Eustathii, Basileae 1556. 8. — *Stephaniana* duplex, inter *Poëtas Principes* 1566. fol. et cum *Pomponio Mela*, *Aethici* Cosmographia et *Solini* Polyhistore 1577. 4. — *W. Hillii* cum commentariis et tabb. geograph. Londini, 1658 et 1679. 8. — *Ed. Thwaites* cum veterum Scholiis, paraphrasi, Eustathii commentariis *integris* et interpr. Lat. ab H. Stephano confecta, Oxoniae 1697. 8. — *Io. Hudsoni* inter Geographos Graecos minores Vol. IV. Oxoniae 1712. 8. et separatim cum Eustathio et versionibus antiquis, ibidem 1710 et 1717. 8. — denique *Ed. Welsii* valde interpolata editio, Oxon. 1704. 8. saepius repetita. — Novam carminis Dionysiani editionem parare *Spohnium*, virum doctissimum, libenter accepimus. — *Gallicis* versibus expressit Dionysii Periegesin *Benignus Salmasius*, Claudii pater, Parisiis 1597. 12. — *Germanicis*, et quidem hexametris, *G. G. Bredowius:* Dionysios Schilderung des Erdkreises. Aus d. Griechischen übersetzt von G. G. Br.; opus postumum, quod in eiusdem Bredowii „*Nachgelassenen Schriften*" vulgavit horum editor *I. G. Kuhnisch*, Vratislaviae 1816. Nr. VIII.

Simile carmen, *Περιήγησις* inscriptum, ante Dionysium *iambico* versu conscripserant *Apollodorus Atheniensis* et *Scymnus*, a patria sua *Chius* dictus, circa Ol. CLXXII. 3. a. Ch. 88. quod Nicomedi Bithyniae regi dicavit, et cuius pars egregia superstes sub falso auctoris nomine, *Marciani Heracleotae*, cum aliis Geographis Graece primum edita est a *Dav. Hoeschelio* Augustae Vindel. 1606. 8., deinde Latinis reddita versibus, cum contextu Graeco a *Feder. Morello* Parisiis 1606. 8.; denique Scymni Chii, veri auctoris, nomini adscripta, cum interpr. Lat. notisque, additis aliis eiusdem operis fragmentis, vulgata ab *Io. Hudsono* in *Geographorum minorum* vol. IIdo. Oxoniae 1702. 8. Cf. *Dodwelli* dissertatio de Scymno Chio.

§. 122.

Marcelli Sidetae, Medici, Hadriani et M. Antonini temporibus clari, poëma didacticum *de Medicina* fuit libris XLII., *Βίβλια Ἰατρικὰ* inscriptum, ex quo superest fragmentum *de remediis ex piscibus*, *περὶ Ἰχθύων*, editum a *Feder. Morello* Parisiis 1591. 8. — a *Fabricio* in Bibl. Gr. Vol. I. p. 14 edit. vet. — ab *I. G. Schneidero* cum Plutarchi libello de educatione puerorum, Argentorati 1775. 8. — tandem a *Belino de Ballu* cum *Oppiano*.

Oppiani huius Cilicis, poëtae M. Aurelio Antonino aequalis (Saec. II. p. Ch.) nomen prae se fert carmen didacticum *de Piscatione* (*Ἁλιευτικά*) libris V., versu hexametro compositum, et iudice *Schneidero*, longe praestantius altero poëmate *de Venatione* (*Κυνηγετικά*) libris IV., quod eidem Oppiano vulgo tribuitur, cuius auctor vero, teste ipso carmine II. 125 sqq. et 156 sqq. *Apamea*, Syriae urbe, ad Orontem fl. oriundus, *Antonino Caracallae* Saec. III. imperanti carmen suum dedicavit. Cui tamen opinioni acerrimum adversarium nactus est *Belinum de Ballu*. Tertii poëmatis *de Aucupio* (*Ἰξευτικά* ab *ἰξός viscus*) deperditi, quod Oppiano scriptor vitae eius Graecus asserit, exstat *Paraphrasis Graeca prosaria*, ab *Eutecnio* Sophista aetatis incertae, vel *Dionysio* quodam *Characeno* conscripta, ac primum docte edita ab *Erasmo Vindingio*, Hafniae 1702. 8. — De *codicibus mss.* et *editionibus* carminum O. v. Fabricium T. V. p. 594 sqq. et *Schneiderum* in suae editionis praefatione. Post *principem* Halicuticorum *Iuntinam*, Florentiae 1515. 8. et utriusque carminis *Aldinam*, Venetiis 1517. 8. tum *Adr. Turnebi*, Paris. 1555. 4. et *Conr. Rittershusii*, Lugd. Bat. 1597. 8. editiones, nostra aetate Oppiani carmina recensuerunt, emendarunt, et doctis commentariis illustrarunt *I. G. Schneiderus*, historiae naturalis aeque ac Graecarum litterarum peritissimus, Argentorati 1776. 8. et *Io. Nic. Belin de Ballu*, ibid. 1786. 4. et 8. Vol. I. Cynegetica continens, cum *Marcelli Sidetae* fragmento *de Piscibus*. Schneideri editio repetita est Lipsiae 1813. 8., in qua tamen desideratur Eutecnii paraphrasis carminis de Aucupio, et annotationes

multo breviores sunt. Secundum tomum promisit editor. In Cynegetica erudite commentatus est *Io. Brodaeus*, Basileae 1552. 8. — *Latinis* versibus reddidit Cynegetica *Bodinus*, Parisiis 1555. 4.; *Gallicis*, *Q. Septimius Florus Christianus*, Paris. 1675. 8. et soluta oratione *Belin de Ballu* Argentororati 1787. 8. — *Germanicis*, *Lieberkühn*, Lipsiae 1755. 8. — *Italice* utrumque carmen vertit notisque explicuit *A. M. Salvini* Florentiae 1728. 8. — *Anglice* Cynegetica *W. Sommerville*, Londini 1788. 8.

De *Babrio* fabulatore, quem *Corayus* Bionis et Moschi aetate haud longe inferiorem ponit, supra egimus T. I. §. 51. p. 80 sq.

§. 123.

Quum poëtarum quos commemoravimus maior pars *Grammatici* atque *Critici* fuerint; quumque horum et nomen et disciplinae origo et incrementa Ptolemaeorum saeculo scholaeque Alexandrinae imprimis debeantur: ipso rerum ordine ita iubente, de nova hac virorum eruditorum apud Graecos classe accuratius nunc dicendum erit. *Grammaticus* quidem prisco usu, a Platone, Xenophonte, Aristotele etiam retento, dicebatur is qui *scribendi legendique facultatem tenebat*. *Critices* autem, sive tamquam partis Grammaticae subiectae, sive tamquam singularis doctrinae, ante aevum Alexandrinum omnino non legitur nomen. At immutata aevo hoc studiorum ratione (§. 106.), quum veterum scriptorum imitatio *interpretandi* eos et *emendandi artem*, prima in *Homericis* carminibus pericula facientem, mox ad alios poëtas, lyricos, tragicos, comicos, item ad historicos, oratores, medicos, traductam, ultro excitaret: Critici et Grammatici dicti sunt viri multiplicis doctrinae atque lectionis, qui et linguae Graecae naturam legesque scrutati, et mythologiae, historiarum, chronologiae, geographiae, mathesis reliquarumque partium antiquitatis spatia emensi, variae huius cognitionis copias ad accuratam veterum auctorum interpretationem, scriptorumque exemplarium diligentem emendationem adhiberent. Grammaticorum horum veterum scholae

Alexandrinae maxima, non solum de sermone et litteris Graecis, sed omnino de linguarum studio subtiliore, deque omni litterarum elegantia merita sunt, in totamque posteritatem redundarunt. Ab iis *Philologiae*, *Grammaticae* proprie dictae, et *Criticae*, quum verborum, tum rerum atque auctorum, fundamenta iacta sunt. Qua disciplina, ut *Heynii* *) verbis utar, nulla alia fuit aut inventu difficilior, aut nascendo tardior, aut expoliendo per plura saecula operosior. Debetur eis omnis fere vulgata *Chronologia*; debetur *classicorum scriptorum* et in quoque genere principum ille *delectus*, quo effectnm est, ut horum saltem magna pars ab interitu servaretur: debentur iisdem, et *lectio emendatior tum carminum Homericorum*, quorum tot recensiones certatim ediderunt, tum aliorum omnis generis scriptorum; et commentarii eruditissimi in praestantissimos antiquitatis auctores, quorum reliquiae saltem haud contemnendae in *Scholiis* et *Lexicis Graecis*, inferiore multo aetate concinnatis, supersunt. Nam Scholia haec et Commentarii in veteres auctores, haec Glossaria et Lexica, libelli hi grammatici, metrici, de dialectis Graecae linguae, horumque similia scripta, a posterioribus Grammaticis ab Augusti inde temporibus confecta, quae plurima exstant partim edita, partim in codd. manuscriptis adhuc latentia, hoc potissimum magni aestimanda videntur, quod multa, antiquioribus Grammaticis, quorum opera interciderunt, acute et subtiliter observata et animadversa atque scienter tradita, servarunt, cum hisque ipsis deperditorum scriptorum fragmenta innumera ac notitiarum omnis generis, ad universam antiquitatem quae spectant, farraginem ab interitu vindicarunt. Quo magis patet, illorum auctoritatem ex his maxime pendere, quorum scrinia compilarunt, neque ea temere utendum esse, nec nisi praevia fontium, ex quibus hauserint, investigatione. — Grammaticorum quicumque innotuere censum habuit Fabricius in B. Gr. T. VI. p. 271—389. Operum autem grammaticorum, quibus tempus pepercit, corpus quoddam

---

*) In Opusc. Acad. T. I. p. 100.

confecit *Aldus Manutius*, edidilque duplice volumine; prius prodiit Venetiis 1495. fol., posterius ibidem 1496. fol. inscriptum: *Thesaurus*, *Cornu Copiae* et *Horti Adonidis*. His tertium volumen ex eadem officina accessit 1524. fol. et quartum 1525. 8. cf. Fabric. T. VI. p. 293 sqq.

H. Valesii De Critica l. II. cum eiusd. Emendatt. editi a P. Burmanno Amstelod. 1740. 4. — *Maussacus* in Dissert. praef. Harpocrationis Lex. — *Woverius* de Polymathia. — I. A. Fabricius ad Sextum Empir. — *Villoison* in Anecdotis Graecis et in Prolegg. ad Hom. Illiad. — F. A. Wolfius in Prolegg. ad Homer. p. 169 et 189.

§. 124.

In hoc tanto Grammaticorum numero, qui ab aetatis huius initio usque ad Constantini M. tempora nominis aliquam nacti sunt celebritatem, non alienum putavi, illustriorum saltem excitare memoriam. Tales utique existimandi sunt *Lycophron*. Cous *Philetas*, *Callimachus*, *Aratus*, *Rhianus*, *Cleanthes* Stoicus: quorum non amplius leguntur scripta grammatica, poëtica vero partim aetatem tulerunt, de quibus diximus §§. 72. 110-113. 115. 116.: et *Eratosthenes*, ob doctrinam atque scientiam multiplicem *Philologi* primus nomen meritus, de quo pluribus infra dicendum erit. Praeter hos commemorandi hic primo: *Zenodotus* Ephesius, Philetae discipulus, et Bibliothecae Alexandrinae, regnante Philadelpho, praefectus; *Suidae* etiam dictus poëta epicus, et inter Alexandrinos Grammaticos primus, qui Homericorum carminum recensionem (*διόρθωσιν*) vulgavit, de cuius indole subtiliter, ut solet, disputantem adeas Cel. *Wolfium* in Prolegg. ad Hom. p. 199—225. Dein Zenodoti discipulus, *Aristophanes Byzantius*, et huius auditor *Aristarchus*. Prior, Ptolemaeo IV. Philopatore et V. Epiphane imperantibus (Ol. CXXXIX. 4. — CL. 1. ante C. N. 221—180.) clarus, non unius Homeri, sed aliorum multorum poëtarum, ut Hesiodi, Alcaei, Pindari, Aristophanis Comici, etiam Platonis operibus recensendis, disponendis atque commentandis operam suam dicavit. Idem scriptorum cuiusque classis optimorum

delectus et *censuras*, quas deinceps absolvit Aristarchus, toties nobis laudatas, instituit, crisin historicam auctorum diligenter exercuit, Grammaticam Graecae linguae studiosius tractavit, accentuum et spirituum notationem atque interpunctionem invenit; et, post Callimachum, ad philosophorum et rhetorum exemplum, scholam grammaticam Alexandriae aperuit, ex qua discipulus omnium clarissimus prodiit *Aristarchus*. Is sub Ptolem. VI. Philometore, circa Ol. CLVI. a. Ch. 156. florens, tantam ingenii, doctrinae et iudicii elegantissimi existimationem, discipulorum imprimis studiis, apud omnes eruditos, Graecos et Latinos, sibi conciliavit, ut eius nomen artis criticae ipsius peritissimum quemque designaret. cf. Horat. A. P. 450. Cic. Epp. ad Attic. I. 14. Attamen de DCCC commentariis grammaticis et criticis, quos concinnasse dicitur Suidae, nihil fere ad nos pervenit praeter reliquias *Iliadis recensionis*, cuius insignia et satis copiosa fragmenta Scholia Veneta in Homerum nuper vulgata servarunt. Eumdem Iliadis et Odysseae formam et compositionem hanc politam et concinnam, quam in utroque carmine admiramur omnes, tandem absolvisse, et haec opera duo in quatuor ac viginti rhapsodias divisisse, veterum vel Grammaticorum auctoritate affirmari licet. Vid. *Wolfius* l. c. p. 256. not. Interpretationis autem, qua usus erat, sobriae ac probabilis virtutes ex Strabone I. p. 31. colligi possunt.

Aristarchi aequalis, aemulus et adversarius acerrimus *Crates* fuit *Mallotes* Cilix, qui scholam discipulorum celebritate Aristarcheae similem *Pergami* condidisse videtur, et Romam Grammatices studium primus intulit, ad Senatum missus legatus ab Attalo II. Pergami rege, qui coepit regnare Ol. CLV. 2. ab V. C. 595. Vid. Sueton. de ill. Gramm. c. 2. A Suida, qui Stoicum eum appellat, (Straboni XIV. p. 676. *Panaetii Stoici* magister dicitur) *recensionis Iliadis et Odysseae novem libros* complectentis, aliorumque librorum auctor perhibetur. Sed quantum Aristarcho et ingenio et doctrina inferior fuerit criticus et interpres, ex paucis interpretationis eius vestigiis apud Strabonem aliosque constat abunde, et nuper probatum ivit *Wolfius* l. l. p. 278 sq.

§. 125.

Inter Aristarchi discipulos, qui cum reliquis huic scholae addictis *Aristarchei* dicuntur, praeter *Ammonium* Alexandrinum, Aristarchi in schola successorem, maxime eminet *Dionysius Thrax*, qui primus *Grammaticam Graecae* linguae (*τέχνην γραμματικήν*) conscripsisse fertur, in quam eruditorum Alexandrinorum multi commentati sunt. Atque huius indicis opusculum, rude et valde imperfectum, sub Dionysii nomine in multis exstat mss. codicibus. primo vulgatum a *Fabricio* in Bibl. Gr. Vol. IV. p. 20. (T. VI. p. 311. ed. Harles.), correctius postea editum a *Villoisonio* in Anecdotis Graecis T. II. p. 99 sqq. ac nuper ab *Imm. Bekkero* in Anecdotor. Graecor. Vol. IIdo. Berolini 1816. 8. una cum plurium Grammaticorum in *Τέχνην* illam Scholiis.

Apollodorus Atheniensis, itidem Aristarchi Grammatici et Panaetii Rhodii, Stoici philosophi, discipulus dicitur Scymno Chio atque Suidae, vixitque circa Ol. CLX. a. Ch. 140. paullo post Carthaginem deletam, quo tempore in Aegypto regnabat Ptolemaeus VII. Physcon dictus, sive Euergetes II. Doctrinae, qua pollebat, copiam et varietatem testata sunt plura, quae reliquit, scripta: 1) libri XXIV *περὶ θεῶν de Diis*, opus non minus grammaticum quam mythicum, quo fabularum interpretationem allegoricam, maxime ex etymologia petitam, dederat, multaque insuper *de festis deorum et sacris*, *de sacrorum antiquitate*, *de religionibus et ritibus* tradiderat. 2) *τὰ Χρονικὰ* libris IV., quibus historias ad temporum ordinem redactas, inde a Troia capta, per annorum MXL. intervallum breviter comprehenderat, *metro comico*, i. e. iambis usus senariis. Cui operi quum epochae aliquot debentur illustriores, ut excidii Troiae, Heraclidarum in Peloponnesum reditus, coloniae Ionicae, et primae Olympiadis; tum virorum clarorum aetatis notatio, quam exscripsit, Ciceronis temporibus, *Cornelius Nepos* in *Chronicis* suis, opere aeque deperdito. Nec fortasse aliunde petitas esse artificum epochas apud Plinium, cum magna parte similium vitae mortisque notationum apud Diogenem Laërtium et in

Chronico Eusebiano, suspicatur *Heynius* ad Fragm. Apollodori p. 411. 3) *Commentarii in Navium catalogum* (περὶ τοῦ νεῶν καταλόγου), quemadmodum libri II. Iliadis partem, qua copiarum recensus continetur, appellabant Grammatici, libris XII. Quorum saepe mentionem facit Strabo, partim refutans auctorem, partim eius vestigiis insistens. 4) *Chorographicum opus*, Γῆς περίοδος sive περιήγησις inscriptum, et Straboni XIV. p. 995 D. laudatum: ad cuius similitudinem posthac *Scymnus Chius* et *Dionysius Periegetes* suas versibus condiderunt περιηγήσεις (§. 121.): 5) *Commentarii in Sophronis Mimos* (τὰ περὶ Σώφρονος (§. 86.) et *in Epicharmum*, comicum poëtam veteris comoediae (T. I. p. 166.), in decem libros descripti. 6) *De verborum originibus* (τὰ ἐτυμολογούμενα), pluribus libris. 7) Notitia historica *de meretricibus quae Athenis vixerunt*, περὶ τῶν Ἀθήνησιν ἑταιρῶν. In quo argumento similes libri Aristophanis Byzantii, Ammonii, Antiphanis et Gorgiae Atheniensis erant versati, quos excerpsit *Athenaeus* in Deipnosoph. libro XIII. Cf. *Iacobsium* in Museo Attico T. II. part. 3. — Horum omnium librorum pauca tantum fragmenta supersunt, collecta et docte illustrata ab *Heynio*. Sed servatus est 8) unus liber Apollodori, fine tamen mutilus, *Bibliotheca* inscriptus, et in *tres* partes divisus, quo quasi *compendium fabularum* continetur, quae *a poëtis* maxime sunt *frequentatae*, imprimis quae in *cyclo epico* memorantur: opusculum brevitate, lucido ordine et sermonis perspicuitate commendabile, *iisque non inutile, qui vetera complecti velint memoria* — quae *Photii* verba sunt (Cod. 186.) de Apollodori hoc libello. Quae libri, ceterum valde interpolati, et passim lacunosi, utilitas insigniter aucta est, ex quo *Heynii* curis prodiit contextus longe emendatior, et doctissimo commentario illustratus, primo Gottingae 1782 sq. IV Voll. 12. deinde secundis curis, ibidem 1803. II Voll. 8. Heynianam antecesserant princeps *Aegii* editio, Romae 1555. 8. — *Commelini* 1599. 8. — *Tanaq. Fabri*, Salmurii 1661. 8. et *Thom. Galei* in Historiae poëticae scriptoribus, Parisiis 1675. 8. — Nuper demum Apollodori Bibliothecam accurata et

eleganti editione vulgavit, Gallice vertit, et notis illustravit *E. Clavier*, Parisiis 1805. II Voll. 8.

§. 126.

Ex eadem schola Aristarchi Alexandrina Grammaticus doctissimus prodiit *Didymus Alexandrinus*, cognomine *χαλκέντερος*, quia laboris immensi in litterarum studiis patiens fuisse dicitur; id quod vel ingens librorum, quos confecisse perhibetur, testatur numerus. Nam si *Senecae* credimus (Ep. 88.) „*quatuor millia librorum scripsit; miser* (philosophi iudicio), *si tam multa supervacua legisset.*" *). Floruit is Iulii Caesaris et M. Bruti temporibus, vel, secundum alios, Augusto imperante. Multos quidem *commentarios in auctores veteres* conscripsit, sed maxime innotuit eius liber criticus *de Homeri recensione Aristarchea*, *περὶ τῆς Ἀρισταρχείου διορθώσεως*, cuius operis pars etiam servata est (v. *Villoisonium* in Anecdotis Graecis T. II. p. 184.), et *Commentarius in Iliadem et Odysseam*, cuius nomen, sed falso, prae se ferunt *Scholia minora ad Homerum* de quibus dixi T. I. p. 23. De *Lexico* eius *tragicorum* et *comicorum poëtarum* vide Ruhnkenium in praefat. ad Hesychii Lex. p. LX. cf. Fabric. T. VI. p. 363. — Eiusdem Didymi Alexandrini *Marmorum et lignorum mensurae* e cod. ms. Ambrosiano ab *Angelo Maio*, ad *Iliadis Fragmentorum antiquissimorum cum picturis* calcem editae sunt Mediolani 1819. fol. cf. Addenda ad Partem priorem T. I. p. 222.

Didymi famam paene adaequavit *Appion*, dictus *Plistonices*, item Alexandrinus, Grammaticus et historicus, qui Didymo usus magistro, ad Caium Caligulam Imperatorem, ut accusaret Iudaeos, missus, Romae docuit, et praeter scripta grammatica, ut *διόρθωσιν Homeri*, *Λέξεις Ὁμηρικάς*, i. e. *vocum Homericarum difficiliorum explicationem*, et *Commentarium in Hom. carmina*, etiam *historica*

---

*) Alii, ut *Demetrius Troezenius* ap. Athenaeum IV. p. 139. ter mille tantum et quingentos computant. Cf. Fabric B. G. Vol. I. p. 387. et Ruhkopf. ad Senec. l. l. Opp. T. III. p. 126.

reliquit opera, ut *Aegyptiacorum libros V*, et librum *contra Iudaeos*, cuius fragmenta servavit *Iosephus*, gentis suae defensor, in binis contra Appionem libris. Cf. Gerh. Io. Vossium de Historicis Gr. p. 190 sq. Ex *Glossis* autem *Homericis* Appionis, opere deperdito, suum *Lexicon Homericum* conflasse videtur *Apollonius Sophista*, *Archibii* filius Grammatici, qui commentarium in Callimachi Epigrammata scripserat. Vide *Göttlingium* in *Animadverss. criticis in Callimachi Epigrammata*, Ienae 1811. 8. — Apollonium hunc quidem, Appionis magistrum, e Didymi schola exiisse, et Augusti floruisse temporibus, praeeunte Suida, contendit *Villoisonius*, sed iuniorem putat *Göttlingius*, quoniam Appionem laudat, quem maxime sub Caligula floruisse constat. Ceterum *Lexicon* illud ad Homeri lectionem et interpretationem perutile, cuius specimen solum dederat *Montfaucon* in Bibl. Coïslin., e codice Ms., quantum fieri potuit, integrum et emendatum a *Villoisonio* cum doctis prolegomenis notisque et animadversionibus perpetuis, Lutet. Parisior 1773. II Voll. 4. primo vulgatum, deinde repetita editione ab *Hermanno Tollio*, omissis Villoisonii Prolegomenis et interpretatione Latina, sed novis annotationibus auctum, prodiisse Lugduni Batav. 1788. 8. iam supra T. I. p. 24. retulimus.

Denique sollertis ingenii et magnae diligentiae laudem libros grammaticos complures conscribendo meruit *Apollonius Alexandrinus*, cognomento *Dyscolus*, Hadriani et Antonini temporibus, saec. II. p. Chr. in schola Alexandrina clarus, cuius feruntur adhuc 1) *libri IV. de Syntaxi* sive constructione partium orationis, optime olim editi a *Frider. Sylburgio* una cum Procli Chrestomathia grammatica, Francofurti 1590. 4. nuper autem, quatuor Mss. et editionis principis Aldinae ope, emendatiores facti *ex recensione Imm. Bekkeri*, Berolini 1817. 8. 2) *De Pronomine* liber e cod. ms. primum editus ab *Imm. Bekkero* in *Museo antiquitatis studiorum* Vol. I. Fasc. II. Berolini 1811. 8. deinde ab eodem seorsum, ibidem 1814. 8 mai. 3) liber *περὶ Συνδέσμων* s. *de Coniunctionibus* et 4) liber *περὶ Ἐπιῤῥημάτων* s. *de Adverbiis*; uterque e libris Mss. primum editus ab *Imm. Bekkero* in *Anec-*

dotis Graecis Vol. II. pag. 477—625. (De alio libro, ad eumdem Apollonium relato auctorem, infra dixi). Apollonium hunc cum eius filio *Aelio Herodiano*, qui e parentis disciplina profectus, Marco Aurelio Antonino admodum se probavit (circa a. 161. p. Ch.) prioribus adeo Grammaticis antetulit *Priscianus* in praefat. lib. I. Nec vero parente inferior *Herodianus*, inter Grammaticos iuniores magnum adeptus est nomen, plurimaque reliquit scripta, grammatici argumenti omnia; in his libros XX. *de prosodia universa* (ἡ καθόλου sc. προσῳδία); quae maximam partem interiere, partim adhuc inedita in bibliothecis latent, partim lucem viderunt, quum in Corpore *Grammaticorum Aldi*, tum in *Villoisonii Anecdotis Graecis*. Fragmentum *de vitiosis dictionibus* (περὶ ἡμαρτημένων λέξεων) e cod. August. primus edidit *Hermannus* ad calcem libri sui *De emendanda ratione Graecae Grammaticae*, Lipsiae 1801. 8. p. 301—318. Librum Herodiani qui inscribitur Ἐπιμερισμοί, e codd. Parisinis nuper vulgavit *Io. Fr. Boissonade*, vir Graece doctissimus, Londini 1819. 8. Cf. de Herodiano et Apollonio Fabricium in B. Gr. T. VI. p. 271-285. Harl.

Grammaticorum horum agmen claudant, quorum *de metris poëticis* libros tenemus. Inter quos eminet *Hephaestion* Alexandrinus, Hadriani et Antonini Pii temporibus, cui debemus *Compendium de Metris et Poëmate*, Ἐγχειρίδιον περὶ μέτρων, praeter *Scholiastas metricos* paene unicum huius generis libellum Graece editum, qui, utut multa contineat perperam observata, tamen antiquiorum Grammaticorum de metris doctrinam demonstrat, quemque, *si a paucis recedas*, fere secuti sunt, qui inter recentiores artem hanc explicuerunt. Accedit quod, quum Lyricorum carmina nondum deperdita ipse lectitaret Hephaestion, multa eorum fragmenta libello suo inseruit. Codicum mss. censum vide apud Fabricium T. VI. p. 299 sq. Princeps editio est *Iuntina* Florentiae 1526. 8.; emendatior, *cum Scholiis Graecis* a Christiano quodam excerptis, *Adr. Turnebi*, Parisiis 1553. 4. quam sequitur *Io. Corn. de Pauwii* illa cum scholiis antiquis et animadversionibus, Traiecti ad Rhen. 1726. 4. a *Dorvillio* in *Vanno critica*, tantopere exagitata. No-

vissima, eaque ceteris longe praestans, est ex recensione *Thomae Gaisfordii*, ad Mss. fidem, cum notis variorum, praecipue *Leon. Hotschkisii*, Oxon. 1810. 8 mai. Prolegomenorum in Hephaestionis Enchiridium sub nomine *Longini* partem aliquam vulgavit *Io. Hudsonus* in Longini editione sua; *Io. Boivin*, aliique. V. Fabric. T. VI. p. 93. — Cf. *G. d'Arnaud* Specimen animadversionum criticar. ad aliquos scriptores Graecos. Harlingae 1726. 8. cap. XVI—XXVIII. — *Dorvillii Vannus Critica in inanes Pavonis paleas* etc. Amstelod. 1737. 8. — *Godofr. Hermannus* De Metris poëtarum Graecorum et Romanorum, Lipsiae 1796. 8. — *Eiusdem* Handbuch der Metrik, Lips. 1799. 8. — *Eiusdem* Elementa doctrinae metricae, Lipsiae 1816. 8 mai. — Et *Epitome doctrinae Metricae*, in usum scholarum edidit G. H. Lipsiae 1818. 8 mai. — *Aug. Seidlerus* de versibus dochmiacis P. I. II. Lips. 1810 sq. 8.

Farraginem observationum prosodicarum, maximam partem iam aliunde notarum, continet liber *Draconis Stratonicensis* (e Caria, ut putat *Hasius*, vir doctissimus) *περὶ μέτρων ποιητικῶν de metris poëticis*, cuius apographum Ruhnkenius sibi paraverat, quemque accurate descripsit *C. B. Hase* in Notitiis et Excerptis Mss. Bibl. Reg. T. VIII. P. II. p. 33—77. subiuncta particula satis ampla Graeci contextus, quem integrum, ex apographo *Bastiano*, primus edidit *Godofr. Hermannus* una cum *Io. Tzetzae Exegesi in Homeri Iliadem*, Lips. 1812. 8 mai. Draconis huius, Grammatici satis antiqui, cuius plura scripta grammatica atque metrica olim exstitisse Suidas testatur, aetas, praeeunte Hermanno (in Praefat. p. XVII.), ita constituenda videtur, ut Apollonio Alexandrino, paullo ante commemorato, qui Draconem in libro suo de Pronomine *ut non amplius superstitem* laudat, aequalis habeatur. Ex quo simul patet, eius *librum de metris*, in quo non solum Apollonius, sed etiam *Herodianus*, *Apollonii filius*, citatur, non integrum, sed ex seriorum Grammaticorum scriptis interpolatum esse. Idem ex aliis argumentis indiciisque, ut ex dissimili observationum bonitate, et creberrimis eorumdem praeceptorum repetitionibus, facile colligitur: quae cuncta Her-

manni opinionem confirmant, totam hanc annotationum congeriem non esse nisi *epitomen libri, quem Draco de metris scripserat*, auctam subinde aliorum Grammaticorum additamentis. — Epitomae huic, haud multo post, quasi comites, adiunxit *Franc. de Furia* e codd. Bibliothecae Mediceae erutos *duo tractatus de metris*, augendae quidem scientiae parum fructuosos: alterum *Trichae* cuiusdam, alterum *Eliae Monachi*, et perbrevem scriptionem *Herodiani περὶ τῆς λέξεως τῶν στίχων*, sed nulla, nec notitia litteraria, nec emendatione critica adiecta, hoc indice: *Appendix ad Draconem Stratonicensem, complectens Trichae, Eliae Monachi et Herodiani Tractatus de metris. Ex Codd. Mss. edidit Fr. de Furia*, Lipsiae 1814. 8.

§. 127.

Quum in veterum Grammaticorum commentariis locutiones et vocabula antiquata, rariora atque peregrina, aut certis dialectis propria frequenter illustrarentur et explicarentur; exstiterunt subinde qui λέξεις has sive γλώσσας, primo singulorum auctorum, tum certi generis scriptorum, populorum, dialectorum, aut colligerent, aut eiusmodi glossaria sive lexica suo studio conscriberent: ex quibus posthac *generaliora* et maioris moduli *lexica* et vocabularia Graeca conflata esse res ipsa docet; quamquam Glossaria iam Athenis, atque adeo vigente lingua, reperta esse, ex *Stratonis* sive *Strattidis*, poëtae comici veteris fragmento apud Athenaeum IX. p. 382 sq. constare videtur. Cf. Valckenar. ap. Koppiers. Obss. Philolog. p. 36. Huius igitur generis fuere *Philetae* cuiusdam *) *Lexicon Homericum*; *Appionis λέξεις Ὁμηρικαί, et Apollonii Sophistae* ex iis descriptum *Homeri Lexicon* nobis paullo ante laudatum (§. 126.)

---

*) Dixi *cuiusdam*. Nam e temporum ratione nequaquam ad poëtam et grammaticum cognominem illud referri licet; quod passim fecere viri docti. cf. Wolfii Prolegg. ad Homer. p. 196. not. 67. Harles. ad Fabric. B. Gr. T. I. p. 518. qui se ipse tamen retractat ibid. T. VI. p. 376.

Eiusdem ordinis *Glossarium* in voces *Hippocratis* exstat ab *Erotiano*, Neronis temporibus florente, conscriptum, quod cum aliis Lexicis medicis e cod. ms. primus vulgavit *H. Stephanus* Parisiis 1564. 8., novissime autem a *Franzio* Lipsiae 1780. 8. editum commemoravimus §. 98. extr. T. I. p. 207.; multos tamen ante Erotianum in simili opere elaborando desudasse, ex huius praefatione cognoscitur. cf. Fabric. T. VI. p. 239. Aliud inter *Galeni* scripta legitur; tertium sub *Herodoti* cuiusdam nomine servatum est, utrumque cum *Erotiani Glossario* aut seorsum, ut a *Franzio*, aut inter Hippocratis et Galeni opera vulgatum. — Neque diversae indolis est *Lexicon decem oratorum Graecorum* praestantissimum, quod omnium manibus versatur, e Grammaticorum veterum in oratores Graecos doctis commentariis conscriptum a *Valerio Harpocratione*, rhetore vel Grammatico Alexandrino, quem alii *Veri* Caesaris magistrum fuisse, et ante a. 169. vixisse putant; *Saxius* autem in Onomast. liter. T. I. p. 407. quarto saeculo circa a. 354. asserit. Post Lexici huius editionem principem *Aldinam*, una cum *Ulpiani*, ut ferunt, *in Demosthenem commentariis*, Venetiis 1503. fol. (v. T. I. p. 193 sq.), recensendo, emendando et illustrando optime de eo meriti sunt *Phil. Iac. Maussacus*, *Henr. Valesius* et *Iac. Gronovius*, quorum commentarii in Harpocrationem continentur editione *Nic. Blancardi*, Lugd. Bat. 1683. 4. addita interpretat. Lat., et *Iac. Gronovii*, ibid. 1696. 4. — Denique *Timaei* cuiusdam Sophistae, quem saec. III. p. Ch. vixisse probabile fit, exstat *Lexicon* brevissimum *vocum Platonicarum* (*Λέξεις Πλατωνικαί*), quod e cod. Sangerm. primus integrum edidit, et doctissimis notis illustravit *Dav. Ruhnkenius*, Lugd. Bat. 1754. 8. tum secundis curis multo auctius et emendatius ibid. 1789. 8. Cf. T. I. p. 121.

Voces *Atticas*, cum communi dialecto (*τῇ κοινῇ* sive *Ἑλληνικῇ*) i. e. ea, quae abstinet vocibus phrasibusque, singulari dialecto propriis, vocabulis utens formisque vocabulorum, communiter ab omnibus populis qui Graece loquerentur receptis, comparatas multi illustrarunt Grammatici. Cf. *Piersonium* in praefat. ad Moeridem, et Fabric. T. VI. p. 172. *Editi* su-

persunt, ad hanc in qua versamur aetatem referendi, libelli 1) *Aelii Moeridis* cognomento *Atticistae*, saeculi II. scriptoris, cuius *Λέξεις Ἀττικῶν καὶ Ἑλλήνων* i. e. dictiones Atticae dialecto propriae, per communes et a vulgo Graecorum receptas explicatae, in praeclara exstant editione *Io. Piersonii*, Lugd. Bat. 1759. 8. (Cum *Timaei* Sophistae Lexico Platonico Moerin Atticistam ex Hudsoni exemplo recudendam curaverat *Io. Fr. Fischer* Lipsiae 1756. 8.). 2) *Phrynichi*, cognomento *Arabii*, rhetoris et sophistae, M. Aurelii Antonini et Commodi temporibus, cuius *Eclogas nominum et verborum Atticorum* post *Calliergum*, *Asulanum*, *Nunnesium*, *Hoeschelium*, *Io. Cornelium de Pauw* (Trai. ad Rhen. 1739. 4.), novissime cum doctissimis aliorum suisque commentariis edidit *Chr. Aug. Lobeck*, hoc indice: *Phrynichi Eclogae nominum et verborum Atticorum* cum notis P. I. Nunnesii, D. Höschelii, I. Scaligeri et Cornelii de Pauw partim integris, partim contractis, edidit, explicuit C. A. L. Accedunt *Fragmentum Herodiani* et Notae, Praefationes Nunnesii et Pauwii et *Parerga De vocabulorum terminatione et composstione*, *De Aoristis verborum authypotactorum* etc. Lipsiae 1820. 8 mai. — Aliud Phrynichi huius opus amplissimum, *Παρασκευὴ* s. *Προπαρασκευὴ σοφιστική*, i. e. *Apparatus oratorii*, inscriptum, et *Commodo Imp.* dicatum, libris XXXVII. quorum brevem epitomen dedit *Photius*, in codice bibl. Coislin. asservatur, ex quo specimina edidere *Montfaucon* in Bibl. Coislin. p. 465 sqq. et *Imm. Bekkerus* in Anecdotis Graecis Vol. I. p. 1—74. Adde Ruhnkenium ad Timaei Lex. p. 41. 73. 93. 199. ed. sec. et Bastium in Ep. Crit.

Non elementorum ordine, sed ad rerum seriem, quotquot ad idem argumentum pertinent, nomina collegit et, addita plerumque obscuriorum vocabulorum explicatione, in *Onomastici*, Commodo Caesari, admodum tum iuveni, dicati, *decem* libris exposuit *Iulius Pollux*, Naucratites Aegyptius, artis rhetoricae, Commodi imp. iussu, Athenis magister, ac plurium rhetoricarum lucubrationum auctor creditus. Quarum iacturam facile compensat Vocabularium illud superstes, graecitatisque pariter atque antiquitatis et litte-

rarum antiquarum thesaurus ditissimus, cuius aditum Graecarum litterarum studiosis demum reclusit duumvirorum acumen criticum et insignis doctrina, *Io. H. Lederlini* et *Tib. Hemsterhusii*, qui post *Wolfg. Seberi* in edendo Latineque vertendo Polluce (Francof. 1608. 4.) diligentiam, praestantissimo Lexicographo emendando et illustrando operam suam addixerunt, Amstelod. 1706. II Voll. fol. cf. Elogium Hemsterhusii a Dav. Ruhnkenio conscriptum, Lugd. Bat. 1789. 8. — In luculentum Onomastici huius locum *de theatro Graecorum eiusque partibus* l. IV. c. 19. accuratius disquirere coepi in *quinque* prolusionibus, quarum duae priores *de Scena* et de *Thymele in theatro Graecorum*, Sophoclis Philoctetae et Trachiniar. editioni subiunctae sunt, Vilnae 1806. et 1808. 8. duae sequentes, *de Parasceniis* et *de Hyposcenio* coniunctae leguntur in *Wolfii*, Viri Cel., Analectis Litter. Vol. II. pag. 99—136. *quinta* denique *de Proëdria* et *de Aulaeo*, Lectionum in Acad. Viln. a. 1821. Indici praemissa, posthac inserta est *Miscellaneis Criticis* a *Scebodio*, Viro Clarissimo, editis Partic. II. Hildes. 1822. 8.

De reliquis, quae lucem viderunt, Lexicis posteriore tempore confectis, infra scripsi.

§. 128.

Historicorum etiam ferax erat aetas Ptolemaeorum, sed tam paucorum libri sospites ad nos pervenerunt, ut plurimorum solam memoriam iis fere scriptoribus debeamus, qui aliquot saeculis post, circa Caesaris Augusti tempora et quae sequuntur, fontibus his usi, ad historiam scribendam sese applicuerunt. Quod quo aegrius feras propter rerum hoc temporis ambitu gestarum, quae intercidit, memoriam: eo minus dissimulandum videtur, historiam a pristina illa simplicitate, gravitate, rerumque narratarum fide, quas in Herodoto, Thucydide, Xenophonte, tantopere admiramur virtutes, iam tum valde deflexisse. Nam cum placendi assentandique studio, res novas, insolitas, mirabiles narrandi, variisque modis exornandi amor plurimorum animos invasisse videtur. Qua saeculi labe imprimis notatur scripto-

rum, qui Alexandri M. res gestas perscripserunt, cohors, cuius amplissimum censum vide apud Fabricium in B. Gr. T. III. p. 32—53. Nobilissimi et reliquis partim fide digniores fuerunt, praeter *Ptolemaeum Lagi*, Aegypti regem, 1) *Hieronymus Cardianus* (a Cardia Chersonesi Thraciae urbe patria dictus), Alexandro sequalis, *Eumenis* (itidem Cardiani, et inter duces vel ministros Alexandri celeberrimi, cuius et *Diodoti* Erythraei *Ephemerides* sive Diarium rerum ab Alexandro gestarum laudat Athenaeus X. p. 434,) familiarissimus; idem historiae successorum Alexandri auctor, in qua Antigoni partibus nimium studuisse dicitur, ceterum scriptor gravissimus, cuius auctoritate potissimum usi sunt Plutarchus in vitis Eumenis, Demetrii, Pyrrhi, et Diodorus Siculus in historiarum suarum libris XVIII-XX. Cf. *F. Sevinum* in Mem. de l'Acad. des Inscr. T. XIX. p. 30. *Heerenium* De fontibus et auctoritate vitarum parallelar. Plutarchi in Comm. recent. Soc. scient. Gotting. Vol. III. Class. Histor. et Philol. p. 68 sqq. — *C. Mannert* in *Geschichte der unmittelbaren Nachfolger Alexanders* p. 352. — 2) *Aristobulus*, Alexandri comes, quem in historia de Alexandri expeditione prae ceteris fide digniorem secutum se esse scriptorem profitetur Arrianus. 3) *Marsyas Pellaeus*, Alexandri contubernalis, et Antigoni regis frater, qui *Macedonicarum* rerum libros X., et librum *de educatione Alexandri* scripserat. V. Suidas et Vossius de Histor. Graecis l. I. c. 10. 4) *Hecataeus Abderita*, itidem Alexandri convictor et Ptolemaei Lagi comes, historiarum et antiquitatum *Iudaicarum* scriptor, ex quo opere, una cum ceteris quae modo laudavimus deperdito, fragmenta, a *Iosepho* servata, separatim vulgavit *Petrus Zornius: Hecataei Abder. Eclogae* cum notis Ios. Scaligeri suoque commentario perpetuo, Altonae 1730. 8. Sed supposititium Hecataei librum esse, post Scaligerum, iudicat *Eichhornius* V. Cel. in *Allgem. Bibl. der biblischen Litteratur* Part. V. nr. 3. — Minus commendantur veteribus, tum a narrationis fide, tum ab elocutionis gravitate et simplicitate, *Callisthenis*, Aristotelis consobrini et Alexandri comitis, ab eodem rege crudeliter necati, historiae; *Megasthenis* libri

Indicorum; *Clitarchus*, *Onesicritus*, *Hegesias Magnes*, idem historicus et orator, Asiatici generis dicendi primus auctor, et Atticae eloquentiae corruptor insignis, cuius Cicero meminit in Oratore c. 67. et in Bruto, c. 83. unde *Ἡγησιακὸν τὸ σχῆμα* ap. Dionysium De Composit. Verbor. 35. p. 58 ed. Schaef. cf. *Ruhnkenium* ad Rutilium Lupum I. p. 25 sq. Sed historicorum horum aliorumque, quos praetermisimus, censuram nemo melius instituit quam doctissimus *De Sainte-Croix* in praeclaro libro: *Examen critique des anciens historiens d'Alexandre le Grand.* Seconde edition considerabl. augmentée. Parisiis 1805. 4.

§. 129.

Eiusdem fere aetatis historici, quorum scripta tempus delevit, fuere:

Anaximenes Lampsacenus, qui historiarum Graecarum corpus aliquod condidisse fertur (*τὰ Ἑλληνικά*, inde a Theogonia usque ad pugnam Mantineensem Ol. CIV. 2.), universas prope Graecorum et Barbarorum res gestas XVII voluminibus complexus; idem qui Philippi et Alexandri res gestas perscripserat. Cf. Heynii Comm. de Apollodori Bibl. p. XXXV. (§. 57 extr. T. I. p. 100.)

Duris Samius, Ptol. Philadelphi temporibus, *homo in historia diligens* dictus Ciceroni in Epp. ad Attic. VI. 1. cuius historiae Macedonicae, Graecae, Libycae, Agathoclis, fortasse *unius* operis partes tantum diversae, olim exstabant.

Timaeus Siculus, a Tauromenio, patria urbe, dictus Tauromenites, Lagi et Philadelphi aetate, historiae generalioris auctor, in qua res Siculas et Italicas, bellaque Romanorum potissimum persecutus erat, aliorum historicorum iudex acerbus, in rebusque gestis narrandis Chronologiae studiosissimus, quippe qui a nonnullis primus historicorum fuisse dicitur, qui res gestas ad Olympiadum aeram et Archontum Atheniensium annos revocaret. Cf. Cic. de Orat. II. 14. Brut. 95.

Euemerus Messenius Siculus, Cassandri Macedonum regis (Ol. CXVI.) liberalitate ad itinerum sum-

tus sustentandos sublevatus, cuius *historias sacras*, (ἱερὰν ἀναγραφήν, in qua ex inscriptionibus, quae in templis habebantur aliisque locis, imprimis Panchaiae Indiae, fictitio haud dubie nomine, *Deorum a claris hominibus deductam genealogiam* descripserat, *athei* cognomen propterea meruisse visus veteribus) *Ennius*, poëta Latinus vetustissimus, in Latinum sermonem transtulit. Ennianae interpretationis aliquot supersunt fragmenta. Cf. Cic. de Nat. Deor. I. 42. Strabo l. p. 81. *Lactantius* de Instit. Div. I. c. 11. 13. 14. *Sevin*, *Fourmont* et *Foucher* in Mem. de l'Acad. des Inscr. T. VIII. XV. XXXV. *Brucker* in Hist. crit. philos. T. I. p. 604 sqq.

Berosus e Chaldaea, historicus et astrologus, circa Ol. CXXX. a. Chr. 260. Philadelpho regnante. E fastis antiquissimis, Babylone in Beli templo, cuius ipse sacerdos erat, asservatis, historiae *de antiquitatibus Chaldaicis et Babyloniis* libros III., Antiocho Deo, Syriae regi, dicatos, concinnavit; quorum nonnisi fragmenta apud *Iosephum* exstant et *Eusebium*, quae collegit, Graeceque edidit et illustravit *Ios. Scaliger* ad calcem operis sui *De emendatione temporum:* tum auctiora cum vers. Lat. et notis suis *I. A. Fabricius* inseruit Bibliothecae Graecae T. XIV. p. 175 vet. ed. Ab his sedulo distinguendi sunt *Antiquitatum libri quinque* Latine scripti, et Berosi nomen mentientes, quorum auctor *Annius* est *Viterbiensiis*, saec. XV. monachus; diversas autem editiones indicesque, post Fabricium l. c., percenset *Adelungius* in Supplem. ad Iöcheri Lex. T. I. p. 896.

Manetho Diospolitanus Aegyptius, e sacerdotum familia, summus ipse sacerdos et Ἱερογραμματεὺς in templo Hieropolitano, Berosi aequalis, Philadelpho regnante circa Ol. CXXIX. 3. scripsit *rerum Aegyptiacarum* libros III., gentis huius historiam ab antiquissimis inde temporibus usque ad initium regni Darii Codomanni, ultimi Persarum regis, persecutus. Deperditi operis egregia fragmenta servarunt *Iosephus* in primo contra Appionem libro, et *Syncellus* in Chronographia, quae descripsit et illustravit *Ios. Scaliger* in Graecis Eusebii, et ad calcem libri laud. de emend. tempp. Quum dynastiarum XXXI per annorum 4471

spatium in Aegypto, Manethone auctore, regnantium fides nonnullis ambigua visa fuerit, aliis cum reliqua veteri historia difficulter concilianda: in elevanda aut asserenda scriptoris huius auctoritate, post Iosephum, viri docti complures certatim laborarunt. Potiores sunt *Vossius* de Hist. Gr. I. 14. *Io. Marsham* in Canonis chron. principio, *Whiston*, *Newton*, *Vsserius*, *Fourmont*, *Iablonski*, *Des-Vignoles*, *Iackson*, *Beer*, *Larcher* (ad Herodot. T. VI.), *Meiners*, et nuper *Io. Potocki* in *Dynasties du second livre de Manethon*, Florence 1803. 8. — Cf. Allgemeine Welthistorie Vol. I. p. 491 sqq. — Manethonis autem, qui exstat, liber *de regibus Aegyptiorum*, Latine scriptus, eumdem *Annium Viterbiensem* auctorem habet, qui in Berosi aliorumque utriusque linguae veterum auctorum deperditis scriptis denuo procudendis quinto decimo saeculo lusit operam. — Aliorum librorum, ad Aegyptiorum religiones et antiquitatem maxime spectantium, qui Manethoni passim tribuuntur, indicem et argumenta vide ap. Fabric. T. IV. p. 132. In horum numerum etiam vulgo refertur *carmen astrologicum*, *Ἀποτελεσματικῶν* sive *de viribus et effectis astrorum* libri *sex*, quod in uno codice Mediceo superstes primo typis excudendum curavit, addita interpretatione Latina, *Iac. Gronovius*, Lugd. Bat. 1698. 4. Eidem carmini valde interpolato, et librariorum culpa innumeris locis foede corrupto, emaculando ac passim explicando insignem dedit operam *I. Ph. Dorvillius* in Animadversionibus ad *Charitonem*, scriptorem eroticum, novamque eius editionem erat paraturus, nisi morte praeventus fuisset. Sed post aliorum dubitationes, an re vera Manethonis nostri carmen hoc sit habendum, iudicasse litem censendus est acutissimus criticus, *Tyrwhitt*, qui in praefat. ad Lithica Pseudo-Orphei p. XII. neque ab uno eodemque auctore totum carmen profectum esse, nec Ptolemaeorum saeculo, sed imperio Romano iam vergente scriptum esse docuit. Cui opinioni subscripsit nuper *Hermannus* in docta dissertatione de Orphicorum carminum aetate, horum editioni subiecta. Cf. *Heynium* in Opusc. Acad. T. I. p. 95 sq. et *Zieglerum* in *Neues Magazin für Schullehrer*. T. II. Part. I. p. 99.

Denique *Phylarchi*, patriae incertae, Ptol. Euergeta et Philopatore regnantibus florentis, Historiae libris XXVIII., inde a Pyrrhi in Peloponnesum expeditione usque ad Ptolem. Euergetae mortem a. Ch. 221. pertextae, et *Philini* Agrigentini *Belli Punici primi* historia, Polybio et Diodoro Siculo commemorata, inter nobiliores quae interierunt numerentur.

§. 130.

Oratorium scribendi genus, quod historicorum quos enumeravimus maxima pars adhuc secuti sunt, subinde aliud genuit, quod *pragmaticum* vocamus, quia cum causarum et effectuum, ex quibus res gestae et eventus pendeant pleniusque intelligantur, subtiliori disquisitione, iudicii etiam sollertiam, atque consiliis sententiisque, ad vitae prudentiam rerumque actum idoneis, legentis animum imbuendi studium coniungit. Cuius generis inter Graecos auctor praecipuus habetur *Polybius*, ducentis circiter ante aeram vulgarem annis natus Megalopoli in Arcadia, Lycortae, Achaeorum ducis, filius, et magni *Philopoemenis* disciplinae alumnus. Is cum mille Achaeis nobilissimis a. Ch. 166. ab V. C. 588. obses Romam arcessitus, ibique commorandi venia impetrata, quum principum virorum, Aemiliani maxime Scipionis, tunc adolescentis, gratia floreret: linguae et historiae Romanorum addiscendae, tum itinerum per Alpes, Hispaniam Galliasque suscipiendorum opportunitate oblata usus est ad *rerum*, trium et quinquaginta annorum spatio gestarum, *inde a belli Punici secundi initio*, ubi Timaeus desierat, *usque ad Persen*, ultimum Macedoniae regem ab Romanis devictum, (ab V. C. 534—587. a. Ch. 220—157. Ol. CXL. 1. — CLIII. 2.) *historiam catholicam*, i. e. universalem, Graece conscribendam. Cuius quidem operis, post annum V. C. 611., quum iam in patriam esset reversus, et Achaeorum rempublicam magna cum laude administraret, demum absoluti, minima pars, priores quippe *quinque* libri, de *quadraginta*, *integri*, (quorum I et II introductionem in totum opus continent), *sexti* usque ad *septimum decimum*

Excerpta, *reliquorum* tantum *fragmenta* supersunt. Iniquam sortem evenisse dixeris scriptori, quem fide et auctoritate gravem, rerumque utilium scituque dignarum copia instructissimum, merito suspicias: quamquam idem, pragmatice scribendi studio, sententiis locisque communibus nimis redundat, et dictione utitur quae ab Atticorum simplicitate et elegantia abhorret, verbis aut loquendi formis vel novatis, vel poëticis, et philosophorum sermoni propriis, referta est, atque collocatione insolita ac Latinitatem passim redolente displicet. In quo tamen scribendi genere posteris historicis, qui ad Polybii maxime exemplum sese composuerunt, Iosepho, Dionysio Halicarnasseo, Diodoro, Cassio Dioni, praeivisse putandus est. Dictionem Polybianam etiam cum sacris N. F. scriptoribus diligenter comparavit *Georg. Raphelius* in *Annotationibus philolog. in N. T. ex Polybio et Arriano collectis*, Hamburgi 1715. 8. rec. Lugd. Bat. 1747. II Voll. 8. *Historicas Polybii laudes* in disputatione philologica, praeside *Van Heusde*, persecutus est *Antonius van Goudoever*, Trai. ad Rhen. 1809. 8. Cf. Wyttenbachii Miscell. Doctrinae lib. II. p. 232.

De Codd. Mss. et editionibus Polybii accurate egit doctissimus *Schweighäuserus* in praef. ad T. I. II. et V. editionis suae. Libros quinque superstites, *Graece* tunc ineditos, e codice Ms. Latine vertit ediditque *Nic. Perottus*, Romae 1473. fol.: Graece autem primus vulgavit *Vincentius Obsopoeus*, subiuncta Perotti interpret. Lat. Hagenoae 1530. fol. Quam editionem sequuntur *Basileensis* per Io. Hervagium, Graeca curante *Arlenio* 1549. fol. — *Casauboniana*, una cum *Aenea Tactico*, ex libris mss. emendata, et cum Lat. interpr. Casauboni, Paris. 1609. fol. — *Iac. Gronovii*, Amstelod. 1670. III Voll. 8. repetita ab *Ernestio*, addito glossario Polybiano, Lipsiae 1763. III Voll. 8. — denique novissima omniumque primaria, hoc indice: *Polybii Megalop. Historiarum quidquid superest. Recensuit*, *digessit*, *emendatione*, *interpretatione*, *varietate lectionis*, *adnotationibus*, *indicibus illustravit Io. Schweighäuser*, Lipsiae 1789 sqq. IX Voll. 8 mai.

Interpretatio Polybii *Gallica*, auctore *D. V. Thuil-*

lier, cum commentario *Folardi*, rei militaris studiosis scripto, prodiit Parisiis 1727. VI Voll. 4. et addito supplemento Amstelod. 1753. VII Voll. 4. Folardei commentarii censuram egit *Car. Guichard* in *Memoires militaires sur les Grecs et les Romains*, Lugduni 1760. II Voll. 8. cf. Eiusdem *Mémoires critiques et historiques sur plusieurs points d'antiquités militaires*, Parisiis 1774. IV Voll. 8. In eodem versatur argumento liber ex Polybii historiis excerptus (L. VI. c. 17—40.) *de Romanorum militia et castrorum metatione* per *Ianum Lascarem*, Graece et Latine, Basileae 1537. 8., quem, post *Franc. Patricium*, eruditis commentariis illustravit *Iustus Lipsius* in libris V. *de militia Romana*, et hinc denuo cum Hygino edidit, notisque et dissertationibus explicuit *R. H. Schelius*, Amstelod. 1660. 4. Eadem Excerpta inserta sunt Thesauri AA. RR. Graeviani Tomo X., et seorsum edita ab *I. G. Poeschelio*, Norimb. 1731. 8. — In *Germanicum* sermonem transtulit Polybium *Ch. D. Seybold*, Lemgoviae 1779 sqq. IV Voll. 8.

Historiam Polybii usque ad Pompeii tempora continuasse dicitur *Posidonius*, ab Apamea in Syria oriundus, *Panaetii*, Stoici philosophi, discipulus, quem Rhodi Magnus Pompeius atque Cicero audiverant, quique Romam venit M. Marcello Cos., hoc est, anno ab V. C. 702. Eius historiae inscriptae erant: *Τὰ μετὰ τὸν Πολύβιον*, et LII libris constabant. Quod opus, veteribus valde probatum, a *Trogo Pompeio*, ideoque a *Iustino* etiam in libris XXXVI—XLII expressum esse, acute observavit *Heerenius*, monente *Ruhkopfio* ad Senecae epistolam XC. 4., e Posidonii scripto philosophico totam fere excerptam. Posidonii huius frequenter meminit Cicero, ut De Nat. D. I. 3. Epp. ad Attic. II. 1., aliisque locis. Posidonii Rhodii reliquias doctrinae collegit atque illustravit *Ianus Bake*. Accedit D. Wyttenbachii annotatio. Amstelod. 1810. 8. Ab hoc Posidonio tamen, Panaetii discipulo, (de quo copiose egit Fabricius in B. G. Vol. III. p. 572. Harl.) *Bakius* diversum putat cognominem scriptorem historiarum *τῶν μετὰ Πολύβιον*, quem, Suida teste Alexandrinum, ipse Olbiopoli ortum esse probare conatur. Posidonii Rhodii scripta deperdita

XXV numerat, quorum praecipua fuere: περὶ θεῶν, περὶ καθήκοντος, et ἱστοριῶν libri quinquaginta, ab Alexandri M. temporibus usque ad aetatem scriptoris.

I. I. Reiskii Animadversionum ad Graecos auctores Vol. IV*tum*, in quo Polybii reliquiae pertractantur. Lipsiae 1763. 8. et Vol. V. p. 757 sqq. — De reliquis libris Polybium illustrantibus v. Harles. in Introd. etc. T. I. p. 569 sq.

§. 131.

Centum circiter annis post, profligatis a Caesare Octaviano bellis civilibus, ab V. C. 723. a. Ch. 30., *Dionysius* de patria sua dictus *Halicarnassensis*, rhetor, criticus et historicus insignis, in Italiam venit, Romaeque annos duo et viginti commoratus, in Graecorum, popularium suorum, gratiam, populi Romani origines, reipublicae formam et instituta resque gestas ab urbis incunabulis usque ad belli Punici primi initium, historiarum libris XX enarrare aggressus est, quas inscripsit: Ἀρχαιολογία Ῥωμαϊκή. Ex his supersunt libri IX priores integri, decimi et undecimi pars, in anno urbis CCCXII desinens, et reliquorum fragmenta quaedam a *Fulvio Ursino* et *Henr. Valesio* in Excerptis Constantini Porph. primo vulgata. Scriptoris accurati, in antiquissima tamen populi Romani historia caute adhibendi, laudem meruit, ex quo multa quae ad antiquitatem Romanam pertinent plenius cognosci possunt, quam ex ipsis Romanis scriptoribus qui de gente sua tradiderunt.

Codices Dionysii Mss. recensuit *Harlesius* ad Fabricium T. IV. p. 384 sqq. E duobus Vaticanis Archaeologiae Ro. libros XI primum *latine* vertit ediditque *Lapus Biragus*, Florentinus, Tarvisii 1480. fol. *Graece* primo prodierunt cura *Rob. Stephani*, Lutetiae Parisior. 1546. fol. Praestant editiones omnium operum Dionysii, studio *Fridr. Sylburgii* Francof. 1586. fol. — splendida *Ioannis Hudsoni*, Londini 1704. II Voll. fol., et novissima *I. I. Reiskii*, Lipsiae 1774 sqq. VI Voll. 8. *Synopsin* sive epitomen Archaeologiae Dionysii cum animadversionibus concinnavit *Grimmius*, Lipsiae 1786. 8. — *Latine* verterunt, post Lapum, *Sigism. Gelenius* et *Aemilius Por-*

tus; Gallice, Le Jay et *Bellanger*, Parisiis 1723. II Voll. 4. repet. ibidem 1806. VI Voll. 8.; *Anglice, Ed. Spelmann*, Londini 1759. 4.; *Germanice, I. L. Benzler*, Lemgo 1771. II Voll. 8.

Epitomen Antiquitatum Romanarum, libris quinque descriptam, ab ipso Dionysio confectam esse testatur Photius Cod. LXXXIV. Hanc reperisse sibi visus est *Angelus Maius*, Vir Clarissimus, in duobus libris mss. Bibl. Ambrosianae Mediolan., etsi valde mutilam, ex eaque eam partem Graece edidit, quae Dionysii libros Antiquitatum deperditos supplet, hoc quidem indice: *Dionysii Halic. Romanar. Antiquitatum pars hactenus desiderata, nunc denique ope codicum Ambrosianor. ab Angelo Maio, quantum licuit, restituta.* Mediolani 1816. 4. At non *ipsos historiarum* Dionysii *libros IX* qui deperditi erant, a *Maio* repertos primumque editos esse constat, sed *solam eorum epitomen*, de qua, an ipsum Dionysium auctorem habeat, eademque sit quae Photio laudatur, etiam dubitare licet. Cf. Censorem Ienensem in Ephemer. Litter. 1817. Nr. 104. et *C. L. Struvii* V. Cl. librum Germanico sermone conscriptum: *Ueber die von A. Maius bekannt gemachten Bruchstücke der Römischen Geschichte des Dionysius von Halikarnass; eine kritische Untersuchung. Königsberg 1820. 8.* Adde Progr. Lectionum Vilnensium Indici praemissum: *De nuperis inventis Mediolanensibus* 1817. fol. pag. 4. not o).

Eiusdem Dionysii exstant scripta aliquot *rhetorica* et *critica* eximia et lectu dignissima, quae iunior aetate, antequam Archaeologiam conderet, composuisse videtur: 1) liber *de structura* sive *compositione orationis* (περὶ συνθέσεως ὀνομάτων), cum versione Latina editus a *Sam. Bircovio*, Polono, Samoscii 1550. 8., tum ex recens. *Iac. Uptoni*, Londini 1747. 8. nuper autem a *G. H. Schäfero*, Lipsiae 1808. 8. et a *Fr. Goellero* e copiis biblioth. regiae Monacensis. Acc. VV. LL. in Themistii Orationes ex Cod. Monacensi excerptae a *Fr. Iacobsio* Ienae 1815. 8.; in *Gallicum* conversus sermonem, additis notis, a *Batteusio*, Paris. 1788. 12. — 2) *Ars rhetorica* (Τέχνη), inserta Rhetoribus Aldi 1508. fol., nuper autem separatim edita, cum vers. Lat. et commentario ab *H. A. Schottio*, Li-

psiae 1804. 8. — 3) τῶν Παλαιῶν Χαρακτῆρες sive τῶν Ἀρχαίων Κρίσις i. e. *Veterum Auctorum*, Homeri, Hesiodi, Antimachi, Panyasis, Pindari, Simonidis, Stesichori, Alcaei, Aeschyli, Sophoclis, Euripidis, Herodoti et Thucydidis, Philisti et Xenophontis, Theopompi, Pythagoreorum, Platonis et Aristotelis, Lysiae, Isocratis, Demosthenis, Aeschinis, Hyperidis, *Censura*, sive de eorum operibus iudicium. Graece primum edidit cum aliis scriptis criticis Dionysii, *H. Stephanus*, Paris. 1554. 8. Latine vertit *Stan. Ilovius* Polonus, Basileae 1557. 8. — *De Oratoribus Atticis* (περὶ τῶν Ἀττικῶν ῥητόρων) Commentarii, quorum pars tantum servata est, separatim editi ex recens. *E. R. Moresii*, Oxoniae 1781. II Voll. 8. — 5) *Epistolae binae ad Ammaeum*, Dionysio nostro familiarissimum, *de aetate scriptorum Demosthenis et Aristotelis*, et *de iis quae Thucydidi propria sunt.* 6) *De Charactere Thucydidis*, ad Q. Aelium Tuberonem. 7) *Epistola ad Cn. Pompeium* de Platone et praecipuis Graecorum Historicis, Latine versa a *Stan. Ilovio*, Basil. 1557. 8., *Gallice* a *Gedoyn.* — Alia similis argumenti scripta Dionysii nostri perierunt, quorum indicem videas ap. Fabric. T. IV. p. 399. — Opuscula autem, quae enumeravimus, una cum Archaeologia Romana iunctim edita sunt a Sylburgio, Hudsono et Reiskio. — Tractatus Dion. Hal. de priscis scriptoribus selectos Graece et Latine cum notis vulgavit *Guil. Holwell*, Londini 1766. 8.

C. F. Matthaei Progr. de Dionysio Hal. Witebergae 1789. 4. — *Boivinus* in Mem. de l'Acad. des Inscr. T. II. et IV. — *H. A. Schottius* in Commentariis Soc. philolog. Lips. T. I. Part. I. p. 35 sqq. T. II. Part. II. p. 193 sqq. T. III. Part. I. p. 79 sqq.

§. 132.

Iulii Caesaris et Augusti temporibus, Dionysio aequalis, floruit *Diodorus* gente *Siculus*, qui, magna Europae et Asiae parte peragrata, annos triginta in historiarum corpus quoddam condendum insumsisse se ipse testatur, quo res ab ultimis inde temporibus, maxime vero per annos MCXXXVIII a Troia capta

usque ad Olymp. CLXXX. 1. a. Ch. 60., per terrarum orbem gestas exponeret. Huius operis, in XXXX libros dispertiti, quod, ex superiorum historicorum scriptis innumeris maximam partem contextum, *Bibliothecam* inscripsit, ne dimidia quidem pars ab interitu servata est. Non enim supersunt nisi *libri quinque priores*, *τὰ μυθολογούμενα*, sive populorum et insularum celebriorum origines et fabulosam continentes historiam; tum *decem* alii ab *undecimo* usque ad *vigesimum*, in quibus a bello Persico, Xerxe regnante, incipiens narratio in successorum Alexandri historiam, Olymp. CXIX. a. Ch. 302. desinit. Reliquorum quinque et viginti librorum *excerpta* tantum et pauca *fragmenta* habemus. In temporum notatione diligens scriptor Siculus, in totius operis compositione pariter atque in elocutione minus laudandus; reprehendendus etiam, quod pravo quorumdam, qui ante eum scripserant, exemplo mythos ut veras historias pragmatice enarrare aggressus est, neque in fontium, ex quibus hauserit, delectu satis considerate ubique egisse videtur. Ex his tamen omnem Diodori historici fidem auctoritatemque unice pendere, bene monuit, iisque rite investigandis operam dedit *Heynius* in tribus Commentatt. Soc. Gotting. T. V. et VII. De *oeconomia*, *fide historica Diodori Sic. et fontibus ex quibus hausit.*

Codicum mss. notitiam pete ex Fabricio Harlesiano T. IV. p. IV. p. 366. Libri sex priores a *Poggio* Florentino e codice ms. latine versi primum prodierunt cum Taciti de moribus Germanorum libello, Bononiae 1472. fol. — *Graece Vincent. Opsopoeus* primus edidit libros quinque a XVImo usque ad XXmum. Reliqui decem libri demum accesserunt in editione *Henr. Stephani* 1559. fol. — *Nic. Rhodomannus* libris quindecim denuo vulgatis cum interpret. Latina plura addidit e deperditis libris fragmenta et Chronologiam, Hanoviae 1604. fol. — Sed palmaria Diodori editio ea est, quam ad Mss. fidem curavit *Petr. Wesselingius* cum Rhodom. Lat. interpr. et plurium VV. DD. suisque annotationibus, Amstelod. 1745. II Voll. fol. Cui insunt etiam *Excerpta* e deperditis historiarum Diodori libris a *Fulvio Vrsino* (Antverpiae 1582. 4.)

et *H. Valesio* (Paris. 1634. 4.) vulgata. Ex Wesselingiana expressa est editio *Bipontina* 1793—1804. XI Voll. 8. cum commentatt. Heynii supra laudd. et cum argumentis et dispntatt. *I. N. Eyringii*. Denique, post *Rud. Wachlerum*, nuper *Eichstadius* novam textus recensionem inchoavit Halis 1800 sq. II Voll. 8. cui interpretatio Lat., commentarii et deperditorum frr. adiicientur. — *Gallice* vertit Diod. Bibliothecam *Terrassonus* Paris.is 1777. VII Voll. 12.; *Germanice Strothius* et *Kaltwasser*, Francof. 1782 sqq. VI Voll. 8.

I. N. Eyring Dissert. de hist. univ. apud Graecos Romanosque et nostros scriptores diversa ratione. Gottingae 1763. 4. — *Idem* in *Gattereri* Hist. Bibl. T. IV. et V. cf. Diod. ed. Bip. — *C. de Caylus* in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. XXVII. — *Larcher* ad Herodot. T. VI.

§. 133.

Eadem aetate vixit *Nicolaus*, historicus ac Peripateticorum ex schola philosophus, a patria *Damascenus* dictus; ab Herode Iudaeorum rege ad Octavianum Caes. orator missus, eidemque percarus, cuius *historia universalis* (καθολική) e CXLIV libris constans, propterea πολύβιβλος vocatur Athenaeo VI. p. 249. Scripserat etiam *de vita Augusti* et librum *de vita et educatione sua*. Atque Photius Cod. 189. meminit alius libelli quem inscripserat Συναγωγὴν παραδόξων ἠθῶν, sive *De moribus* (variarum gentium) *mirabilibus*. Aliorum indicem v. apud Fabric. T. III. p. 500. Ex his *fragmenta* nonnulla, ab Io. Stobaeo aliisque servata, tum in Eclogis, Constantini Porphyrog. iussu concinnatis, quae post *Cragium* (ad calcem libri de rep. Lacedaem. 1593. 4.) et *Henr. Valesium* (in Ecl. Constant. 1634.) separatim edidit *I. C. Orellius* Graece cum vers. Lat. H. Valesii et Hug. Grotii notisque, et *Sevini* dissertatione de Nic. Dam. Gallice scripta (cf. Mem. de l'Acad. des Inscr. T. VI. p. 486.) Lipsiae 1804. 8. — nuperrime autem cum Aeliano et Pontici Heraclidae reliquiis *Coray* in Prodromo Bibl. Gr. Paris. 1805. 8. cf. supra T. I. p. 137. Posthac ad editionem Lipsiensem Excerptorum et Fragmentorum Nicolai Damasceni Historiarum, quam paullo ante lau-

davimus, accessit *Supplementum*, continens *annotationes et emendationes Diamantis Coray, Fr. Creuzeri, Io. Schweighäuseri, Henr. Bremii, Iac. Ochsneri* et aliorum, quibus suas adscripsit *Io. Conr. Orellius*. Acc. *Theodori Metochitae* Capita duo de Politia Cyrenaeorum et Carthaginiensium. Lipsiae 1811. 8.

Verbo saltem commemorandae sunt deperditae historiae *Alexandri Polyhistoris*. qui Syllae temporibus Romam venit captivus circa Ol. CLXXIII.; *Theophanis Mytilenaei*, a Pompeio civitatis Ro. iure donati, qui Pompeii res gestas et bellum Mithridaticum enarravit: cf. Cic. or. pro Archia; denique *Timagenis*, Augusti aequalis, cuius historiam condiderat, laudati Quintiliano X. 1. 75.

§. 134.

Philo, gente Iudaeus, e Pharisaeorum secta, sed Alexandriae educatus, et Graecis litteris bene instructus, philosophiae Platonicae, qualis tum inter Alexandrinos viguit, imprimis se addixisse videtur, ita tamen, ut eam ad Iudaeorum placita ac praecepta accommodaret. Senex iam a. XL. aerae Chr. ab Iudaeis Alexandrinis missus est ad Caium Caesarem orator: *quam legationem* libello singulari et superstite descripsit. Alio opere *adversus Avillium Flaccum*, praefecti huius Aegypti sub Tiberii et Caii principatu in Iudaeos iniurias atque crudelitatem severissime persequitur. Praecipuum autem Philonis opus *De vita Mosis* inscriptum est. Cetera enim quae reliquit scripta, quum ad librorum sacrorum V. F. interpretationem allegoricam maxime spectent, hoc certe loco silentio praeterire satius duximus, lectores, qui ea cognoscere cupiant, ad Fabric. Bibl. Gr. T. IV. p. 728 sqq. ablegantes. Sed de additamentis nonnullis scriptorum Philonis breviter dicendum, quae, antea nondum edita, e cod. Bibl. Mediceae Saec. XII. nuper eruit *Angeli Maii*, viri doctissimi, industria. Continentur ea libro qui inscriptus est: *Philonis Iudaei de Cophini festo et de colendis parentibus, cum brevi scripto de Iona. Editore et interprete Angelo Maio*, Mediolani 1818. 4. et 8. Prior libellus, *περὶ καρτάλλου ἑορ-*

τῆς i. e. *de festo primitiarum*, quas in cophinos sive corbes congestas (unde *Cophini festum* dicitur) agricolae Hebraei, hymnum canentes, arae apponere solebant, pro libri Philonis *de decem festis Hebraeorum*, iam editi quidem, sed ex eodem codice Florentino passim augendi, supplemento anecdoto habendus est. Posterior, περὶ γονέων τιμῆς, *de colendis parentibus*, priorem statim excipiens, cum eoque arcte coniunctus, praeter fragmentum quoddam, a *Mangeyo* ex cod. Barocc. descriptum, et inter opera Philonis vulgatum, dudum ineditus, a *Maio* nunc primum integer in lucem emissus est. Denique brevissimum scriptum *de Iona*, chartae octuplicatae unum vix complens folium, ex Armeniaca lingua in Latinam convertit *Zohrabius* Armenius doctrina clarus. — Aliud *sub Philonis nomine* scriptum *de Virtute* quum in cod. Mediolanensi primus reperisse sibi visus esset doctissimus *Maius*; illud quidem Graece, cum Latina interpretatione, paullo maturius edendum curavit, hoc indice: *Philonis Iudaei de virtute eiusque partibus. Invenit et interpretatus est* A. M. *Praeponitur dissertatio cum descriptione librorum aliquot incognitorum Philonis, cumque partibus nonnullis Chronici inediti Eusebii Pamphili, et aliorum operum notitia e codd. Armeniacis petita.* Mediolani 1816. 8 mai. Sed non multo post certior factus, opusculum illud nec Philonis, et iampridem sub *Gemisti Plethonis* nomine (ab *Adolpho Occone* 1552, tum Antverpiae 1575 cum Stobaeo; tertium Oxonii 1752. cf. Bibl. Univers. 1817. T. VI. p. 19.) vulgatum esse, libellum denuo edidit sed titulo et aliquot praefationis locis mutatis: *Eusebii Pamphili Praefatio et Specimen amplissimum totius Chronici inediti ex Armeniaca in Latinam linguam translatum. Accedunt* Philonis Iudaei *operum octo ineditorum notitia et specimina e codd. Armeniacis petita. Additur Graecus Tractatus Gemisti editus De Virtute cum nova interpretatione.* Mediolani 1816 4. et 8. Nuperrime autem *ex Armeniaca interpretatione* duo scripta Philonis adhuc inedita, alterum *De Providentia* libri II., alterum *De Animalibus*, *Aucheri*, docti Armeni, studio vulgata, et in Latinum sermonem conversa prodiere, hoc indice: *Philonis*

Iudaei Sermones tres hactenus inediti I. et II. de Providentia, et III. de Animalibus, ex Armena versione antiquissima ab ipso originali textu Graeco ad verbum stricte exequuta nunc primum in Latium fideliter translati per P. Io. Bapt. Aucher Ancyranum, Monachum Armenum et Doctorem Mechitaristam. Typis Coenobii PP. Armenorum in insula S. Lazari. Venetiis 1822. 4. — Dictio Philonis, quamquam ad Platonicae similitudinem efficta, Iudaeorum tamen Alexandrinorum idiotismis refertissima est, ideoque iis potissimum pernoscenda, qui N. F. libris interpretandis operam daut. — De Codicibus mss. Philonis v. praefationes Maugeyi et Pfeifferi, et Harlesium ad Fabric. l. c. p. 744. — Philonis Opera nonnulla Graece primum prodierunt Parisiis ex offic. *Adriani Turnebi* 1552. Plenior editio est *Genevensis*, Gr. et Lat. 1613. Locupletissima *Thomae Mangey* ad XIII Mss. fidem cum vers. Lat. *Gelenii* emendata, notisque et observationibus, Londini 1742. II Voll. fol. ad quam nuper *Aug. Fr. Pfeifferus* suam editionem adornavit, Erlangae 1785 sqq. V Voll. 8., repetitam ibidem 1820. totidem Voll. 8 mai. — Locos illustres ex Philonis scriptis delectos docte illustravit *I. C. G. Dahlius* in *Chrestomathia Philoniana* P. I. II. Hamburgi 1800 sqq. 8.

Iunior Philone *Iosephus*, Caio Caligula regnum ineunte (p. Chr. 37.), e gente sacerdotali natus Hierosolymis, Pharisaeorum sectae addictus, Vespasiano, Tito et Domitiano imperantibus floruit; a quorum primo, dedita, quam defenderat, Iotapata Galilaeae urbe, in captivitatem redactus, sed mox libertate donatus, *Flavii* cepit nomen. Idem, Tito Caesari acceptus, Hierosolymarum obsidioni a. LXX. interfuit, eiusque historiam (*De Bello Iudaico l. VII.*) patrio primum sermone conscriptam, mox in Graecum conversam, obtulit Vespasiano. Quod opus *Graece* superstes est, una cum *interpretatione Latina*, ab *Rufino* Aquileiensi confecta ex codice Ms. Posthac gentis suae historiam edidit universam, a primis inde originibus usque ad Neroniani regni annum XII. in *Archaeologiae Iudaicae* libris XX., quibus *librum de vita sua* subiunxit. Denique duo libros *de antiquitate gentis*

Iudaicae contra Appionem, Manethonem, aliosque, et VII *Maccabaeorum* historiam reliquit. Quorum operum, post editionem principem *Latinam* Augsburgi 1470. fol. et *Graecam* Basileae 1544. fol., potiores et ad lectionis usum accommodatiores sunt editiones *Ittigii*, Lipsiae 1691. fol., *Hudsoniana* Oxoniae 1720. II Voll. fol. et omnium locupletissima *Sig. Havercampii*, Amstelod. 1726. II Voll. fol., cui innititur quam *Fr. Oberthür*, vir doctissimus, inchoavit Lipsiae 1782 sqq. III Voll. 8., commentario adhuc destitutam. Iosephi *de vita sua* librum separatim recensuit et notis illustravit *H. Ph. C. Henke*, Brunsvici 1786. 8. — *Chrestomathiam Flavianam* sive locos illustres ex Fl. Iosepho delectos et animadversionibus illustratos edidit *J. G. Trendelenburg* V. Cl. Lipsiae 1789. 8. — Librum de Bello Iud. in German. transtulit sermonem *I. B. Frise* Altonae 1804 sq. II Vol. 8. — Cf. *Oberthür* ad Fabricium l. c. T. V. pr.

Io. Aug. Ernesti Exercitationes Flavianae, in Eiusd. Opusculis Philolog. et criticis ed. II. Lugd. Bat. 1776. 8. — *Eichstadii* V. Cel. duo Progr. *Flaviani de Iesu Christo testimonii αὐθεντία*, quo iure nuper rursus defensa sit. Ienae 1813. fol.

§ 135.

Successit *Plutarchus* Chaeronensis Boeotius, cuius vita a Neronis temporibus ad Hadrianum usque (a. 50-120. s. 130 aerae Chr.) pertinuit, *Ammonii* Lamprensis discipulus, et Hadriani Caesaris praeceptor, a quo, quum a Traiano ornamentis auctus consularibus et Illyrio praefectus esset, aetate iam vergente, procurator Graeciae constitutus est: vir admirabilis, quum propter ingenii sollertiam, tum propter doctrinae copiam, quam infinita paene lectione et commentatione comparaverat; idem antiquitatis et historiae Graecae et Romanae peritissimus, ac philosophiae practicae studiis perpolitus: cuius multa quidem scripta tempus nobis invidit, plura tamen (ultra CXXV numerantur) ad memoriam nostram remanserunt. In his *Vitae*, quas vocat, *parallelae Graecorum et Romanorum illustrium* XLIV. historiae veteris praestantissimis annumerantur monumentis; cetera, praeter *Vitas quin-*

que seorsum editas, ex quorum numero *Homeri illa* vel *illae*, Plutarcho falso tributae, eximendae sunt, *Moralium Opusculorum* nomine, diversi argumenti commentarios historicos, philosophicos, antiquarios, litterarios complectuntur, inter quos tamen nonnulli, ut *Vitae X Oratorum*, libelli *De placitis philosophorum*; *De Fluminibus*; *Parallela Graeca et Romana*; optimorum criticorum sententia pro adulterinis habentur; de aliis, ut de *Convivio VII. Sapientum*, *De Nobilitate*, de duobus libris *de Fortuna aut virtute Alexandri M.* (ex Merceri ad Non. Marcell. p. 142. et Wyttenbachii in Bibl. Crit. P. II. p. 133. P. XII. p. 17 sqq. sententia, iuvenilibus et rhetoricis Plutarchi declamationibus), et *De puerorum educatione instituenda* (cf. *Wyttenbachii* Disputationem, qua ostenditur, scriptorem libri de educatione puerorum non esse Plutarchum Chaeronensem; in Operum Moralium editioni Tomo VI. sive Animadverss. Imo p. 17-39. eiusque disputationis Epitomen in *Wyttenbachii Miscellaneae doctrinae* libro II. Amstel. 1811. pag. 25 sqq.) dubitatur, utrum spurii sint necne. — Alii, ut *Apophthegmata* (acute dicta) *Regum et Imperatorum*; *Apophthegmata Laconica*; *Instituta Laconica*; Wyttenbachio iudice, sunt veluti Commentaria et Adversaria, ex Plutarchi libris vel ab ipso, vel ab alio collecta, adeo, ut eos nec germanos, nec spurios pronunciare firmiter audeamus. Denique *Consolatio ad Apollonium* et *Reprehensio Herodoti* iuveniles Plutarchi scriptiones videntur *Wyttenbachio* Misc. doctr. II. p. 59. — Rebus et sententiis creber Plutarchus, orationis simplicitati, nativae elegantiae atque concinnitati, quae antiquiorum scripta tantopere commendant, minus studuit: unde durus fit, subobscurus, nec raro dictionis affectatae et nimis coacervatae tumore displicet.

Opuscula Moralia Plutarchi Graece primo lucem adspexerunt Venetiis in aedibus *Aldi* 1509. fol. curante *Demetrio Duca* Cretensi. *Vitae Parallelae* Florentiae ap. Iuntam 1517. fol. et ap. *Aldum*, Venet. 1519. fol. Praecipuae inde OO. Plut. editiones sunt *H. Stephani* Gr. et Lat. cum notis suis 1572. XIII Voll. 8. — *Wecheliana* Francof. 1605 et 1620. II Voll. fol. cum notis *Xy-*

landri, Stephani, alior. — *I. I. Reiskii*, Lipsiae 1774 sqq. XII Voll. 8. *I. G. Huttenii*, Tubingae 1791 sqq. XIV Voll. 8. *G. H. Schaeferi* Vitar. parallel. apud Tauchnitzium Lips. 1812-14. IX Voll. 12. Moralium ibid. ap. eund. 1820. VI Voll. 12.

Vitarum parallelarum splendidam edit. curarunt *Aug. Bryanus* et *Moses Solanus* (*Du Soul*). Gr. et Lat. cum variorum notis, Londini 1723 sqq. V Voll. 4to. Nostra autem memoria, *D. Coray*, vir praestantissimus, in Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης τόμῳ III-VIII. cum notis (σημειώσεις) maximam partem criticis, et imaginibus in aes incisis unicuique volumini additis, Parisiis 1809 sqq. VI Voll. 8 mai. — *Moralium* Plutarchi nuperrima et praestantissima editio auctorem habet *Dan. Wyttenbachium*, in qua contextus Graecus codicum mss., editionis pr. Aldinae, et iudicii sagacissimi editoris ope innumerabilibus locis correctus, et pristino suo nitori restitutus est. Editionis huius, cui inest etiam Xylandri interpretatio Latina, sed multo castigatior, prodierunt VI Volumina quat. et XII octon. Oxoniae 1795 sqq. quae typis recudenda curavit *G. H. Schäferus*, Tomi Imi parte I. et II. in lucem emissis Lipsiae 1796 sqq. II Voll. 8. Volumen *sextum*, in duas partes descriptum, *Animadversionum primum* est, et prodiit Oxoniae 1810. Reliquorum obtinendorum spes ne praematura desideratissimi auctoris morte incidatur, etiam atque etiam optandum. Ceterum de editionis huius consilio et ratione disserentem legas ipsum Wyttenbachium in Bibl. Critica P. IX. p. 1 sqq. et P. XI. p. 1 sqq.

Ex singulorum opusculorum, separatim vel cum aliis in tironum usum vulgatorum, editionibus notabiliores sunt libelli *De Iside et Osiride*. Graeca recensuit, emendavit, commentario auxit *Sam. Squire*. Acc. Animadversiones *Marklandi* et aliorum. Cantabrig. 1744. 8 maj. — *De liberis educandis*, cura *I. F. Heusingeri*, Ienae 1749. 8. et *I. G. Schneideri*, Argentor. 1775. 8. — *De ratione audiendorum utiliter vel legendorum poëtarum*, cura *I. F. Krebsii*, Lipsiae 1779. 8. — *Apophthegmata Laconica* cura *T. E. Gierig*, ibid. 1779. 8. — *De discrimine amici et adulatoris* cura *Chr. A. Krigel*, ibid. 1775. 8. — *De immoderata*

et vitiosa verecundia (περὶ δυςωπίας) et *De Fortuna*, cura *C. F. Matthaei*, Mosquae 1777. 8. — *De Superstitione*, eiusdem, ibid. 1778. 8. — *De placitis philosophorum*, cura *Ed. Corsinii*, Florentiae 1750. 4. et *Chr. D. Beckii*, Lipsiae 1787. 8. — *De sera Numinis vindicta*, cura *Dan. Wyttenbachii*, Lugd. Bat. 1772. 8.— *Vitae parallelae selectae* cura *C. I. Iördens*, Berolini 1788. 8. item cura *Leopoldi* Lips. 1795. et 1799. 8. *Bredowii*, Altonae 1800. 8. et Vratislaviae 1815. 9. *F. Schmiederi*, Halae 1804. 8. *Fr. Guil. Fabricii*, Lips. 1812. 8. et *C. G. Baumgarten Crusii* (Agesilaus et Xenophontis Encomium Agesilai) ibid. eod. a. 8.— *Vitae Demosthenis et Ciceronis*, cura *Dan. Wyttenbachii*, in praeclaro Historicorum delectu, quem hoc maxime loco Graecarum litterarum studiosis commendandum putabam, quique inscribitur: Ἐκλογαὶ ἱςορικαί s. *Selecta principum historicorum*, Herodoti, Thucydidis, Xenophontis, Polybii illustres loci. Delectu, praefatione, annotatione, discipulorum institutioni accommodavit D. W. Amstelod. 1794. 8. — *Easdem Vitas* secundum edidit *Huttenius* Stuttgartiae 1820. 8 maj. — *Plutarchi Alcibiades.* Textum e codd. Parisinis recognovit, perpetua annot. instruxit, dissertationem de fontibus huius vitae praemisit *I. C. F. Baehr*, Heidelb. et Lips. 1822. 8 maj.

E Plutarchi operibus excerpta *quae ad Artes spectant*, laudabili consilio et opera, collegit, in capita digessit, interpretatione Latina et annotatione instruxit *I. F. Facius*, Lipsiae 1805. 8.

In vulgus notae sunt *interpretationes Gallicae* OO. Pluatrchi ab *Amyoto* (1559), et Vitar. parallelar. ab *Andr. Dacierio* (Amstelod. 1735. X Voll. 12. et Paris. 1778. XII Voll. 12.) confectae, quarum *illa* nuper cum *Brottierii* et *Vauvilliersii* notis denuo edita est Parisiis ab *E. Clavierio* 1801 sqq. XXV Voll. 8. Recentis OO. et laudatae interpretationis Gallicae cum observatt. auctor est *Dom. Ricardus*, Paris. 1783 sqq. XXX Voll. 12. *Polonice* Vitas parall. (XVIII) vertit *Ph. Golanskius* Vilnae 1801 sqq. IV Voll. 8 min. *Germanice* cum notis *I. F. S. Kaltwasser*, Magdeb. 1799. X Voll. 8. *idem* Moralia, Francof. 1797 sqq. IX Voll. 8. *Anglice*, moderante *Dryden*, Londini 1683. et pluries,

V. VIII. IX Voll. 8. tum *Langhorne* ibid. 1778. VI Voll. 8. Memini etiam ante tres circiter annos nunciari: *Plutarch's vergleichende Lebensbeschreibungen*, mit Einleitung, erklärendem Wörterverzeichniss, Zeittafeln u. den nöthigen Sacherläuterungen versehen von *I. K. Weikert* T. I. Lipsiae. 8. Quae interpretatio nescio an lucem viderit.

A. H. L. Heerenii quatuor Commentationes de Fontibus et auctoritate vitarum parallelar. Plutarchi — in Commentatt. recent. Soc. Reg. Gotting. 1810. 1814 sqq. et seorsum, editioni Plutarchi Reiskianae et Huttenianae appendicis loco accommodatae, Gottingae 1820. 8. — *A. Lionis* Commentatio *de ordine quo Plutarchus vitas scripserit*, ibidem 1820. 8. — *F. A. Gottholdi* Animadversiones in Plutarchi vitarum aliquot locos. Regiomonti 1812. 8. — *Ph. C. Hessii* Obss. criticae in Plut. vitam Timoleontis. Praefixa est epistola ad Fr. Creuzerum. Lipsiae 1820. 8 maj. — *I. Chr. Heldii* Annotationum Criticarum in Plut. Vitas parall. Specimen (in vitam Alexandri), insertum *Actis philologor. Monacens.* T. II. Fasc. I. p. 24-96. II. p. 159-193. posthac seorsum editum. — *M. G. Fähsii* Obss. criticae in Plut. Opera quae inscribuntur Moralia, et in Hesychii Lexicon. Lipsiae 1820. 4.

§. 136.

Paullo iunior Plutarcho *Flavius Arrianus*, imperante quidem Hadriano floruit, sed Antoninorum tempora attigisse dicitur Photio. Nicomedia ortus Bithyniae, Epicteti Stoici philosophi discipulus clarissimus, doctrina et virtute meruit, ut non solum ab Atheniensibus et Romanis civitatis iure donaretur, sed amplissimos dignitatis gradus, senatorium videlicet, consulare, et in patria sacerdotale munus consequeretur. Ab Hadriano praefectus Cappadociae p. Chr. 134, contra Alanos bellum feliciter gessit, cuius belli quoque historiam scripserat, quae interiit, excepto fragmento, *Instructio aciei adversus Alanos* inscripto, quod superstes est. Xenophontem Socraticum quum vitae exemplum sibi proposuit, tum in librorum quos scripsit argumentis et scribendi genere aemulatus est. De scriptis eius historicis et geographicis supersunt 1) *libri VII de expeditione Alexandri* (Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου), ex fontibus ducti melioribus quam Diodori et Curtii narrationes. Editi sunt a *Nic. Blancardo* Amstelod. 1688. 8. — *Iacobo Gronovio*, Lugd. Bat. 1704 fol. —

Georg. Raphelio. Amstelod. 1757. 8. — optime a *F. Schmiedero*, Lips. 1798. 8. (nova recensio est) cum notis crit. et exeget. — et nuper apud Tauchnitium, Lipsiae 1818. 12. — 2) *Indica*, in nonnullis codd. mss. et edd. historiarum Alexandri liber octavus, sed perperam, dictus. Est liber singularis *de rebus Indicis*, ex *Nearchi* Cretensis *Paraplo* maximam partem transscriptus. (v. P. I. p. 216 sq.) separatim editus Gr. et Lat. et illustratus a *F. Schmiedero* Halae 1798. 8. — 3) *duo Peripli*, alter Ponti Eux. ad Hadr. Imp., editus et illustratus ab *Is. Vossio*, Amstelod. 1639. 4. hinc a *Iac. Gronovio* in Georgraphis Antiquis Lugd. Bat. 1704. 4.; alter *maris Erythraei*, a Dodwello aliisque ad iuniorem, eiusdem forsan nominis, auctorem relatus. Vtrumque, post *Sig. Gelenium* (Basil. 1533. 4.) et *Nic. Blancardum* (inter alia Arriani scripta, Amstelod. 1683. 8.) cum suis aliorumque notis edidit *Io. Hudsonus* in Geogr. vet. Scriptoribus Gr. minor. T. I. cum dissertat. Dodwelli. — De *scriptis Arriani philosophicis* quae supersunt infra dixi. — Restat liber eius *De Venatione*, Xenophontei similis libelli imitatio et supplementum. Edidit *L. Holstenius* Romae 1644. 4. — *Nic. Blancardus* cum aliis A. opusculis 1683. 8. — novissime, cum Xenophontis opusc. politicis, equestribus et venaticis, *Zeunius*, Lipsiae 1778. — *Flav. Arriani* Opera, Graece, ad optimas editiones collata studio *A. C. Borheckii*, Lemgoviae 1811. III Voll. 8 maj.

Arriani historiam Alexandri *Gallice* vertit, additis dissertatt. notisque et tabb. geogr. aliisque in aere incisis, *Chaussard*, Paris. 1802. III Voll. 8. et mapp. 1. quatern. — *Germanice A. C. Borheckius* Francof. 1790. II Voll. 8. et nuper *I. Schulzius*, Francof. 1813. III Voll. 8. — *Indica* Nearchi ex *Vincentii* Anglico opere in *Gallicum* convertit sermonem *Billecocq*, Paris. 1799. III Voll. 8. et mapp. 1. quatern.

Cf. *Le B. de Sainte Croix* Examen critique des Historiens d'Alexandre le Grand, Parisiis 1805. 4.

§. 137.

Huic aetati suppar *Appianus* Alexandrinus, iam in patria sua praecipua quadam fruens dignitate, Romae

Traiani et Hadriani temporibus floruit, in causis pro Caesarum tribunali agendis versatus, deinde a Caesaribus Procurator eorum constitutus est. Haec ipse in operis sui praefatione significare videtur. Nam *de rebus suis* antea, ut eodem loco ait, peculiarem libellum vulgaverat. *Procuratoris Caesaris* autem provincia *Praefectura Augustalis Aegypti* fuisse videtur *Wyttenbachio* in Bibl. Crit. T. III. P. I. pag. 86. Sed *gentis Romanae historiam*, locorum, regionum, provinciarumque et bellorum potius quam temporum ordine dispositam, Antonino Pio demum regnante edidisse videtur. Cuius operis, in XXII., vel, Photio teste, in XXIV libros olim dispertiti, dimidia fere pars ab interitu servata est. Etenim exstant, praeter *exordium* operis, atque ex IX libris prioribus fragmenta, liber VI. et VII., res *Hispanicas* et *bellum contra Hannibalem* enarrantes; lib. VIII. *Libyca* sive reliqua bella Africa, Punica et Numidica; sed sola *Punica* supersunt. XI. *Syriaca* et *Parthica*; (ultima haec spuria ac temere Appiano tributa.) XII. *Mitthridatica*; deinceps libri quinque XIII-XVII. *tumultus* et *bella civilia* Romanorum exponentes; denique liber XXIII de *rebus Illyricis*. In historiis his Polybio et Plutarcho aequali suo plura sublegisse a nonnullis arguitur Appianus, sedulo defensus a *Schweighaeusero* in Exercitatt. in Appiani Alex. historias, sect. VI. Argentor. 1781. 4. recusis in *Eiusdem* Opusc. Academ. Part. II. ibid. 1806. 8. Idem vir Graece doctissimus de codd. mss. et edd. Appiani singulari libello ibidem eodemque anno vulgato, itemque in Opusc. Acad. recepto, tum in praefat. ad edit. suam Appiani, erudite et copiose disseruit. Pauci vero de historico hoc emendate et diligenter edendo atque illustrando cogitarunt; et quae *princeps* Graeci contextus habetur editio, *Car. Stephano* auctore, Parisiis 1551 fol., ea ad duos codices valde recentes, eosdemque lacunis et corruptelis refertissimos, expressa erat. Nec multo maius pretium binis quae hanc secutae sunt editionibus, quamquam aliquanto plenioribus, *Henr. Stephani*, Genev. 1592 fol. et *Alex. Tollii*, Amstelod. 1670. II Voll. 8. statuendum dixeris. A quo inde tempore neglectus et VV. DD. iudiciis passim inique notatus et irrisus

iacuit Appianus, donec sospitatorem, ingenii et doctrinae copiis instructissimum, diligentia autem ac fide nemine inferiorem, nactus est *Schweighaeuserum*, qui Historiarum Appiani quae supersunt novo studio conquisivit, digessit, ad fidem codd. mss. recensuit, supplevit, emaculavit, varietatem lectionum adiecit, Latinam interpretationem (*Candidi* et *Gelenii*) emendavit, annotationibus variorum suisque illustravit, commodisque instruxit indicibus, Lipsiae et Argentor. 1785 sqq. III Voll. 8. Editioni huic quum fragmenta e novem libris prioribus, a Fulvio Vrsino in Excerptis Constantini Porphyrog. de Legationibus, Antverp. 1582. 4. et ab Henr. Valesio in excerptis Peirescianis Paris. 1634. 4. edita, tum quidquid vel a Photio vel a Suida ex deperditis Appiani libris conservatum est, non solum inseruit, sed, quantum assequi coniectura potuit, suo quodque loco, ex quo decerptum erat, reposuit. Schweighaeuseri vestigiis institit *L. H. Teucherus* Graece edito Appiano Lemgoviae 1796. II Voll. 8. — *Germanice* vertit et notis illustravit Appianum *F. W. I. Dillenius*, Francof. 1793 sqq. III Voll. 8. — *Gallice Combes-Dounous.* Vide *Schoellium* in *Repertoire de Litterature Ancienne*, T. I. p. 297. Subiiciamus hic luculentum *Wyttenbachii* de Appiani historiarum indole, auctoritate, et scriptoris oratione iudicium in Bibl. Crit. T. III. P. I. pag. 93 sq.:

„Equidem adhuc de Appiano ita censeo, ut eum optimis Historicis, veluti Thucydidi, Livio, et similibus, nec adiungendum nec longe postponendum iudicem. Argumentum tractat grave et amplum, res Romanas domi forisque gestas: multa etiam tradit, quorum notitiam in tanta reliquor. Historicor. paucitate et iactura, ei soli debeamus: res alior. populor. hactenus memorat, quatenus cum Romanis rebus coniunctae fuerunt: anteriora aut breviter attingit, ut Hispanica et Punica, aut copiosius refert, ut v. c. Syriaca, quae a Seleucidis repetit. Belli tempora persequitur, pacis praeterit. — Hanc porro materiam e certis monumentis et auctoribus idoneis petitam esse, dubitare nos non sinit quum reliqua Appiani doctrina, tum dignitas et vitae actio Romae in publicis muneribus versata. Minime quidem ille frequens est in testibus excitandis. Neque

vero fuit ullus umquam Historicus, qui nullum nisi excitato teste factum proderet. Neque etiam ista religio postulanda erat illa aetate in conscribendis rebus Ro. minime illis abstrusis et reconditis, sed ad eum iam modum frequentatis, ut scribentis aut error aut fraus facile teneri, ac reprehendi posset. — Narratio perspicua est et brevis, semper intenta proposito, et res gestas persequens, raro aut numquam divertens ad praecepta doctrinae, sententias, observationem ingeniorum, morum, legum, institutorum. — In temporum notatione ac descriptione locor. infrequens est et paucis defungitur. De illo ipse fatetur in Prooemio: tempora ubique notare supervacaneum se iudicasse, igitur ea non nisi per intervalla in illustrioribus rebus notasse. Oratio est, quum in singulis verbis tum in compositione, simplex, perspicua, bene Graeca, elegans sine affectatione, ad Veterum rationem conformata; ita tamen ut magis suus quam alienus sit, nec imitari soleat nisi forte Herodotum, non quidem in fuso narrandi genere, sed in verbis fere et dicendi coloribus."

§. 138.

Interponimus hic *historiae Heracleae Ponti*, urbis patriae suae, scriptorem, *Memnonem* Heracleotam, incertae quidem aetatis illum, sed, ex *Orellii* ratione satis probabili, Hadriani vel Antoninorum temporibus vix superiorem. Huius viri memoriam, pariter ac fusi operis paullo ante laudati, quod reliquit, accuratiorem notitiam uni *Photio* debemus, qui in Bibliothecae suae codice CCXXIV ex historiae eius Heracleoticae *octo* libris, inde a *nono* usque ad *decimi sexti* finem, ampla et maiori diligentia, quam qua in aliis plerisque auctoribus usus est, concinnata *Excerpta* dedit, sub finem haec verba adiiciens: *Εἰς τοιοῦτο μὲν τέλος καὶ ὁ ιϛ′ λόγος τῆς Μέμνονος ἱστορίας τελευτᾷ. — Τὰς δὲ πρώτας η′ ἱστορίας, καὶ τὰς μετὰ τὴν ἕκτην καὶ δεκάτην, οὔπω εἰπεῖν εἰς θέαν ἡμῶν ἀφιγμένας ἔχομεν.* Ex quibus colligi potest, quum octo priores historiae a Memnone conscriptae libros, tum reliquos, qui sextum decimum, in temporibus Iulii Caesaris desinentem, exceperunt, et historiam Heracleae usque ad scriptoris tempora con-

tinuasse videntur, Photii aetate aut iam interiisse, aut, propter apographorum raritatem, parum innotuisse. Excerpta Photii autem historiam Heracleae a *Clearchi* tyrannide (Olymp. CIV. 1. a. Ch. 362) usque ad mortem *Brithagorae* (circiter 46 a. Ch.) continent, intextis, suo quoque loco, aliorum etiam populorum regumque, ut Bithynorum, Mithridatis, Romanorum, rebus. Oratio, ipso Photio iudice, simplex et tenuis est atque perspicua, verba plerumque optimae notae. Insunt tamen passim tum locutiones rariores et poëticae, tum vocabula, licet pauca, quae recentiorem inque deterius vergentem Graecitatem sapiunt. Memnonis has reliquias, a Photio servatas, primus Graece edidit cum Ctesiae et Agatharchidis illis, *Henr. Stephanus*, Parisiis 1557. 8. idem denuo, et multo correctius, cum Latina interpr. partim H. Stephani, partim Laur. Rhodomanni, ibid. 1594. 8. Ex hac optima editione Graecum contextum expressit nuper *Io. Conr. Orellius*, additis et aliorum scriptorum Heracliensium qui urbis patriae res illustrarunt, ut *Nymphidis*, *Promathidae*, *Domitii Callistrati*, paucis fragmentis, ab Athenaeo, Stephano Byzantio, Scholiaste Apollonii Rhodii, servatis, et *Pseudo-Chionis* Heracleotae *Epistolis*, hoc indice: *Memnonis Historiarum Heracleae Ponti Excerpta* servata a Photio, *Graece cum vers. lat. Laur. Rhodomanni.* Accedunt Scriptorum Heracleotarum *Nymphidis*, *Promathidae* et *Dom. Callistrati* Fragmenta, Veterum Historicorum loca de rebus Heracleae Ponti, Et *Chionis Heracleotae* quae feruntur *Epistolae*, cum interpret. Lat. *Io. Caselii.* Omnia collegit, disposuit, recognovit, notis priorum Interpretum (H. Stephani, Dav. Hoeschelii, Ios. Scaligeri, Iac. Palmerii) integris, aliorumque et suis illustravit, et Indicem adiecit *Io. Conr. Orellius.* Ad calcem accedit *Io. Caspari Orellii* Epistola Critica in Epistolas Socraticas et Pythagoricas. Lips. 1816. 8 mai. — E Memnonis Historiis Excerpta Photiana Gallice vertit *Gedoyn* in Commentarior Academ. Inscriptt. Paris. Tomo XIV.

§. 139.

Historiam gentis Romanae universam, ab Aeneae in Italiam adventu usque ad annum V. C. 983. p. Ch. 229.,

quo anno iterum Consul fuit, libris LXXX pertexuit *Dio Cassius Cocceianus* Nicaeensis Bithynus, a nobilibus ortus parentibus, Romaeque pariter atque in provinciis amplissimis ornatus honoribus, Commodo, Pertinace, Septimio et Alexandro Severo Impp. p. Ch. 180—229. At historiae huius, cui decem per annos materiam diligenter collegerat, non solum libri XXXV priores interciderunt, verum etiam, quod imprimis dolendum, viginti postremi, LXI—LXXX, in quibus res, quibus ipse interfuit, accuratius perscripserat. Exstant *libri undeviginti*, XXXVI-LIV, integri, sexaginta circiter annorum res gestas a bello Mithridatico, duce Lucullo, usque ad Drusi et Tiberii contra Rhaetos, Vindelicios et Germaniae populos expeditionem, ab V. C. 685—746. enarrantes; porro libri quinti et quinquagesimi fragmentum, et librorum LVI-LX epitome. Supersunt vero etiam e Dionis Cassii historiis *Excerpta* a libro XXXV. usque ad LXXX. ab *Io. Xiphilino*, Saec. XI. p. Ch. monacho, ut putant, Constantinopolitano confecta, et *Fragmenta* e prioribus libris XXXV deperditis, a Fulv. Vrsino et H. Valesio inter Excerpta Constantini VIII Porphyrog. in lucem edita. — Diligens existimatur Dio rerum scriptor et severus; antiquitatis, iuris et institutorum Romanorum peritus, et narrator disertus, Thucydidis et Polybii in arte historica aemulus; idem tamen veritatis interdum minus studiosus, ornatus oratorii nimius sectator, summorum virorum iudex iniquus, vanisque superstitionibus, somniorum, ominum, prodigiorum interpretationi mira animi imbecillitate indulgens. — De aliis Dionis, quae feruntur, scriptis deperditis v. Fabric. T. V. p. 144 XII.

Codices Mss. Dionis pauci habentur, de quibus *Reimarus* diaserit in praefatione ad prim. vol. editionis suae, et in commentario de vita Dionis T. II. p. 1542 sq. — *Princeps* editio *Graeca* est *Rob. Stephani*, Parisiis 1548 fol.— repetita, cum *Xylandri* vers. lat. et Xiphilini epitome ab *Henr. Stephano*, Genevae 1592 fol. Hanc sequitur ed. *Hanoviensis* apud Wecheli heredes, cum vers. lat. emend. et notis *Io. Leunclavii* 1606 fol. Sed ceteris longe praestat quam curavit *H. S. Reimarus*, cui insunt, praeter integros Dionis libros, Fragmenta

et Xiphilini compendium, cum vers. Lat. recognita, annotationibus *I. A. Fabricii*, et editoris, aliisque pluribus additamentis lectu dignis, in quorum numero Reimari commentarium de vita, et scriptis Dionis reponas, Hamburgi 1750 sqq. II Voll. fol. Emendatioris operum Dionis editionis spem viris doctis fecit *Sturzius* V. Cl. — Nuper prodiere Cassii Dionis Coccei. Historiae Romanae quae supersunt, ad optimorum librorum fidem accurate edita Lipsiae ex officina Car. Tauchnitii 1818. IV Voll. 12. — Nova fragmenta e Dionis Cassii libris LV et LVI in codice quondam Veneto, nunc Parisino, latentia primus detegit, et cum variis lectt. reliquorum libror. notisque edidit *Iac. Morellius*, vir doctissimus, Bassani 1798. 8. quae denuo et castigatius typis excudenda curavit *Chardon de la Rochette*, Paris. 1800 fol. Alia fragmenta nondum edita inesse dicuntur in codice Bibl. Sangerm. CCCXLV. cf. *Schoellii* Repertoire de Litter. Anc. T. I. p. 45. — *Germanice* vertit Dionis Cassii historias *I. A. Wagnerus*, Francof. 1784 sqq. V Voll. 8. et *A. I. Penzelius* cum animadverss. copiosissimis T. I. II. III. Lipsiae 1786—1818.

Fr. Guil. Sturzii Prolusiones aliquot scholasticae *De nonnullis Dionis Cassii locis. Prima* prodiit Grimmae 1812 *tertia* Lipsiae 1814. 4. *quinta* 1816.

§. 140.

Dioni aequalis, tametsi paullo iunior aetate, vixit *Herodianus*, natione Graecus, a Grammatico cognomine, de quo supra dictum est, diversus. *Historicus* noster sub principatu M. Aurelii p. Ch. 170. natus esse, et Gordiano III. imperante, a. 240 circiter decessisse videtur. Romae autem per aliquod vitae tempus certe degisse se, et publica munera gessisse, in historiarum suarum principio ipse haud obscure significat. *Res Romanas* enim, quibus interfuit, *sexaginta* annorum decursu, *a M. Aurelii obitu* usque ad *Gordiani* III. *imperium* (180—238 aer. Chr.) *octo* libris exposuit; scriptor fide dignus, et ob dictionis puritatem, perspicuitatem et elegantiam lectu iucundus, nec contemnendus orator in concionibus quas veterum historicorum more narrationi passim inseruit. Quae scripto-

ris virtutes effecere, ut opus eius superstes a viris doctis frequenter ederetur. Longe secus tamen de Herodiano iudicat recens Historiarum eius editor *Weberus*, cui dicitur „scriptor ingenii mediocris, qui non nisi mores ignobiles, et res numquam egregie, saepe contumeliose, plerumque serviliter gestas, narrat.“ Praecipuae Graeci contextus editiones, post *principem Aldinam*, multis operarum vitis inquinatam, Venetiis 1503 fol., sunt *H. Stephani* 1581. 4. cum *Angeli Politiani* interpretatione Latina, quae, ex Codice Ms. facta, primum prodiit Romae 1493 fol. — *Fr. Sylburgii* cum suis, H. Stephani, et A. Schotti notis, in *tertio* tomo *Scriptorum historiae Romanae minorum*, Francof. 1590 fol. — *I. H. Boecleri*, Argentor. 1644. 8. pluries repetita. — *T. G. Irmischii* cum nova Bergleri interpr. Lat., varietate lect. et spisso commentario, Lipsiae 1789—1805. V Voll. 8. — *Fr. Aug. Wolfii* editio et recensio, contextum Graecum multis locis emendatiorem exhibens, cum argumentorum et annorum notatione, et praemissa de Herodiano, eius aetate, vita, ingenio, fide historica, dictione, tum de historiarum eius codd. et editionibus erudita dissertatione, Halis 1792. 8. — Accessere nuper editio *Guil. Ern. Weberi*, cum animadverss. in usum scholarum, Lipsiae 1816. 8. et *Tauchnitiana* ad optimor. libror. fidem, Lips. 1820. 12. — Interpretationes Herodiani, praeter laudatas, notamus *Gallicam Mongaltii* (N. H. de Mongault) cum notis, Paris. 1700. 12. repetit. 1712. et 1745. 8. atque *Germanicam I. G. Cunradii* Francof. 1784. 8.

I. Fridr. Leisneri prolusio de Herodiano. Lipsiae 1761. 4. inserta Tomo I. editionis Irmischianae p. XXXI sqq. — *Fr. A. Strothii* Specimina Animadverss. in Herodianum quinque 1776 sqq. 4.— *Fr. Gedikii* Coniecturae criticae ad Herod. in *Stoschii* Museo Crit. Voll. II. Lemgov. 1774. 8.

§. 141.

Historicorum tertiae huius aetatis ultimum locum, quamquam tanto vix dignus nomine, tenet *Claudius Aelianus*, Praeneste Latii urbe ortus, genere Romanus vel Italus, sed Graecis litteris bene imbutus

earumque amantissimus, qui Alexandro Severo imperante circa a. 225 floruit, Pausaniae, itinerarii per Graeciam auctoris, Philostrato teste, discipulus. Huius, *Sophistae* dicti, *duo* exstant scripta, ex aliis aliorum collecta compilataque, modo ita, ut auctorum quos exscripserit ipsa verba retinuisse videatur, modo ut res aliunde sumtas sua, hoc est, valde dissimili oratione et stylo iure notato efferret; unde dictionis color diversus nascitur, attento lectori facile deprehendendus. *Alterum* opus indicem vulgo notum habet: *Variae Historiae* l. XIV. *Ἡ ποικίλη ἱστορία*, vel, quemadmodum alii nominant, *Ποικίλη ἀφήγησις*, vel *Σύμμικτος ἱστορία*, vel *Ἱστορικὴ διάλεξις* i. e. ἐκλογή; cuius *princeps editio*, a *Camillo Perusco* curata, prodiit Romae 1545. 4. sequentium autem potiores sunt *Ioach. Kühnii*, cum *I. Vulteii* interpret. Lat. castigata, Argentor. 1685. 8. et emendatior (*I. H. Lederlini* cura) ibid. 1713. 8. — *Iac. Perizonii* cum interpretat. Lat. doctisque commentariis. Lugd. Bat. 1701. II Voll. 8. — *Abr. Gronovii* cum interpretat. Lat. et praecedentium notis integris suisque, ibidem 1731. 4. — *C. G. Kühnii* cum Perizonii aliorumque commentariis et indice Graecitatis, Lipsiae 1780. II Voll. 8. — *G. B. Lehnertii* cum notis selectis in tironum usum, ibid. 1794. 8. — Nuperima autem, auctore *Coray* V. C. contextu diligenter recognito, notisque Graece scriptis illustrato, in *Prodromo Bibliothecae Graecae*, Parisiis 1805. 8. cf. T. I. p. 137. et T. II. §. 133. p. 61. — *Alter* et similis pretii liber ab Aeliano nostro scriptus est de *Animalium natura et indole*, *Περὶ Ζώων ἰδιότητος* l. XVII. ex Aristotele aliisque historiae nat. scriptoribus deperditis maxime concinnatus, quem, a *P. Gyllio* Latine versum, post *Conr. Gesnerum* inter *Aeliani Opera* Tiguri 1556 fol. et Lugduni sive Genevae 1611. 12., Graece et Latine cum annotationibus edidere *Abr. Gronovius*, Londini 1744. II Voll. 4. et *Io. G. Schneiderus*, Lipsiae, 1784. 8. qui postea in *Commentariis ad Reliqua librorum Friderici II. Imp. de Arte Venandi cum avibus* etc. tomo II. *Auctarium emendationum atque adnotationum* ad librum hunc Aeliani emisit Lipsiae 1789. 4. — In utroque Aeliani opere rerum quidem copia et varietas lecto-

rem alliciunt; animi etiam candor et mores scriptoris probantur; sed desideres iudicii subtilitatem, ingeniumque credulitatis et superstitionis expers. Ceterum ad eumdem auctorem referuntur: *liber de providentia divina*, περὶ Προνοίας, ex quo fragmenta aliquot apud Suidam et Eustathium leguntur; *Accusatio Gynnidis*, sub quo nomine *Elegabali* Imp. perditos mores perstrinxisse videtur, liber deperditus; et *Rusticorum Epistolae* XX., ab Aldo Manutio in Corpore Epp. Graec. Venetiis, 1499. 4. et a *Conr. Gesnero* cum reliquis Aeliani scriptis editae, nostro tamen Aeliano abiudicandae, iudice *Corayo* l. c. p. 147. Nec minus perperam *Tactica*, Aeliani alius, nostroque paene centum annis antiquioris, opus, a Conr. Gesnero et G. I. Vossio Praenestini sive Romani operibus annumerantur. Sed fuere etiam qui et Variam Historiam et libros de Animalium natura, et librum de Providentia diversis auctoribus tribuerent, inter quos commemorandus est *Valckenarius* in Annotatt. in Epp. Phalaridis et in Observata Lennepio p. XVIII sq. edit. Lennep. Quod iudicium tamen improbatur *Wyttenbachio* in Bibl. Crit. Vol. III. P. IV. p. 16 sq. cf. Harlesii Breviorem Notitiam Litteraturae Graecae p. 428 Not.

C. G. Kühnius De via et ratione qua Claud. Aelianus in Historia Animalium conscribenda usus est. Lipsiae 1777. 4. — *F. Iakobsii* Observationes in Aeliani Hist. Anim. et Philostrati Vitam Apollonii, Ienae 1804. 8. — *Franc. Passovii Aelianea* in *Seebodii* Krit. Bibliothek für d. Schul. u. Unterrichtswesen. Zweiter Iahrgang XII Heft. p. 984.

§. 142.

Historiae studiis, quae qualia fuerint temporis hoc ambitu, ex scriptorum censu adhuc instituto colligi potest, haud parum profuisse puta, quod orbis terrarum iam exstiterit descriptio accuratior, atque temporum notatio diligentior, sive, ut disertius dicam, quod *Geographia* et *Chronologia* incrementa ceperint haud contemnenda. Utriusque autem conditor scientiae habendus est *Eratosthenes* Cyrenaeus, qui sub Philadelphi principatu natus, (Olymp. CXXVI. 1. a. Ch. 276),

Ptolemaeo V. Epiphane octavum annum regnante, (Ol. CXLVI. 1. a. Ch. 196.) octogenarius inedia mortem sibi accelerasse dicitur. Praeter Callimachum, de quo diximus, praeceptore usus est *Lysania* Grammatico, et, Athenas profectus, *Aristonis Chii*, Stoici philosophi atque Zenonis auditoris, tradidit se disciplinae. Hinc, didita doctrinae qua excelluit fama, a Ptolemaeo III. Euergete Alexandriam arcessitus, et Bibliothecae regiae praefectus est Ol. CXXXVIII. 1. a. Ch. 228. Quum *in omni quidem litterarum subtilitate sollers fuerit* *), idem et Grammaticus et poëta habitus sit, et philosophus et mathematicus, et astronomus insignis: quumque scriptorum diversissimi argumenti, ex omnibus paene litterarum et artium disciplinis petiti, magnum numerum reliquerit, quae, si forte *Catasterismos* excipias, ad unum omnia interciderunt (Censum eorum vide apud Fabricium T. IV. p. 120): *Geographiae* maxime et *Chronologiae* notitias adhuc dispersas et dissolutas non solum *primus* conglutinavit et ratione quadam constrinxit, verum etiam iis, qui deinceps ad studia haec se applicarent, viam munivit qua ingrederentur, magistri sui vestigia pone sequentes. Collectis enim quae ad historicam orbis terrarum descriptionem contulerant Herodotus, Ephorus, alii; tum Anaximandri, Pytheae, Aristotelis in mathematica et physica orbis scientia placitis inventisque usus; adhibitis insuper et comparatis peregrinatorum recentius editis operibus **), decessorum errores castigando, quae manca et imperfecta erant supplendo, nonnulla ingenii sagacissimi ope divinando, *Orbis universi tunc cogniti doctrinam* in amplissimo opere exposuit, quod *Τὰ Γεωγραφούμενα* inscripsit, in *tres*que *libros* divisit, quorum primus Geographiae

*) Plin. H. N. II. 108.

**) In quorum censum imprimis referas *Timosthenem*, Ptolemaei Philad. classis praefectum, quum *Peripli*, tum aliorum, quae ad geographiam mathematicam et historicam spectant, et interciderunt, librorum auctorem probatissimum. v. Strabo I. p. 31. Marcian. Heracl. in epitome Artemidori. Cf. Fabricii B. Gr. T. IV. p. 125 et 614. Heynius in Comm. II. de Font. Diodori, inserta Vol. VII. Comm. Soc. Gott. p. 88. not. 5.

historiam, et de praecipuis auctoribus iudicium, secundus de figura et magnitudine terrae praecepta generalia, tertius singularum terrae partium, regionum urbiumque descriptionem continuit. Geographiae huius deperditae reliquias servavit *Strabo*, ex quo *Eratosthenis Geographicorum Fragmenta* primus collegit et separatim edidit atque illustravit *G. C. F. Seidel*, Gottingae 1789. 8. — Praeterea de Terrae mensura, eiusque a Sole et Luna distantia, singulari libro egerat Eratosthenes, qui *Μετρήσεις* inscriptus erat, et in plures partes dispertitus esse videtur, unde Macrobio (in Somn. Scip. I. 20) laudantur Eratosthenis *libri dimensionum*.

Temporum autem *doctrinae* fundamenta iecit quum in *Chronologia* sua (quod idem opus aliis vocatur *Χρονογραφίαι*, aliis *περὶ Χρονογραφιῶν*), tum in libris *De Victoribus Olympicis* (*Ὀλυμπιονῖκαι*).

Quod reliqua viri *πολυμαθεστάτου* scripta attinet, in paucissimorum commemoratione defungemur. *Carmina duo* laudantur, alterum elegiaco metro scriptum, *Erigone* (*Ἠριγόνη*), Atticam fabulam de Icario eiusque filia exponens, quod libelli *de Sublimi* auctor *ab omni vitio immune*, *διὰ πάντων ἀμώμητον ποιημάτιον*, appellat (Sect. 33.); alterum, ut *Heynius* coniicit (Opusc. T. I. p. 97 not.) *didactici* generis, hexametris compositum, et *Ἑρμῆς* s. *Mercurius* inscriptum, quod de disciplinarum originibus egisse videtur; tum *epigramma* nobile et superstes *de Cubi duplicatione*, ad calcem Epistolae ad Ptolemaeum regem, quod, cum paucissimis priorum fragmentis quae supersunt, in Anthologiam Graecam recepere Brunckius et Iacobsius T. I. p. 227 sqq. Denique frequenter commemorantur veteribus Eratosthenis libri plures *de Comoedia*, imprimis veteri, prosa scripti; opus *didascalicum* (cf. §. 77. T. I. p. 149.), in quo non modo de poëtis fabulisque, quas docuerunt, egerat, sed etiam rerum et verborum difficiliorum, quae in Comicorum fabulis occurrebant, interpretationem subiungere debuerat.

Vna ex hoc tanto librorum E. naufragio restat tabula; sed vel haec lacera, interpolata, et maioris operis diruti, ut videtur, fragmentum: *Catasterismos* dico, sive *descriptionem astrorum* singulorum, *prae-*

missa eorum historia fabulari, Commentarii ad *Arati Solensis Phaenomena* integrioris fortasse partem, quam fere totam pridem Latinam fecerunt Hyginus et Scholiasest Germanici. Catasterismos hos ex unico Ms. codice Oxoniensi primum Graece vulgavit cum carmine Arateo *Io. Fellus*, Oxoniae 1672. 8. post hunc *Thom. Galeus* cum Latina interpretat. in Opusculis Mytholog. Amstelod. 1688. 8. et nuper separatim *I. C. Schaubachius* Gr. et Lat. cum commentario. Acc. Epistola *Heynii* cum animadverss. in Eratosthenem, Gottingae 1795. 8. Idem opus in Arati codice Vindobonensi CXLII descriptum, textu vulgato emendatius legi, probatum ivi in Epistola ad *Buhlium*, Virum desideratissimum, Arateorum editionis Buhlianae tomo secundo inserta.

Laur. Ancheri Diatribe in Fragmm. Geographicor. Eratosthenis. Gottingae 1770. 4. — *G. Bernhardy* Eratosthenica. Berolini 1823. 8 mai. — *Mannert*, *Gosselin*, in libris laudd. T. I. p. 217 not. quibus nunc addas *Maltebrunii* Géographie universelle etc. quae nuper prodiit Parisiis. — *M. G. Hermanni* Handbuch der Mythologie T. III.

§. 143.

Ab Eratosthene qui profecti sunt Geographi, in rerum quidem summa eius instituta secuti, in singulis tantum operis partibus illud supplere, corrigere, emendare studuerunt, quamquam haud raro consilium caruit successu. Tentarunt hoc, in historica orbis descriptione, *Polybius*; in mathematica *Hipparchus* circa Ol. CLX., de quo inter aetatis huius Astronomos dicemus, et *Posidonius* Apameensis, vir excellentis ingenii et Ciceronis familiaris, cuius operum nulla pars usque ad nostram memoriam remansit (§. 130 extr.) Ante hunc *Agatharchides* Cnidius, auctor gravissimus, qui sub Ptol. Physcone et Lathuro Ol. CLVIII-CLXVIII. 4. a. Ch. 148—105. floruit, geographicum opus bipartitum *de Asia* et *Europa* libris X et XLIX condiderat, et libros quinque *de mari Erythraeo* sive *Arabico sinu*, e quibus nonnulla servavit *Photius* Cod. CCL. ad historiam naturalem egregie facientia, quae Graece primus separatim edidit *H. Stephanus* 1557. 8. tum *idem* cum Ctesiae et Memnonis qui-

busdam et Appiani, subiecta interpretat. Lat. Laur. Rhodomanni 1594. 8. (§. 137); *Io. Hudsonus* deinde Geographis Graecis minoribus inseruit T. I. Oxoniae 1698. 8. cuius libri novam et multo praestantiorem editionem, *Bredovii*, *Spohnii* et *Friedemanni* curis auctam et emendatam, iamdudum exspectanus. Cf. *Spohnium*, virum doctissimum, in praefat. ad *Nicephori Blemmidae* duo Opuscula geographica, Lipsiae 1818. 4.

Agatharchidem secutus est natu paullo minor, sed auctoritate et fide par, *Artemidorus* Ephesius, centum circiter annis ante natum Chr. clarus, qui *Periplum* et *Geographiam* XI libris conscripserat, quos *Marcianum* Heracleotam, saeculo V. p. Ch. ineunte, in epitomen redegisse constat; idem in maris interni orae insularumque descriptione Straboni saepe testis accitus, neque minus frequenter laudatus Stephano Byzantio aliisque, ex quibus deperditi operis fragmenta ut aliquando colligantur, operae pretium esse censet Harlesius ad Fabric. T. IV. p. 615. Vtrumque, Agatharchidem et Artemidorum, Diodorus Siculus III. 11. in Aegypti et Aethiopiae rebus, veriores ac praestantiores scriptores appellat, eorumque, imprimis Agatharchidis, vestigiis ipse institisse, in his quae ad locorum descriptiones et geographica spectant, videtur. V. *Heynium* in Comm. de Diodori fontibus l. c. T. V. p. 102. T. VII. p. 88 sqq.

§. 144.

Nova incrementa orbis doctrinae accesserunt partim e Matheseos et Astronomiae studiis, in schola Alexandrina tunc ferventibus, partim ex quo imperii Romani, per tot terras ac provincias propagati, magnitudine, ad regionum et locorum accuratius explorandorum conatus, peregrinationum in terras longinquas maiores adiungerentur opportunitates. Quibus equidem sub Augusti et Tiberii principatu prae ceteris usus est *Strabo*, scriptor gravissimus, et veterum Geographorum, post Eratosthenem, quem et expressit et emendavit auxitque, facile princeps. Is Amasia, Cappadociae vel Ponti civitate, ortus, *Athenodori*, Stoici tunc clarissimi, familiaris, per magnam

orbis terrarum partem itinera suscepisse se, et ab Armenia usque ad Etruriae fines, a Ponto Euxino usque ad Aethiopiae fauces penetrasse ipse gloriatur lib. II. p. 117. et 177 ed. Casaub. Quae in itineribus his collegerat notatu digniora, ea cum veterum poëtarum, historicorum, geographorum, operibus et commentariis, quos lectitaverat, diligenter comparata, in praestantissimo opere exposuit, quod inscribitur *Γεωγραφικῶν* B. XVII. Continetur eo, praemissa orbis eiusque figurae et divisionis doctrina ad Eratosthenis maxime mentem et rationem, saepe ipsius verbis explicita (lib. I. II.), Europae (l. III—X.), Asiae (XI—XVI.) et brevior Africae (l. XVII.) descriptio historica, ita ut non locorum solum et regionum accurata detur notitia, sed populorum etiam, civitatum, religionum origines, fata et indoles tanta ingenii sagacitate doctrinaeque copia enarrentur, ut ad interiorem antiquitatis cognitionem tibi parandam ducem vix meliorem eligere possis. *Nonus* tamen Geographiae liber, *qui Graeciae descriptionem continet*, haud integer servatus est, sed in omnibus libris mss., quotquot adhuc collati sunt, multis scatet lacunis, quarum plurimas quidem editores Strabonis replere conati sunt, partim coniecturae, partim librorum ope, in quibus citantur loca Strabonis, ut Stephani Byzantii, Chrestomathiarum et Epitomarum Strabonis, Eustathii, Dionysii Periegetae. Vel sic tamen bona pars restat, nullis removenda consiliis. Quarum omnium fontem nuper detexit *Dutheilius* (De la Porte du Theil), codicem ms. Strabonis Parisiensem nr. 1397., ante saeculum XII. litteris exaratum, ex quo ceteri libri mss. Strabonis, inferiores aetate et ab editoribus adhuc excussi, aut videntur esse descripti, aut quo, quasi fundamento, nituntur omnes. Vide *Geographie de Strabon* traduite du Grec en Français T. III. p. 287 sqq. — Codicis loco adhiberi potest interpretatio Latina Strabonis a *Guarino Veronensi* et *Gregorio Tiphernate* confecta, et Romae edita sine anni notatione (circiter 1471. fol.), pluries deinceps repetita. Graeci contextus princeps editio est *Aldina*, Venetiis 1516 fol. Praestant *Is. Cassauboni* editio secunda, Parisiis 1620 fol., et hinc expressa, cum

variorum notis, *T. I. Almeloveenii*, Amstelod. 1707 fol., tum recentior, incepta ab *I. P. Siebenkeesio*, inde a septimo libro continuata a *C. H. Tzschuckio*, ad codd. mss. fidem, cum Latina interpret. Xylandri emendata, var. lect. et annotatt. T. I—VI. Lipsiae 1796-1811. 8. Quibus, post Tzschuckii obitum, accessit Tomus VIImus cura *Friedemanni*, hoc indice: *Is. Casauboni Commentarius in Strabonem, cum notis integris Xylandri, Morellii, Palmerii*, ac selectis *Merulae, Meursii, Holstenii, Salmasii, Bocharti, Is. Vossii, Spanhemii, Cellarii, Almeloveenii, Breguignii, Corayi, Dutheilii, Gosselini, Falconeri, quibus accedunt Animadversiones C. H. Tzschuckii aliorumque virorum doctorum. Conquisivit, disposuit, et spicilegium VV. LL. Codd. Mss. et Edd. suasque notas addidit Fr. T. Friedemann* T. I. Lipsiae 1818. 8. quem mox excipiet secundus, dudum nunciatus. — Interea prodiit *Oxoniensis* editio *Falconeri*, ita inscripta: *Strabonis Rerum Geograph. l. XVII. Gr. et Lat. cum variorum, praecipue Casauboni, animadverss. iuxta edit. Amstelod. Codicum mss. collationem, annotationes et tabb. geogr.* (XVII) *adiecit Thomas Falconer.* Subiiciuntur *Chrestomathiae Gr. et Lat.* T. I. II. Oxoniae 1807. II Voll. fol. max. Tomo secundo adhaerent *Io. Reinh. Forsteri Notae geographicae, criticae et etymologicae in libri XVI et XVII. Strabonis partem, Aegyptum imprimis describentem.* Contextus Graecus ab Amstelodamensis editionis illo in rarissimis locis differt. Cui subiectae sunt Variae lectiones e codd. Parisinorum, Florentinorum, Etonensis, Escurialensis, Mosquensis collatione comparatae. Interpretatio Latina Xylandri est, passim emendata. Notae ex edit. Amstelod., sed auctae coniecturis Tyrwhitti, Toupii et Obss. Villebrunii et Falkoneri editoris. — Denique successit nova editio et recensio *Corayi*, Graece, cum prolegomenis, ad populares suos recentiore Graecae linguae dialecto scriptis, et notis criticis T. I—IV. Parisiis 1815—1819. IV Voll. 8., quae Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης partes, nonam usque ad duodecimam, constituunt. De hac, imprimis vero de Falconeri editione confer docte et copiose disserentem *Friedemannum*

in praefat. ad T. VII. editionis Tzschuckianae p. XXVI-XL. — Splendidae editionis *I. Brequignii Gr. et Lat. cum annotatt.* Parisiis 1763. 4. non nisi *primum Volumen*, tres priores tantum Strabonis libros continens, lucem vidit. — *Chrestomathiae* sive *Excerpta* e Strabonis Geographia exstant plura; una auctoris incerti, quem Dodwellus saec. X p. Chr. vixisse colligit, vulgata primum est a *Sig. Gelenio* cum *Arriani* et *Hannonis Periplis*, Basileae 1533. 4. tum Gr. et Lat. cum *Henr. Dodwelli* dissertat. de Strabonis excerptore huiusque aetate, notisque brevibus ab *Io. Hudsono* in Geographis Gr. minoribus T. II. Oxoniae 1703. 8., ab *Almeloveenio* autem, *Falconerio* et *Corayio* Strabonis editionibus subiecta. Cf. *Bastium* in *Epist. Crit.* p. 47. et *Bredowii Epistolas Parisienses* p. 4. 18. 30. At maioris momenti sunt, auctore *Siebenkeesio* in praefat. ad T. I. Strabonis p. XXXV sq. *Georgii Gemisti Plethonis* (Saec. XV.) e decem libris Strabonis prioribus *Excerpta*, quae continentur in codice ms. 379. bibliothecae Marcianae, et Casaubono iam cognita fuerunt, diversa tamen ab iis, quae sub eiusdem Plethonis nomine in eiusdem bibliothecae codice 406 leguntur, de quibus vide Villosonium in Anecd. Gr. p. 244. et Siebenkeesium l. l. p. XXXVI, tum Gemisti Plethonis Excerpta e Strabonis lib. IIdo, collata a *Bredowio* in Epp. Parisiens. p. 65 sqq. ad octo codd. Parisinos, quorum meminit Friedemannus in praefat. ad T. VII. Strab. p. XX sq. — *Strabonis Iberiam*, sive rerum geographicarum *librum tertium*, Graecis diligenter emendatis, argumentis minorum capitum praemissis, indiceque adiecto, iuvenum studiosorum usibus accommodavit *C. G. Groskurdt*, Stralsundiae 1819. 8. mai. — *Germanice vertit* et notis illstravit Strabonem *A. I. Penzel*, Lemgoviae 1775. III Voll. 8. — *Gallice* nuper *De la Porte du Theil* et *Coray*, cum amplo commentario critico et exegetico, binisque dissertationibus *Gosselini*, in fronte T. I. positis, eiusdemque viri docti notis geographicis. Parisiis T. I. 1805. T. II. 1809. T. III. libros 7—9. continens, ibidem 1812. 4. mai. in quo liber *nonus* ad fidem cod. Paris. 1397. *Graece* cum omnibus lacunis accuratissime expressus est.

Siebenkees ad Fabric. Bibl. Gr. T. IV. p. 557 sqq. Harl. — *I. F. Hennicke* Dissert. de Geographicorum fide, ex fontium, unde is hausit, auctoritate aestimanda. Gottingae 1792. 8. — *Thom. Tyrwhitti* Coniecturae in Strabonem, quas *Harlesius* typis repetendas curavit Erlangae 1788. 8. — *Heerenii* Commentationes duae *de Fontibus Geographicorum Strabonis*, quarum argumentum auctor enarravit in Ephemerid. Litterariis Gotting. 1820. Nr. 139. et 1822. Nr. 141. — *C. G. Groskurdtii* Obss. criticae in Strabonis Iberiam. Stralsundiae 1819. 8 mai. — *Mannertus* et *Gosselinus* in libris supra laudd. T. I. p. 217.

§. 145.

De *Scymni Chii* et *Dionysii Periegetae* carminibus geographicis dixi §. 121. p. 33 sq.

Dionysii popularis *Isidorus Characenus*, sub Caii Caligulae principatu, *Parthici regni* descriptionem (*Παρθίας περιηγητικόν*) scripsit, Athenaeo laudatam III. p. 93. ex qua decerptae esse videntur quae hodieque exstant *Mansiones Parthicae* (*Σταθμοὶ Παρθικοί*) h. e. Stationes in itineribus diurnis per regnum Parthicum, quibus locorum intervalla metiebantur; Graece editae primum cum Scylace aliisque Geographis veteribus a *Dav. Hoeschelio*, August. Vindel. 1600. 8. (cf. T. I. p. 215); deinde cum interpretatione Lat. Hudsoni et notis I. A. Fabricii ab *Io. Hudsono* in Geogr. minor. T. II. Oxoniae 1703. 8.

De *Arriani Periplis* v. §. 136.

§. 146.

Vltimam manum veteri Geographiae emendandae et perficiendae, Antonino Pio imperante, (138—161. p. Ch.) admovere duumviri clarissimi, *Marinus* Tyrius et *Claudius Ptolemaeus* Alexandrinus, natus Ptolemaïde, Thebaïdis urbe in Aegypto superiore *). Prioris paullo ante editum opus geographicum, in quo quum terrarum et locorum longitudo ac latitudo multo accuratius definita erat, tum orbis terrarum

---

*) Vulgo *Pelusiotes* dictus, quasi Pelusio ortus. Sed vide *Buttmannum* V. Cl. in docta commentatione: *Ueber Klaudius Ptolemaeus* in „Museum der Alterthums Wissenschaft" T. II. p. 457 sqq. maxime p. 481 sq.

notitia insigniter aucta, Asiae atque Africae finibus longius prolatis, et Europae septemtrione diligentius descripta, in plurimis secutum se esse ipse profiteur *Ptolemaeus*, ita tamen, ut multa emendaret a Marino minus caute animadversa, alia ab eo omissa suppleret. Itaque inter veteres geographos princeps factus est, cuius *Γεωγραφικῆς ὑφηγήσεως* libri VIII adhuc superstites omnium terrarum, regionum, urbium, locorum orbis veteribus cogniti censum, historicis notitiis raro inspersis, continet; in quo tamen, diversorum temporum nulla ratione habita, antiquiora cum recentioribus passim confusa reperias, cum haud paucis interpolationibus et additamentis, post Ptolemaeum inde a Saec. XVI. maxime, prava librariorum et editorum sedulitate operis contextui illatis. *Tabulas geographicas* ad Ptolemaei orbis descriptionem saeculo quinto delineavit *Agathodaemon*, Mechanicus Alexandrinus, servatas illas in codd. mss. et cum Ptolemaeo passim editas. Librorum mss. vero et editionum Ptolemaei, maximam partem Latinarum, pete notitiam ex Fabricii B. Gr. T. V. p. 272 sqq. et Harlesii Introd. T. II. p. 144 sqq. Supplem. T. I. p. 342 sqq. *Graece* primum vulgatus est sine interpret. Lat. et tabb. geogr. ab *Erasmo* Roterod. Basileae 1533. 4. typis repetitus Parisiis 1546. 4. Emendatior editio est Graecolatina cum tabb. geogr., quam *Gerardus Mercator* et *Petrus Montauus* curarunt Amstelod. et Francof. 1605 fol. repetita a *Petro Bertio*, Lugd. Bat. 1618 fol. eademque *Theatri Geographiae veteris*, quod idem Bertius edidit loco et anno laud., primum volumen efficiens.

Praeter Geographiam plura opera mathematica, chronologica et astronomica, condidit Ptolemaeus, quae partim supersunt; in his celebratissimum, *Almagesti* nomine notum, de quibus infra dicendi locus erit.

Io. Stobnicae, Poloni, Introductio in Ptolemaei Geographiam, Cracoviae 1519. 4. — *G. M. Raidelii* Comm. critico-litteraria de Cl. Ptolemaei Geographia eiusque Codd. tum mss. quam typis expressis, Norimbergae 1737. 4. *Morellius* in Bibliotheca manuscripta Vol. I. p. 253. — *C. Mannert* in Geogr. d. Gr. u. R. T. I. — *De Buache* super Geogr. Ptolemaei, praecipue eius descriptione interioris Africae, e Gallico msto in

serm. Germ. vers. in *E. A. W. Zimmermanni* Annalen d. geogr. u. statistichen Wissensch. Part. I. 1790. 8. — *Gosselin* Extrait des Recherches sur le Système géographique de Marin de Tyr. v. Journ. des Sçavans 1791. part. XII. p. 719 sqq. — *Gattereri* Sarmatae Europaei, tres disputationes, in Commentatt. Soc. Gotting. T. XII. 1796. 4.

§. 147.

Post Ptolemaeum universae quidem Geographiae veteris scientiae nulla, à Graecis certe, allata novimus incrementa: sed tamen supersunt aliquot auctores non contemnendi, qui aut antiquiorum et Ptolemaei inventa collegerunt, in epitomasque vel etiam lexica redegerunt, aut singularum regionum terrarumque et populorum accuratas descriptiones vulgarunt. Horum princeps est *Pausanias* vulgo Cappadox, et Herodis Attici rhetoris discipulus habitus; quam opinionem nuper refutavit *Siebelis*, vir doctissimus, in prolus. schol.: *Quaestio de Pausaniae Periegetae patria et aetate et qualis scriptor esse videatur hic Pausanias* Budiss. 1819. 4.; ipse iis assentiens, qui gente *Lydum* fuisse putant; — historicus, rhetor et Grammaticus, cuius aetas in Hadriani et Antoninorum tempora incidit. Is, veterum historicorum exemplum secutus, post longinquas peregrinationes, grandis iam natu, M. Aurelio imperante, circa a. 174. *Graeciae Europaeae descriptionem* (*Ἑλλάδος περιήγησιν*), rerum maxime memorabilium refertissimam, *decem libris* confecit, quos a regionum, per quas iter instituit, memorabilibus inscripsit, Attica, Corinthiaca, Laconica, Messenica, Eliaca, Achaica, Arcadica, Boeotica, Phocica. Operis huius geographici et historici primarium consilium et argumentum in enarrandis artium Graecarum, Architecturae, Picturae, Sculpturae, monumentis versatur, nec diffitendum, fructum quem ex lectione eius studioque capiat antiquitatis curiosus, fore plenissimum, si in summa rerum copia, varietate, iucunditate, subtilior scriptoris doctrina, orationisque leniter fluentis perspicuitas, suavitas et elegantia minus crebro desideretur. Herodoti stylum imitandum sibi proposuisse, putat *Siebelis*.

Graece primum edita est Pausaniae Periegesis ab *Aldo Manutio*, curante *Marco Musuro* Cretensi, Ve-

netiis 1516 fol. — *Graeco-Latine* a *G. Xylandro* et *Fr. Sylburgio*, Francof. 1583 fol. — Praestant editiones *Ioach. Kühnii*, Lipsiae 1696 fol. et inter recentiores, *I. F. Facii* cum animadverss. criticis et exegeticis, Lipsiae 1794—96. IV Tomis 8. Quartus continet *Romuli Amasaei* interpretationem latinam, quae ad librorum mss. fidem, ut nonnullis videtur, confecta, primum prodiit Romae 1547. 8.— *Clavieri* cum interpretatione Gallica, hoc indice: *Παυσ. Ἑλλ. Περιηγ. Description de la Grèce de Pausanias.* Traduction nouvelle, avec le Texte Grec collationné sur les Mss. de la Bibl. du Roi par M. Clavier T. I. Paris. 1814. T. II. ibid. 1817. T. III. 1820. T. IV et Vti Pars prior ibid. 1821. 8. Cf. *Lettre d'E. Clavier à Mr. Coray* ou Observations sur Pausanias, in *Millini*, viri eruditissimi, Mag. Encycl. Année VII. T. III. p. 29 sqq. — Interea *Graeci contextus* duas manuales editiones accurate impressas nacti sumus, alteram Lipsiae, apud Tauchnitium 1818. III Tomis 12., alteram ex nova recensione *Siebelis* V. Cl. ibidem, apud Weigelium 1819. III Voll. 8 min. Eidem viro docto novam criticam Pausaniae editionem debemus, cuius *primum* et *secundum* volumen prodiit, ita inscriptum: *Pausaniae Graeciae descriptio. Graeca emendavit; Latinam Amasaei interpretationem castigatam adiunxit, et animadversiones* atque indices adiecit *Car. Godofr. Siebelis.* T. I. Lipsiae 1822. T. II. ibidem 1823. 8 mai. — Verterunt Pausaniam *Gallice*, ante Clavierum, *Gedoyn*, Parisiis 1731. II Voll. 4. et 1794. IV Voll. 8.— *Italice* olim *Alfonso Buonaccivoli*, Mantuae 1593. 4. et nuper *Rom. Desideri* 1792. V Voll. 4.— *Anglice* nuper cum notis *Th. Taylor*, Londini 1793. III Voll. 8. — *Germanice I. E. Goldhagen*, Berol. et Lips. 1766. II Voll. 8. iterum. Berol. 1798. IV Voll. 8.

Pausaniae contextum emendarunt et illustrarunt *Sevin*, *Gedoyn*, *Caylus* in Mem. de l'Acad. des Insc. — *Heynius* in *Sammlung antiquar. Aufsätze*, Lips. 1778 sqq. II Voll. 8. — *G. E. Lessingius* in Observatt. crit. in varios scriptores graecos et latinos, in ordinem redactis ab *Reichenbachio* Berolini 1794. 8. — *S. G. Siebelis* in Beckii Comm. Soc. Philolog. Lips. T. IV. — Vir doctus in *Obss. ad Polygnoti Leschen*, insertis *Ephemerid. Litt. Ienens.*

§. 148.

Ptolemaei et antiquiorum geographorum epitomatoribus accensendus est *Agathemer*, aetatis incertae scriptor, sed quem Saec. III. initio, circa *Septimii Severi* imp. tempora vixisse, *De St. Croix* cum aliis verisimiliter coniiciunt. Eius *libri duo* Ὑποτυπώσεων τῆς Γεωγραφίας ἐν ἐπιτομῇ h. e. *Compendiariae Geographiae Expositionum* leguntur, quorum *prior* multa ad Geographiae Graecorum historiam cognitu utilia, nec aliunde nota, continet; *posterior* eadem fere recoquit, sed tam perturbate et imperite, ut prioris auctori satis probo et intelligenti merito abiudicetur, ac pro spurio partu habeatur necesse sit. v. *Mannert* l. c. T. I. p. 186. Epitome haec prodiit primum cum interpretat. Lat. et notis *Sam. Tennulii*, Amstelod. 1671. 8. hinc a *Gronovio* edita est cum *Scylace*, Lugd. Bat. 1697. 4. et ab *Hudsonio* inter Geographos Gr. min. T. II. Oxoniae 1703. 8.

Agathemero statim subiungam *Marcianum* atque *Stephanum*, licet utrumque, Stephanum certe, ultra Constantini M. tempora vixisse constet. *Marcianus* quidem, cognomine Heracleota ex Ponto, circa Saec. Vti initium (410) florens, *Periplum maris externi* i. e. Oceani, cum tractatu *de distantiis* et *mensuris geometricis*, veterum Geographorum, maxime Ptolemaei, usus auctoritate, scripsit libris II., quorum prior integer exstat, alterius pars tantum servata est. *Interni* autem *maris* i. e. mediterranei descriptionem, *Artemidoro Ephesio* potissimum duce, cuius Geographiam XI libris comprehensam supra laudavimus (§. 143.) totidem libris, *epitomes* instar, reliquit, ex quibus non nisi prologus lectu dignus et aliquot fragmenta supersunt. Vtrumque opus e codice ms. primus cum Scylace aliisque edidit *David Hoeschelius*, Aug. Vindel. 1609. 8., post hunc, cum Lat. interpret. et notis, *Io. Hudsonus* in Geogr. gr. min. T. I. subiecta *Dodwelli* dissert. *de scriptis et aetate Marciani Heracl.* Cf. *Bredowium* in Epp. Parisiensibus.

Stephani Byzantii, Marciano iunioris, aetas circa saec. Vti finem (472) constituitur. *Ethnici* cognomen accepit ab opere quod *ad elementorum ordinem* con-

didit et Ἐθνικά, *Gentilia*, inscripsit, partim geographicum, partim mythicum, partim historicum, partim grammaticum, quippe in quo populorum, urbium, regionum, montium, fluviorum nomina una cum nominibus hinc derivatis patronymicis et gentiliciis exposuerat, descriptis data occasione multis antiquorum scriptorum locis, quae ad urbium populorumque origines veras vel fabulosas, virorum clarorum rerumque gestarum memoriam celebrandam facerent. Cuius Lexici ad omnem antiquitatis scientiam utilissimi, praeter unum e libro decimo fragmentum, *Epitome* tantum exstat, ab *Hermolao*, Grammatico Constantinopolitano saeculo VI., imperante Iustiniano, concinnata, cui serius titulum Περὶ Πόλεων, De *Vrbibus*, sive Περὶ πόλεων καὶ δήμων, De *Vrbibus et Populis*, praefixerunt. (Vnde *Stephanus de Vrbibus* passim laudatur.) *Fragmentum* vero illud a voce Δύμη usque ad litterae Δ finem, e libro ms. *Petri Seguierii* (unde *Fragmentum Seguierianum* saepe appellatur) primus vulgavit cum interpret. Lat. notisque *Samuel Tennulius*, Amstelod. 1669. 4.; eiusdem autem particulam quae *de Dodone* agit, seorsum edidit et commentario instruxit *Iac. Gronovius*, Lugd. Bat. 1681. 4. — Epitomes operis Stephaniani, *post principem Aldinam* Venetiis 1502 fol., meliores editiones sunt cum interpret. Lat. et animadverss. *Thomae de Pinedo* Amstelod. 1678 fol., et cum commentario *Abr. Berkelii*, a *Iac. Gronovio* absoluta, Lugd. Bat. 1688 et 1694 fol. quibus adiiciendae *Lucae Holstenii* Notae et Castigationes postumae in Stephani Byz. Ἐθνικά, editae a *Th. Ryckio*, Lugd. Bat. 1684 fol.

§. 149.

Temporis et annorum notatio accuratior quaedam, qua ad rerum gestarum ordinem intelligendum tantopere indigemus, quum in mythica imprimis et historica antiquissima aetate enarranda tot difficultatibus premeretur, admodum sero ab historicis Graecis adhiberi potuit. Post *Theagenis* Rhegini, circa Cambysis tempora, et *Hippyos* Rhegini,

Darii et Xerxis aetate, *Chronica*, qui primus vetustiora saltem, certis epochis probabili quadam ratione constitutis, ordinare tentavit, laudatur *Anaximenes Lampsacenus*, Alexandri M. temporibus, cuius *Hellenica* supra tetigimus (§. 129). *Chronologiae* Graecae, certe Atticae hinc condendae periculum fecisse dicitur Phalereus ille *Demetrius*, Theophrasti discipulus, et oratorum Atticorum qui aliquo loco habentur ultimus (T. I. §. 96 extr.), qui Atheniensium reip., Cassandri Macedonum regis iussu, decem annos, ab Ol. CXV. 3. a. Ch. 318., cum insigni prudentiae et integritatis laude praefuit. Demetrii huius exstitit olim Ἀναγραφὴ Ἀρχόντων sive *Archontum Index*, cuius fortasse epitomen viri docti servatam esse putant in *Marmore Pario* vel *Arundeliano*, quod, Saec. XVII. in Paro insula detectum, ac primo Londini in hortis Arundelianis expositum, dein Oxoniam translatum, a *Seldenio*, *Prideaux*, *Maittairio*, *Chandlero*, novissime a *Robertsio* editum et docte illustratum, ab *Io. Hewletto* autem *) et *Wagnero* contra Anglum quemdam anonymum, qui eius fidem et antiquitatem impugnare conatus erat **), bene defensum, rerum Graecarum, imprimis Atticarum descriptionem, annorum spatio CIƆCCCXVIII, inde a Cecrope usque ad Olymp. CXXIX. 1. a. Ch. 264., temporum ordine servato, continet.

Doctrinam vero *temporum* primus reperit *Eratosthenes* (§. 142.), cuius vestigiis fere institerunt, quos deinceps disciplinam hanc scriptis tradidisse notum est. Horum clarissimi, qui in deperditis numerantur, fuere: *Philochorus*, Atheniensis, vates et prodigiorum interpres Athenis, (*μάντις καὶ ἱεροσκόπος*), *Suida*

---

*) In „A Vindication of the Authenticity of the Parian Chronicle in Answer to a Dissertation on that subiect, London 1789.

**) In libello ita inscripto: The Parian Chronicle, or the Chronicle of the Arundelian Marbles with a Dissertation concerning its Authenticity. London 1788. Post *Wagnerum*, qui Gottingae 1790 edito libello: „*Die Parische Chronik, griechisch übersetzt u. erläutert nebst Bemerkungen über ihre Aechtheit, nach dem Englischen*" Marmoris Causam dixit, de accusatore anonymo *Porsonus* etiam sententiam tulit in *Museo Critico* or *Cambridge Classical Researches* 1813. Nr. II. pag. 229—250.

duce Ptolem. IV. Philopatoris et V. Epiphanis florens temporibus (221—180. a. Ch.). Cui tamen rationi gravissimum ipsius Philochori testimonium apud Dionysium Halic. T. V. p. 636. ed. Reisk. adversari, docuit *C. G. Lenzius* in dissertat. *de Philochori vita et scriptis*, praemissa *Philochori Fragmentis* a *Siebeli* editis, pag. 2. ex quo loco palam fit, Philochorum iam Olymp. CXVIII. a. Ch. 306. vatis et auspicis munere functum esse. Complurium diversi argumenti operum auctor perhibetur, quibus tum res Atticas historice et chronologice persecutus erat, tum eas, quae ad muneris, quod Athenis administrabat, rationes spectarent, exposuerat, tum litterarum Graecarum historiae partes tractaverat, ut in libris quinque *περὶ τῶν Σοφοκλέους μύθων*; *περὶ Εὐριπίδου*; *περὶ Ἀλκμᾶνος*; *Συναγωγὴ ἡρωΐδων*, *ἤτοι Πυθαγορείων γυναικῶν* (*de Pythagoreis mulieribus celebrioribus*. cf. *Meinersii* Gesch. der Wiss. in Gr. u. R. T. I. p. 297. et *Wield.* Historisches Taschenbuch der Pythagoreischen Frauen p. 199.). Quorum omnium palmarium opus, et cuius, e priore saltem parte, fragmenta quam plurima supersunt, fuit Philochori *Ἀτθίς*, sive, ut nonnumquam citatur, *Ἀτθίδες*, in multos libros divisum (nam *undevigesimus* laudatur in Scholiis Victorianis ad Hom. Iliadem T. VII. p. 803. ed. Heyn.), in quo *universam Atticae historiam* ab antiquissimis inde temporibus usque ad Antiochi Dei, Syriae regis, imperium, h. e. ad Olymp. CXXIX. 4. a. Ch. 261., *secundum regum et archontum annos* digestam, tenui et exili oratione explicuit. Libro hoc posteri temporis scriptores frequenter usos esse, et copiosa eiusdem fragmenta testantur, et aliunde satis constat (cf. *Heynium* in Obss. ad Apollodorum p. 319 sq. *Harlesium* ad Fabricii B. Gr. T. II. p. 481.): ut de litteris Graecis bene meruisse putandi sint *Lenzius* et *Siebelis*, qui scriptoris huius reliquias diligenter conquisiverunt, collectasque et in ordinem digestas notisque illustratas vulgarunt, hoc indice: *Philochori Atheniensis librorum Fragmenta a Car. G. Lenzio collecta digessit, et animadversionibus quum eiusdem Lenzii, tum suis illustrata edidit C. G. Siebelis.* Acc. *Androtionis Ἀτθίδος Reliquiae* Lipsiae 1811. 8. — Sed *Atticas res*, tum ante tum post Phi-

lochorum, plures descripserunt, quorum et nomina et fragmenta passim laudantur. In quibus, praeter *Androtionem*, incertae quidem aetatis scriptorem, sed quem certe post Olymp. XCVI vixisse, ex fragmentorum eius, una cum Philochori illis a Siebeli editorum, aliquo colligitur (Vide Epistolam editoris ad Chr. Lud. Lenzium p. XIX.) eminent *Hellanicus*, (T. I. p. 87.), *Melesagoras*, *Andron*, *Melanthius*, *Phanodemus*, *Clitodemus*, *Demon*, Philochori verisimiliter aequalis, et *Ister* Cyrenaeus, Callimachi discipulus, cuius, praeter alia scripta, fuere *Ἀττικὰ* XVI libris, et *Λέξεις Ἀττικαί*. Huius et trium quos ante Istrum commemoravi, reliquiae eorumdem virorum doctorum cura et studio, quibus Philochori Fragmenta debemus, collectae et editae sunt, hoc indice: *Phanodemi*, *Demonis*, *Clitodemi atque Istri ἈΤΘΙΔΩΝ et reliquorum librorum Fragmenta.* Colligere instituit *C. G. Lenzius*, ab Illo praetermissa addidit, omnia digessit et notulas adspersit *C. G. Siebelis.* Acc. *Prolusio scholastica de Ἀτθίδων scriptoribus* (paullo ante seorsum vulgata) *et additamentum ad Philochori Fragmenta.* Lipsiae 1812. 8.

In eumdem scriptorum censum referendus *Polemo*, *Periegetes* et *Στηλοκόπας* dictus, Ptolemaei V. Epiphanis temporibus, Panaetii Rhodii discipulus, et Aristophanis Grammatici aequalis, qui splendidissima quaeque donaria in celeberrimarum urbium templis reposita, subiunctis inscriptionibus, in pluribus libris descripserat, et Graecorum historiam (*λόγον ἑλληνικόν*) XI libris cum temporum notatione exposuerat. Vide Strabonem IX. p. 396. Athenaeum IX. p. 372. XII. p. 552. Cf. Fabric. Harlesian. T. VI. p. 2. not. et scriptt. ibi laudd.; Harlesium ad Fabricium T. IV. p. 672 not. 5. *Boeckhium* in *Staatshaushaltung der Athener* T. I. p. 212. — Item *Apollodorus* Atheniensis a. Ch. 140., cuius Χρονικά, vulgatissimum olim opus, et Romanis scriptoribus valde frequentatum, supra commemoravimes §. 125. p. 40. — Appollodoro, qui eum laudat, aequalis, aut paullo maior natu *Castor* Rhodius, cuius duo scripta chronologica innotuere, alterum τὰ χρονικὰ ἀγνοήματα sive *Errores circa temporum notationes*; alterum περὶ θαλασσοκρα-

τούντων sive *De epochis populorum qui maris imperium exercuerunt.* Tituli exstant in Hieronymi Chronico Eusebiano. Cf. *Heynium De Castoris Epochis* in Novis Comm. Soc. Reg. Gott.

§. 150.

Nova incrementa cepit Chronologia, ex quo scriptores Christiani temporum notationem, quae in Sacris libris reperitur, cum Craecorum et Romanorum chronologia contulerunt; in quo iam *Iosephus* in Archaeologia sua praeivsse putandus est. Prima tamen huius generis tentamina interciderunt. Singula quidem chronologiae capita e Christianis tractarunt *Timotheus* Chronographus, *Iustinus Martyr*, *Tatianus*, *Theophilus* et *Clemens Alexandrinus.* Sed universam temporum doctrinam quinque libris primo explicuit *Iulius Africanus*, saeculi III. initio, Alexandri Severi temporibus. Cuius deperditi operis excerpta servavit centum annis iunior *Eusebius*, episcopus Caesariensis, cuius *Chronicon* sive *Παντοδαπὴ Ἱστορία* omnem temporum memoriam a mundi origine usque ad Constantini M. vicennalia (325 p. Ch.) complexa, *Graece* quidem scripta interiit, praeter fragmenta quae servarunt *Georgius Syncellus*, *Cedrenus* et *Chronici Alexandrini* sive *Paschalis* auctor; sed *Latine* versa, et usque ad a. 378. continuata ab *Hieronymo*, aetatem tulit, edita *cum Graecis Fragmentis* a *Ios. Scaligero* in *Thesauro temporum* Lugd. Bat. 1606. et multo auctius et emendatius Amstelod. 1658 fol., postea a *Vallarsio* inter *Opera Hieronymi* T. VIII. Veronae 1740 fol. Cf. *C. S. Schurzfleischii* Notitia bibliothecae Vimariensis. Acc. *Cl. Salmasii* in Chronicon Hieronymi Latinum Variae Lectiones et Emendationes etc. Ienae 1715. 4. — *Hieron. de Prato* Dissert. *de chronicis libris duobus ab Eusebio Caesar. scriptis et editis*, Veronae 1750. 8. — Sed plenior nunc Eusebiani Chronici tum notitia, tum etiam usus nobis obtigit, invento sub finem saeculi proxime superioris (1792) Constantinopoli *codice Armeniaco*, in quo totum opus Eusebii *in duas partes* descriptum, et in Armeniacum sermonem conversum legitur: quarum

prior, praemissa Eusebii ad universum opus praefatione, *priscarum nationum rerumque monumenta* ex auctoribus Graecis et barbaris petita XXXVIII admodum capitibus exhibet; quae universa pars abest a Chronico Hieronymi; posterior, prioris quaedam epitome, *Canonem* chronicum continet, in quo tabularum series quaedam digeritur, qua res gestae plurium gentium et hominum inter se conferuntur, atque in eodem conspectu temporum collocantur, adscriptis e regione uniuscuiusque annis, quo expedite et facile cognoscatur, quis quo tempore fuerit, quibusque factis rebusque gestis inclaruerit. Canon hic seu posterior pars Chronici Eusebiani, ab Hieronymi illo, quem habemus, haud parum differt, sed in codice Armeniaco intio ac fine mutilus est. Vide *Angeli Maii* dictam disputat. *De Eusebii Pamphili Chronico inedito* in *Eiusdem* editione *Philonis Iudaei De Virtute eiusque partibus*, Mediolani 1816. pag. XVI—LVII. tum in repetita et emendata editione sic inscripta: *Eusebii Pamphili praefatio et Specimen amplissimum totius Chronici inediti ex Armeniaca in Latinam linquam translatum. Accedunt Philonis Iud. operum octo ineditorum notitia et specimina e codd. Armen. petita. Additur Graecus tractatus Gemisti editus de Virtute cum nova interpretatione* Mediolani 1816. 4. et 8. Nec multo post duplex codicis Ms. Armeniaci editio prodiit, altera, curis *Ang. Maii* et *Zohrabii*, altera, opera *Aucherii*. Prior sic inscribitur: *Eusebii Pamphili Chronicorum Canonum libri duo. Opus ex Haicano codice a doctore Io. Zohrabo* Collegii Armeniaci Venetiarum alumno, *diligenter expressum et castigatum. Angelus Maius* et *Io. Zohrabus nunc primum coniunctis curis Latinitate donatum notisque illustratum, additis Graecis reliquiis, ediderunt* Mediolani 1818. 4 mai. Altera, *cum contextu Armeniaco*, hunc indicem prae se fert: *Eusebii Pamph. Caesar. Episc. Chronicon bipartitum, nunc primum ex Armeniaco textu in Latinum conversum, adnotationibus auctum, Graecis fragmentis exornatum opera Io. Bapt. Aucher* Ancyrani. P. I. II. Venetiis 1818. fol. et II Voll. 4. Utraque editio ex unico codice Armeniacae interpretationis Chronici Eusebiani, qui Con-

stantinopoli asservatur, facta est, sed prior, *Aucherio* teste, ex apographo interpolato.

§. 151.

Fabularum vel potius *Mythorum* Graecorum notitiae antiquissimi fontes ipsi habentur vates vetustissimi, quorum carmina vel carminum fragmenta ad aetatem nostram pervenerunt. Sed prima etiam historiarum apud Graecos elementa ex iisdem his antiquis popularium narrationibus mythicis ducta fuere, ita ut historicorum antiquissimi, Cadmus, Acusilaus, Hecataeus, Hellanicus, Pherecydes Atheniensis, alii, mythographorum verius nomine appellandi esse videantur. Nobilis in primis *Dionysii Milesii*, qui circa Persici belli tempora vixit, *cyclus* fuit *mythicus* et *historicus* (T. I. p. 87.): ad cuius scriptoris exemplum seriori etiam tempore hi, qui historias catholicas conderent, mythicorum temporum memoriam populorumque origines fabulosas historici aevi enarrationi suae praemittere soliti sunt. Ortum hinc subinde nonnullorum studium mythos in historias vertendi, et tamquam res vere gestas cum causis et consiliis pragmatice, quod dicunt, narrandi. Alii, primo philosophi, tum Grammatici, in interpretandis priscis fabulis et accommodandis ad physicam vel ethicam doctrinam elaborarunt, ut post Italicos et Eleaticos, Anaxagoras, Metrodorus Lampsacenus, Thasius Stesimbrotus, Socrates, Plato, praecipue autem Stoici, Zeno, Cleanthes, Chrysippus, qui allegoricam interpretationem et inanes etymologias sectabantur. Interea Alexandriae veterum poëtarum atque scriptorum lectio et docta interpretatio multorum studia ad congerendos indagandosque mythos, partim reconditos, ultro converterat. Nullum vel sic tamen opus prodiit, si a *Callimachi Αἰτίοις* forte recedas, in quo mythorum origo et diversa genera critica subtilitate essent investigata. Secundum *Asclepiadem*, Tragili in Thraciae finibus natum, Isocratis discipulum, circa Olymp. CIV. florentem, qui *fabulas Tragicorum ingeniis mutatas* (*τὰ Τραγῳδούμενα*) seorsum collectas *sex* libris prosa oratione conscriptis ediderat, Grammatici Alexandrini

fabularum *classes* quasdam scriptis suis exposuerunt, alii astronomicas, alii poëtarum, maxime cyclicorum, alii civitatum illustrium, alii, ut Euphorio, quae ad oraculorum eventa spectarent, nonnulli reconditiores solum abditasque carmine vel soluta oratione persequentes.

C. H. Heynii Commentatio de Apollodori Bibliotheca simulque universe de litteratura mythica, praefixa Apollodori editioni quae prodiit Gottingae 1803. 8. — *Asclepiadae Tragilensis Tragodumenon Reliquiae.* Dissertatio postuma. *Fr. Xav. Werferi*, inserta *Actis philologor. Monacens.* T. II. fasc. 4. Monachii 1818. 8. Asclepiades hic distinguendus est a cognomine *Myrleano*, cuius fragmenta a Werfero l. l. collecta leguntur.

§. 152.

Scriptores huius generis, qui supersunt, iunctim edidit *Thomas Gale* in *Historiae poëticae Scriptoribus antiquis*, Parisiis 1675. 8. tum in *Opusculis mythologicis*, *physicis et ethicis*, Cantabrigiae 1671. et Amstelod. 1688. 8. Ordinem rursus ducit *Eratosthenes*, de cuius *Catasterismis*, libello partim astronomico, antea diximus §. 142. extr. — Nec repetere hoc loco iuvat quae alio (§. 125.) copiosius a me dicta sunt de *Apollodori* Atheniensis *fabularum Graecarum compendio.* — Tertius est *Heraclitus* quidam, incertae aetatis scriptor, sed antiquus, cuius nomini duo opuscula mythologica inscribuntur, quae a Conr. Gesnero et Th. Galeo *Heraclidi Pontico*, Platonis et Aristotelis discipulo, cuius §. 70. mentionem fecimus, perperam tribuuntur: alterum *περὶ Ἀπίστων*, *De Incredibilibus*; alterum *Ἀλληγορίαι Ὁμηρικαί*, *Allegoriae Homericae*, propter deperditorum scriptorum quae continet fragmenta haud contemnendum. Illud primus ex Vaticano codice edidit et latine interpretatus est *Leo Allatius* Romae 1641. 8. *Allegorias* autem, post editiones *Aldi* cum Aesopi fabb. Venetiis 1505 fol. et *Conr. Gesneri* cum interpret. Lat. Basileae 1544. 8., seorsum vulgavit cum prooemio, interpret. Lat. et notis *Nic. Schow.* Acc. Eiusd. Commentatio critica in Stoicor. et Grammaticor allegorias Homericas, una cum adnotatione critica in lectionem libelli. Praemissa epistola *C. G. Heynii* ad aucto-

rem. Gottingae 1782. 8. Vtrumque inest *Galei* Opusculis Mythol. Amstelod. 1688. 8. Germanice versae sunt Allegoriae ab *J. G. Schulthessio*, Turici 1779. 8. Adde *C. B. Hasii* Disputationem *de quibusdam locis Allegoriarum Homeri*, *quae sub Heracliti nomine feruntur*, insertam *Bredowii* Epistolis Parisiens. p. 243-246.

Cononis Grammatici, Iulii Caesaris et Augusti temporibus, *quinquaginta Narrationes*, maximam partem mythicas, excerpsit *Photius* cod. CLXXXVI. ex quo Graece et Latine cum notis Hoeschelii et Schotti editae sunt a *Th. Galeo* in Historiae poët. Scriptt. Parisiis 1675. 8., nuper vero seorsum cum annotationibus *I. A. Kannii*, subiecto *Heynii* Spicilegio Observationum, Gottingae 1798. 8. Denique, sed parum feliciter, cum *Parthenii* Eroticis et *Ptolemaei* Historiis, a *L. H. Teuchero* bis, Lipsiae 1793 et 1802. 8.

Parthenius iste Nicaenus ex Bithynia, Cononi aequalis, secundum nonnullos Virgilii praeceptor et ipse poëta, cuius plura deperdita scripta feruntur, in his *Metamorphoses*, quibus Ovidius usus esse creditur, *Cornelio Gallo*, poëtae elegiaco Romano saeculi Augustei, inscripsit *Narrationes amatorias*, *περὶ ἐρωτικῶν παθημάτων*, e variis scriptoribus partim deperditis collectas, et oratione tersa ac nitida traditas, quas, post aliorum et *Galei* curas, nuper multo emendatius edidit *L. Legrand*, curante *C. G. Heynio*, Gottingae 1798. 8. Vterque liber, Parthenii et Cononis, etiam communi inscriptione prostat ibidem, eodem anno et forma *). Vtrumque etiam iunctim editum esse a *Teuchero* paullo ante monui. *Gallice* nuper vertit Parthenium *I. Fournier de Montauban*, Paris. 1797. 12. — cf. *Le Beau* De Scriptoribus e quibus hausit Parthenius, in *Histoire de l'Acad. des Inscr.* T. XXXIV. p. 63 sqq. Cf. *Fr. Iac. Bastii* Epistola critica paullo post commemoranda p. 204 sqq.

Ex *Ptolemaei* autem Alexandrini, Hephaestionis filii, cognomine *Chenni*, qui vixit Traiano et Hadriano imperantibus, *opere mythologico*, quod in-

---

*) *Cononis* Narrationes quinquaginta et *Parthenii* Narrat. amat. Gottingae 1798. 8.

scriptum erat: *περὶ τῆς εἰς πολυμάθειαν καινῆς ἱστορίας* lib. VII., *Excerpta* servavit, parvi momenti illa, idem *Photius* Cod. CXC., cui Cononis debemus Narrationes. Haec inseruit *Th. Gale* Historiae poët. Scriptoribus, et cum Conone ac Parthenio vulgavit *Teucherus* l. et a. laud. Alia Ptolemaei huius scripta vide apud *Suidam* v. *Ἐπαφρόδιτος* et *Πτολεμαῖος*. Cf. *Chardon de la Rochette* in *Melanges de Critique et de Philologie* T. I. p. 75 sq.

Post Apollodorum princeps inter mythologos veteres putetur *Antoninus Liberalis*, Antoninorum Augustorum, ut videtur, aequalis, qui *Μεταμορφώσεων συναγωγὴν* sive *Fabularum de transmutatis formis congeriem* e variis auctoribus Graece vulgavit, quam post *Xylandrum* (Basil. 1568. 8.) *), *Abr. Berkelium* (Lugd. Bat. 1674. 12.) et *Th. Galeum* in Hist. poët. scriptt., ediderunt et doctis commentariis illustrarunt *Thom. Munkerus*, Amstelod. 1675. 12. et *Henr. Verheykius* Lugd. Bat. 1774. 8. — Nuper. *L. H. Teucherus* cum notis varior. et cum Aesopi et Babrii fabb. nonnull. Lipsiae 1796. 8. et sine notis ibid. 1806. 8. Adde: Antonini Liberalis Transformationum Congeries, Graece. Cum Gabriae Fabulis tetrastichis et Babrii nonnullis. In usum scholarum Lipsiae 1819. 8. cf. *Melmanni* Comm. de caussis et auctoribus narrationum de mutatis formis, Lipsiae 1786. et *F. I. Bastii Lettre critique à M. Boissonade* sur Antoninus Liberalis, Parthenius et Aristénète, Paris. 1805. 8. latine versa cum auctoris emendatt. et additamentis a *C. A. Wiedeburgio* et *G. H. Schaefero* Lips. 1808. 8. p. 99—204.

Denique commemorandus *Palaephatus*; cuius nominis plures innotuerunt, quorum unus, Stoicae vel Peripateticae sectae philosophus circa Ol. CXIV. 3. a. Ch. 322. libros *quinque περὶ τῶν Ἀπίστων*, *De Incredibilibus*, scripsisse videtur, in quibus mythorum explicationes allegoricas ita tentaret, ut res vere gestas iis subesse ubique appareret. Antiqui huius operis

---

*) De qua tamen editione, una cum Parthenio, a Fabricio relata, an vere exstet, dubitat *Bastius* in Ep. Crit. p. 204.

fragmenta leguntur apud Eusebium, Io. Malalam, Eustathium. *Primi* autem *libri epitomen* incertae scriptor aetatis confecit, quae servata est et saepius edita, primo cum Fabulis Aesopi, Phurnuto, aliis, ab *Aldo Manutio* 1505 fol., tum a pluribus, etiam a *Galeo* in Opusc. Mythol., saepissime autem a *Io. Fr. Fischero*, cuius *sexta* Palaephati editio ad fidem Cod. Mosqu. denuo recensita, emendata, explicita cum Indice verbor. copiosissimo et IV. Prolusionibus in Palaeph. prodiit Lipsiae 1789. 8. cf. Fabric. B. Gr. T. I. p. 182 sqq. Harles. Nuperrime *I. H. M. Ernestius*: Palaephatus von unglaublichen Begebenheiten. Griechisch, mit erklärendem Wörterbuch. Lips. 1816. 8.

§. 153.

Dum historiarum, antiquitatis, grammatices et elegantiorum litterarum studia omnium paene ingenia hac aetate exercebant, *philosophia* quidem haud prorsus neglecta iacuit; sed, praeterquam quod novae philosophorum familiae condi desierant, veteribus etiam, pluribus de causis, minor honos habitus est Alexandriae, quam in aliis Graeciae civitatibus ac praecipue Athenis. Immutatam vero sub caelo Aegyptio philosophiae Graecae faciem, et variis indigenarum commentis ac superstitionibus, ex Oriente petitis, corruptam esse, nihil magis probat, quam Platonicae sectae, quae Alexandrinis, praesertim ex quo tempore Romanis paruerunt, prae ceteris placuit, fata ac vicissitudines. At mutationum harum, quotquot sexcentis huius periodi circiter annis inciderint, subtilior disquisitio iis relinquenda scriptoribus, qui universae philosophiae historiam enarrare conati sunt (cf. T. I. p. 102.). Praeter quos huc maxime facit docta disputatio *Bouterwekii* in Soc. Reg. Gotting. Consessu 1821 recitata: *Philosophorum Alexandrinorum ac Neo-Platonicorum recensio accuratior*; cuius argumentum vide descriptum in Ephemerid. Gotting. 1821. Nr. 166. p. 1649 sqq. Adde *Imm. Fichtii* librum de philosophiae novae Platonicae origine. Berolini 1818. 8 mai. Nobis in iis maxime philosophis,

quorum scripta tenemus, numero admodum paucis, commemorandis acquiescendum erit.

Itaque, ut de *Platonis* incipiamus, quum qui post *Carneadem*, novae Academiae auctorem (§. 66.), Athenis floruere, *Clitomachus*, *Charmadas*, *Philo*, *quartae*, et huius discipulus *Antiochus*, *quintae* Academiae conditor, uterque Ciceronis aequalis et magister, eorum scripta, cum decessorum illis, interierint: ultro deducimur ad *Philonem* illum *Iudaeum Alexandrinum*, aerae Christ. initio florentem, qui Platonis praecepta cum gentis suae et maxime Therapeutarum sectae placitis coniungere studuit, multaque et varii argumenti scripta reliquit, in his etiam nonnulla historica, de quibus, ut de omnium operum Philonis editionibus, dictum est §. 134. — Eidem familiae haud minus quam Peripateticis annumeratur *Plutarchus Chaeronensis*, de quo egi §. 135. — Etiam *Alcinoi* meminimus (§. 65 extr. T. I. p. 121.), quem ad secundi a Chr. n. saeculi initia satis dubitanter referunt viri docti, (v. Fabric. T. V. p. 523.) et Platonicum fuisse docet liber superstes, Alcinoi nomen prae se ferens: Ἐπιτομὴ sive *Διδασκαλικὸν τῶν Πλάτωνος δογμάτων*, vel, ut in editis fertur, *Εἰσαγωγὴ τῶν δογμάτων Πλάτωνος*, *Introductio ad dogmata Platonis*, quae Graece primum prodiit cum Apuleii Metamorphosi, Venetiis ap. *Aldum* 1521. 8. — Graece et Lat. *Dion. Lambino* interprete, cum eiusdem scholiis, Lutetiae, 1567. 4. — cum interpret. Lat. *Marsilii Ficini*, interpolata a *Dan. Heinsio*, ad calcem Maximi Tyrii, Lugd. Bat. 1607 et 1617. 8. — tum seorsum recusa ab *I. Langbaenio* et *I. Fello*, Oxoniae 1667. 8. — *I. F. Fischerus* eam inseruit editioni tertiae IV dialogorum Platonis, Eutyphronis, Apol. Socr. etc. Lipsiae 1783. 8. — Nuperrimam libelli huius interpretationem Gallicam, a *Combes-Dounous* confectam, Parisiis 1800. 8. supra laudavimus. In *Anglicam* linguam eum conversum esse a *Th. Stanleio* in *Historia philosophiae*, tradit Fabricius l. c. p. 526. Sed vide Harlesii monita ad e. l. — Similem *ad Platonis dialogos introductionem* reliquit *Albinus*, philosophus Platonicus, Galeno, ut videtur, aequalis, quam cum interpretat. Lat. *Winkleri* pri-

mus vulgavit *I. A. Fabricius* in B. Gr. T. II. p. 42 vet. edit., emendatiorem praestitit *I. F. Fischerus*, cum Alcinoo, l. l.

Eadem circiter aetate, Traiano et Hadriano imperantibus, floruit *Theo Smyrnaeus*, mathematicus et philosophus Platonicus, (cum *Theone* mathematico *Alexandrino*, Ptolemaei commentatore, non confundendus) qui scripsit de *quatuor mathematicis disciplinis* (Geometria, Arithmetica, Musica et Astronomia) *compendium in Platonis libros*, sive, ut in libris mss. fertur: *De iis quae in mathematicis ad Platonis lectionem utilia sunt.* Libelli huius pars tantum servata est, in qua de *Arithmetica et Musica* agitur, graece edita cum vers. lat. et notis illustrata ab *Ismaele Bullialdo*, Parisiis 1644. 4. cf. Fabric. B. Gr. T. IV. p. 35 sqq. Excerpta e Theonis scriptis mathematicis de numerorum proprietate ac divisione continentur in interpretatione Germanica libri *Diophantei de numeris multangulis* a *Poselgero* edita Lipsiae 1810. 8.: *Diophantus von Alexandrien* über die Polygonal Zahlen übersetzt mit Zusätzen von *Friedr. Poselger*: inde a pag. 347.

Sub exitum huius saeculi, circa Antoninorum et Commodi tempora, vixisse videtur *Maximus* patria *Tyrius*, *Sophista* dictus, quod dicendi artem cum philosophiae studio coniunxit. Platonicum vero se ipse profitetur, et arguunt, quos reliquit, *Sermones* sive *Dissertationes* varii argumenti (*Διαλέξεις* sive *Λόγοι*) XLI numero, in quibus duae sunt *de Daemonio seu Genio Socratis.* Marklandi opinionem, duplicem horum sermonum recensionem olim exstitisse, nuper impugnavit *Bornemannus* in *Dissertationis criticae de gemina Xenophontis Cyropaediae et Maximi Tyrii recensione Particula Secunda* Schneebergi 1815. 8. Graece Maximum primus edidit *H. Stephanus*, Parisiis 1557. 8. — cum Latina interpret. et notis *Dan. Heinsius*, Lugd. Bat. 1607 et 1614. 8. Sed praestat editio *Io. Dawisii*, Gr. et Lat. cum Heinsii notis suisque, Cantabrig. 1703 et curis secundis, post Dawisii obitum, cura *Io. Wardii*, cum supplemento annotationum *Ier. Marklandi*, Londini 1740. 4. Quam secundam Dawisii recensionem typis repetendam cu-

ravit *I. I. Reiskius*, Lipsiae 1774. II Voll. 8. — *Germanice* vertit *Tob. Dammius*, Berol. 1764. 8. et *Gallice* nuper *I. I. Combes-Dunous*, Paris. 1803. II Voll. 8. cf. Fabricius T. V. p. 515 sqq.

Io. Kasp. von Orelli Ueber einige Stellen des Maximos von Tyros in Dess. Philologischen Briefen, als Anhang zu *Isokrates Rede* περὶ ἀντιδόσεως Turici 1814. 8. cf. T. I. p. 187.

§. 154.

Platonicorum horum recentiorum nonnulli, quum Pythagoreorum de numeris placita cum Platonis praeceptis coniungerent, *Eclecticis* etiam philosophis annumerandi sunt, quorum auctor vulgo habetur *Potamo*, qui saeculo primo vel secundo post Ch. n. (nam aetas eius incerta est) philosophiae scholam habuit Alexandriae. Omnino autem Neoplatonicorum, qui schola Alexandrina profecti sunt, *Bouterwekio* auctore *), *tres familiae* distingui possunt, *Iudaica*, e solius quidem *Philonis* Iudaei operibus nunc cognoscenda, sed quam diutius durasse, *Numenii* Apameensis scriptorum fragmenta, partim ab Eusebio nobis servata, testantur. *Alterius*, *Christianae* dictae, *Iustinus Martyr*, priusquam Christianorum sacris initiatus est, Platonicae philosophiae addictus, princeps habendus est. *Tertia*, longe serior, cuius, ut *Iudaicae*, fons communis ex India et Persarum Zoroastrica disciplina repetendus esse videtur, nomen debet *Plotino* Lycopolitano Aegyptio, qui *Ammonii Alexandrini*, *Saccae* dicti, et circa a. 220. p. Ch. n. florentis, quem sectae Neoplatonicorum, longe antiquioris, vulgo, sed perperam, primum auctorem esse putant, per undecim annos discipulus fuit, et quadragesimum annum agens, post Gordiani Imp. mortem Romam venit, ubi philosophiae suae mysticae et allegoricae, miraque sententiarum et verborum obscuritate obvolutae, praecepta tradidit; scripta autem philosophica *quatuor* et *quinquaginta* numero, quae composuerat, *Porphyrio*, discipulo suo, commisit,

*) In Commentat. supra laudata.

qui ea in ordinem redigeret atque emendaret expoliretque. Is igitur, Andronici Rhodii Peripatetici exemplo (cf. T. I. p. 132.), magistri sui opera in sex *Enneadas*, unicuique Enneadi *novem* libris affinis argumenti tributis, partitum se esse ipse satis copiose exponit in libro *de vita Plotini eiusque librorum serie* cap. 24. Quo indice et qua divisione servati etiam sunt philosophi huius, Neoplatonicorum principis, libri, propter rerum et dictionis obscuritatem, paucissimos nacti editores atque interpretes. Primo enim *Latine* prodierunt Plotini Enneades ex interpretatione *Marsilii Ficini*, eiusdem qui Platonis opera transtulit, una cum eius argumentis sive commentariis, Florentiae 1492. 1540 et 1559 fol. *Graeco-Latinae* autem duae adhuc exstant editiones cum interpret. et argumentis M. Ficini, quatuor codd. mss. fide, opera et typis *P. Pernae*, Basileae 1580 fol. altera ibidem, 1615. quae, teste *Creuzero*, non omnino prioris repetitio, nec illi tota similis est, ut vulgo creditur; utraque autem vitiis inquinatissima. Tractatum Plotini *de natura, contemplatione et uno* (Ennead. III. 8.) *Germanice* vertit *Fr. Creuzerus* in libro qui inscribitur *Studien herausgeg. von C. Daub u. F. Creuzer.* Heidelb. 1805. T. I. Idem vir doctissimus *Plotini librum de pulchritudine* ad Codd. XIII fidem emendavit, annotationem perpetuam, interiectis *Dan. Wyttenbachii* notis, epistolamque ad eumdem ac praeparationem quum ad hunc librum tum ad reliquos adiecit. Acc. Anecdota Graeca: *Procli Disputatio de unitate et pulchritudine*, *Nicephori Nathanaëlis Antitheticus adversus Plotinum de anima*; itemque *Lectiones Platonicae maximam partem ex Codd. mss. enotatae.* Heidelbergae 1814. 8 mai. — *Plotini de rerum principio* Ennead. III. L. VIII. c. 8—10. animadversionibus illustravit *F. Chr. Grimmius.* Lipsiae 1788. 8. — Universi operis Plotiniani *interpretatio Germanica* nuperrime lucem vidit, hoc indice: *Des Plotinus Enneaden, übersetzt, mit fortlaufenden, den Urtext erläuternden Anmerkungen von I. G. V. Engelhardt.* Erlangen 1820. 8 mai. — Cf. Fabricii B. Gr. T. V. p. 676 sqq. — *C. Meiners Beitrag zur Geschichte der Denkart der ersten Jahrhunderte*

nach Christi Geburt, in einigen Betrachtungen über die Neuplatonische Philosophie, Lipsiae 1782. 8. — *Fülleborn Beiträge z. Gesch. d. Philosophie* P. III. pag. 70 sqq. — *I. F. Winzeri Adumbratio decretorum Plotini de rebus ad doctrinam morum pertinentibus.* Specimen I. Vitebergae 1809. 4.

§. 155.

Porphyrius, patria Tyrius, et suo nomine *Malchus* appellatus, e Longini rhetoris schola Athenis tricesimo aetatis anno, 263 p. Ch., Romam concessit, Plotini per sexennium se tradens disciplinae. Deinde in Sicilia aliquantum temporis commoratus, Romam rediit, ibique philosophiam artemque orandi docens, septuagenario maior obiisse videtur postremis Diocletiani annis, circa 304 s. 305 p. Ch. E multis scriptis Porphyrii, quorum maxima pars deperdita, nonnulla adhuc in libris mss. latent, (Indicem vide ap. Fabric. T. V. p. 729 sqq.), editorum potiora tantum commemorabimus: in his 1) librum *de vita Plotini et ordine scriptorum eius*, modo laudatum, quem senex composuit, Graece editum cum Marsilii Ficini Latina interpret. in fronte operum Plotini. 2) Librum *de vita Pythagorae*, ex cod. ms. primum Graece vulgatum a *Conr. Rittershusio* cum notis, Altdorfii 1610. 8. deinde Graece et Latine cum aliis scriptis Porphyrii a *Luca Holstenio*, Romae 1630. 8. subiecta dissertatione de vita et scriptis Porphyrii; denique cum *Iamblichi Vita Pythagorae*, adiunctis Holstenii et Rittershusii notis, a *Lud. Küstero*, Amstelod. 1707. 4. et a Theoph. Kiesslingio Lips. 1815. 8. Cf. *Meinersium* in Gesch. d. Wiss. in Gr. u. R. T. I. p. 257—270. — 3) *Περὶ ἀποχῆς τῶν ἐμψύχων De abstinentia ab esu animantium* lib. IV. quorum praestantissima editio prodiit Trai. ad Rhen. 1767. 4. cura *Iac. de Rhoer.* 4) *Tria* opuscula, quae Commentarii in carmina Homeri partes fuisse videntur Valckenario: *Ὁμηρικὰ Ζητήματα Homericae Quaestiones* XXXII. — *De antro Nympharum* (ad Odyss. XIII.) et *Fragmentum de Styge* a Stobaeo servatum in Eclogis physicis. Saepe illa edita sunt cum Scholiis in Homerum minoribus,

inde ab *Andr. Asulano* in aed. Aldi, Venetiis 1521. 8. Libelli autem *de antro Nympharum* praeclara editio exstat cum Latina Holstenii et Conr. Gesneri interp. et doctissimis animadversionibus, cura *R. M. de Goens*, Trai. ad Rhen. 1765. 4. — Porphyrii librum *de Prosodia* e libro ms., sed admodum vitioso, primus vulgavit *Villoisonius* in *Anecdotis Graecis* T. II. p. 103. et eiusdem *Scholia inedita* in Iliadis lib. XXIV. *Matthaei*. Cf. *Schöllii* Repertoire de Litter. anc. T. I. p. 128 et p. 142. — Denique *Ang. Maii* studio indefesso novus Porphyrii liber, „*Epistola ad Marcellam coniugem*" e cod. ms. Ambros. erutus, et una cum *Eusebii* et *Philonis Iudaei* scriptis in editis (§. 134.) hoc indice vulgatus est: *Porphyrii philosophi opus ineditum Epistola ad Marcellam coniugem* (De vita recte instituenda). *Graece*, *cum Latina editoris praefatione*. Acc. *Eiusdem Porphyrii poëticum Fragmentum*: *tum Graecum Scholion Theodori ad Basilicorum lib. XLV. titulum VI. de Armeniis*. Mediolani 1816. 4 et 8. Sed fragmentum illud poëticum carminis amplissimi *περὶ τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας de philosophia ex oraculis*, Eusebio, Augustino aliisque laudati, iam olim a *Steucho Eugubino* in libro *de perenni philosophia* editum esse, itemque tres ultimos Fragmenti huius versus inter Pseudo-Orphei *ἀποσπασμάτια* (XLVIII) legi, postea animadversum est.

§. 156.

Porphyrio praeceptore usus est *Iamblicus*, Chalcide in Coelesyria ortus, et circa a. 310. p. Ch. clarescens: idem somniis Pythagoreorum ac theurgicis superstitionibus magis deditus quam qui antecesserant. E scriptis eius quae servata, saltem in lucem emissa sunt, satis est memorare 1) *De vita Pythagorica*, *primam* partem operis maioris, in *decem* libros ab auctore descripti, quo *philosophiam Pythagorae* (*περὶ τῆς Πυθαγορείου αἱρέσεως*) enarraverat; cuius castigatior editio adornata est a *Lud. Küstero*. Amstelod. 1707. 4., Porphyrii similis argumenti librum una complectens; nuperrima a *Kiesslingio*, hoc indice: *Ἰαμ-*

βλίχου Χαλκιδέως περὶ βίου Πυθαγορικοῦ. Iamblichi Chalcidensis ex Coelesyria De vita Pythagorica liber, Graece et Latine. Textum post Lud. Küsterum ad fidem codd. mss. recognovit, Ulr. Obrechti interpretationem Latinam passim mutavit, Küsteri aliorumque animadversionibus adiecit suas Theoph. Kiessling. Accedunt, praeter Porphyrium de vita Pythagorae cum notis Lucae Holstenii et Conr. Rittershusii, itemque anonymum apud Photium de vita Pythagorae, Variae Lectiones in Iamblichi librum tertium περὶ τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης, et quartum περὶ τῆς Νικομάχου ἀριθμητικῆς εἰςαγωγῆς, e cod. Cizensi enotatae Pars I. Lipsiae 1815. Pars II. ibid. 1816. 8 min. — *Secunda* pars vel liber secundus operis *de philosophia Pythagorea* ex aliis scriptis, maxime e Platonis dialogis, compilata *Adhortationem ad philosophiam* continet et in codd. mss. ita inscribitur: *Πυθαγορείων ὑπομνημάτων περιεχόντων τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους εἰς φιλοσοφίαν λόγος δεύτερος.* Ea semel Graece et Latine edita erat una cum libro primo de vita Pythagorica, ab *Io. Arcerio* 1598. 4. Nova autem eaque critica editio nuper prodiit, sic inscripta: *Iamblichi Chalcid. Adhortatio ad philosophiam. Textum ad fidem codd. mss. recensuit, interpretatione Latina et animadverss. instruxit Theoph. Kiessling.* Lipsiae 1812. 8 mai. — *Tertii* libri *περὶ μαθηματικῆς ἐπιστήμης fragmenta Graece* e cod. Veneto primus edidit *Villoisonius* in *Anecdotis Graecis* T. II. p. 188—225. Venetiis 1781. 4. *Latine Nic. Scutellius* ad calcem libri *de mysteriis Aegyptiorum*, Romae 1556. 4. — De *quarti* libri *περὶ τῆς Νικομάχου ἀριθμητικῆς εἰςαγωγῆς* sive *Commentarius in institutiones arithmeticas Nicomachi*, et *septimi*, ad Iamblichum relati auctorem, *Τὰ θεολογούμενα τῆς ἀριθμητικῆς*, editionibus infra dixi sub Nicomacho. 2) librum *de Mysteriis Aegyptiorum*, Graece et Latine editum a *Th. Galeo*, Oxonii 1678 fol. quem tamen Iamblichi esse negant *Meinersius* et *Tiedemannus*, ille in *Gesch. der Wiss.* T. I. p. 271 sqq.; in Commentatt. Soc. Disciplinar. Gotting. Vol. IV. 1782. p. 50. denique in *Beitrag zur Gesch. der Denkart d. ersten Iahrhunderte* etc. pluribus locis; hic in *Geist*

d. spekulativen Philosophie T. III. pag. 453. et in comm. *De Magia*, Marburgi 1787. 4. pag. 127. sqq.

Platonicis huius aetatis philosophis addatur etiam *Sallustius*, idem haud dubie, qui a. 363. consulatum gessit. Eius libellum *περὶ θεῶν καὶ κόσμου De Diis et mundo* viris doctis commendant egregia de rerum causa primaria, de bonitate et providentia deorum, de anima humana eiusque immortalite decreta et subtiles argumentationes; quamquam scriptorem a saeculi, quo floruit, labe, praecipue in mythorum divisione et explicatione allegorica, haud immunem se praestitisse fatendum est. Opusculum hoc, multis Graeci contextus corruptelis contaminatum, primus Graece edidit *Gabr. Naudaeus* cum *Leonis Allatii* interpretatione Latina et notis *Lucae Holstenii*, Romae 1638. 12. quae repetita est editio Lugduni 1639. 12. Deinde *Tho. Gale* in Opusculis mytholog. physicis et ethicis, Cantabrig. 1671. 8. et Amstelod. 1688. 8. Nuperrime *Io. Conr. Orellius*, hoc indice: *Sallustii philosophi libellus de Diis et Mundo. Graece et Latine emendatius edidit, L. Holstenii et Th. Galei annotationibus integris, Formeii autem selectis aliorumque et suis nec non locis e scriptis Platonicorum excerptis illustravit J. C. O.* Turici 1821. 8.

§. 157.

Aristotelicorum clara quidem nomina fuere *Eudemi* Rhodii, *Clearchi* Solensis, *Phaniae* Eresii, *Chamaeleontis* Heracleotae, *Stratonis* Lampsaceni, qui Theophrasto successit Ol. CXXIII. 3. a. Ch. 286., et Ptolemaeum Philadelphum habuit discipulum; *Lyconis*, qui post Stratonem ab Ol. CXXVII. scholae peripateticae per quatuor et quadraginta annos praefuit Athenis; *Hieronymi* Rhodii, Lyconis aequalis et adversarii; *Aristobuli* Alexandrini, gente Iudaei, sub Ptolem. Philometoris et Physconis principatu Ol. CL. 1.— CLVIII. 4. a. Ch. 180—145. *); *Critolai*, qui cum

*) Cf. *Valckenarii* Diatribe de Aristobulo Iudaeo, philosopho peripat. Alexandrino, edita post auctoris mortem ab *Io. Luzacio*. Lugd. Bat. 1806. 4.

Carneade Academico et Diogene Stoico ab Atheniensibus legatus Romam missus est Ol. CLVI. 2. et *Diodori*, Critolai auditoris; *Andronici Rhodii*, Luculli aetate, cuius supra mentionem feci; *Cratippi* Mitylenaei, Ciceronis familiaris; *Nicolai Damasceni*, quem inter historicos laudavimus §. 133. Sed scripta, in quibus philosophiae suae praecepta exposuerant, interierunt paene omnia. Solius *Andronici Rhodii*, qui de Aristotelis libris partiendis, restituendis, emendandis, describendis et divulgandis tam egregie meritus erat, exstat *Paraphrasis Ethicorum Aristotelis ad Nicomachum*, edita sub eius nomine cum interpret. Lat. a *Dan. Heinsio* 1617. 8. et Cantabrig. 1679. 8. — Seriorum demum huius sectae philosophorum opera, praesertim quae commentariorum instar in magni doctoris sui libros composuerant plurima, nonnulla tempus nobis minus invidit. In his prae ceteris hoc loco commemorandus *Alexander Aphrodisiensis*, Septimio Severo et Caracalla imperantibus, saeculi III. p. Ch. initio florens, interpretum Aristotelis praestantissimus, et familiae eorum Alexandrinae princeps, cuius non solum plures feruntur *Commentarii Graeci* in Aristotelis libros philosophicos, editi et in libris mss. adhuc latentes (v. Fabric. B. Gr. T. V. p. 652 sqq.), sed etiam alia opera, suo condita studio, ut liber *De Fato*, libri duo *De Anima*, aliique; cf. *Buhlium* in Dissert. de Commentatoribus Graecis Aristotelis, praefixa T. I. Opp. Aristot. p. 287. tum in *Lehrbuch d. Geschichte d. Philosophie*, T. II. p. 23. — *Fabricium* l. c. — *Harlesium* in Introd. etc. T. II. p. 236. — Librum Alexandri *de Fato* in *Germanicum* transtulit sermonem *I. G. Schulthess* in *Bibl. d. griech. Philosophen* T. IV. Tiguri 1782. 8.

§. 158.

In tanta Stoicorum multitudine, quorum schola ineunte aetate hac, in qua versamur, erat condita (§. 72. T. I. p. 140), nullius tamen, quem quidem ante aerae vulgaris initium vixisse constet, scripta philosophica aetatem tulerunt, ne iis quidem exceptis, quae reliquerant sectae huius auctor *Zeno Citieus*, et

proximi eius successores, *Cleanthes* atque *Chrysippus*. Ceterum nominis celebritatem consecuti sunt *Aristo Chius* *), Eratosthenis praeceptor, et *Persaeus*, Arati poëtae familiaris, uterque Zenonis discipulus; postea *Diogenes* Babylonius, cum Carneade Academico et Critolao Peripatetico Romam missus legatus anno ab u. c. 598., et huius discipulus *Antipater* Tarsensis **), praeceptor *Panaetii* Rhodii clarissimi Stoici, cuius aetas ab a. u. c. 569 ad 642. a. Ch. 185—112 pertinuisse videtur, quique post a. 598. Romam profectus, certe post Polybium Scipioni Africano iuniori conciliatus, huius fere aequalis, item comes fuit in legatione in Aegyptum et Asiam a. u. c. 610., ultimam autem vitae partem Athenis transegit, ubi, post obitum Antipatri Tarsensis scholae Stoicae praefuit. Is, praeter alia multa opera, *libros tres de Officiis* (περὶ τοῦ καθήκοντος) reliquit, Cicerone iudice accuratissime scriptos, quosque idem Cicero, correctione quadam adhibita, potissimum secutum se esse profitetur (De Offic. III. 2.). Cf. *Sevini narratio de Panaetio* in *Memoires de l'Acad. des Inscr.* T. X. p. 75 sqq. — *Car. Guntheri Ludovici* Panaetii iunioris, Stoici philosophi, vita et merita in Romanorum quum philosophiam tum iurisprudentiam Lipsiae 1734. „Quo in „libello istud *Panaetii Iunioris* manavit ex pervul-„gato errore de duobus Panaetiis Stoicis, quos perperam „duos ac diversos fecit Suidas.“ — verba sunt *Wyttenbachii* in Bibl. Crit. Vol. III. P. 3. pag. 55. Unus enim et idem est Panaetius librorum scriptor, et familiaris Scipionis. Vide *F. G. Van Lynden* Disputationem historico-criticam *de Panaetio Rhodio, philosopho Stoico*. Lugd. Bat. 1802. 8. cuius argumentum enarravit Wyttenbachius in Bibl. Crit. loco laud.

---

*) De eo vide *Senecam* Ep. LXXXVIIII. 11. XCIV. pr. XXXVI. 3. LXXVI. 23. cum nota Ruhkopfii. Cf. Fabric. Harles. T. III. p. 540 sqq. *Philologische Bibliothek* II. 1. Multa scripsisse fertur, quae ab aliis ei subdita esse contendebant Panaetius et Sosicrates, teste Diogene Laërt. VII. 163. *solas epistolas Aristonis ad Cleanthem*, sibi familiarissimum, pro genuino opere habentes.

**) Carneadis aequalis, Senecae memoratus in Ep. LXXXVII. 34. et XCII. 5.

Adde *Garnieri Observations sur quelques ouvrages du Stoicien Panétius* in *Histoire et Memoires de l'Institut R. de Fr.* Classe d'Hist. et de Litterat. ancienne T. II. 1815. pag. 81—110. — Inter magnos Stoae auctores etiam refertur *Archidemus*, ab aliis *Archidamus* vocatus, Carneadi aequalis circa a. 600 ab U. C. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. III. p. 540. *Ruhkopf* ad Senec. Ep. CXXI. 1. Opp. T. III. p. 407. — Tum *Posidonius*, Rhodius vulgo dictus, quia Rhodi vixit, ubi a magno Pompeio auditus est, et frequentatus a Cicerone, Panaetii discipulus et successor, cuius, tamquam Polybii historiarum continuatoris, supra mentionem fecimus (§. 130. extr. p. 56.). Multorum, quos conscripsit, librorum fragmenta collegit edidit que *Ianus Bake*, Amstelod. 1810. 8. de quibus vide ibidem. — Clarum item Panaetii discipulum *Hecatonem* Rhodium e Cicerone De Offic. III. 15. et Diogene Laërtio VII. novimus, a Seneca etiam passim laudatum, ut De Benef. I. 3. 9. III. 18. Epp. V. 6. — Deinde *Apollonius Tyrius*, Posidonio aequalis, qui *de Zenone Citieo* scripsit, et, Strabone teste, *Indicem Stoicorum et librorum quos confecerant* (*Πίνακα τῶν ἀπὸ Ζήνωνος φιλοσόφων καὶ τῶν Βιβλίων*), quo aegre caremus. Nec silentio praetermittendus *Athenodorus Cordylio*, bibliothecae Pergamenae custos, Catonique Uticensi familiarissimus, (de quo vide Senecam de Tranquill. animi c. 3, 1. Ep. X. 4.) et *Attalus*, sub Tiberio clarus, quem Seneca philosophus audivisse se ipse testatur in Ep. CVIII. 3. et 13. in eiusque laude multus est. Vide Epp. IX. 5. LXIII. 5. „Nam ut dicere solebat *Attalus noster*: Sic amicorum defunctorum memoria iucunda est, quomodo poma quaedam sunt suaviter aspera etc.“ Adde LXXII. 10. LXXXI. 21. CX. 13 sqq. De eodem *Seneca* pater in *Suasoria* II: „Stoicus qui solum vertit a Seiano, magnae vir eloquentiae, ex philosophis, quos nostra aetas vidit, longe et subtilissimus, et facundissimus.“ — A cuius aetate parum abfuit *Annaeus Cornutus*, Persii et Lucani praeceptor Neronis temporibus clarus, sub cuius nomine (quamquam nonnulli codices et editiones *Phurnutum* auctorem agnoscunt) circumfertur libellus (*περὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως*, *De Natura Deorum*, al-

legorias physicas et morales, quae de Diis apud Graecos tradebantur, cum nominum divinorum etymologiis secundum Stoicorum praecepta continens, ac vulgo, sed minus recte, in *mythologicorum* librorum numerum relatus. Graece primum editus est ab *Aldo Manutio* cum Aesopi Fabb., Palaephato aliisque, Venetiis 1505 fol. Graece et Latine autem cum *Conr. Clauseri* interpretatione et notis insertus est Historiae Poët. Scriptt. a *Th. Galeo*, Cantabrig. 1671. 8. et Amstelod. 1688. 8. Novam editionem multo emendatiorem pollicitus erat *Villoisonius* in Anecdotis Gr. T. II. p. 243. cuius Apparatus ms. in Bibl. Caesar. Paris. asservatur, teste *Schoellio* in Repertoire etc. T. I. p. 110. Cf. *Chardon de la Rochette* Mélanges de Critique et de Philologie T. III. p. 55 sqq.

Paullo post floruerunt *Musonius Rufus*, eiusque discipulus *Epictetus*. Prioris, multis propter doctrinam et vitae integritatem laudati, quem Vespasianus Imp., quum ceteros philosophos Roma expulisset, solum in urbe habitare passus est, (cf. Ruhkopfium in Argumento epist. 73. Senecae Opp. T. II. p. 351) exstant disputationes haud paucae, ab *Ioanne Stobaeo* servatae, quas *Petrus Nieuwlandus* in dissert. *de Musonio Rufo* philosopho Stoico, Amstelod. 1783. 4. ductas esse putat ex opere *Ἀπομνημονευμάτων Μουσωνίου*, *Memorabilium Musonii*, quod *Claudius Pollio*, memoratus a Plinio Epp. VII. 31., conscripsit ad exemplum Xenophonteum; quam fere rationem postea secutus est Arrianus in Scholis Epicteti conscribendis. v. *Harlesium* ad Fabric. T. III. p. 566 not. In Wyttenbachi Miscell. Doctr. lib. I. Amstelod. 1809. 8. inter *Anecdota* leguntur duo Musonii fragmenta, alterum p. 157—163. *Ἐκ τοῦ, εἰ παραπλησίως παιδευτέον τὰς θυγατέρας τοῖς υἱοῖς*; alterum p. 163—67. *Ἐκ τοῦ ὅτι καὶ γυναιξὶ φιλοσοφητέον*: utrumque emendatius quam in codice lectum est. Cf. *Beckii* Acta seminarii philolog. Lips. Vol. I. p. 367. — Nuperrime autem *Musonii Rufi, philosophi Stoici, Reliquias et Apophthegmata* cum annotatione edidit *J. Venhuizen Peerlkamp*. Harlemi 1822. 8 mai.

§. 159.

Epictetus autem, Hierapoli in Phrygia natus, Epaphroditi, Neronis liberti et cubicularii, servus habetur manumissus, et sub saec. I. p. Ch. finem et ineunte secundo, Domitiano, Traiano et Hadriano imperantibus, floruit. Is, Domitiani edicto circa a. 94. una cum magistro suo, Musonio Rufo, aliisque philosophis Roma pulsus, Nicopolin Epiri concessit, ibique Stoicae philosophiae praecepta, quae ad animi vitaeque emendationem moresque fingendos potissimum facerent, maximo auditorum plausu exceptus, docuit. Ipse quidem nihil scripti reliquisse videtur, sed inter discipulos eius fuit qui magistri sui dicta disputationesque litteris consignaret, historicus et philosophus nobilissimus, *Flavius Arrianus* (§. 136), cuius studio et doctrinae *duo Epicteti opera* debemus, alterum *Enchiridion*, sive doctrinae Stoicae moralis librum *manualem* celeberrimum ac praestantissimum, alterum *Dissertationum* (*Διατριβῶν*) *Epicteti* libros IV.; alia vero, ut librum *De vita et morte Epicteti*, temporis iniuria delevit. Prioris, *Enchiridii*, multum lectitati, etiam a Christianis, innumerae exstant editiones, *princeps* cum *Simplicii*, philosophi peripatetici Saec. VIti, commentario Graeco, Venetiis 1528. 4., saepissime cum *Cebetis Tabula* (§. 63. T. I. p. 112.) imprimis ab *Hier. Wolfio*, Basileae 1560. II Voll. 8. a *Dan. Heinsio* et *Claud. Salmasio* Lugd. Bat. 1640. 4., ab *Abr. Berkelio* et *Iac. Gronovio*, Delphis 1683. 8. *Io. Vptono*, Londini 1741. 4. — ab *Heynio* bis, secundis curis Dresdae 1776. 8. iterata ibidem 1783. 8. (sed sine *Cebete*); denique nuper, post *Lefebure de Villebrune* Paris. 1782. 16., a doctissimo *I. Schweighaeusero*, qui Epicteti Manuale et Cebetis Tabulam ad vett. libror. mss. fidem denuo recensuit et illustravit, subiecta interpret. Lat. emendata, Lips. 1798. 8. (Duae aliae, sed minoris formae editiones eiusdem cura, eodem anno et loco prodiere. V. Schöllii Repertoire p. 52 sq.) — *Dissertationum* autem Epicteti, ab Arriano digestarum libri IV. qui supersunt, primum *Graece* prodierunt cura *Victoris Trincavelli*, Venetiis 1535. 8. — *Hier. Wolfius* eos altero tomo

Epicteti Manuali addidit Basileae 1561. 8. Locupletissima diu editio erat *Io. Vptoni*, Londini 1741. II Voll. 4.; donec nostra aetate de iis pariter atque de *Simplicii* in Enchiridion Epicteti Commentario praeclare meruit *Io. Schweighaeuserus*, editis *Epicteteae philosophiae Monumentis*, Lipsiae 1799. V Voll. 8. Insunt his quinque voluminibus primo Epicteti Dissertationes cum Enchiridio, denuo recensitae, Lat. interpret. annotationibus et indicibus illustratae III Voll. 8., deinde *Simplicii* Commentarius in E. E. cum eiusdem Enchiridii *Paraphrasi Graeca* a christiano auctore profecta, subiecta *Merici Casauboni* latina interpretatione, et cum *Nili Ascetae*, saeculi Vti scriptoris, *Enchiridio*. Omnia ad vett. codd. fidem recensuit et var. lect. notisque illustravit I. S. Lipsiae 1800. II Voll. 8. — Et Enchiridion et Dissertationes Epicteti insunt etiam in *Arriani Operum* editione Borheckiana parum laudata, volumine *tertio*, Lemgoviae 1811. 8. De versionibus Epicteti v. Fabricium T. V. p. 83 sqq. *Post Gallicam Dacierii* cum notis et vita Ep. Paris. 1715. II Voll. 12. nuperrimae sunt *Naigeonii* ibid. 1790. 18. *Villebrunii* (cum Cebetis Tab.) ibid. 1795. II Voll. 12. et *Camusii* Ibid. 1799. II Voll. 18. — *Germanice* Enchir. et Dissertat. vertit *I. G. Schulthess*, Tiguri 1766. et in Eiusd. *Bibliothek d. griech. Philosophen* T. II. Adde *I. A. Briegleb* Schule der Weisheit, nach Epiktet. Coburgi 1805. 8.

§. 160.

Restat *Marci Aurelli Antonini* Imperatoris philosophi (161 — 180. p. Ch.) (cuius *Sedecim ad M. Frontonem* praeceptorem suum *Epistolae latine* scriptae e cod. Ambros. nuper ab Angelo Maio primum editae sunt Mediolani 1815. II Voll. 8.) opus laudatissimum *Τῶν εἰς ἑαυτὸν* sc. *ὑποθηκῶν*, *Praeceptorum quibus se ipse monuit* lib. XII., Stoicae dtsciplinae, quae ad vitae actum et imperandi artem refertur, egregium monumentum, quod Graece et Latine primus edidit *Guil. Xylander*, Tiguri 1558. 8. correctius autem cum Antonino Liberali idem Xylander Basileae

1568. 8. Post hunc *Mericus Casaubonus*, Isaaci patris sui schedis adiutus, Graeci contextus et interpretationis latinae emendatiorem vulgavit editionem cum notis et emendatt. Londini 1643. 8. Praestantissima autem et locupletissima editio est *Th. Gatackeri* cum commentario uberrimo, Cantabrig. 1652. 4. iterata primo a *Geogr. Stanhopio*, Londini 1697 et 1707. 4. tum optime et commodissime ab *Herm. Witsio* in *Gatackeri Operibus criticis*, Trai. ad Rhen. 1697 fol. Ex hac fluxit editio *Oxoniensis* 1704. 8., cui etiam Imperatoris *Epistolae* quaedam, de quarum fide tamen dibitatur, additae sunt; tum *Lipsiensis* 1775. 8. Gr. et Lat. cum paucis notis criticis doctissimi *Mori*. Minus commendanda, quum a critica subtilitate, tum a tractandi ratione, editio *Io. Pet. de Ioly* hoc indice: *Pugillaria imp. M. A. Antonini*, Graece scripta, *disiecta membratim*, et, quantum fieri potuit, *restituta pro ratione argumentorum*, Parisiis 1774. 12. Idem *Ioly* paullo ante ediderat: *Pensées de l'emp. Marc Aurèle Anton.* Nouv. traduction du Grec, *distribuée en chapitres, suivant les matières*, avec des Notes et des Variantes. Paris 1770. 8. et iterum 1773. 12. — Editionis criticae cum interpret. Lat. et notis Gatackeri aliorumque et suis, cura *I. M. Schultzii*, prima dumtaxat pars lucem vidit Slesvici 1802. 8. Sed eiusdem viri docti opera nuper prodiere *Antonini Commentariorum quos sibi ipsi scripsit libri XII. ad fidem optimor. libror. diligenter recogniti. Cum selecta varietate lectionis et adnotatt. criticis. Curavit I. M. Schultz. Lipsiae ap. Tauchnizium* 1821. 12. Paullo ante editae sunt „*Les Pensées de Marc Aurèle, précédées de Prolegomènes en Grec moderne par M. Coray*; et *l'Eloge de M. Aurèle par Thomas* Paris. 1817. 8." Quem librum in *Millini Annal. Encyclop.* T. I. 1817. p. 187. sic laudatum reperi: *M. A. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. Observations de l'Emp. Antonin sur lui-même livres XII. précédées de son Éloge écrit en Français par M. Thomas* Paris 1816. 8. — Verterunt librum M. Aurelii, praeter laudatos, *Gallice Dacierius* Paris. 1800. 4. — *Anglice Mericus Casaubonus* Londini 1634. 4. *Collierius* 1701. et *Gravesius* Londini 1791. 8. — *Germanice Schult-*

hessius in Bibl. etc. T. III. *Rechius* 1797. 8. et *I. M. Schultzius* 1799. 8.

C. Meinersius De M. Aurelii Anton. ingenio, moribus et scriptis, in Comm. Soc. Reg. Gotting. T. VI. 1785. 4. — Fabric. B. Gr. T. V. p. 500. sqq. — *Harles.* Introd. T. II. p. 135 sqq. Supplem. T. I. p. 339 sqq.

§. 161.

Ex *Epicuri* cohorte maxime innotuerunt eius in schola successor *Hermarchus* Mytilenaeus *), et familiares *Metrodorus* Atheniensis **), cuius plura scripta interierunt, *Polyaenus* atque *Colotes*, cuius librum, Ptolemaeo regi oblatum, refutavit Plutarchus; tum *Zeno Epicureus*, a Cicerone et Attico Athenis frequentatus, eiusque aequalis *Philodemus*, cuius supersunt quum *Epigrammata* XXXIV in Anthologia Graeca (ap. Iacobsium T. II. p. 70—79. Animadverss. Vol. IIdi pars I. p. 211—250. coll. T. III. P. III. p. 936 sq. cf. Chardon de la Rochette Mélanges de Critique T. I. Paris. 1812. 8.); tum aliquot libri *de Rhetorica*, *super virtutibus et vitiis*, et *de Musica*, in papyris Herculanensibus. Primi περὶ ῥητορικῆς specimen editum est in *Antiquitatibus Herculan.* T. V. p. 721. Tertii autem *de Musica* partem e dictis papyris primus edidit *Car. Rosinius* in *Herculanensium Voluminum* T. I. Neapoli 1793 fol., deinde Gr. et Lat. cum Rosini scholiis suisque animadverss. *Chr. Theoph. de Murr* in *Comm. de Papyris seu voluminibus Graecis Herculanens.* Argentor. 1804. 8 mai. *Idem* vertit *Germanice*: *Philodemus von der Musik. Ein Auszug aus dessen viertem Buche. Aus dem Griechischen einer Herkulan. Pa-*

---

*) Vulgo *Hermachus* scribitur. Sed *Hermarchum* scribendum esse, docuere *Klotzius* in *Actis Littterariis* T. V. p. 367. (cf. *Wagnerum* ad *Alciphronem* II. ep. 2. p. 287 sq.), *Villoisonius* in Anecdotis Graecis T. II. p. 159. Cf. Harlesium ad Fabric. B. Gr. Vol. III. p. 604. not. X. et *Ruhkopfium* in notis criticis ad Senecae Epp. VI. 6. T. II. p. 4.

**) Cf. Senec. Epp. LXXIX. 12 sqq. LXXXI. 10. XCVIII. 9. Idem in Ep. VI. 6.: „*Metrodorum* et *Hermarchum* et *Polyaenum*, magnos viros, non schola Epicuri, sed contubernium fecit."

pyrusrolle übersetzt von C. G. von Murr. Nebst einer Probe des Hymnenstyls altgriechischer Musik. Berolini 1806. 4. Cf. Ephemer. Litterar. Gotting. 1794. pag. 1589 sqq. et *C. G. Schützii* Progr. In Philodemi *περὶ μουσικῆς* librum IV. nuper ab Academicis Herculan. editum animadversionum Pars I. Ienae 1795 fol. — *Petri Gassendi* Opera laudata T. I. p. 143. — *Fr. Iacobs* Ueber ein dem Philodemus bisher beigelegtes Epigramm. Zu Horat. Serm. I. 2. 121. in Wolfii Anal. Litterar. Vol. I. p. 357—373.

Neque ignobiles fuere *Cyrenaici*, sive sectae ab *Aristippo* conditae addicti; in his *Theodorus*, a Ptolemaeo Sotere tanti habitus, ut ad Lysimachum legatus mitteretur; tum *Hegesias* e Ciceronis Tusc. I. 34. notus, quem Ptolemaeus, Aegypti rex, de morte disputantem edicto inhibuisse dicitur, quod illo audito multi sponte de vita decederent; *Euemerus* Messenius Siculus circa Olymp. CXVII—CXX., de cuius *Historia Sacra* supra diximus §. 129. p. 51 sq. — *Bion Borysthenites*, Theophrasti discipulus, homo ingeniosus et dicax, Antigono I. Macedonum regi, acceptus, circa Olymp. CXX., auctor *dialogorum satyricorum*, quos respexisse videtur Horatius Epp. II. 2. 60. et imitatus esse Lucianus. Cf. *Bruckerus* T. I. p. 607 sq. *Haberfeldius* ad Horatium l. l. *Ruhkopfius* ad Senecae De Benef. VII. 7. De Tranquill. animi c. VIII. 2. Opp. T. I. p. 351. Saepe Bionis dicta laudantur, e quibus Diogenes Laërtius (IV. 46 sq.) nonnulla collecta dedit. De aliis Cyrenaicis vide Fabric. B. Gr. T. III. p. 614 sq. Harles. cf. *Meinersii* Gesch. d. Wiss. in Gr. u. R. T. II. p. 646 sqq.

E *Cynicis* philosophis, quibus nonnulli, ut Fabricius B. Gr. T. III. p. 513. etiam *Bionem Borystheniten* modo commemoratum adscribunt, post *Diogenem* et *Cratetem Thebanum* supra laudatos (T. I. p. 140), unum *Demetrium*, Senecae temporibus nobilem, memoramus, de quo legendus *Seneca* De Benef. VII. 1. 3. et 8, 2. Quam egregia eius scripta fuerint, fragmenta docent apud *Stobaeum* in Florileg. p. 213. ed. Schow. Hinc *Seneca* Epp. LXII. 2. „Demetrium, ait, virorum optimum, mecum circumfero, et, relictis *conchyliatis*, cum illo *seminudo* loquor, il-

lum admiror. Quidni admirer? Vidi nihil ei deesse etc.“ Ad quem locum v. Ruhkopfii notam et *Uptonum* ad Epicteti Diss. Arr. III. 22. 5. Adde Senecam De Provid. III. 3. De vita beata XVIII. 3. Epp. XX. 8. Cf. *Burignii Mémoire sur Demetrius le Cynique* in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. XXXVIII. p. 179. Fabric. B. Gr. Vol. III. p. 515. Eloquentiam Demetrii a Seneca de Benef. VII. 8. 2. tantopere laudatam, Schweighäuserus ad Epicteti Disss. initium p. 7. nott. cum ea comparat, quam Arrianus Epicteto tribuit.

§. 162.

Scepticorum tandem schola post *Timonis* Phliasii mortem (v. supra §. 74. T. I. p. 144) aliquantisper celebritate caruit: donec a *Ptolemaeo* Cyrenaico, maxime vero ab *Aenesidemo* Cretensi, qui Ciceronis temporibus Alexandriae docuit, novis incrementis aucta est. Huius *Πυῤῥωνειῶν λόγων*, operis in octo libros divisi, argumentum servavit *Photius* Cod. CCXII., frequenter vero, nec sine laude, meminit is, qui multa inde in sua scripta derivasse videtur, *Sextus* cognomine *Empiricus*, quod empiricorum medicorum artem erat professus, inter philosophos qui Pyrrhonem secuti sunt facile princeps, ingeniique acumine et doctrinae copia ac varietate admirabili paucis comparandus. Huius autem duo opera supersunt, alterum, quo universam Pyrrhonismi rationem, eiusque ad cuncta dogmaticorum philosophorum placita convellenda usum docuit accurate, liber ad cognoscendam non magis Scepticorum quam totius philosophiae Graecorum historiam perutilis, quem inscripsit *Πυῤῥωνειῶν ὑποτυπώσεων ἢ σκεπτικῶν ὑπομνημάτων* i. e. Pyrrhonianae philosophiae adumbrationis sive *Commentariorum scepticorum* libri III. Alterius scripti is index est: *Πρὸς τοὺς Μαθηματικοὺς ἀντιῤῥητικοὶ λόγοι δέκα* *) sive *Adversus mathematicos* lib. XI., quorum sex priores singularum disciplinarum (*μαθη-*

---

*) Hic numerus in libris mss. et apud Suidam legitur, quamquam vulgo *undecim* libri numerantur.

μάτων) doctores, qui certam quamdam profitentur scientiam, ut Grammaticos, Rhetores, Geometras, Arithmeticos, Musicos, Astrologos, impugnant; quinque reliqui autem novum fere opus exhibent, contra *philosophos* scriptum, et secundi ac tertii libri Hypotyposeon quasi supplementum. Ceterum de vita *Sexti nostri*, qui a *Sexto Chaeroneo*, Plutarchi e sorore nepote, Stoico, et M. Aurelii Antonini praeceptore, distinguendus est, nihil comperti habemus; ne aetas quidem qua floruit certo definiri potest, quamquam e Pyrrhoniorum serie apud Diogenem Laërt. IX. extr. aliisque indiciis verissimile fit, eum sub Commodo imp. vel paulo serius sub IIdi saeculi finem vixisse. Vtrumque quod laudavimus opus *Graece* et Latine, H. Stephano et Herueto interprete, primum prodiit Parisiis (item Genevae) 1621 fol. Optima vero editio est *Fabriciana*: Sexti Empirici Opera, Gr. et Lat. Graeca ex Mss. codd. castigavit, versiones emendavit supplevitque et toti operi notas addidit *I. A. Fabricius*, Lipsiae 1718 fol. — Ex Fabricii recensione Sextum edere coepit et commentario illustrare *I. G. Mund*, sed non nisi Vol. Imi pars prior, Hypotypos. contextum Graecum continens, lucem vidit Halae 1796. 4. Vt nova et emendatior paretur editio, librorum Mss. comparatione accuratiori opus est, quorum censum dedit Harlesius ad Fabric. B. Gr. T. V. p. 532 sq. Hypotyposes Pyrrhon. *Germanice* vertit *Buhlius* Lemgoviae 1801. 8. et aliquot capita *Niethammer* in *Füllebornii* Beyträgen z. Gesch. d. Phil. Part. II.

C. F. Stäudlin Geschichte u. Geist d. Skepticismus Lips. 1794. 8. T. I. p. 381—526. — cf. *Bayle* Dict. v. Pyrrhon. — *Buhlii* Lehrbuch d. Gesch. d. Philos. T. III. p. 308—448.

§. 163.

Diversarum sectarum philosophis subiungendus *historiae philosophorum* enarrator, satis quidem levis ille et contemnendus, si hominis mediocre ingenium, iudicium parum subtile, et scriptoris operam tumultuariam spectes; sed idem lectu dignissimus, quod in libello suo innumera servavit, quae tot librorum philosophicorum iacturam quodammodo compensare, et

ingens damnum quod litterarum Graecarum huius generis historia fecit, quomodocumque sarcire possunt. In promptu est, dicere me velle de *Diogene Laërtio*, a patria Laërte, Ciliciae oppido, verisimiliter ita cognominato, quem saeculi IIItii initio, sub Severo et Caracalla imperatoribus, vixisse probabile fit, et cuius extant περὶ βιῶν, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, *De vitis, placitis dictisque ingeniosis eorum qui in philosophia claruerunt libri X.*, qui *Graece* primum prodierunt apud *Frobenium* Basileae 1533. 4. tum aliquoties cum *Ambrosii* Camaldulensis interpretatione latina apud *H. Stephanum.* (Correctior editio Stephaniana cum *Hesychio Illustri* et *Casauboni* in Diogenem notis lucem vidit 1593. 8. repetita Genevae 1615. 8.). *Romanam* editionem cum interpret. Lat. et doctis notis *Thom. Aldobrandini* 1594 fol. sequitur *Londinensis* auctore *Aegid. Menagio* 1664 fol. et locupletissima *Wetsteniana* cura *M. Meibomii* Amstelod. 1692. II Voll. 4. ex qua manuales ductae sunt *P. D. Longolii* 1739. II tomi 8., et *Lipsiensis* 1759. 8. — *Decimum* librum Diogenis, qui totus in *Epicuri* vita et moribus placitisque enarrandis versatur, insigni commentario illustravit *Petrus Gassendi*: Animadversiones in librum X Diog. Laërt. Paris. 1646. Lugd. Bat. 1649 et 1675. II Voll. fol. — et seorsum edidit cum interprat. Lat. et annotatt. *Car. Nürnberger*, Norimb. 1791. 8. ac denuo ibid. 1808. 8. — De versionibus Italicis v. *Paitoni* Bibliotheca etc. T. I. p. 292 sqq. — In Gallicum serm. converterunt Diogenem *D. Faugerolles*, Lugduni 1602. 8. *Gilles Boileau*, Parisiis 1668. et Anonymus Amstelod. 1758. III Voll. — *Germanice* nuper anonymus, Lipsiae 1806. 8. et *C. A. Borheck*, Viennae Austr. 1807. II Voll. 8. Selecta capita operis Diogeniani cum notis histor. et philos. *I. F.* et *Ph. L. Snell*, Giessae 1806. 8. — *A. Goeringii* Notitia codicis ms. e. L. A. Senecae scriptis, *Diogenis Laërtii* X lib. de Vitis philosophorum et Iustiniani Institutionibus excerpta continentis. Lubecae 1823. 4. — Nuper vero bonus Diogenes causae suae doctum patronum nactus est *I. G. Schneiderum* in *Wolfii Analectis Litterariis* T. II. p. 227—255 Dissertationis index est: *Diogenes Laër-*

tius und der Engländer Burley qui sub Saec. XIIIti finem scripsit *De vita et moribus philosophorum.* In quo libro quum Diogenis praecipue usus auctoritate, multas sententias dictaque abeo relata ad verbum latine verterit, in eisque plura et auctiora et emendatiora et meliore ordine ac sententiarum serie exposita reperiantur, quam in impressis operis Diogeniani libris leguntur, multo pleniorem Diogenis codicem habuisse visus est Schneidero, qui hinc nostrae aetatis philologis auctor fit, ut codices mss. Diogenis in Anglia fortasse latentes diligenter investigando, scriptoris male audientis famae et existimationi consulant.

Sam. Battierii Observationes et Emendationes in Diog. Laërt. in *Museo Helvetico* T. IV. part. XV. pag. 321—378. Turici 1750. 8. — *I. F. Herelii* Animadv. criticae in *Klotzii* Actis Litterariis Vol. II. part. I. et III. — *Ignat. Rossii* Commentationes Laërtianae, Romae 1788. 8.

§. 164.

E *severioribus* autem *disciplinis* Ptolemaeorum aetate nullae magis floruerunt, quamque sibi quasi sedem elegerant Alexandriam Aegypti, eam vel sub Romanorum dominatu diutius retinuerunt, quam *mathematicae*, imprimis *Geometria*, *Mechanica* et *Astronomia.* Inter Geometras quidem hodieque omnium ore circumfertur nomen *Euclidis*, qui maximam vitae partem Alexandriae exegit, sub primi Ptolemaei Lago nati principatu, circa Ol. CXVIII. 1. a. Ch. 308., mathesi voce ac scriptis docendae tanto studio intentus, tamque ab omni laude felix, ut eius *Στοιχεῖα* sive *Matheseos purae Elementa* libris XV. *) propter summam rationis subtilitatem, Geometrorum omnis aetatis ac populi peritissimorum suffragiis, princeps opus habita sint et habeantur, ex quo disciplina haec optime addiscatur. Vnde toties edita illa et illustrata

*) Duo tamen extremi libri, XIV et XV., *Hypsicli* filio, mathematico saeculi II*di* p. Ch., satis certo tribuuntur auctori, et librum V*tum* ad Eudoxum Cnidium passim, etsi perperam, referri supra vidimus.

et in cunctas fere politioris Europae Asiaeque linguas conversa esse nemo miretur. Elementa haec ex recensione et cum additamentis nonnullis *Theonis Alexandrini*, qui saec. IVto exeunte, Theodosii M. temporibus floruit, et cum *Procli*, saec. Vti philosophi, commentariorum libris IV. qui non nisi *primum* Elementorum librum illustrant, ad tempora nostra pervenerunt. — Neque minorem acerrimi ingenii laudem sibi peperit Euclides scriptis quibus Geometriam sublimiorem et Analysin tradiderat, partim deperditis, ut *libris IV Conicorum* et *Πορισμάτων* III. *), quos *Pappus* collectionem vocat artificiossimam multarum rerum, quae spectant ad analysin difficiliorum et generalium problematum, quorum ingentem copiam praebet natura; partim servatis, ut *Δεδομένοις* sive *Datis* i. e. *Concessis*, praeclara ad Mathematicam analyticam introductione, de qua v. *Reimerum* ad *Bossut Geschichte der Mathematik* T. I. p. 125. Alia eius scripta quae feruntur, ad Musicen, Astronomiam et Opticam spectantia, sed maximam partem supposititia, certe dubiae fidei illa, recenset Fabricius in B. Gr. T. IV. p. 79 sqq. — Codicum mss., editionum et interpretationum Euclidis nubem, post doctam operam Heilbronneri, Bosii **) et Scheibelii ***), collegit Harlesius ad Fabric. l. l. p. 48 sqq. Tres et viginti codices mss. ad suam editionem contulit *Peyrardus*, in his unum antiquissimum Vaticanum. — *Graece* primum prodierunt *Euclidis Opera cum Theonis expositione* cura *Simonis Grynaei*, Basileae 1530 fol. — *Graece et Latine* per *Conr. Dasypodium* Argentorati 1571. 8. — Plenissimae autem omnium Operum editiones et maxime commendabiles recensiones habentur *Dav. Gregorii*, Oxonii 1703 fol. et quae nuper lucem vidit, *Peyrardi*, hoc indice: *ΕΥΚΛΕΙΔΟΥ ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.* Euclidis quae supersunt. *Les Oeuvres d'Euclide, en Grec, en Latin, et en Français,*

---

*) cf. *Roberti Simson* Opera quaedam reliqua, Glasgov. 1776. 4. pag. 315—494.

**) In Schediasmate litterario, Lipsiae 1737. 4.

***) Einleitung zur mathemat. Bücherkenntniss, Breslau 1769. 8. Vol. I. Part. I. pag. 1—59. et Part. V. p. 473 sqq.

d'après un Ms. très ancien (Saec. IX.) *qui étoit resté inconnu jusqu'à nos jours. Par F. Peyrard*, traducteur des Oeuvres d'Archimède. T. I. II. III. Parisiis 1814-1818. III Voll. 4. Idem *Peyrardus* septem libros Elementorum Euclidis *Gallice verterat* Parisiis 1804. et similis operum *Diophanti* et libri *Apollonii de sectionibus conicis* interpretationis a se vulgandae spem fecit. — Euclidis *Elementa* seorsum edita sunt *Graece cum Procli commentario in lib. I.* a *Sim. Grynaeo*, Basileae 1533 fol. — *Latine* ab *Is. Barrowio*, Cantabrig. 1655. 8. — *I. E. Baermanno*, Lips. 1743. et 1769. 8. — *Roberti Simsonis*, geometrae clarissimi, editio continet *Latinam* interpret. sex librorum I — VI. cum XI. et XII. *F. Commandini* emendatam et notis illustratam, Glasgoviae 1756. 4. Totidem Elementorum libros idem Simsonus *Anglice* vertit Edinburg. 1787. 8. et *I. Playfair*, ibid. 1797. 8. — *Gallice* vero Simsonis interpretationem expressit *Fred. de Castillon*, Berolini 1767 et 1777. 8. et *Polonice Ios. Czech*, Vilnae 1807. 8. — *Germanice* optime vertit Elementa Eucl. *I. F. Lorenz*, Halae 1798. 8. — An *I. G. C. Neidii* editio *Elementorum* VI libr. pr. cum XI et XII., *Graece*, quam nuper Magdeburgi prodituram forma oct. nunciari memini, lucem viderit, nescio. — *Chrestomathiam geometricam quae continet Euclidis Elementorum principium, Graece, usque ad libri Imi propositionem XXVI. et ad illud Graeca Procli, Latina Savillii aliorumque Scholia cum notitiis historicis* edidit *C. F. Hauberus*. Tubingae 1820. 8 mai.— *Euclidis Data* separatim *Graece* edidit, Latine vertit scholiisque illustravit *Claudius Hardy*, Lutet. Parisior. 1625. 4. iterumque ibid. 1695. 4. *Anglice* vertit et illustravit *Rob. Simson* ad calcem Elementorum.

Vitam Euclidis enarravit *Fed. Commandinus* in Prolegomenis ad Euclidis Elementa, Pisauri 1572 fol. — *I. A. Schmidii* Diss. de Euclide Geometra, Ienae 1684. 4. — *Sam. Reyheri* Diss. Euclides στοιχειώτης. Kilonii 1693. 4. — *I. F. Lorenz* Einleitung zu sein. Uebersetzung. — *Chr. Clavii* Opera Mathematica T. I. Moguntii 1611. et separatim: Euclidis elementorum I. VI. auctore *Clavio*, Coloniae, 1691 fol. — *I. C. Schwabii* Commentatio in primum Elementorum Euclidis librum, qua veritatem Geometriae principiis ontologicis niti evincitur etc. Stuttgarti 1814.

§. 165.

Post Euclidem, Geometriam et Mechanices partes, Staticen et Hydrostaticen, maximis inventis perfecit *Archimedes* Syracusanus, *Cononis* Samii discipulus, Hieronis Syracusarum regis cognatus et amicus, qui a. Ch. 287. Ol. CXXIII. 2. natus, annum aetatis agens LXXV., captis a Marcello Syracusis, quam urbem diu machinis bellicis a se inventis contra hostem defenderat, a milite Romano, ignaro quis esset, interemtus est. a. Ch. 212. Ol. CXLII. 1. Sepulcrum eius, ad Syracusarum portas, cui, inventi sui *de ratione sphaerae cum cylindro* in memoriam, utriusque figuram cum epigrammate in basi insculpi iusserat, quum annis post viri acutissimi obitum centum circiter et quadriginta a Syracusanis ignoratum, vepribusque et dumetis undique septum et vestitum esset, *Cicero*, tum in Sicilia quaestor, indagavisse se atque detexisse ipse gloriatur in Disp. Tusc. V. 23. Celebritatem nominis, vulgi iudiciis, *machinarum complurium*, Hieronis maxime impulsu structarum, *inventione*, quam nihil pensi habuit ipse, magis nactus esse videtur, quam scientiae subtilitate et copia infinita, cui tot egregia scripta mathematica debuit antiquitas. Servati sunt eius libri II. de *sphaera et cylindro*; *de dimensione circuli*; *de planis aequiponderantibus* sive *de planorum aequilibriis* lib. II; totidem *de conoïdibus et sphaeroïdibus*; *de lineis spiralibus* liber; *de quadratura parabolae*; *Arenarius* (ψαμμίτης) *s. de numero arenae*; *de iis quae aquae innatant* lib. II. — Libri *Assumtorum* et de *speculis comburentibus* non Graece, sed ex Arabico in Latinum sermonem conversi leguntur, et posterior spurius habetur. Alia scripta A. nondum edita in mss. latent; alia deperdita sunt. Quae habemus, ex recensione *Isidori* mechanici, Iustiniano imperante clari, eiusque discipuli *Eutocii*, Saec. VIti mathematici, cuius *in tria priora* etiam *Commentarii* exstant *Graeci*, ad aetatem nostram pervenerunt. Editio *princeps* prodiit Basileae ap. I. Hervagium 1544 fol. et contextum graecum, cum Latina interpretatione, a *Iacobo Cremonensi* confecta, cumque *Eutocii commentariis*, item

Gr. et Lat., continet. — Secunda, Gr. et Lat., auctorem habet *Dav. Rivaltum*, Parisiis 1615 fol. — Novissimam omnium operum quae supersunt curavit *Ios. Torelli* et post huius mortem *Abr. Robertson*, Oxoniae 1792 fol. — Cum *Apollonii Pergaei* Conicis Archimedis opera *Latine* edidit *Is. Barrowius*, Londini 1675. 4. — *Arenarium* Archim. cum libro *de dimensione circuli* Gr. et Lat. vulgavit et docte illustravit *I. Wallisius*, Londini 1676. 4. et in Wallisii Opp. T. III. Oxoniae 1699 fol. Arenarium *Anglice* versum cum notis edidit *G. Andersonus*, Londini 1784. 8. *Germanice*: *Archimedes über die Menge des Sandes, oder Berechnung der Grösse der Welt in Sandkörnern.* Aus dem Griechischen übersetzt von *Io. Fr. Krüger*, Quedlinburg u. Leipzig 1820. Nuper omnia opera A. *gallice* vertit *Peyrard* cum commentario et dissertationibus auctore *Delambre*, Parisiis 1807. 4.

§. 166.

Sub idem fere tempus, Ol. CXXXIII. 3. a. Ch. 246. Ptol. Euergete regnum ineunte, floruit *Apollonius*, a patria, Perga, Pamphyliae civitate, dictus *Pergaeus*; veterum Geometrarum post Archimedem celeberrimus, qui Pergami et Alexandriae versatum se esse ipse testatur in epistola ad Eudemum, praemissa *Conicorum libris octo*, quod paene solum opus ex aliis eius pluribus, ad Geometriam atque Analysin spectantibus, superstes est, quamquam ne hoc quidem integrum habemus. Nam *quatuor* tantum priores libri *Graece* exstant. Proximi *tres* ex *Arabica* interpretatione in *Latinum* conversi sermonem leguntur; *octavus* autem periit, quem e *Pappi* excerptis restituere conatus est vir sagacissimus, *Edmundus Halley*, idem, cui plenissimam *Conicorum* Apollonii editionem, eamdemque *contextus Graeci unicam*, debemus, sic inscriptam: *Apollonii Pergaei* Conicorum libri octo, Graece et Latine, cum *Pappi* Alexandrini lemmatibus, et *Eutocii* Ascalonitae commentariis etc. nunc primum ex mss. Gr. et Lat. editi opera *Edm. Halleii*, Oxonii 1710 fol. — Praeter Conica Apollonii,

in cod. ms. Arabico Bibliothecae Bodlei. etiam detectus est eius liber *de Sectione rationis* (περὶ λόγου ἀποτομῆς), quem Latine vertit, et cum eiusdem libris duobus *de sectione spatii* restitutis edidit *Edm. Halley*, Oxoniae 1706. 8. Reliqua autem Apollonii scripta geometrica omnino vel partim deperdita e *Pappi Alexandrini Collectionibus mathematicis* plures Geometrae restituere tentarunt, nemo felicius *Roberto Simsone* in: Opera quaedam reliqua, Glasguae 1776. 4. cf. *Reimer* ad Bossut l. c. p. 376—379. Adde: *Apollonii de Tactionibus* (περὶ ἐπαφῶν lib. II.) *quae supersunt*, ac maxime *Lemmata Pappi* in hos libros, *Graece nunc primum edita* e codd. mss., cum *Vietae librorum Apollonii restitutione* (1600), adiectis obss. computationibus ac problematis Apolloniani historia ab *Io. Guil. Camerero*, Gothae et Amstelod. 1795. 8. — *C. G. Haumann Versuch einer Wiederherstellung der Bücher des Apollonius von Perga von den Berührungen*, Vratislav. 1817. 8. — *Apollonius von Perga Ebene Oerter* (De Locis planis). Wiederhergestellt von *Robert Simson. Aus dem Lateinischen übersetzt*, mit Berechnung u. einer Sammlung geometrischer Aufgaben begleitet von *I. W. Camerer*. Mit vielen Kupf. Lipsiae 1796. 8 mai. — *G. A. U. Vieth Leitfaden zur vollständigen Bearbeitung des wiederhergestellten Apollonius von Franciscus Vieta.* Nach den Combinationen der gegebenen Elemente u. ihrer Lagen gegen einander entworfen. Dessau 1820. 4. — *Willebrordi Snellii Apollonius Batavus, seu exsuscitata Apollonii Pergaei* περὶ διωρισμένης τομῆς (*de Sectione determinata*) *Geometria*. Lugodini 1608. 4. — *The two Books of Apollonius Pergaeus concerning determinate Section, as they have been restored by Willebrordus Snellius.* By *Iohn Lawson.* To which is added The same two Books by *William Wales*; being an entire new works. London 1772. — *Petri Giannini Opuscula Mathematica.* Parmae 1773. 4. Opusc. III. *de Sectione determinata — Die Bücher des Apollonius von Perga de sectione determinata*, wiederhergestellt von *Rob. Simson*, u. die angehängten Bücher des letztern, nach dem Lateinischen frei bearbeitet von *W. A. Diesterweg*. Cum X tabb. lithograph. Bonnae

1822. 8. — Denique: *Apollonius von Perga Bücher de inclinationibus, wiederhergestellt von Sam. Horsley.* Nach dem Lateinischen, frei bearbitet von *W. A. Diesterweg.* Mit 19 Steintafeln. Berolini 1823. 8 mai.

Kästneri Comm. *de Monachis Apollonii Pergaei*, inserta *Commentatt. Soc. Reg. Gotting.* Vol. XIV. 1800. 4. Cf. *Eiusdem Geschichte d. Mathematik* Vol. III. — *Hallische Allg. Litt. Zeitung* 1822. Nr. 295.

§. 167.

Inde multi quidem scholae Alexandrinae alumni *mathesin puram* scriptis explanarunt, sed admodum paucorum libri vel fragmenta aetatem nostram attigere. *Eratosthenis*, de quo diximus §. 142., pertinent huc *Κόσκινον* s. *Cribrum arithmeticum*, cuius rationes servatae sunt a *Nicomacho* lib. I. Arithmeticorum p. 17 sq. cf. *Horsley* in Philosophical Transactions a. 1772. — *Cubi duplicatio* vid. §. 142. — *Μετρήσεις*, quarum fragmentum *de globi terrestris mensura* servavit *Cleomedes* lib. I. c. 10. — *De mediis proportionalibus*, *περὶ μεσοτήτων βιβλία β'.* v. Pappus VII. p. 241. et 247.

Gemini Rhodii, Posidonio aequalis, circa Ol. CLXXVIII. 3. a. Ch. 66. olim exstitere libri in quibus Geometriam et Mathematicam universam eadem enarrasse ratione videtur, quam *Theophrastus* et *Eudemus* Rhodius, Aristotelis discipuli, in Arithmeticae, Geometriae et astrorum scientiae historia tradenda adhibuerant.

Dioclis porro et *Nicomedis* (200—180. a. Ch. n.) pericula in solvendo problemate de cubi duplicatione ex Eutocii ad Archimedem comment. p. 146. et Pappi Collectt. math. III. 4. cognovimus.

Sereni autem Geometrae *libri duo de cylindri et coni sectionibus* supersunt, quos ex codd. mss. Graece et Latine edidit *Halley* cum Apollonii Conicis Oxonii 1710 fol.

Servati etiam sunt *Theodosii* et *Menelai* Alexandrini, qui circa Traiani tempora floruerunt, *libri tres Sphaericorum*, prioris illi Graece et Latine editi per *I. Penam*, Paris. 1558 4. et (cura *Ios. Hunt*) Oxo-

niae 1707 8.; *Latine* in *Clavii* Opp. T. I. Moguntiae 1712. *Menelai* vero *Sphaerica* non nisi in *Latina interpretatione* exstant, quam, post *Fr. Maurolycum* Messanae 1558 fol., *M. Mersennus* inseruit suae *Synopsi Mathematicae*, Paris. 1644. 4., denuo autem recensuit collatis mss. hebraicis et arabicis *Edm. Halley*, et cum praefat. edidit *G. Costard*, Oxon. 1758. 8.

Nec praetermittendi silentio *Nicomachi*, *Iamblichi* et *Diophanti* libri aliquot superstites, in quibus *Arithmetica* veterum traditur, quam insuper ex Euclidis Elementorum libris VII-IX., Eratosthenis Cribro et Archimedis Arenario cognoscere licet. *Nicomachi* quidem Geraseni ex Arabia, philosophi Pythagorei saec. IIdi vel IIItii p. Ch., cuius *Manuale Harmonices* inter *musicos* scriptores supra (§. 101. T. I.) significavimus, exstant *Arithmetices libri duo* Graece editi Parisiis 1538. 4. quos Appuleius et Boëthius olim Latinos fecerant, alii commentariis graecis illustrarunt, in his *Iamblichus*, e cuius opere *de vita et philosophia Pythagorae*, in decem libros dispertito, *quartus* commentarium in *Nicomachi*, *Institutiones arithmeticas* continens, Graece et Latine editus et notis perpetuis illustratus est a *Sam. Tennulio*, Arnhemiae 1668. 4. Acc. *Ioach. Camerarii Explicatio in duos libros Nicomachi*, Daventriae 1667.; *septimus* autem, ut putant, *τὰ θεολογούμενα τῆς ἀριθμητικῆς* inscriptus, *Graece* typis excusus est Parisiis 1543. 4. Sed ultimum hunc librum Nicomacho falso adscriptum esse, docuit *Astius* V. Cl. in nova eius *una cum Nicomachi Institutionibus* editione: *Theologumena Arithmeticae, ad rarissimum exemplum Parisiense emendatius descripta.* Acc. *Nicomachi* Gerasini *Institutio Arithmetica* ad fidem codd. Monacensium emendata. Edidit *Frid. Astius* Lipsiae 1817. 8. Cf. *C. G. Mülleri* Notitia et Recensio codd. mss. biblioth. Cizensis. Particula IX. 1818. 8. — Novam editionem *Nicomachi Arithmeticae* lib. II. cura *Knappii* et *Buhlii* Lipsiae prodituram, nunciavit Catal. libror. in nundinis Lips. primis anni 1820. prostantium. — Denique *Diophanti* Alexandrini, Mathematici egregii, et propter rationem quam ad solvenda problemata arithmetica adhibuit, *analyticae Arithmeticae*, quam hodie *Algebram*

vocant, principis inventoris habendi, cuius aetatem saeculo IV. p. Ch. vulgo assignant, alii tamen ad *secundum* assurgere rectius coniiciunt, *Arithmeticorum libri XIII* olim exstitere, ex quibus *sex* supersunt, ac praeterea scriptum *de numeris multangulis* (*περὶ πολυγώνων ἀριθμῶν*); Illi Graece et Latine editi et commentario illustrati a *Cl. Gasp. Bachet de Meziriac*, Parisiis 1621 fol. tum Graece cum interpret. et comment. Bacheti et observationibus *Pauli de Fermat.* Tolosae 1670 fol.; *Gallice* versi in *Oeuvres mathem. de S. Stevin* augm. par *Alb. Girard.* Lugd. Bat. 1634 fol. pag. 102 sqq. — Librum Diophanti *de numeris multangulis* (*über die Polygonalzahlen*) nuper *Germanice* vertit *Frid. Poselgerus*, Lipsiae 1810. 8. et adiecit Excerpta ex *Theonis Smyrnaei* (§. 153) *libris mathematicis de numerorum proprietate et divisione.*

Reliquorum auctorum scripta arithmetica deperdita recenset *Scheibelius* in *Einleitung zur mathemat. Bücherkentniss* parte XI. — Ceterum de Arithmetica Graecorum docte disseruit *Delambre* ad calcem Operum Archimedis, a *Peyrardo* in *Gallicum* sermonem conversorum, Parisiis 1807. 4. Quam disputationem *Germanicam* fecit *Hoffmannus*: *Ueber die Arithmetik der Griechen.* Aus dem Französischen des Hn. *Delambre* übersetzt, mit einigen Verbesserungen u. einer Tabelle versehen von *I. I. I. Hoffmann*, Moguntiae 1817. 4. — Adde: *Frid. von Drieberg Die Arithmetik der Griechen* T. I. Lips. 1819. T. II. ibid. 1821. 8 mai.

Operum vero geometricorum complurium, quae interciderunt, argumenta servavit *Pappus*, philosophus et Mathematicus Alexandrinus insignis sub finem saeculi IVti, ad matheseos Graecorum historiam cognoscendam scriptor gravissimus; idem multa ipse adiecit nova et subtiliter cogitata. v. Bossut T. I. p. 101 sqq. Reim. Sed *Collectionum* eius *mathematicarum*, quas *octo* libris reliquit, exigua pars *graece* typis descripta est. v. Reimer ad Bossut T. I. p. 389 sq. *Latine* editi sunt *sex ultimi* libri ex interpretatione et cum commentariis *Fed. Commandini*, Pisauri 1588 fol. repetit. ibid. 1602 fol. et tertium Bononiae 1660 fol.

§. 168.

Mechanices, imprimis *practicae*, studia Rhodi, Alexandriae, Pergami, in celebratissimis scholis ferverunt, praeterque *Archimedem*, quem mechanicis inventis suis incredibilem famam meruisse vidimus, maxime illustrarunt *Bitonem*, *Ctesibium*, *Heronem Alexandrinum*, *Athenaeum*, *Philonem Byzantium*, *Apollodorum*, alios, quorum quae supersunt scripta, Mechanicae in *arte militari* usum potissimum docentia, a *Thevenoto* e codd. mss. primum Graece edita, cum H. Valesii et I. B. Cotelerii interpretatione latina, prodierunt in corpore *Veterum Mathematicorum* etc. Parisiis 1693 fol. — Sic *Bitonis*, qui circa Ol. CXXXV. a. Ch. 240 vixisse videtur, exstat libellus: *Κατασκευαὶ πολεμικῶν ὀργάνων καὶ καταπελτικῶν*, *Constructiones bellicarum machinarum et catapultarum.* — *Ctesibii*, mechanici Alexandrini clarissimi (v. Vitruv. I. c. 1. in praef. lib. VII. IX. c. 9. X. c. 12.) sub Ptolemaei Euergetae II. sive Physconis, 146—116. a. Ch. n. principatu (Vid. Athen. Deipnosoph. p. 174. ed. Casaub.), complurium machinarum, in primis *Hydraulidis* et *organorum hydraulicorum* inventoris, scripta quidem opera interiere: sed machinarum quas laudavimus descriptionem reliquit discipulus eius *Hero Alexandrinus* in libro suo cum aliis *) supersite, *Pneumatica* s. *Spiritalia* inscripto **). At Heronis huius, mathematici post Archimedem olim celeberrimi, centum circiter annis a. Ch. florentis, gravissimum opus, *Mechanicae institutiones*, (*Εἰςαγωγαὶ μηχανικαί*) pluribus libris dispertitum, quod plenissimam Mechanices veterum theoriam continebat, intercidit, praeter excerpta quae *Pappus* Collect. mathem. suarum libro octavo servavit. cf. *Reimer* ad Bossut T. I. p. 153 sqq. et p. 380. *Catoptrica*, aliud Heronis opus deperditum, excerpsit *Heliodorus* La-

*) Vt *de automatorum*, *de telorum fabrica*, *de manubalistae constructione* v. Fabric. B. Gr. T. IV. p. 234 sqq. Harles.

**) Cf. Vitruv. X. 12. Cf. *Fr. von Drieberg*, *Die pneumatischen Erfindungen der Griechen.* Mit Kupf. Berolini 1822 4 mai.

rissaeus, saeculi VIti p. Ch. mathematicus, in *libris II. de Opticis* (*Κεφαλαῖα τῶν ὀπτικῶν*) Gr. et Lat. cum animadverss. *Erasmi Bartholini*. Parisiis 1657. 4. *). Denique sub Heronis huius, vel *Philonis Alexandrini* nomine fertur opus ineditum *περὶ διοπτρας* in tribus codd. mss. qui Parisiis, Argentorati (de quo egit *Schweighäuserus* in progr. acad. 1789 edito), et Vindobonae asservantur. Duobus prioribus usus *Giambatista Venturius* libellum *Italice* vertit et edidit in *Memorie del Istituto Nazion. Ital.* T. I. P. II. Agitur autem in opusculo hoc *de angulorum mensura*, eiusque ad varia problemata Geometriae practicae applicatione. — Cf. Comitis *Fortiae Urbani Explication du Système métrique de Heron d'Alexandrie* etc. quae inserta est commentatio *Wolfii Analectis Litter.* T. II. p. 205—225.

Athenaeus Mechanicus (circa Olymp. CXLII. 1. a. Ch. 212) librum suum *de machinis bellicis* superstitem ad M. Marcellum, Syracusarum expugnatorem, scripsit. — De *Philonis Byzantii* (circa Ol. CLVI. 4. a. Ch. 151) *Mechanicis* liber *quartus* et *quintus* in Corpore illo *Veterum Mathematicorum a Thevenoto editorum* Graece et Latine leguntur. Ad eumdem vulgo, sed perperam, refertur libellus *περὶ τῶν ἑπτὰ θεαμάτων De VII orbis spectaculis*, quem primus ex cod. Vaticano vulgavit Graece cum interpret. Latina *Leo Allatius* Romae 1640. 8. et Thesauro suo AA. GG. T. VII. et VIII. inseruit *Gronovius*; nuper autem cum nonnullis additamentis edidit *Orellius*, hoc indice: *Philonis Byz. libellus de VII orbis*

---

*) *Heronem* hunc cave confundas cum aliis duobus eiusdem nominis Mathematicis, *Herone Secundo*, Procli philosophi magistro, *quinti* saeculi p. Ch. initio florente, ideoque quingentis amplius annis Herone illo Alexandrino iuniore, quocum tamen illum confuderunt *Burignius* in *Histoire de l'Acad. des Inscr.* T. XXXI. p. 139., et *Montucla* in Hist. des Mathemat. T. I. p. 268. — tum cum *Herone iuniore*, quem saec. VII. vixisse, cum Fabricio censet Fortia Urbanus p. 211 sqq., *Idelerus* autem, non ante saec. X. fuisse, idoneis argumentis demonstravit. Cf. *Wolfium* in Analect. Litt. T. II. p. 226. Huius Heronis exstant quoque libri nonnulli Graece scripti, ad Poliorceticen et Geometriam pertinentes, de quorum indicibus et editionibus infra dixi, et conf. Harlesius in Introd. T. II. p. 441.

Spectaculis, *Graece c. vers. Lat. duplici Dionysii Salvagnii*, *Boessii et Leonis Allatii. Textum recognovit*, *notas Leonis Allatii*, *F. I. Bastii aliorumque et suas*, *aliorum scriptorum veterum de iisdem VII Spectaculis testimonia*, *Fragmenta Callinici et Adriani Tyrii atque Indicem Graecitatis adiecit Io. Conr. Orellius cum figg. aen.* Lipsiae 1816. 8 mai.

In iisdem Veterum Mathematicorum operibus insunt *Apollodori*, architecti sub Traiani et Hadriani principatu celebris, *Poliorcetica* sive *De machinis obsidionalibus*, ad Hadrianum scripta: — et *Excerpta* quaedam in capita LXXVII distincta *de re potissimum militari*, rebusque variis et inventis ad eam felicius gerendam repertis, tum ex opere *Iulii Africani* Chronographi circa an. p. Ch. 221. (v. §. 150) quod *Κεστοί* i. e. *Zonae acu pictae et variegatae*, inscripserat, libris IX., propter argumenti varietatem ex variis scriptoribus medicis, physicis, geoponicis collecti; cf. *Vossium* ad Catulli Carm. p. 30. tum ex *Aeneae Tactici* libris, aliisque. v. Fabric. B. Gr. T. IV, p. 240 sqq. *Cestorum* Africani excerpta haec *Gallice* vertit *Ch. Guichard* in Memoires crit. et hist. sur plusieurs points d'antiquités militaires T. III. Berol. 1774. Cf. *Poliorcétique des Anciens*, ou de l'Attaque et de la Défense des places avant l'invention de la Poudre, par *Dureau de la Malle*, Paris. 1819. 8.

§. 169.

Tacticam veterum, praeter *Polybium*, cuius excerpta ex historiarum libro VI. huc spectantia viri docti aliquot separatim explicuere (v. supra §. 130), illustravit *Onosander*, patriae incertae, Claudii Caesaris temporibus, qui *Λόγον στρατηγικόν* i. e. *de Imperatoris institutione* librum reliquit haud ineleganter scriptum, ex quo qui successerunt tactici auctores Graeci et Romani multum profecere, quemque *Graece* primum e codd. edidit cum interpret. Lat. et notis *Nic. Rigaltius*, Parisiis 1599. 4. Contextum denuo recensuit et emendavit doctoque commentario illustravit *N. Schwebel*, Norimb. 1762 fol. Ios. Scaligeri et Is. Vossii notis ineditis usus. Cui novissimae editioni, fi-

guris aeri incisis instructae, subiecta est Onosandri *interpretatio Gallica* auctore *L. B. de Zur-Lauben*, quae prodiit Parisiis 1757 fol. — *Latine* e cod. ms. olim verterant Strategicum Onosandri *Nic. Saguntinus* et *Ioach. Camerarius. Germanica* versio exstat studio *A. H. Baumgärtneri* in: *Vollstaendige Sammlung aller Kriegsschriftsteller der Griechen*, Manhem. 1777. tum seorsum ibid. 1786. 4. cum figg. aen. Libelli epitomen accuratam dedit *Ch. Guichard* in Mem. milit. sur les Gr. et les R. T. II.

Ad Hadrianum *Tactica* sua, sive *de acie instruenda* librum scripsit *Aelianus*, gente Graecus, a cognomine historico, centum circiter annis iuniore ac Praenestino (v. §. 141. extr.) bene distinguendus. Graece primum edita sunt a *Fr. Robortello* Venetiis 1552. 4. — cum iunioris Aeliani scriptis a *Conr. Gesnero* Tiguri 1556 fol.; deinde a *Sixto Arcerio* cum nova interpret. Lat. et animadverss. Lugd Bat. 1613. 4. editio admodum vitiosa, teste *Chr. G. Müllero* in Notitiae et Recensionis codd. mss., qui in bibl. Numb. Cizensi adservantur, Particula sexta. Lipsiae 1815. 8. *Germanice* vertit, ac primo cum Onosandro, tum seorsum 1786 edidit *Baumgaertner.*

Flavii etiam *Arriani*, historici et philosophi insignis iisdem temporibus florentis, de quo egimus §. 136., hic commemoretur deperditi operis fragmentum, quod *Instructio aciei adversus Alanos* inscribitur, tum eiusdem *Τακτικὸς λόγος* sive *Τέχνη τακτική* i. e. *de acie instruenda* liber, in quo de exercitationibus Romanorum equestribus egit accurate, editus a. *Io. Scheffero* cum interpretat. Lat. et notis, Vpsaliae 1664. 8. et cum aliis Arriani scriptis a *Nic. Blancardo*, Amstelod. 1683. 8.

Denique *Polyaeni*, gente Macedonis, Rhetoris et actoris causarum sub M. Aurelii Anton. principatu p. Ch. 165. supersunt *Στρατηγηματικὰ βιβλία ὀκτώ*, *Strategematum lib. VIII.*, quorum sextus et septimus mutili; opusculum e veterum scriptorum historiis collectum, quod Graece et Latine primus edidit *Is. Casaubonus* cum notis et *Vulteii* interpretat. Lat. Lugduni 1589. 12. — emendatius *P. Masvicius*, Lugd. Bat. 1690. 8. et huius vestigia legens *Sam. Mursinna*,

Berolini 1756. 8. nuper denuo recensuit *Corayus* V. Cl. in *Παρέργων Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης* Tomo I. Parisiis 1809. 8. *Gallice* vertit *Lobineau* et edidit *Desmolets*, Paris. 1739. II Voll. 12. *Anglice Shepherd*, Londini 1793. 4. *Germanice I. C. Kind*, Lips. 1750. 8. et *Ch. D. Seybold*, Francof. ad M. 1793. 8.

§. 170.

Postremo *Astronomia* inde a Thalete usque ad Eudoxum multis observationibus et inventis aucta (§. 102. T. I. p. 212), Ptolemaeorum auspiciis, clarissimorumque virorum studiis in schola Alexandrina novo vigore effloruit, partamque sibi laudem usque ad saeculi quarti p. Ch. extrema obsolescere vetuit. Verbo tantum memoramus *Aristylli* et *Timarchis* (circa Ol. CXXIV. a. Ch. 284.) observationes astronomicas errantium aeque ac inerrantium stellarum, parum quidem accuratas, sed quibus tamen posthac usi sunt Hipparchus et Ptolemaeus; *Cononem Samium*, a quo Berenices coma inter sidera relata, Callimacho eiusdem aetatis poëtae carminis elegiaci dedit materiem (v. §. 112), quique septem de Astrologia libros reliquisse dicitur Probo ad eclogam III Virgilii. — *Aratum* (§. 113), *Eratosthenem* (§. 142), *Posidonium* Apameensem, habitatione Rhodium, Panaetii Stoici discipulum (§. 130. et 143), qui, teste Cleomede, post Eratosthenem telluris ambitum ex astronomicis rationibus definire conatus est, cuiusque *sphaeram artificiosam* laudat Cicero, eius auditor lib. II. de nat. Deor. c. 34. — *Geminum Rhodium* (§. 167), Posidonio paulo iuniorem *), cuius elementa *Meteorologica* in epitomen redegisse dicitur Simplicio ad Aristot. Physica II. p. 64., opus aeque deperditum, atque illa, quae de Geometria et Mathematicarum disciplinarum ordine confecerat, a Pappo (Coll. Math. VIII. p. 448.) et Proclo ad Euclid. Elem. lib. I. saepius laudata. Sed exstat Gemini huius *Εἰςαγωγὴ εἰς τὰ φαινόμενα* sive *Elementa*

*) De Gemini Rhodii et Posidonii aetate vide *Saxium* in Onom. T. I. p. 146 sq.

Astronomiae, optime edita a *Dionys. Petavio* cum interpretat. Lat. et notis in *Vranologio* suo, Paris. 1630 et Amstel. 1703 fol. et nuper ab *Halma*, Graece (partim ex ms. bibl. Reg. Paris.), cum Gallica interpret. in *Claudii Ptolemaei Canone regnorum* Parisiis 1819. 4. — *Sosigenem* Aegyptium, secta Peripateticum, quem ad anni emendationem adhibuit Iulius Caesar ab V. C. 708. vid. Dio Cass. XLIII. 26. pag. 359 sq. ed. Reimeri. — *Theodosium* Tripolitanum et *Menelaum* Alexandrinum circa Traiani tempora, quorum supra inter Geometras mentionem fecimus §. 167. — *Cleomedem*, incertae aetatis astronomum, cuius libri *duo* supersunt *cyclicae considerationis meteorum* (*Κυκλικῆς θεωρίας μετεώρων βιβλία δύο*), in quibus de sphaera, de errantium stellarum periodis, distantiis et magnitudine, de Solis Lunaeque defectibus aliisque rebus astronomicis, ad Pythagorae, Eratosthenis, Hipparchi et Posidonii placita, praecipit. Editi sunt *Graece* Parisiis 1539. 4. — Gr. et Lat. cum Procli Sphaera, Arato et Dionysii Periegesi a *M. Hoppero*, Basil. 1547. 1561. et 1585. 8. cum commentario *Alb. Balforei*, Burdigalae 1605. 4. cf. Fabricius T. IV. p. 38 sq. Nuperrime autem a *Bakio*, hoc indice: *Cleomedis circularis doctrinae de sublimibus libri duo*; Recensuit, interpretatione Latina instruxit, commentarium *Rob. Balforei suasque* animadversiones addidit *Janus Bake*. Lugduni Batav. 1820. — Adde *C. Chr. G. Schmidtii* prolusio scholast. De rerum mathematicarum studio, adolescentibus his temporibus maxime commendando. Addita sunt pauca de *Cleomedis*, *mathematici Graeci*, *libris denuo edendis*. Schleusingae 1816. 4.

§. 171.

Sed horum omnium clarissimi, quibusque astrorum scientia inter Graecos plurima debuit incrementa, sine ulla dubitatione fuere *Aristarchus Samius*, *Hipparchus* et *Ptolemaeus*. Quorum primus, *Aristarchus*, a Cleanthe Stoico, aequali suo, qui Zenoni successit Ol. CXXIX. a. Ch. 264., impietatis accusatus esse dicitur, quod *terram circa solem moveri* docuisset, (for-

tasse in libro deperdito *πρὸς Ἀρίσταρχον*, qui Diogeni Laertio laudatur VII. 174., quae coniectura est Ideleri, Viri doctissimi, pag. 428 not. disputationis insertae *Museo Antiquit. Wolfio-Buttmanniano* T. II. p. 425 sqq. *Ueber das Verhältniss des Copernicus zum Alterthum.*) testibus Archimede in Arenario, et Plutarcho T. II. p. 922. F. Sed vid. Schaubachii Hist. Astron. gr. p. 469 sqq. Reimer ad Bossut T. I. p. 233 not. et Ephemer. litter. Viln. 1806. T. I. p. 336 sq. maxime *Idelerum* in disput. modo laudata. Aristarchi hypothesin de motu terrae circa Solem et axem propriam, suam fecisse, et demonstrasse dicitur *Seleucus* quidam Plutarcho in Quaest. Plat. p. 1006 C., haud dubie *Babylonius*, quem laudat Strabo I. p. 6 ed. Cas. et Hipparcho, qui eius auctoritate utitur, vel aequalem, vel aetate paullo superiorem. cf. Plut. de plac. philos. III. 17. II. 1. Stobaeum Ecl. Phys. c. 22. qui Seleucum hunc *Erythraeum* vocat. Vide *Idelerum* l. l. p. 435 not. Ab eodem Aristarcho factam solstitii aestivi observationem Ol. CXXV. 2. a. Ch. 279. memorat Hipparchus apud Ptolemaeum III. 1. p. 60. Exstat autem liber eius *περὶ μεγεθῶν καὶ ἀποστημάτων* sive *de magnitudinibus et distantiis* solis et lunae, in quo primus e rationibus geometricis utriusque sideris a tellure distantiam et magnitudinem deducere tentavit. Latine primum prodiit, *Georg. Valla* interprete, Venetiis 1488 fol., deinde a *Feder. Commandino* cum eiusdem notis, Pisauri 1572. 4. Denique *Graece* editus est ab *Io. Wallisio*, addita Commandini interpretatione et notis, Oxoniae 1688. 8., repet. in Wallisii operibus, t. III. ibid. 1699 fol.

Hipparchi, Nicaeni e Bithynia, centum circiter annis Aristarcho iunioris, qui intra Ol. CLIV-CLXIII. a. Ch. 164—128. primo Rhodi, dein Alexandriae floruit, viri de Astronomia immortaliter meriti, inventa et observationes gravissimas, quibus illa de lento stellarum inerrantium versus orientem motu, deque anni siderei a tropico discrimine praecipue annumeranda, succincte persequitur *Bossut* l. c. T. I. p. 235—244. interpret. Germ.; scripta quae reliquit opera, decem numero, cuncta fere astronomica, si librum *contra Eratosthenis geographiam*, a Strabone saepe com-

memoratum, forte excipias, recensuit Fabricius in B. Gr. T. IV. p. 27 sqq. Ex quibus *duo* supersunt: *Asterismi*, libri inscripti, *περὶ τῶν ἀπλανῶν ἀναγραφαί*, *Inerrantium stellarum indices*, ut videtur, fragmentum, quod fere ad verbum in Ptolemaei legitur Syntaxi VII. 5. p. 172 sq. — et *Commentarii* seu potius *Censurae in Eudoxi et Arati Apparentia* libri III. *Τῶν Ἀράτου καὶ Εὐδόξου φαινομένων, ἐξηγήσεων βιβλία γ'.* Vtrumque e cod. Florent. primus cum *Achillis Tatii* in Aratum prolegomenis, aliisque Graece edidit *Petr. Victorius* Florentiae 1567 fol. — dein solos in Eudemum et Aratum commentarios, omissa Asterismorum expositione, Graece et Latine *Petavius* inseruit *Vranologio*, sive appendici ad opus suum de doctrina temporum, Paris. 1630 et Amstelod. 1703 fol.

Tertius est *Claudius Ptolemaeus*, veterum astronomorum aeque ac geographorum (§. 146) princeps, Hadriani et Antonini Pii temporibus, cuius praeter cetera praecipuum opus, *Μεγάλη σύνταξις τῆς ἀστρονομίας* s. *magnae constructionis Astronomiae* libri XIII, inscriptum, et ab Arabibus communiter *Almagesti* nomine appellatum, plenissimam veteris Astronomiae doctrinam continet, in qua universae sphaerae caelestis rationem ad antiquiorum, Hipparchi maxime, inventa observationesque, a se recognitas et insigniter auctas, accomodatam explicuit astronomus Alexandrinus. *Graece* totus liber semel tantum editus erat e codice Norimb. Bessarionis, cum *Theonis* Alexandrini commentariorum libris XI. Basileae 1538 fol. Sed in alias linguas saepe conversus legitur, Latine quidem e codice Graeco ms. a *Georgio Trapezuntio*, cuius interpretationis plures exstant editiones; in epitomen vero redactus a *Georg. Purbachio* et *Io. Regiomontano*, Venetiis 1496 fol. rec. Basil. 1543. et Norimb. 1550 fol. Septimi libri prima quatuor capita *Gallice* vertit, et cum Graeco contextu edidit *Montignot* hoc indice: *Etat des étoiles fixes au second siècle par Cl. Ptolemée* etc. Argentor. 1787. 4. et *Germanice Bode* V. Cel. in *Ptolemaeus Beobachtung. u. Beschreibung der Gestirne* etc. Berolini 1795. 8. Nostro demum saeculo nova universi operis recensio et interpretatio Gallica prodiit hoc indice: *Κλ. Πτολ.*

Μαθηματικὴ Σύνταξις. Composition Mathématique de Claude Ptolemée ou Astronomie ancienne, traduite pour la première fois du Grec en Français sur les mss. originaux de la Bibl. Imper. de Paris (avec le texte Grec à coté du Français et les Variantes des mss.) par M. l'abbé Holma, et suivie des Notes de Mr. Delambre. T. I. 1813. T. II. 1816. Parisiis. 4 mai. — E reliquis Ptolemaei operibus, maximam partem astronomicis, quae supersunt, et quorum censum vide ap. Fabricium in B. Gr. T. V. p. 284 sqq. *quinque* commemorare iuvat: 1) *librum de Gnomonibus Veterum*, accurate scriptum, et *Analemma* dictum. Vide *Delambre* in *Millini Magazin Encyclop.* 1814. T. V. p. 367 sqq. 2) *Opticam*, quae nuper *ex interpretatione Latina ms.*, ex *Arabico sermone* facta, et *Ammirato Eugenio* adscripta, in bibliotheca Parisina innotuit, et ex qua brevem epitomen dedit *Giambat. Venturius* in *Memorie del Istituto Nazion. Ital.* T. I. Part. II. 1813. 3) *Elementorum Harmonicorum libros III.*, quos integros ex undecim codd. mss. Graece cum interpretat. Latina et notis vulgavit *Io. Wallisius*, Oxonii 1682. 4. rec. in tomo III. Opp. Wallisii, ibid. 1699 fol. 4) *Κανόνα βασιλειῶν* sive *Recensum chronologicum regnorum*, de chronologia veteri scriptis praecipuis (§. 149.) annumerandum, quem Graece et Latine edidere *Ios. Scaliger* in *Isagoge Canonum*, *Sethus Calvisius* in Isag. chronolog., *Dion. Petavius* ad calcem *Rationarii temporum* (editi a Perizonio Lugd. Bat. 1745. 8.), *Henr. Dodwellus*, supplementi instar ad *Dissertatt. Cyprianicas*, Oxoniae 1684. 8., nuper denique *Halma*, vir doctissimus, cum eiusdem Ptolemaei libro qui inscribitur *Φάσεις ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ ἐπισημασίαι*, *Gemini Εἰςαγωγὴ εἰς τὰ Φαινόμενα* sive *Elementis Astronomiae*, aliisque excerptis ex *Cleomedis* libris et *Aristotelis libro de Caelo*, in *ΚΛ. ΠΤΟΛ. ΚΑΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ* etc. *Table chronologique des regnes, prolongée jusqu'à la prise de Constantinople par les Turcs: apparitions des fixes, de Cl. Ptolémée, Théon* etc. *et introduction de Geminus aux phénomènes célestes, traduites pour la première fois du Grec en François,*

sur les Mss. de la Bibl. du Roi; suivies des recherches historiques sur les observations astronomiques des anciens, trad. de l'Allemand de M. Ideler, et précédées d'un discours préliminaire, et de deux dissertations sur la reduction des années et des mois des anciens à la forme actuelle des nôtres, par M. l'abbé Halma, pour servir à l'intelligence de son edition Grecque et Française de l'Almageste Parisiis 1819. 4. — Cf. *Freret* in Mémoires de l'Acad. des Inscr. T. XXVII. p. 121.—5) *Hypotheses Planetarum*, quas primum Gr. et Lat. edidit formisque mathematicis illustravit *Io. Bainbridge*, Londini 1620. 4. nuperrime autem una cum *Procli Lycii Hypotyposibus* et *Inscriptione Canopea Ptolemaei*, *Graece* et *Gallice*, ex duobus codd. mss. bibl. Reg. Parisinae vulgavit *Halma*, hoc indice: *Hypothéses* et époques des *planètes de Cl. Ptolémée et Hypotyposes de Proclus Diadochus*, *traduites pour la prémiere fois du Grec en Français sur les manuscrits de la bibliothèque du Roi*, *suivies de trois Mémoires traduits de l'allemand de M. Ideler*, *sur les connoissances astronomiques des Chaldéens*, *sur le cycle de Meton*, *et sur l'ère Persique*, *et précédées d'un discours préliminaire et de deux dissertations sur les mois Macedoniens*, *et sur le Calendrier Iudaique*, *par M. l'abbé Halma.* Parisiis 1820. 4. *Procli Hypotyposes astronomicarum positionum* semel tantum Graece editae erant Basileae 1553. (ap. Harlesium in Brev. Notit. p. 509 pr. 1540. 4.) *latine* versae a *Georgio Valla.* Longe autem praeferendae sunt Procli libro *de Sphaera*: et Syntaxi Ptolemaei explicandae pariter inserviunt ac *Theonis Cammentarii.* Cf. Ephemerides Litterar. Gotting. 1823. nr. 89. 90. p. 881—894.

Ideler Histor. Unters. über d. astronom. Beobacht. d. Alten, Berol. 1806. 8. *Eiusd.* Untersuch. über d. Ursprung u. d. Bedeut. d. Sternnahmen. ibid. 1809. 8. — *Delambre* Histoire de l'astronomie ancienne T. II.

§. 172.

Post Ptolemaeum, Graecorum astronomorum pauci nominis quamdam celebritatem consecuti sunt. *Hypsi-*

clis Alexandrini, Isidori Mathematici discipuli, qui sub M. Aurelii et L. Veri principatu vixisse dicitur, exstat liber *de ascensionibus signorum caelestium* sive *Ἀναφορικός*, quem e codd. mss. Graece et Latine cum *Opticis Heliodori* §. 168. p. 133. edidit *Erasmus Bartholinus*, Parisiis 1657. 4. Eidem librum XIV et XV. Elementorum Euclidis tribui, supra vidimus §. 164. Sunt tamen qui duos huius nominis mathematicos, patrem et filium, distinguant, et elementorum Euclideorum quos diximus libros ad filium referant auctorem. v. Reimer ad Bossut T. I. p. 387. — Serius vixit *Achilles Tatius*, incertae aetatis scriptor eroticus, qui librum *de sphaera* reliquit, cuius pars servata est hoc indice: *Ἐκ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὰ Ἀράτου φαινόμενα* h. e. *Ex Achillis introductione ad Arati Apparentia*, primum Graece edita cum Hipparcho aliisque a *Petro Victorio*, Florentiae 1567 fol., deinde Gr. et Lat. a *Dion. Petavio* in Vranologio. — Sub saeculi IVti exitum floruit *Theon* Alexandrinus, Mathematicus, Pappi aequalis et pater *Hypatiae*, mulieris nobilissimae, cuius vitam copiose exposuit *Io. Chr. Wernsdorfius* in IV Dissertatt. *de Hypatia, philosopha Alexandrina*. Witeberg. 1747 sq. 4. cf. Harlesii Brevior Notitia Litteraturae Graecae p. 489 sq. Theoni huic *Euclidis Elementorum recensionem*, et *commentarios in Ptolemaei magnam Syntaxin*, *regumque Canonem*, tum *Fastos Graecos*, a Dodwello in appendice ad dissertt. Cyprianic. editos debemus. At commentarios eius in *Arati* carmen genuinos, aliosque in libros *parvo Astronomo* comprehensos, tempus delevit. — Restat *Proclus*, saeculi Vti philosophus, mathematicus et grammaticus, de cuius scriptorum reliquiis infra dicemus.

§. 173.

Dolendum tamen est, astronomiae studia haec incitatiora haud impedimento fuisse, quin futilissimam *de viribus et effectis astrorum* doctrinam, cum *divinandi ex astris arte* coniunctam, sive *Astrologiam iudiciariam* et *apotelesmaticam* excolere pergerent. Quam quidem a Babyloniis et Aegyptiis fortasse ac-

ceptam, post simpliciora praecepta, quibus de tempestate coniecturam ex astris capere docemur, quum ab *Hesiodo* in *Ἔργοις* et *Ἡμέραις* suis, tum multo serius ab *Arato* in Prognosticis sive *Διοσημείοις* tradita, ab eo imprimis tempore, quo Neoplatonicorum somnia miseris hominum mentibus turpiter illuderent, plures Graecos scriptores et vincta et soluta oratione explicuisse constat. Quo pertinent *Apotelesmatica*, *Manethonis* nomen mentita, (§. 129 sub fin.) — *Maximi*, qui Iulianum imp. instituit, carmen didacticum *περὶ καταρχῶν*, heroico versu scriptum, cuius reliquias e cod. Mediceo huius carminis, qui adhuc innotuit, unico, primus Graece et Lat. edidit *Fabricius* in Bibl. Gr. Vol. VIII. p. 414 sqq. vet. ed. Vol. IX. p. 322, ed. Harles. Cf. *Bandinium* in Catal. Codd. Graec. Laurent. T. II. p. 61.; nuperrime autem denuo recensuit notisque criticis instruxit *Ed. Gerhardius* Lipsiae 1820. 8. — scripta astrologica *Apollonii Tyanensis*; *Claudii Ptolemaei* nomen vulgo prae se ferens *Tetrabiblus* de apotelesmatibus et iudiciis astrorum, Gr. et Lat. editus a *Ioach. Camerario* et *Phil. Melanchthone*, Basil. 1553. 8. — *Paulli Alexandrini.* (Saec. IV. extr.) *Introductio in doctrinam de viribus et effectis astrorum*, Graece edita cum interpret. Lat. *Andr. Schatonis* ab *H. Ranzovio* Witebergae 1586. 8. — aliorumque libri, quos collegit, et, praefixo Astrologorum indice, edidit *Ioach. Camerarius*, Norimb. 1532. 4. Longe plura autem huius farinae scripta vel deperdita, vel in mss. codd. adhuc latentia enumeravit Fabricius in B. Gr. T. IV. p. 147. 167. Harles.

§. 174.

Longe deterior disciplinarum status erat, quae *in rerum naturae observatione et discriptione* versantur. Licet enim ad summas studiorum horum utilitates accederet opportunitas, e peregrinationibus in longinquas terras susceptis, e commerciorum et mercaturae ōnibus propagatis, e regumque liberalitate orta: post Aristotelem tamen et Theophrastum, qui tam praeclara naturae studii fundamenta iecerant, non modo

nulla illius incrementa conspiciuntur, sed etiam superstitiones rerumque insolitarum ac mirabilium amor in hominum mentibus tam altas radices egerant, ut bonis scientiae auctibus vehementer nocerent. Sic *Antigonus Carystius*, Ptolemaeo Philadelpho regnante, circa Ol. CXXVII. 1. a. Ch. 272. scripsit Ἱστοριῶν παραδόξων συναγωγήν i. e. *congeriem historiarum mirabilium*, quas partim ex spurio Aristotelis libro *de mirabilibus auscultationibus*, partim ex Callimachi, Timaei aliorumque scriptis deperditis congessit. Primus illam e cod. Palatino cum Antonino Liberali aliisque Graece et Lat. edidit *Guil. Xylander*, Basil. 1568. 8. deinde seorsum cum notis emendatius *Io. Meursius*, Lugd. Bat. 1619. 4. novissime cum variorum notis suisque *Io. Beckmann*, Lipsiae 1791. 4.

Similem libelli farraginem sub *Apollonii Dyscoli* nomine, eiusdem, cuius inter Grammaticos Alexandrinos supra (§. 126. p. 43.) mentionem iniecimus, fors fortuna servavit. Inscribitur Ἱστοριῶν θαυμασίων βιβλίον vel περὶ κατεψευσμένης ἱστορίας i. e. *Mirabilium historiarum liber*, sive *de historia commentitia*, et continet excerpta, quae partim ad historiam naturalem pertinent, ex Aristotele, Theophrasto, aliis, satis ieiuna, cum narrationibusque de spectris atque portentis mixta, quae, post *Xylandrum* in edit. Basil. laud. 1568. 8., *Meursius* edidit Gr. et Lat. cum notis et Syntagmate de Apolloniis, Lugd. Bat. 1620. 4. Quam Meursii edit. repetendam curavit *L. H. Teucherus* Lipsiae 1792. 8.

Sub idem tempus *Phlegon*, de patria *Trallianus* dictus, Hadriani imp. libertus, librum conscripsit περὶ θαυμασίων s. *de mirabilibus*, absurdis narrationibus de spectris, monstris, prodigiis, ostentis, refertum; idem, cuius libellum περὶ μακροβίων s. *de longaevis* habemus, quique historico-chronologicum opus *de Olympiadibus* libris XVI. reliquit, ex quo non nisi fragmentum servatum est. Opuscula haec primum Graece edita sunt a *Guil. Xylandro* cum Antigono Carystio, Basil. 1568. 8. tum seorsum ab *Io. Meursio* cum notis, Lugd. Bat. 1620. 4. denique e Meursii recensione, cum interpretat. Lat. et ani-

madverss. ab *I. G F. Franzio*, Halae Saxon. 1775. 8. Fragmentum *de Olympiis* etiam cum Pindaro editum est Oxoniae 1697. fol. Ceterum a Phlegonte hoc alia duo opuscula Graeca profecta esse haud citra probabilitatem coniiciunt viri docti, alterum *de mirabilibus aquarum*, quod sub *Sotionis* nomine vulgavit *H. Stephanus*; alterum, *Anonymi de mulieribus quae bello claruerunt* tractatum, quem ex cod. Escurial. cum annexis nonnullis primus vulgavit *Heerenius* V. Cl. in Ineditis Bibl. Litt. et AA. Vett. T. VI et VII.

Claudii Aeliani, saeculi IIItii scriptoris, *historiam Animalium*, ex Aristotelis libris maximam partem congestam, supra laudavimus §. 141.

Commemorandi etiam hoc loco sunt *scriptores* aliquot *physiognomiae veteres*, quos Graece et Latine cum animadversionibus iunctim edidit *I. G. F. Franzius*, Altenburgi 1780. 8. *) In corpore hoc insunt, praeter *Aristotelis* librum *de physiognomia*, *Melampodis* medici, temporibus Ptol. Philadelphi florentis, libellus: *Μαντικὴ περὶ παλμῶν* s. *Divinatio ex palpitationibus*; et fragmentum opusculi *de naevis oleaceis* in corpore humano; — tum *Polemonis* et *Adamantii Physiognomica*; de quibus auctoribus vide Franzium in praefat. ad edit. suam. *Gallice* vertit Adamantii et Melampodis opuscula *Henr. de Boyvin*, Parisiis 1636. 8. Scriptis his addi nunc potest *brevis libellus physiognomicus*, e cod. ms. primum editus a *Boissonadio*, Viro eruditissimo, in *Notis suis ad Marini Vitam Procli philosophi.*

Denique *Artemidorus* Ephesius, sive *Daldianus* (ita cognominatus de Daldia, Lydiae oppido, matris eius loco natali), qui Hadriani et Antonini Pii temporibus vixisse se ipse docere videtur I. 28. *quinque* libros reliquit *Ὀνειροκριτικῶν* sive *divinationis e somniis* eorumque interpretationis, vanis superstitionibus repletos, sed propter multa quae de ritibus antiquis admiscuit, lectu dignos, quos graece primus edidit *Aldus* Venetiis 1518. 8. deinde Gr. et Lat. cum

*) Primum Graece prodierunt Romae 1545. 4. deinde Fr. Sylburgius eos t. V. Opp. Aristot. adiunxit Francof. 1587. 4.

aliis similis argumenti scriptis *Nic. Rigaltius*, Lutetiae 1603. 4. et nuper ad duorum codd. mss. Venet. fidem recensitos et emendatos, cum Rigaltii, Reiskii suisque animadverss. *I. G. Reiffius*, Lipsiae 1805. II Voll. 8. In praefat. vitam Artemidori enarrat, eiusque aetatem Marci Aurelii Anton. temporibus assignat.

§. 175.

Sanandi tamen *ars* Alexandriae, Ptolemaeorum beneficio, magnis auctibus crescere debuit, maxime ex *Anatomiae corporis humani* studio, quod Ptolemaeorum primo regnante insigniter perfecerunt *Herophilus* Chalcedonius, Praxagorae discipulus, et Ceus *Erasistratus*, Seleuci Nicatoris quondam medicus nobilissimus, uterque *scholae* conditor *medicorum*, qui tamen non magis fama quam meritis praeceptores suos aequarunt. Interea et *dogmaticorum* (§. 99.) inter se dissidia, et Pyrrhonismi paullo ante excitata studia, *empicorum* medicorum sectae ortum dedere, cuius primus auctor *Philinus* Cous fuisse videtur, Herophili discipulus (circa Ol. CXXIII. 1. a. Ch. 288.), etsi mox *Serapion* Alexandrinus ab illo inchoata magis perfecisse dicendus sit, post quos *Heraclides* Tarentinus, materiae medicae accuratius tradendae imprimis intentus, scholam hanc maxime nobilitavit.

Novam et philosophandi de re medica rationem, et morbos sanandi viam, paullo post ingressus est *Asclepiades* Bithynus, Cleophanti empirici discipulus, qui Alexandriae et Athenis aliquantum commoratus, Romam venit Luculli, Pompeii et Ciceronis temporibus; ubi quum doctrinae, quam prae se ferebat, novitate, tum curationum felici eventu, ad magnam hominum famam profluxit et existimationem. Neque tamen scriptis clarissimi viri tempus pepercit, a Celso, Plinio, Galeno, Coelio Aureliano, frequenter laudatis, quorum auctorum testimoniis usus nuper *Ch. G. Gumpertus*, Asclepiadis Bithyni fragmenta digessit ediditque Vimariae 1794. 8. — Inter medicos autem disciplinae eius addictos nemo magis eminet *Themisone* Laodiceno, *Methodicorum* sectae, a dogmaticorum

non magis quam empiricorum ratione recedentis, vero auctore, quem pariter atque Asclepiadem exscripsit *Celsus*, Augusti et Tiberii aetate florens, in libris suis de medicina. Eiusdem scholae medicis annumerantur: *Xenocrates* Aphrodisiensis, qui sub Tiberii principatu *) floruit, cuiusque exstat opusculum ab *Oribasio* servatum, *περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς* s. *de alimento ex aquatilibus*, historiae naturalis subtiliorem doctrinam anquirentibus commendandum, quod post *Conr. Gesnerum*, Tiguri 1559. 8. et *I. Fabricium* in Bibl. Gr. T. IX. p. 454. vet. ed., vulgaverunt *I. G. F. Franzius* Francof. et Lips. 1774. iterumque 1794. 8. *Cai. de Ancora* Neapoli 1794; *Matthaei* in Oribasii editione Mosquae 1808; *Corayus* in *Παρέργων Ἑλλ. βιβλιοθήκης* Tomo IIItio hoc indice: *Ξενοκράτους καὶ Γαληνοῦ περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς, οἷς προςτέθειντai σημειώσεις, καὶ τὰ περὶ τῆς ἐκδόσεως προλεγόμενα*, Parisiis 1814. 8. — Porro *Herennius Philo Tarsensis*, auctor *Ἰατρικῶν*, Stephano Byz. in *Ἀνδράχιον*, *Κύρτος* et pluries laudatus, nobilis medicamenti mitigantis inventor, cui hinc *Philonii* nomen inditum est, cuiusque compositionem ipse *versibus elegiacis* descripsit. Vide *Sprengelium* in Hist. Med. T. II. p. 70. sec. ed. 1800. 8. — Tum *Andromachi* Cretenses, pater et filius, Neronis imp. medici, prior dictus *Archiater*, et ex pluribus compositi medicamenti inventor, quod *Theriacam* appellavit, cuiusque laudes *elegiaco carmine* ipse persecutus est, servato a Galeno in libro I. de Antidotis. Seorsum editum est cum commentario a *Fr. Tidicaeo*, Thorunii 1607. et ab Anonymo, Norimb. 1754. 4.

Eisdem fere temporibus, ante Plinium certe maiorem, vixisse videtur *Pedanius* vel *Pedacius Dioscorides*, Cilix, cui plenissimum opus *de materia medica* (*περὶ ὕλης ἰατρικῆς*), *quinque* libros complectens, debemus, quod, etsi parum accurate, nec ad scientiae praecepta descriptum, diu tamen, post Theophrasti libros, princeps habitum est, ex quo rei

---

*) Vir doctus in Ephemer. Litter. Lips. 1817. Nr. 40. pag. 317. Xenocratis aetatem 40—60 annis aerae Christ. initium antecessisse ponit.

herbariae et materiae medicae cognitio capi posset. De codd. mss. Dioscoridis, praecipue de antiquissimo illo Vindobonensi cum plantarum iconibus antiquis v. Fabric. B. Gr. T. IV. p. 683 sqq. Praeterimus alia quae scripsisse fertur, minoris momenti illa, et de quorum fide dubitatur. *Graece* Dioscordis opera cum Nicandro primum edita sunt ab *Aldo* 1499 fol. Emendatiores habentur editiones Graeco-Latinae cum castigationibus *Iac. Goupyli* et interpret. *Ruellii*, Parisiis 1549. 8. — tum quae cura cum notisque criticis *I. Antonii Saraceni* prodiit Francofurti 1598 fol. Interpretationum Latinarum Dioscoridis optima auctorem habet *Io. Ruellium* Paris. 1516 fol., correcta et emendata ab *Andr. Matthiolo*, rei herbariae et philologiae peritissimo, Venetiis 1554 fol. et pluries deinceps repetita, cum plantarum figuris, etiam in Matthioli operibus, Francof. 1598. et 1674 fol. Dioscoridis vestigia legerunt, Plinius maior, Galenus, Oribasius aliique deinceps.

Denique methodicorum scholam maxime illustrarunt *Rufus* et *Soranus* Ephesii. *Ille*, Suida auctore, sub Traiano Imp. florens, et a Galeno frequenter laudatus, multa medici argumenti scripta reliquit, quorum non nisi fragmenta aut indices servati sunt, alia in bibliothecis mss. ad huc latent. Supersunt tamen *tres* libri, sed duo mutili, de quorum argumento et praestantia legendus est *Ackermannus* in Fabricii B. Gr. Harles. Vol. IVto p. 715 sqq. et Sprengelius in Versuch e. Gesch. d. Arzneikunde T. II. p. 63 vet. ed. *Graece* editi sunt primum a *Iac. Goupylo* ap. A. Turnebum Parisiis 1554. 8. Graece et Latine a *Guil. Clinchio*, Londini 1726. 4. nuper autem e Mosquensi et Augustano codd. *Rufi Ephesii Opuscula et Fragmenta novis accessionibus quadruplo auctiora Graece edidit et notationes subiecit Chr. Fr. de Matthaei*, Mosquae 1806. 8. — Alter, *Soranus*, primum Alexandriae, dein Romae sub Traiani et Hadriani principatu artem medicam exercuisse dicitur, pluriumque librorum auctor habetur haud contemnendus, quorum unus, *de fracturarum signis*, Graece editus cum interpret. Lat. ab *Ant. Cocchio* in *Veterum Medicorum Graecorum Chirurgicis*, Florentiae 1754 fol.—

Cum *Sorano* vixisse videtur *Moschion*, cuius exstat liber Graece scriptus *περὶ τῶν γυναικείων παθῶν de mulierum morbis*, quem primum in *Gynaeciorum* corpore editum et illustratum a *Conr. Gesnero* Basil. 1556., e cod. ms. Vindob. multo pleniorem cum interpret. Latina edidit *F. O. Dewez*, Viennae 1793. 8., libelli huius auctorem quinto demum saeculo vixisse autumans.

Empiricorum, pneumaticorum et methodicorum placita medicorum conciliare studuerunt *Eclectici*, quorum celeberrimi sectatores fuere *Archigenes* Apameensis, et *Aretaeus* Cappadox, uterque Traiani, ut videtur, temporibus in exercenda arte salutari laudatus. Aretaeum vero ex scriptis quoque egregiis quae reliquit, naturae, post Hyppocratem, optimum indagatorem cognovimus. Supersunt enim eius *de acutorum et chronicorum morborum causis signisque* lib. IV. *περὶ αἰτιῶν καὶ σημείων ὀξέων καὶ χρονίων παθῶν*, et totidem *de curatione acutorum et diuturnorum morborum*, *περὶ θεραπείας ὀξέων καὶ χρονίων παθῶν*. Alli vero, quos *de re pharmaceutica* scripsisse se testatur, deleti sunt. Princeps editio Aretaei cura *Iac. Goupyli* prodiit Parisiis 1554. 8. Praestantissimae sunt *Io. Wiganii*, cum interpret. Lat., dissertatt., var. lect. notis et emendationibus, Oxonii 1723 fol. — et *Herm. Boerhavii*, cum commentariis integris P. Petiti, Wiganii notis et D. W. Trilleri obss. Lugd. Bat. 1731 et 1735 fol. Wiganii *interpretatio latina* seorsum prodiit Vindobonae 1790. 8. Alia, sed minus laudata, ab *Hallero*, cura *Ph. Rud. Vicatii*, vulgata est in tom. V. *Principum artis Medicae*, cum Wiganii praefat. Lausan. 1772. ed II. et emendata ibid. 1787. 8. — *Germanice* vertit Aretaeum *F. O. Dewez*, Vindob. 1790—1802. II Voll. 8.

Archigenis medici Fragmenta, cum aliorum viginti medicorum variis opusculis ex cod. Oribasii Mosquensi a *Chr. Frider. de Matthaeio* primum *Graece* edita Mosquae 1808, 4., cum aliis eiusdem Archigenis fragmentis apud Aëtium aucta, denuo recensenda suscepit *Chr. Frid. Harlesius* V. Cl. edita haud pridem prolusione, hoc indice: *Analecta historico-critica de Archigene Medico et de Apollo-*

niis Medicis eorumque scriptis et fragmentis. Acc. *Apollonii Erasistratei de scarificatione Fragmentum Graecum.* Lipsiae 1816. 4.

Eiusdem aetatis (quamquam alii, ut Saxius, Harlesius, Augusti et Tiberii temporibus eum admovent) fuit *Cassius Felix* cognomine *Iatrosophista* dictus, cuius *Problemata* Graece primum prodierunt Parisiis 1541. 8. emendatiora cum Lat. interpret. et Scholiis *Conr. Gesneri*, Tiguri 1562. 8. postremo Gr. et Lat. cura *Andr. Rivini* Lips. 1653. 4. De nova Cassii editione, quam *Io. Steph. Bernardus*, Medicus olim doctissimus, a se paratam necdum typis impressam, moriens reliquit, vide *Schneiderum* apud *Chardon de la Rochette* in Mélanges de Crit. et de Philol. T. II. p. 359.

Aretaeus, A. Tralles u. C. Aurelianus Systeme der Medicin dargestellt von *K. Lutheritz.* Neue Ausgabe 1818. 8.

§. 176.

In hoc sectarum diversarum quasi conflictu, ad naturae observationem, a magni inde Coi temporibus fere neglectam ac posthabitam, medicos sui temporis reduxit *Claudius Galenus*, Pergami natus anno 131. p. Ch., Hadriano regnante, vitaque, post varios casus, crebramque locorum et habitationis mutationem, sub Septimii Severi principatu, septuagenario maior fortasse defunctus. Is, medicorum post Hippocratem facile princeps, nulli sectae addictus videri voluit, et, quamquam a dogmaticorum partibus stetit, Hippocraticus tamen medicus dici maluit, ac permultos Hippocratis libros egregiis commentariis, quum *criticis*, tum ad interpretationem scriptis, qui hodieque supersunt, illustravit. Nullam vero medicinae, qualis tum erat, partem intactam eum reliquisse, testantur ingeniosissimi atque eruditissimi viri scripta, quae magno supersunt numero. (Praeter *commentarios Hippocrateos* enim, *duo* et *octoginta* genuina exstant, quorum censum vide apud Fabric. Harles. T. V. p. 398—441., ut taceam de suspectae fidei illis, de manifeste spuriis, et de deperditis, de quibus omnibus v. ibidem p. 441 sqq.) Quorum magnam librorum partem ipse Galenus recenset, simulque ordinem, quo a tironibus legi debeant, indicat *in libello de libris*

propriis, *περὶ τῶν ἰδίων βιβλίων γραφή*. Longe tamen abest, ut omnes ad solam spectent medicinam. Nam quum philosophiae etiam curricula emensus esset Galenus, ac Platonis potissimum et Aristotelis placita partim inter se, partim cum Hippocratis decretis conciliare studeret: multa scripta reliquit, ad scientiam hanc eiusque historiam referenda, ut librum *περὶ αἱρέσεων*, *de Sectis*; *περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων βιβλία θ'*, *de Hipocratis et Platonis decretis libros IX*; *περὶ ἀρίστης διδασκαλίας*, *de optima doctrina*; quem librum nuper *C. G. Kühnius*, vir doctissimus, tamquam novae Medicorum Graecorum omnium editionis specimen, edidit Lips. 1818. 8. — *ὅτι ἄριστος ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος*, *de optimo medico philosopho*, Graece et Latine editum a *Curtio Sprengel*, Halae 1788. 8. *ὅτι τὰ τῆς ψυχῆς ἤθη ταῖς τοῦ σώματος κράσεσιν ἕπεται*, *Animi mores corporis sequi temperamenta*; *προτρεπτικὸν λόγον ἐπὶ τὰς τέχνας*, *admonitionem ad litteras addiscendas*, Latine versum libellum ab *Erasmo Roterod.* Basileae 1526. 8. Graece vero separatim, sed pessime, editum a *I. G. G. Köhlero*, Lipsiae 1778. 8.; nuper autem ab *Abr. Willet*, Wyttenbachii discipulo, cum sua adnotatione et Latina interpretatione D. Erasmi, Lugd. Bat. 1812. 8. — *πότερον ἰατρικῆς ἢ γυμναστικῆς τὸ ὑγιεινόν*, *utrum medicinae sit an gymnastices hygiene.* Liber *de historia philosophica* (*περὶ φιλοσόφου ἱστορίας*) *spuriis* annumeratur, quod fere nihil contineat, quod non insit simili scripto, Plutarchi nomen itidem mentito, *de physicis philosophorum decretis.* Medicorum autem Galeni librorum nullus maiorem celebritatem nactus est quam *Τέχνη* eius *ἰατρικὴ* s. *Ars medica*, qua artis salutaris praecepta ex mente et ratione Galeni traduntur.

Codicum mss. Galeni et edd. quum Graecar. tum Latinarum notitiam uberrimam in docta dissertatione de medici huius vita scriptisque dedit *C. G. Ackermann* V. Cl. apud Fabric. B. Gr. T. V. p. 378—500. *Graece* primum edita sunt opera Galeni Venetiis in aedibus Aldi 1525. V Voll. fol. Locupletior et emendatior editio est *Basileensis* 1538. V Voll. fol. Splendida cum Hippocrate, opera *Renati Chartierii*, Pa-

risiis 1679. vol. X—XIII. fol. Quibus nuper accessit nova, non editio solum, sed etiam recognitio omnium *operum Galeni* cura *Car. G. Kühnii*, praestantissimi viri, in arduo hoc negotio *Schaeferi*, viri incomparabilis, doctrina et officio adiuti, in *Medicorum Graecorum Operibus quae exstant*, T. I—V. Lips. 1821 sqq. 8 mai. — *Selecta Opuscula* Galeni Gr. et Lat. edidit *Theod. Goulston*, Londini 1640. 4. — De reliquis quum editionibus, tum interpretationibus et commentariis v. *Ackermannum* l. c. et *Harlesium* in Introd. etc. T. II. p. 170 sqq. — Quod cum *Xenocratis* opusculo *de alimento ex aquatilibus*, similis argumenti scriptum *Galeni* in Bibliothecae Hellen. Parergorum tomo III. coniunctim cum annotatt. critis et zoologicis edidisse *Corayum* paullo ante meminimus, id ex Galeni operis *περὶ τροφῶν δυνάμεως* libro tertio excerptum esse scias.

Kurt. Sprengel Briefe über Gallen's philosophisches System *in* Beyträgen z. Gesch. d. Medicin Part. I. p. 117 sqq. — *Eiusd.* Versuch einer pragmat. Geschichte der Arzneikunde T. II. p. 127—166. vet. ed.

§. 177.

Sophistarum *) tandem et *Rhetorum* scholae floruerunt Alexandriae, imprimis Hadriani temporibus, „e quibus ingenii suavitate et doctrinae elegantia insignes homines prodiere numero plures." Etenim a rebus agendis et a republica dudum ad umbram et otium oratorum studia erant revocata **). Quos inter aetatem tulere: *Lesbonax*, sub Tiberii principatu, cuius *duae* exstant *declamationes* in *causis fictis*, Graece editae in *Oratorum Graecorum operibus* (v. T. I. p. 181.) et nuper seorsum, hoc indice: *Lesbonactis Sophistae Declamationes II.* quae supersunt, Graece et Latine, recognovit, annotationes Canteri, H. Stephani, Reiskii, Fr. Iacobsii aliorumque et suas, no-

---

*) H. e. scriptorum qui veterum sermonis Atticorum elegantiam affectabant, pigmentisque oratoriis quodvis scriptionis argumentum exornabant.

**) Heyne Op. Acad. T. I. p. 90 sq.

titiam litterariam et indicem verborum adiecit *I. Conr. Orellius*, Lips. 1820. 8 mai. *). — Porro *Dio* Prusensis, ob eloquentiam dictus *Chrysostomus*, Domitiani, Nervae et Traiani, cuius gratia maxime floruit, temporibus clarus, p. Ch. 94—117. Reliquit *octoginta declamationes* atque *dissertationes* (*λόγους* seu *διατριβάς*) argumenti ethici, politici et philosophici, in quibus multa veterum poëtarum Graecorum fragmenta servata, pluraque mythologiae et antiquitatis capita exposita sunt. Praeter *principem* editionem Graecam, (Venetiis 1551. 8), notandae sunt *Fed. Morelli* editio Graeco-Latina cum Is. Casauboni diatriba, Parisiis 1604 et 1623 fol. — et *I. I. Reiskii* cum eiusdem aliorumque animadversionibus, Lipsiae 1784 et 1798. II Voll. 8. — Dionis huius *Epistolas quinque* breviores nuper e cod. ms. primus vulgavit *Boissonadius* in notis ad *Marini vitam Procli.*

Favorini, Dionis discipuli, rhetoris et philosophi circa Traiani et Hadriani tempora, scripta, quae interierunt, praeter alios, frequenter laudavit Aulus Gellius.

Iisdem temporibus vixit *Antonius Polemo* e Phrygia Laodicensis, Museo Alexandrino ab Hadriano imp. adscriptus, qui Alexandriae et Smyrnae dicendi artem docuit in magna audientium celebritate. Non supersunt tamen nisi *duae* Polemonis *declamationes* sive *Λόγοι ἐπιτάφιοι Laudationes funebres* in Cynaegirum et Callimachum Athenienses, in pugna Marathonia interemtos, Graece editae cum *Himerii* declamationibus ab *H. Stephano* 1567 fol. min. seorsum Gr. et Lat. a *Petro Possino*, Tolosae 1637. 8. nuper cum paraphrasi Lat. Petri Possini, eiusdemque et H. Stephani notis, suisque et Io. Casp. Orellii animadversionibus, ab *Io. Conr. Orellio* Lipsiae 1819. 8 mai. Acc. incerti scriptoris Graeci (Diodori Siculi) Certamen inter Cleonnin et Aristomenem de virtutis principatu.

Clarissimo viro, *Herodi Attico*, apud Hadrianum

*) A Lesbonacte hoc distinguendus est *eiusdem nominis Grammaticus*, cuius *de figuris* (*περὶ σχημάτων*) libellum primus edidit cum *Ammonii Lexico* Valckenarius.

et Antoninos principes in primis gratioso et eloquentiae laude florenti, *una* tribuitur *declamatio* superstes *περὶ πολιτείας* s. *de republica*, edita in Orator. Graecor. Opp., etiam a *Reiskio* cum notis in Vol. VIIIvo Lipsiae 1773. 8. Monumentorum vero, quae in sui et *Regillae* uxoris memoriam, in *Triopio* suo, sive parte fundi, quem ad tertium ab urbe (Roma) lapidem in via Appia possedit, exstrui iusserat Herodes, *inscriptiones quatuor* servatae sunt, illustratae partim a *F. Morello*, ab *Is. Casaubono*, a *Claud. Salmasio* (una cum Simmiae, Dosiadae et Theocriti lusibus, Parisiis 1619. 4.), a *Brunckio* et *Iacobsio* in Analectis Gr., optime vero et plenissime ab *Ennio Quirino Viscontio* in *Iscrizioni Greche Triopee con versioni ed osservazioni*, Romae 1794. 4. cum tabb. aen. Post quem et has reliquias, et declamationem supra laudatam nuper vulgavit *R. Fiorillo*: Herodis Attici quae supersunt. Praefixa est epistola *C. G. Heynii*, Lips. 1801. 8. cf. *De Burigny* in Mem. de l'Acad. des Inscr. T. XXX. *Eichstadius* ad Fabricii B. Gr. T. VI. princ.

Herodis huius et Polemonis discipuli fuere 1) *Adrianus Tyrius*, (§. 183.) M. Aurelio Antonino Imp. acceptus, ex cuius declamationibus *Excerpta* cum interpretatione Latina edidit *Leo Allatius* in Excerptis variis Graecor. Sophistar. et Rhetorum Romae 1641. 8. et nuper *Io. Conr. Orellius* ad calcem *Philonis Byzantii* lib. de VII. orbis Spectaculis. cf. §. 168. p. 133. 2) *Aelius Aristides* Bithynus, a Smyrnaeis, de quibus, post eorum urbem terrae motu eversam a. 178. p. Ch., praeclare meritus erat, statuae aeneae honore et sacerdotis Aesculapii munere donatus. Cuius supersunt *quinque* et *quinquaginta* declamationes dissertationesque et exercitationes rhetoricae (*Μελεταί*), ex quibus *Panathenaicum* ad Isocratis; *orationem adversus Leptinem* ad Demosthenis imitationem, scriptam; *Hymnos* sive sermones in deorum laudem habitos, et *Romae encomium* memorare iuvat. Praeter *principem* editionem *Florentinam* 1517 fol. notamus novissimam cura *Sam. Jebbii*, Oxoniae 1722 sqq. II Voll. 4. Cf. Harlesii Brev. Notit. Litt. Gr. p. 406. Orationem adv. Leptinem e cod. Veneto primus vulgavit una cum *Libanii* declamatione pro Socrate et *Aristoxeni*

Rhythmicorum Elementorum Fragmentis *Morelli* V. Cel. cum aliis aliorum scriptis, Venetiis 1785. 8. post quem *Fr. A. Wolfius* eam Leptineae Demosthenis editioni suae subiecit, Halae 1789. 8. v. supra T. I. p. 193.

Birgeri Thorlacii prolusio Academ. *de Somniis Serapicis*, praecipue ex Aristidis ἱεροῖς λόγοις delineatis, Hafniae 1813. 4. cf. *Millini* Magazin Encyclop. 1814. T. V. p. 443 sqq.

§. 178.

Inter ceteros autem aetatis huius Sophistas, ingenii acumine et sollertia, dicendi copia, Attici sermonis elegantia, urbanitate, lepore, facetiis, denique varia et multiplici doctrina, maxime eminet *Lucianus*, e Syria Samosatensis, qui sub Antoninorum principatu floruit, omnis arrogantiae, superstitionis, affectationis, morum corruptelae, vitiorum cuiuscumque hominum ordinis, potentiorum, divitum, philosophorum, rhetorum, historicorum, vulgi, salsissimus exagitator, cuius plurima scripta aetatem tulere, in quibus praecipua sunt: *Somnium*, *Nigrinus*, *Alexander*, *Demonax*, *Peregrinus*, *Hermotimus*, *Contemplantes*, *Iupiter tragoedus*, *Iupiter confutatus*, *Timon*, *Vitarum* seu sectarum philosophicarum *auctio*, *De mercede conductis*, *Verae historiae*, *Lucius*, *Lexiphanes*, *Dialogi deorum et mortuorum.* Perutilis etiam et studiose legendus est liber eius: *Quomodo historia conscribenda sit*, et alius *de saltatione* sive de pantomimis. De aliorum fide dubitatur, ut de libello qui inscribitur *De dea Syria*. *Fr. Iacobsius*, vir eruditissimus, in *Appendice ad Rich. Porsoni Adversaria*, Lipsiae 1814. (in Obss. in Lucianum) a Luciano abiudicat primo e *Dialogis mortuorum*, Dial. XXVI. XXVII. XXVIII., deinde *Necromantiam*, libellum *de Sacrificiis*, *Icaromenippum* et *Deorum Concilium*.

Codicum mss. Luciani censum egit Harlesius ad Fabric. B. Gr. T. V. p. 346. *Editionum* princeps est Florentina 1496 fol. — Dein *Aldinae* cum Philostrato 1503 et 1522 fol. — *Bourdelotii*, Paris. 1615 fol. — Praestantissimam inchoaverat *Tib. Hemsterhusius*,

quam, sed invita Minerva, continuavit et ad finem perduxit *I. F. Reitzius*, Amstelod. et Trai. ad Rhen. 1743 sqq. IV Voll. 4. Hanc sequitur *Bipontina* 1789 sqq. X Voll. 8. Nuperrima, a *Lehmanno* coepta, Lipsiae prodiit hoc indice: *Luc. Sam. Opera, Gr. et Lat., post Tib. Hemsterhusium et Reitzium, denuo castigata, cum varietate lectionis, Scholiis Graecis, viror. doctor. suisque adnotationibus et indicibus nova opera confectis edidit I. Th. Lehmann* T. I—IV. Lipsiae 1822 sq. 8 mai. E singulis libellis Lucianeis *Dialogi mortuorum* editi sunt a *Seyboldio*, *Carpzovio*, *Haasio*, *Bremero*, *Martinio*, *Matthiaeo* et nuperrime (1813. 8.) ab *I. Th. Lehmanno*, qui paullo ante (1811.) *Charontem* Luciani, quadriennio post *Dialogos Deorum* et *Marinos* cum criticis contextus castigationibus, singulor. dialogor. concisis argumentis et annotationibus grammat. mytholog. et aesthet. cumque Scholiis codd. Voss. et Graev. Lipsiae 1815. 8. denique libellum *de Somnio* s. *Vitam Luciani* in usum scholarum cum annotatt. Scholiis et indicibus Lipsiae 1818. 8. edidit. — Adde: *Lucian's Göttergespräche, Griechisch, mit erklärenden u. kritischen Anmerkungen von I. Ch. Bremer. Zweite berichtigte Ausgabe von E. F. Poppo.* Lips. 1817. 8. — Luciani Dialogi ad lectionum usum delecti (curante *Fr. A. Wolfio*) Halae Sax. 1791 8. min. — *Interpretationes* operum Luciani potiores sunt *Latina I. M. Gesneri*, a Reitzio et Bipontinis recepta; *Anglicae Thom. Franklini.* 1780. II Voll. 4. et *Carrii*, Londini 1786 sqq. V Voll. 8.; *Gallicae* cura *Massieu*, Paris. 1781. VI Voll. 12. et longe praestantior studio *Belini de Ballu*, ibid. 1786 sqq. VI Voll. 8.; *Germanica* eximia, cum notis et commentariis *Wielandi*, Lipsiae 1788 sqq. VI Voll. 8.

Fr. Iacobsii Observationes in Lucianum v. supra. — *C. L. Struvii* Critische u. grammatische Bemerkungen über Lucian's Hermotimus. Königsb. 1814. 8. *T. F. Benedicti* De quibusdam Luciani locis Observationes, Lipsiae 1814. 4. — *Eichstadii* Progr. *Lucianus num scriptis suis adiuvare religionem Christianam voluerit*, Ienae. 1820. 4.

§. 179.

De *Maximi Tyrii*, huic etiam scriptorum ordini adscribendi, *Sermonibus* supra egi §. 155. p. 104.

Sequuntur *Philostrati* Lemnii duo, maior natu *Flavius*, qui primo Athenis, deinde Romae sub Septimii Severi eiusque successorum principatu floruit saec. III. et reliquit 1) *Vitam Apollonii Tyanensis*, famosi, Domitiano regnante, praestigiatoris, libris VIII. 2) *Τὰ Ἡρωϊκὰ* sive *Encomia XXI heroum*, qui bello Troiano interfuerunt, dialogi forma, 3) *Εἰκόνας* sive *Imagines* II libris, tabularum pictarum LXVI in porticu Neapolitana descriptionem, sophistarum more calamistris inustam. 4) *Vitas Sophistarum* lib. II. opusculum inter historiae litterariae Graecorum fontes numerandum. 5) *Epistolas.* — Alterius *Philostrati*, prioris ex sorore filii, *liber singularis Imaginum* et *quaedam epistolae* exstant. Vtriusque opera Graece et Latine prodiere apud *Aldum* Venetiis 1501. 8. 1503 et 1522 fol. — cura *Fed. Morelli*, Paris. 1608 fol. — cum interpret. Lat. et notis *G. Olearii*, Lipsiae 1709 fol. *Heroica* maioris Philostrati ad fidem codd. mss. novem nuper recensuit, Scholia Graeca, adnotationes *Viscontii* et suas adiecit *I. F. Boissonade*, Parisiis 1806. 8. — Bis terve, ut propediem proditura, hoc indice nunciata editio: *Philostratorum Imagines et Callistrati Statuae. Textum ad fidem codd. mss. recensuit, notasque quum suas, tum Fr. Theoph. Welckeri adiecit Fr. Iacobs.* Lipsiae, oct. mai., quod sciam, lucem nondum vidit. *Vitam Apollonii Gallice* vertit *B. de Vigenere*, Paris. 1611. 4. *Anglice Ch. Blount*, Londini 1680 fol. — *Imagines* utriusque Phil. idem *de Vigenere*, Paris. 1637 fol. — In *Germanicum* sermonem Philostrati opera transtulit *D. C. Seybold*, Lemgoviae 1776. II Voll. 8.

Torkilli Baden de arte ac iudicio Fl. Philostrati in describendis imaginibus, Hafniae 1792. 4. — *C. de Caylus* in Mem. de l'Acad. des Inscr. T. XXIX. — *C. G. Heynii* Programmata X ad Philostratorum Imaginum illustrationem in Opusc. Acad. T. V. Gottingae 1802. 8. — *F. Iacobsii* Animadversiones criticae in Callistrati Statuas et Philostratorum Imagines. Acc. Descriptio nondum edita anaglyphorum in templo Apolloniadis, sive Exercitationum in scriptores veteres T. II*dus*. Lipsiae 1797 8 mai. *Eiusdem* Obss. in Aeliani hist. animal. et Philostrati vitam Apollonii, Ienae 1804. 8. — *Böttiger* in Museo Archaeol. Vimariae 1801. 8. p. 19. *Henr. Arentii Hamakeri* Lectiones Philostrateae. Fasc. I. continens Obss. in quatuor libros priores et Excursum in librum quartum de vita Apollonii Lugd. Bat.

1816. 8. — Specimen Varr. Lectt. et Obss. in Philostrati vitae Apollonii lib. I. Edidit et Scholiastam Graecum Msc. ad septem libros priores adiecit *G. I. Bekker*. Acc. *Fr. Creuzeri* annotationes, Heidelb. 1818. 8 mai.

Cum Philostrato vulgo eduntur *Callistrati* itidem Sophistae, sed aetate paullo iunioris, Ἐκφράσεις sive *XIV statuarum descriptiones*, orationis fuco ac pigmentis etiam magis oneratae, in quas virorum doctissimorum, quos modo laudavi, *Heynii* et *Iacobsii*, exstant commentarii. Saepe editae sunt cum *Philostratorum* operibus ut apud Iuntam, Venetiis 1535. 8., a *Fed. Morello*, Pariis 1608 fol. etiam cum *Luciano* Venetiis ex Aldina offic. 1503 et 1522 fol.

§. 180.

Athenaeus Naucratita Aegyptius, Grammaticus et Sophista, post Commodum imp. *Saxio* vixisse, finemque operi suo circa a. 228. p. Ch., Alexandro Severo imperante, imposuisse videtur nuperrimo Athenaei editori. Grammaticus fuit ea ratione, qua apud Graecos olim nomine isto appellabantur viri, qui, praeterquam quod recte loquendi scribendique praecepta et quidquid ad verborum universique sermonis rationem pertinet, accurate tenerent, poëtarum veterum et aliorum quorumque praestantissimorum scriptorum lectione ita essent innutriti, ut omnis doctrinae copia et omnis praesertim antiquitatis cognitione praestarent. Ceterum de vita eius nihil compertum habemus. Scripsisse se ipse profitetur *de Syriae regibus*, opus deperditum; sed praecipui doctrinae monumenti, quod reliquit, index est Δειπνοσοφισταί i. e. *Eruditi viri coenantes* vel *Convivales doctorum virorum sermones* libris XV. qui satis integri servati sunt, si excipias *duos libros priores* cum *tertii initio* qui solum exstant in *Epitome* huius operis, a Grammatico quodam Constantinopolitano olim confecta, et *lacunam in libro ultimo* sub operis finem. Continentur immensae lectionis et eruditionis adversariis his sermones a doctis quibusdam convivis, quos finxit auctor, ipso convivii tempore habiti de universo coenae apparatu, de cibis, vinis, poculis, ludis, unguentis,

coronis, et eiusmodi aliis rebus innumeris, quae ad totius antiquitatis, rei herbariae, medicinae, historiae politicae et naturalis, eloquentiae, poëseos, philologiae, vitae privatae Graecorum, morum et consuetudinum notitiam faciant fructuossimam et iucundissimam; qua data occasione fragmenta ex auctoribus circiter octingentis in medium proferuntur. Minus tamen commendatur auctor ab ingenii vel iudicii acumine, operisque forma, dictione et ordine quo doctrinae suae copias exposuit. — Princeps Athenaei multisque vitiis inquinata editio est *Aldina*, Graece, Venetiis 1514 fol. curante *Musuro*; altera *Basileensis* 1535 fol. Hanc sequitur *interpretatio Latina* studio *Dalecampii*, Lugduni 1583 fol. tum *tres* editiones ex recens. et cum commentario *Is. Casauboni*, prima Genevae 1597 et Lugduni 1600 fol. tertia multo post magni viri obitum, Lugduni 1657 et 1664 fol. Novissimam, ex optimis codd. mss. emendatam et suppletam, cum nova Lat. interpret. et animadversionibus Casauboni paene integris aliorumque et suis curavit V. Cel. *Schweighäuserus*, Argentorati 1801 sqq. XIV Voll. 8. cui accesserunt *Fr. Iacobsii Additamenta animadversionum in Athenaei* Deipnosophistas, in quibus et multa Athenaei et plurima aliorum scriptorum loca tractantur, Ienae 1809. — In *Gallicum* sermonem Athenaeum convertit et notis illustravit *Le Febvre de Villebrune*: *Banquet des Savans par Athenée*, Parisiis 1788 sq. IV Voll. 4.

R. Fiorillo Observationes criticae in Athenaeum. Gottingae 1803. 8. — *C. G. A. Erfurdtii* Observationum criticarum, maxime in Athenaei Deipnosophistas Particula I. II. Regiomonti 1812. 8. — *Aug. Meineke* Curae criticae in Comicorum Fragmenta ab Athenaeo servata, Berolini 1814 8 mai.

§. 181.

In eadem scriptorum classe ponendi *Callinicus* Sophista, *Libanius*, *Himerius*, *Themistius* et *Iulianus* imperator, quamquam quatuor extremi Constantini M. aetate, qua temporis circuitum, in quo versamur, finivimus, paullo inferiores vixere. *Callinici* quidem, a Syria, vel Arabia oriundi, et circa 230

aerae Chr. Romae docentis, inter alia scripta exstitit *Encomium Romae περὶ τῆς Ῥωμαίων ἀνανεώσεως*, cuius *fragmenta* tantum edita sunt a *Leone Allatio* in *Excerptis variis Graecor. Sophistar. et rhetorum* p. 256. et nuper ab *Io. Conr. Orellio* ad calcem *Philonis Byzantii libelli de VII orbis Spectaculis*, Lips. 1816 8 mai.

Libanii autem Antiocheni, qui natus 314., vita decessit 386. p. Ch., praeter *Progymnasmata* s. exercitationes dicendi in tironum usum compositas, exstant *declamationes*, *orationes* in veris causis habitae, et *epistolae*. Orationum, quae propter temporum rerumque memoriam lectu digniores habentur, sunt Ἀντιοχικός, sive *laudes Antiochiae* ad Orontem, Syriae flumen, sitae, et Λόγος ἐπιτάφιος seu *parentatio in Iulianum*. — *Progymnasmata* cum *Theonis* cognomine libello Gr. et Lat. vulgavit *Ioach. Camerarius*, Basileae 1541. 8. — *Declamationes* et *Orationes* Graece cum interpret. Lat. et notis editae sunt a *F. Morello*, Paris. 1606 et 1627. II Voll. fol. — plenissime, ad codd. mss. fidem, a *Reiskio*, cum perpetua annotatione, editionem curante docta Reiskii coniuge, Altenburgi 1784. T. I. 4. iterumque octonis 1791 sqq. IV Vol. — Libanii declamationem *pro Socrate*, una cum Aristidis Leptinea, e cod. Veneto primus edidit, latine vertit et docte illustravit *Iac. Morelli*, Venetiis 1785. 8. In Socratis hanc apologiam notas criticas scripsit *Fr. Iacobsius*, quae leguntur in *Thierschii Actis philologor. Monacensium* T. II. p. 435—468 et p. 471—488. — *Epistolarum*, quum exercitationis causa, tum vere scriptarum, plenissimam editionem curavit *I. C. Wolfius*, primo Lipsiae 1711. 8. tum in *Anecdotis Graecis* T. II. et III. Hamburgi 1722 sq. postremo Amstelod. 1738 fol. Quibus, quae nondum lucem viderant, e mss. codd. nonnullas adiecit *Villoisonius* in *Anecdotis Graecis*, Venetiis 1781. II Voll. 4. *Excerpta e codice Bibl. Reg. Haun. ad nonnullas Libanii epistolas pertinentia*, cum duabus ineditis epistolis Libanii ab *O. D. Blochio* inserta sunt *Münteri* V. Cel. Miscellaneor. Hafniensium T. I. Fasc. II. pag. 139—152.

Fl. Claudius Iulianus Imp. Ro. 360—363., dictus

vulgo *Apostata*, bellica pariter atque ingenii et doctrinae laude floruit insigni, superstitionibus tamen et theurgicis Neoplatonicorum artibus nimis deditus. Supersunt eius *Orationes* ex epidictico maxime genere, *Epistolae* et *Satirae*. His annumerandus liber qui *Caesares* inscribitur, quo imperatorum Ro. qui ante eum regnaverant vitia salse perstringit, et *Antiochicus* sive *Misopogon*, contra Antiochenses scriptus, a quibus ob barbam derisus fuerat. *Epistolae* exstant LXIII., non omnes genuinae, partim ad Libanium sophistam scriptae, quem magni faciebat Iulianus, cuiusque scripta diligenter lectitabat. Princeps editio Graeco-Latina omnium operum Iuliani prodiit Parisiis 1583. 8. Dehinc *Dion. Petavius* ea edidit ibid. 1630. 4. optime vero *Ez. Spanhemius*, una cum *Cyrilli Alexandrini* contra Iulianum libris X. Lipsiae 1696. II Voll. fol. Idem *Spanheim* Iuliani Caesares *Gallice* vertit et cum doctis notis multisque numorum iconibus in aes incisis edidit Heidelb. 1660. 8. Auctior huius interpretationis editio prodiit Parisiis 1683. 4. elegantissima, Amstelod. 1728. 4. — Posthac Caesares Iuliani cum integris annotatt. aliquot doctorum viror. et selectis Spanhemii, interpretat. item Latina et Gallica, recensuit *I. M. Heusingerus*, Gothae 1741. 8. et *Th. C. Harlesius*, Erlang. 1785. 8. — Commendanda etiam orationis Iuliani in Constantii laudem editio, quam Gr. et Lat. cum animadverss. *Dan. Wyttenbachii*, eiusdemque *Epist. crit.* ad *Dav. Ruhnkenium*, suisque notis criticis instructam curavit vir doctissimus *G. H. Schäfer*, Lipsiae 1802. 8. Adde: *Dan. Wyttenbachii* Animadversiones in Iuliani Orationem primam. Pars. I. II. in Bibl. Criticae Parte IX. p. 33—75. et Parte X. p. 1—75. — Caesares et Misopogona in *Germanicum* serm. conversos cum contextu Graeco edidit *H. I. Lasius* 1770. 8. Nonnulla Iuliani opuscula *Gallice* vertit *Phil. René de la Bletterie* in *Vie de l'Emp. Julien*, Paris. 1734. Part. I. II. 12. emendat. et auct. ibidem 1746. et 1776. 12. — Plenior interpretatio est, inscripta: *Oeuvres complettes de l'empereur Julien*, traduites pour la première fois du Grec en François, accompagnées d'argumens et des Notes, et précédées d'un Abrégé

historique et critique de sa vie, par *R. Tourlet*, Paris. 1821. III Voll. 8. — Cf. *Hegewisch* historische und litterarische Aufsätze nr. VI. Kielon. 1801. 8. *Wiggersii* Diss. de Juliano Apostata, religionis Christianae et Christianorum persecutore, Rostochii 1811. 4. — *Aug. Neander* Ueber den Kaiser Julianus u. sein Zeitalter, Lips. 1812. 8. — *Dan. Wyttenbachii* Epistola Critica super nonnullis locis Iuliani Imp. Accedunt Animadversiones in Eunapium et Aristaenetum ad Dav. Ruhnkenium. Gottingae 1769. 8.

Himerii, Libanio aequalis, Prusensis e Bithynia, Sophistae et Grammatici, vitam enarravit *G. Wernsdorfius* in Prolegomenis ad edit. suam Himerii. Artem dicendi docuit Athenis, et reliquit declamationes circiter LXXV., ex quibus XXXIV fere integrae supersunt, reliquarum excerpta dedit *Photius* cod. CLXV. Utrasque e codd. mss. et apographis diligenter congestas, primus recensuit, emendavit, Latina interpretatione et commentario illustravit *G. Wernsdorfius*, professor olim Gedanensis, post cuius mortem demum, fratris eius *Io. Chr. Wernsdorfii* cura, prodiit editio Gottingae 1790. 8. Iam antea tamen *Himerii orationem, qua laudes Constantinopoleos et Iuliani Augusti celebrantur*, cum *G. Wernsdorfii* animadversionibus, ex maiore illius commentario delibatis, ediderat *G. Chr. Harlesius*, Erlangae 1784. 8 min.

Eisdem temporibus, usque ad saeculi IVti finem, Constantinopoli vixit *Themistius* e Paphlagonia, ob eloquentiam qua, ut illa aetate, excelluit *Euphrades* dictus, pueritiae Arcadii Caesaris educator. Servatae sunt *Orationes* eius et *Paraphrases librorum quorumdam Aristotelis*. Illarum, post *Dion. Petavii* editionem Parisiis 1618 4., locupletissimam (nam XXXIII orationes continet) curavit *Io. Harduinus*, Paris. 1684 fol. Accessit nuper *quarta et tricesima*, a viro eruditissimo, *Angelo Maio* in cod. Mediolan. detecta, et primum edita hoc indice: *Themistii Philosophi Oratio in eos, a quibus ob praefecturam susceptam fuerat vituperatus, Graece cum Latina editoris interpretatione, adnotationibus et praevia dissertatione.* Acc. *Eiusdem Themistii Prooemium ineditum orationis funebris in patrem cum brevibus lacunarum supple-*

mentis. Mediolani 1816. 4 et 8. Praeter argumentum modo descriptum, ab orationis XVIImae dudum editae illo haud diversum, oratio haec continet etiam laudes Theodosii M. Cf. *Ephemerides litterar. Ienenses* a. 1816. Nr. 125 sq. ubi multa et Graeci contextus et interpretationis Latinae loca egregie emendantur. — *Paraphrases librorum Aristotelis* Graece edidit *Victor Trincavellus* ap. Aldum, Venetiis 1534 fol.

Variae Lectiones in Themistii orationibus quibusdam ex cod. Monacensi *excerptae a Fr. Iacobsio* leguntur in *Fr. Goelleri* editione libri *Dionysii Halic. de compositione verborum.* Eiusdem *Iacobsii* cura repetita *orationis de praefectura*, ab *A. Maio* primum vulgatae, editio, quae in Catal. Nundin. Lipsiensium a. 1819 et sqq. inter libros propediem edendos nunciatur, an lucem viderit, incompertum habeo.

§. 182.

Epistolarum Graecarum magnus quidem numerus ad nos pervenit: sed minima earum pars, maxime antiquiorum, ab iis auctoribus profecta est, quorum prae se ferunt nomina. Cf. *Wyttenbachium* in Bibl. Crit. P. II. p. 64 sq. Pleraeque omnes commentitiae, umbratilem sophistarum et rhetorum diligentiam sapiunt, qui modo ipsi in lucubrationibus his ingenii et eloquentiae laudem quaererent, modo exercitationis causa discipulis suis iniungerent, ut clarorum virorum qui olim floruissent nomen mentiti, epistolas conscriberent, personis temporibusque, ad quae referrentur, accommodatas. Cuius generis procul dubio habendae sunt epistolae quae sub *Phalaridis*, *Anacharsidis*, *Themistoclis*, *Socratis*, *Chionis*, aliorum, nomine feruntur. Alias philosophorum scholis deberi probabiliter conieceris, quum, qui disciplinae suae praecepta tradere vellent, epistolarum saepe forma uterentur, quibus, auctoritatis adiungendae causa, scholae conditorum suae nomina prafigerent. Cuius generis esse puta *Pythagorae* et *Pythagoreorum*, *Antisthenis*, *Diogenis*, et similium, quae habentur, epistolas. Collegerunt eas typisque excudendas curaverunt *Aldus Manutius* Venetiis 1499. 4. *Iac. Cuiacius* Aureliae Allobr. 1606 fol. *Lubinus* Heidelb. 1601. 8. et 1609. 4. *Leo Allatius* Paris. 1637. 4. et nuper *Io. Conr. Orel-*

lius. Vide T. I. p. 112 sq. — De universis his litteraturae Graecae reliquiis erudite disputavit *Rich. Bentleius* in dissert. *de Phalaridis epistolis*, Anglico sermone scripta ad G. Wottonum, Londini 1697. 8. et in *Apologia adversus C. Boyleum*, qui *Phalaridis epp.* Graece et Latine cum annotationibus ediderat Oxoniae 1695. 8. Quam editionem, sed commentario doctissimo auctam, cum *Bentleii* epistolis in Latinum conversis sermonem, denuo repetendam curavit *I. D. a Lennep*, operique finem imposuit *L. C. Valckenaer*, Groningae 1777. II Voll. 4. Editionem alteram correctiorem, notisque additis auctiorem nuperrime curavit *G. H. Schäferus* Lipsiae 1823. 8 mai. Tomus posterior, qui *Rich. Bentleii Dissertationem* de Phalaridis, Themistoclis, Socratis, Euripidis, aliorumque Epistolis et de Fabulis Aesopi; tum *Eiusdem Responsum* quo Dissertationem suam de Epistolis Phalaridis vindicat a censura Car. Boyle, continet, addita *Bentleii Epistola critica ad Millium*, Lipsiae 1781 recusus est octonis hoc indice: *R. Bentleii Opuscula Philologica* etc. — Sub *Chionis*, Platoni familiaris, qui a patriae suae, Heracleae, tyranno oppressus fuit, nomine XIII feruntur *Epistolae* a posteriore quodam Platonico, ut videtur, philosopho compositae, quas ad codd. Mediceos recensuit, castigavit, cum notisque edidit *I. Th. Coberus*, Dresdae et Lips. 1765. 8. Cf. *A. G. Hofmanni Prolegomena ad futuram editionem Chionis*, in Beckii Comm. Soc. Philolog. Lipsiae Vol. III. Part. II. p. 234—273. Easdem nuper, cum interpretatione Latina Io. Caselii, Graece edidit *Io. Conr. Orellius* ad calcem *Memnonis* Historiarum Heracleae Ponti, subiecta *Io. Casp. Orellii* Epistola critica in Epistolas Socraticas et Pythagoricas. Lipsiae 1816. 8 mai. cf. §. 138. — De aliarum epistolarum, ut quae sub *Platonis*, *Isocratis*, *Demosthenis* nomine feruntur, fide disceptatur.

Praeterea sophistarum aliquot, qui IVto et insequentibus saeculis floruerunt, *Epistolae* servatae sunt, ex quibus hoc loco commemoramus *Alciphronis* et *Aristaeneti* illas, ob argumenti varietatem et dictionis elegantiam commendandas. *Alciphronem* docte illustratum *Stephanus Berglerus* edidit Lipsiae 1715.

8. et *I. A. Wagnerus* cum Bergleri commentario integro, ibidem 1798. II Voll. 8. *Germanice* vertit *I. F. Herel*, Altenb. 1767. 8. *Gallice*, *de Richard*, Paris. 1785. III Voll. 12. — *Aristaeneti*, ex Bithynia rhetoris et Libanii familiaris, *Epistolas amatorias* libris II plenissime edidit *F. L. Abreschius*, cum emendatt. et coniecturis Ios. Merceri, I. C. de Pauw, d'Orvillii, Valckenarii et aliorum, Zwollae 1749. 8. supplementique instar subinde vulgavit *Lectionum Aristaenetearum* lib. II. ibid. eod. a. et *Viror. aliquot eruditor. in A. Epp. coniecturas*, *cum notis suis*, Amstelod. 1752. 8. *Novae editionis Ar. specimen* dedit doctissimus *Bastius* Vindobonae 1796. 8. idem, cuius haud multo post epistola Gallice scripta prodiit Parisiis: *Lettre critique à M. Boissonade* sur Antoninus Liberalis, Parthenius et Aristénète 1805. 8. quam Latine factam cum auctoris emendatt. et additamentis nuper edidere *Wiedeburgius* et *Schaeferus*, Lipsiae 1809. 8. cf. supra p. 101. Spes, praematura Bastii morte intercepta, ne irrita fieret, providit *Boissonadius*, vir clarissimus, cuius studio nuperrime Graece et Latine editae sunt *Aristaeneti Epistolae. Ad fidem cod. Vindobon. recensuit*, *Merceri*, *Pauwii*, *aliorum*, *notis suisque instruxit I. F. B.* Parisiis 1823. 8. mai. *Interpretationes* Aristaeneti notamus *Gallicas:* Lettres d'Aristénète, auxquelles on a ajouté les lettres choisies d'Alciphron, traduites du Grec, Londini 1739. 12. et: *L'Aristénète François* par *F. Nogaret*. Paris. 1807. III Voll. 18. — tum *Germanicam Herelii*, Altenb. 1770. 8.

Schönheyder in *Neue Bibliothek d. schönen Wissenschaften* T. V. p. 292.

§. 183.

Ad sophistarum et rhetorum huius aetatis lucubrationes referendae etiam sunt *fictae historiae*, ab earum argumento potiore *eroticae* dictae sive amatoriae, quarum primum vestigium deprehenditur in *Clearchi Solensis*, Peripatetici nobilis (§§. 118. 157.), qui Ptolemaei Lagi sive Soteris temporibus floruit, libello, Ἐρωτικά inscripto, quem *Athenaeus* passim laudavit

ut XII. 12. XIII. 2. 4. 6. 7.; deinde in *Fabulis Milesiis* (*Τὰ Μιλησιακά*) *Aristidi* cuidam *Milesio*, de cuius vita et aetate nil certi cognosci vel definiri potest, tributis. Ad *Milesiaca* haec fortasse respexisse *Ovidium* dicas his verbis (Trist. II. 443 sq.):

Vertit Aristidem Sisenna: nec obfuit illi
Historiae turpes inseruisse iocos.

Ex quo loco discimus, Aristidis librum Latinum factum esse a *L. Cornelio Sisenna*, historico et oratore Romano Syllae temporibus, de quo v. Cic. in Bruto 64. coll. *Schneidero* in Ep. crit. ad Land. p. 41. qui interpretationis huius loca nonnulla a Grammaticis, *Charisio Servio*que, laudari perhibet. Fuisse autem videtur opusculum soluta oratione compositum, quod unam vel plures historiolas amatorias contineret, in quibus *Mileti* res ageretur maxime, Ioniae quippe urbe luxu et voluptatibus diffluente. Unde narrationibus, quae in simili argumento versarentur, *fabularum Milesiarum* nomen haesisse colligas: plures enim earum auctores laudat *Photius* in Myriobiblo Cod. CLXVI. Horum autem exemplum secuti esse videntur Sophistae aliquot a secundo inde p. Ch. saeculo (maxime III—V.), ab ingenio parum felices, qui historiolas amatorias oratione rhetorice exornata, ad veterumque praestantiorum scriptorum sermonem diligenter elaborata, componerent, quae partim interciderunt, partim aetatem tulere, aliae in lucem editae, aliae in codicibus mss. hodieque latentes. Sic *Iamblichi* cuiusdam, gente Syri, a philosopho cognomine diversi, quem M. Aurelio imperante vixisse perhibent, *Babylonica* sive *Amores Rhodanis* et *Sinonis* libris XVI (secundum Suidam, XXXIX) olim exstitere, quorum *Summarium* servavit *Photius* Cod. XCIV., quod Gallice vertit et doctis notis illustratum, cum notitia litteraria de Iamblicho, edidit *Chardon de la Rochette* in *Mélanges de Critique et de Philologie* T. I. p. 18—52. p. 72—87., subiunctis ibidem minutis Babylonicorum fragmentis, quae in Lexico Suidae dispersa diligenter collegit, et quantum coniectura assequi potuit, suo quodque loco reponere conatus est. Longius quoddam Fragmentum *περὶ πρoόδου τοῦ Βαβυλωνίων βασιλέως*, quod ab Is. Vossio e cod. Florent. descriptum, sub *Adriani Tyrii*

rhetoris (§. 177. p. 154.) nomine edidit *Leo Allatius* in libro perraro: *Excerpta varia Graecorum Sophistarum*, Romae 1641. 8., nihil continere, ex quo, Babylonicorum Iamblichi, ut inscriptio in codice Florent. fert, particulam illud habendum esse, colligi possit, iudicat *Rochettius* l. l. p. 32. qui illud notis suis in Iamblichi Summarium Photianum, appendicis loco, Graece cum interpretatione Gallica subiecit p. 88—91. consentiente *I. Conr. Orellio* in *Fragmentis Adriani Tyrii* ad calcem *Philonis Byzant.* de Septem Orbis spectaculis p. 204. — Cf. *Le Beau sur un Roman Grec, intitulé les Babyloniques* in Hist. de l'Acad. des Inscr. T. XXXIV. p. 57 sqq.

Simile opus *de rebus incredibilibus quae ultra Thulen visuntur* (*Τὰ ὑπὲρ Θούλην ἄπιστα*) in XXIV libros descriptum, et *Diniae* ac *Dercyllidis* amores continens, composuerat *Antonius Diogenes*, Saec. IIItii initio probabiliter admovendus scriptor, cuius item *Summarium* legitur apud *Photium* Cod. CLXVI., cum Iamblichi illo *Gallice* versum et notis explanatum a *Chardon de la Rochette* l. l. T. I. pag. 6—17 et p. 53—71. Quae in opere hoc Diogeniano, miris narrationibus refertissimo, *de Pythagorae vita et disciplina* ex *Nicomachi Geraseni* scriptis (§. 167), ut Meinersius censet, petita, fusius relata legebantur, *Porphyrius* et *Iamblichus* in suos de Pythagorae vita libros saepe ad verbum expressa receperunt. Vide *Meiners.* Gesch. d. Wiss. T. I. p. 253 sqq. 276—281. *Chardon de la Rochette* l. l. T. I. p. 54 sqq.

Integra vero et typis axpressa sunt *Heliodori Emeseni Aethiopica* sive de amoribus *Theagenis* et *Charicleae* lib. X.; *Xenophontis Ephesiaca* s. *de amoribus Anthiae et Abrocomae* lib. V.; *Achillis Tatii* (§§. 113. 172) de amoribus *Clitophontis* et *Leucippes* lib. VIII.; *Longi Pastoralia de Daphnide et Chloë* lib. IV.; *Charitonis de Chaerea et Callirrhoë* amatoriarum narrationum l. VIII.; *Eustathii* sive *Eumathii de Ismeniae et Ismenes amoribus* l. XI.; *Theodori Prodromi*, saec. XIImi scriptoris, *de Rhodanthes* et *Dosiclis* amoribus l. IX. versibus iambicis scriptum carmen inficetum; *Nicetae Eugeniani*, qui Saec. XII. vixit, carmen *de Amoribus Chariclis* et *Drosillae* in

novem cantus divisum, versuum omnino 3538 metro iambico-politico, ad imitationem Theodori Prodromi compositum, quod e codd. Bibl. Reg. Paris. et S. Marci Veneti primus nuper edidit, interpretationeque et notis instruxit vir eruditissimus *I. F. Boissonade*, Londini 1819. II Voll. 8. Eiusdem libelli plura loca iam *Villoisonius* in Animadverss. suis ad Longi Pastoralia p. 38. citaverat, Nicetam hunc *Graeculum* appellans *loquacem et inepte verbosum, librumque eius absurdum, neque dignum qui lucem videat.* Nec mutavit sententiam in *Epistola ad Chardonum de la Rocheite* aliquanto post data, cuius, ut aliarum eiusdem ad familiarissimum amicum scriptarum, excerpta vulgavit *F. A. Wolfius* in Anal. Litterar. T. I. p. 408 sq.— Cf. Notices et Extraits des mss. de la Bibl. du Roi. Vol. VI. p. 223 sqq. — Nicetae Eugeniani carmen in editione *Boissonadii* modo laudata excipiunt *Fragmenta* similis opusculi a *Constantino Manasse* Chronographo Byzantino, eiusdem cum Niceta aetatis, confecti, quae in Excerptis Macarii Chrysocephali servata sunt.

Plurimorum quidem Scriptorum, quos modo excitavimus, et aetas incerta est, et vitae ratio ignoratur: sed propitia fortuna evenit, ut viri aliquot Graece doctissimi, sermonis dulcedine quadam allecti, opuscula haec, tum ab argumento tum a rerum compositione parum probanda, frequenter ederent, emendarent, doctissimis commentariis illustrarent, ac, quasi aliud agentes, ex reconditioris doctrinae scientiaeque penu multa depromerent, ad linguae et litterarum Graecarum interiorem cognitionem perquam utilia. Notemus, praeter laudatas, *Helidori* editionem quam curavit *Corayius*, Parisiis 1804. II Voll. 8. — *Achillis Tatii*, studio *Cl. Salmasii*, Lugd. Batav. 1640. 12. et *Fr. Iacobsii*, Lipsiae 1821. 8 mai. — *Longi Pastoralium*, opera *Villoisonii* Paris. 1778. II Voll. 8. *G. H. Schäferi*, Lipsiae 1803. 16. et *Courierii*, Romae 1810. 8. exemplis dumtaxat LII. impressis, cum *supplemento insignis lacunae*, in Pastoralium libri I. capite sexto dudum observatae, quod in cod. ms. coenobii M. Cassini Florentino a se primo detectum, Courierius tum editioni suae Romanae inde a pag. 19. usque ad pag. 29.

inserendum curavit, tum *interpretationi Gallicae Amyoti* denuo a se editae: *Daphnis et Chloé. Traduction complète d'après le Msc. de l'Abbaye de Florence*, Florence 1810. 8. interposuit. Ex qua *Millinus* illud recepit in Horreum Encyclop. Octobr. 1810. p. 462 sqq. Idem Fragmentum seorsum Romae 1810 impressum VII plagulis octuplicatis, cum interpretat. Latina *Amatii*, postea doctae commentationi suae *de amatoriis Narrationibus Graecorum* (*Notice sur les Romans Grecs venus jusqu'à nous*), criticis annotationibus in contextum Graecum dilatum, subiecit *Chardon de la Rochette* in *Mélanges de Critique et de Philologie* T. II. p. 107—116. — *Graece* typis etiam expressum legitur in *Intelligenzblatt der Ienaischen A. L. Z.* 1810. nr. 82. Cf. *Neue Leipziger Lit. Zeitung* 1810. p. 1418. et in *Eichstadii* V. Cel. progr. acad. *Supplementum Longi Pastoralium ex cod. Florentino nuper vulgatum, nunc diligentius editum* Ienae 1811 fol. Eodem anno prodiit *Germanico* sermone: *Longos des Sophisten Daphnis und Chloë*, Griechisch u. Deutsch, *durch Franz Passow*, Lipsiae 1811. 12. — *Xenophontis Ephesii* cura *Locellae*, Vindobonae 1796. 4. et ex recens. *P. H. Peerlcampii* Harlem, 1818. 4. — *Charitonis*, cura *D'Orvillii* Amstelod. 1750. II Voll. 4. quam editionem, suis et aliorum annotationibus auctam, recudendam curavit *C. D. Beckius*, Lipsiae 1783. 8 mai. — *Eustathium* sive *Eumathium* et *Theodorum Prodromum* Graece edidit cum interpretat. Latina notisque *Gilbertus Gaulminus*, priorem Parisiis 1618. 8. repet. a *Teuchero*, Lipsiae 1792. 8, alterum Parisiis 1625. 8. Coniunctim *Scriptores Erotici Graeci*, nempe Achill. Tat. Heliodor. Longus et Xenoph. Ephes. Gr. et Lat. editi sunt studiis Soc. Bipontinae, editionem curante *C. G. Mitscherlichio*, Argentor. ex typogr. Bipontina 1792 sqq. IV Voll. 8. — Nec defuere qui historiolas has in recentiores linguas converterent. *Gallicae* interpretationes potiores, ut *Amyoti*, *Larcheri*, al. collectae sunt in *Bibliothéque des Romans Grecs, traduits en Français.* Paris. 1797. XII Voll. 16. *Italicae* vero in *Biblioteca de Romanzieri Greci tradotti in Italiano.* — *Germanice* verterunt Heliodorum *I. N. Meinhard.* Lips.

1766. II Voll. 8. Achillem Tatium *Seybold*, Lemgov. 1772. 8. et *Astius* Lips. 1802. Longum (quem *Villoisonius* etiam *Gallicum* fecit, Paris. 1787. 4.) *Passovius* et *I. G. Krabinger*, Landshut 1810. 8. Idem Xenophontem Ephesium in Germanicum transtulit sermonem, Monachii 1820. 8. — Heliodori et Achillis Tatii historias amatorias inter se contendit *Michael Psellus iunior*, suae aetatis (Saec. XI.) vir litteratissimus; cuius *Iudicium de Heliod. et Ach. Tat. fabb. amat.* ex cod. Vossiano Bibliothecae Lugdunobatavae primo editum est in *Miscellan. Obss. crit. in auctores vett. et recent.* Vol. VII. T. III. p. 367 sqq. cum notis, atque hinc denuo a *Corayio* in Heliodori editione p. 78 (οη'). — Sub *Heliodori* huius nomine fertur etiam *carmen* aliquod *chemicum*, Theodosio M. inscriptum, versibus iambicis 269. quod ex apographo codicis ms. bibl. Reg. Paris. edidit *Fabricius* in B. Gr. Vol. VIII. p. 119 sqq. Harles. *Περὶ τῆς τῶν φιλοσόφων μυστικῆς τέχνης.* Sed ipsa carminis indoles atque stylus, de *Corayi* et *Rochettii* *) sententia, docet, Heliodoro Aethiopicorum auctori falso illud tribui.

P. D. Huetii liber de origine fabular. Romanensium, Hagae Com. 1682. 8. — *Paciaudi* proloquium de libris eroticis veterum, praemissum splendidae Longi editioni Parmensi typis *Bodonii*, et Lipsiensi cura Schäferi. — (*Blankenburg*) Versuch über den Roman, Lips. 1774. 8. — *Manso* über die griechischen Romane in: *Vermischte Schriften* T. II. Lips. 1801. 8. — *Chardon de la Rochette Melanges* etc. Paris. 1812. III Voll. 8. T. I. Extraits des Romans Grecs d'Antoine Diogène et de Iamblique, données par Photius dans sa Bibliothéque, et traduits du Grec, avec des Notes p. 1—91. T. II. Notice sur les Romans Grecs, venus jusqu'à nous. — *C. G. Göttlingii* Animadversiones criticae in Callimachi Epigrammata et Achillem Tatium, Ienae 1811. 8. — *P. H. Peerlkampii* oratio de Xenophonte Ephesio,

---

*) En huius verba in Miscellaneis crit. et philolog. T. II. p. 19. „On attribue à Héliodore un assez mauvais poëme sur la Chymie ou plutôt l'alchymie que Fabricius a publié dans sa Bibl. Graeca; mais il suffit d'en lire quelques vers pour se convaincre que le jour et la nuit ne diffèrent pas plus, que le style élégant et pûr d'Héliodore et le style rocailleux, et, comme l'appelle le docteur *Coray*, trois fois barbare, *τρισβάρβαρον*, de ce poëme."

cum Obss. criticarum in eumdem Specimine, Harlem 1806. 8. — *Io. Theoph. Kreyssigii* Obss. ad Longi Pastoralium lib. I. Fragmentum in cod. Florentino repertum Schneebergae 1813. 8.

§. 184.

Sophistarum indicem *rhetorum Graecorum* excipiet notitia: quo nomine eos hoc loco intelligi volumus, qui *dicendi scribendique artem* scriptis explicuerunt. Quorum opera quae supersunt, partim collecta, iunctim ediderunt *Aldus Manutius*, Venetiis 1508. II Voll. fol. *Leo Allatius*, Romae 1641. 8. *Thom. Galeus*, Oxoniae 1676. 8. *I. F. Fischerus*, Lipsiae 1773. 8. In his principem locum suo iure tuentur *Aristotelis de Rhetorica* libri III. quos supra laudavi §. 68. T. I. p. 126. et 129. *Rhetorica enim ad Alexandrum*, quae vulgo sub Aristotelis nomine fertur, *Anaximenem Lampsacenum*, historicum (§§. 129 et 149), Aristotelis aequalem et gratiae apud regem aemulum, habet auctorem. Vide *Spaldingium* ad Quintil. III. 4. 9. T. I. p. 455 sqq. et *Buhlium* in praefat. ad Aristotel. T. V. p. IV sqq. *). — Secundus ab Aristotele sit *Dionysius Halicarnasseus*, de cuius scriptis rhetoricis criticisque supra dixi — Neque, sive sententiarum subtilitatem spectes, sive iudicii acumen, sive exemplorum delectum, non probandus videtur auctor libelli περὶ ἑρμηνείας s. *de elocutione*, quem vulgo *Demetrium* quidem edunt *Phalereum* (de quo v. §§. 96. 149.), sed multis de causis inferiori assignandum esse aetati demonstrarunt critici, *Demetrium* potius *Alexandrinum* suspicati, sub M. Aurelii principatu sophistam, quem artis rhetoricae auctorem perhibet Diogenes Laërt. V. 84. Libellum hunc, rhetorum Graecor. ab Aldo, Galeo, Fischero, vulgatis operibus insertum, cum Lat. interpret. et commentario seorsum edidit *Pet. Victorius*, Florentiae 1552 et 1561 fol. *G. Morellus*, Paris. 1555. 8. *Stan. Ilovius*, Basil. 1557. 8. *Io. Caselius*, Rostoch. 1582. 8. et novissime, cum notis criticis et

*) *Philodemi* Epicurei, Ciceroni aequalis, *libros* de *Rhetorica* superstites commemoravi §. 159.

philologicis, doctaque de libelli auctore eiusque editionibus praecipuis commentatione, *I. G. Schneiderus*, Altenb. 1779. 8. cf. Bibl. Philol. T. II. Lips. 1780. 8. pag. 197 sqq.

In idem tempus, M. Aurelio imperante, incidit *Hermogenes* Tarsensis e Cilicia, scriptor eruditus et criticus sagacissimus, praecocibus annumerandus ingeniis, qui *de arte oratoria* librum bonae frugis plenissimum reliquit, in *quinque* partes, indicibus diversis, dispertitum, quarum *quatuor* inter *Rhetores Aldi*, et seorsum prodiere Gr. et Lat. cum *Io. Sturmii* scholiis, Argentor. 1570. 8. cura *Casp. Laurentii*, Genevae 1614. 8. et cum *Athanasii Parii* supplementis, Venetiis 1799. 4.; — *quinta*, quae *Progymnasmata* sive *Praeexercitamenta rhetorices* continet, inter antiquos rhetores celebratissima, a *Prisciano* autem Grammatico saec. VIti Latine versa, et *Aphthonii* commentariis illustrata, diu in deperditis libris numerabatur, donec e codice Taurinensi *) ea primus Graece edidit *Heerenius* V. Cl. in *Ineditis* Bibl. Litteraturae et artis antiq. P. VIII. IX. Gottingae 1791 sq. 8. viginti annis post recognita et Heerenii suisque notis illustrata a *Georg. Veesenmeyero* Norimb. 1812. 8., nuper denique cum Heerenii notis denuo Graece et Lat. impressa in *Prisciani Caesariensis Grammatici Operibus, ab Aug. Krehlio*, viro doctissimo, vulgatis Lipsiae 1819 sq. T. II. p. 419—459. Ceterum e quatuor illis partibus, propter oratorum deperditorum fragmenta quae continet, praeter ceteras praecipua habenda est ea quae inscribitur περὶ εὑρέσεων sive de *inventione oratoria* lib. IV. — Exstat *Scholiastes in Hermogenem* typis impressus inter Aldi Rhetores Graecos Vol. II. item *Scholia inedita Ioannis Siceliotae*, quae a Ruhnkenio Parisiis ex C. Falconeti codice descripta, et saepe posthac ab eodem citata sunt. Cf. Wolfium in Anal. Litterar. T. II. p. 521.

Praetereo *Alexandrum Numenium*, *Minucianum*, *Phoebammonem*, *Apsinem*, *Menandrum rhetorem*

*) Progymnasmata Hermogenis insunt quoque in codice Matritensi, teste Iriarte p. 154. et in codice Neapolitano.

(cuius librum *De Encomiis* Graece edidit notisque illustravit *Heerenius*, Gottingae 1785. 8), secundi et tertii saeculi omnes, quorum scripta in *Aldina rhetorum editione* reperiuntur, partim quoque (trium nempe quos primo loco posui) Gr. et Lat. edita sunt a *Laur. Normanno*, Upsaliae 1690. 8.

Quos autem rhetorum libros sub *Tiberii* rhetoris et *Anonymi* indice olim *Galeus* in *Rhetorum Selectorum* singulare volumen receptos edidit Oxoniae 1676. 8. (recusos Lipsiae 1773. 8. cura *I. F. Fischeri*); ii coniunctim nuper e codice Vaticano editi sunt hoc indice: *Tiberii Rhetoris Σχήματα sive liber de Figuris, altera parte auctior, una cum Rufi arte rhetorica.* Edidit *Io. Fr. Boissonade* Londini 1815. 8. Tiberii opusculum, quod vulgo, etiam apud Galeum, *περὶ τῶν παρὰ Δημοσθένει σχημάτων* inscribitur, in cod. Vatic. 483 autem indicem *περὶ σχημάτων ῥητορικῶν* prae se fert, in Londinensi hac editione duplo auctius prodiit. Nam apud Galeum et Fischerum *Figuras* tantum *sententiarum* XXII capitibus complectitur, caret vero altera parte, quae est *de Figuris elocutionis*, quam nunc a cap. XXIII usque ad XLVIII. e codice Vaticano, notis suis illustratam primus vulgavit *Boissonadius.* Idem, eiusdem codicis auctoritate, alteri libello *περὶ ῥητορικῆς*, apud Galeum l. l. (p. 198—213.) *Anonymi*, verum scriptoris et operis nomen, *Rufi Τέχνη ῥητορική*, praeposuit, melioresque aliquot lectiones in Graecum contextum intulit.

§. 185.

Cunctis his celebrior multo fuit *Longinus*, vel, quemadmodum pleniore dicitur nomine, *Dionysius Cassius Longinus*, natus circiter 213. p. Ch., patriae incertae, qui Alexandriae litteras et philosophiam, *Ammonio Sacca* praeceptore (§. 154.), edoctus, Athenis philosophiam artemque dicendi docuit, et *Porphyrii* fuit magister. Aetate iam provectior, in Asiam profectus, apud *Zenobiam*, Palmyrae dominam (267 p. Ch.), gratia floruit, sed, paucis annis post, ab eadem *Aureliano* imperatori, qui Palmyram ceperat, proditus, ultimum supplicium imperterrito subiit ani-

mo (p. Ch. 273.). Scripta eius philosophica, rhetorica, grammatica, historica, quae multa passim laudantur (v. Fabric. B. Gr. T. VI. p. 89 sqq.), praeter pauca fragmenta, tantum non omnia tempus delevit. Erat in his grandius quoddam criticum opus, *οἱ φιλόλογοι* i. e. *variae eruditionis studiosi*, sive *φιλόλογοι ὁμιλίαι sermones eruditi*, inscriptum, et libris certe XXI. constans, cuius, quum ingeniorum et scriptorum quamdam censuram in eo egisse videatur Longinus, iacturam fecimus non mediocrem. Atqui exstat *libri maioris pars quaedam* egregia, sed ne haec quidem integra, in qua locum *de sublimitate*, *περὶ τοῦ ὕψους*, a *Caecilio* Siculo, rhetore Graeco Augusti temporibus, expositum, libelli huius auctor retractat, praeceptisque et exemplis sublimitatis in poësi et eloquentia naturam et indolem subtilius ac disertius explicat ipse, ita tamen ut in orationis nimis quaesitae forma sophistarum cincinnos fucumque facile deprehendas. Opusculum hoc sive potius fragmentum, etsi a scriptorum veterum nullo excitatur, sola primorum editorum auctoritate, Longino nostro communi quodam litteratorum hominum consensu tributum esse constat. At nuper, codicibus mss. accuratius inspectis, primo *Vaticano*, altero eodem antiquissimo *Parisino*, in quibus auctoris nomen dubitanter appositum legitur sic: *Διονυσίου ἢ Λογγίνου*, *Dionysii aut Longini*; tertio denique *Florentino*, in quo indicis loco scriptum reperitur: *Ἀνωνύμου περὶ ὕψους*, *Anonymi de sublimitate*; de vero libelli auctore dubitari coeptum est ab *Hier. Amatio* et *B. Weiskio*, illumque *Dionysium* potius, sive nobilissimum *Halicarnasseum*, sive *Pergamenum*, minus quidem notum scriptorem, sed Apollodori discipulum et Caecilii aequalem, cuius, tamquam rhetorices magistri eximii Strabo meminit XIII. 4. 3., habendum esse, viri doctissimi coniecerunt: quibus haud assensus est novissimae Longini editionis infra memorandae censor Ienensis *), ipse paucis e vestigiis nova colligens coniectura, fragmentum illud *de subli-*

*) V. Ienaische A. L. Zeitung 1810. T. I. p. 554 sq.

mitate ex operis Longini supra laudati, *φιλολόγων ὁμιλιῶν*, libro XXImo probabiliter desumtum, atque hinc pristino auctori vindicandum esse. Subortas duumviris modo laudatis dubitationes infirmare etiam conatus est *C. D. Beckius* in Actis Soc. philolog. Lips. Vol. I. 1811. p. 336 sqq. et suspicionis illatae veritatem amplius inquirendam esse censuit *F. A. Wolfius* in Anal. Litter. T. II. p. 525 sq.

Princeps Graeci libelli editio prodiit Basileae 1554. 4. cura *Fr. Robortelli.* — Potiores sunt: *Iac. Tollii*, cum Latina interpret. et *Gallica Boilavii*, eiusdemque ac *Dacierii* et editoris notis, Traiecti ad Rhen. 1694. 4. — *Io. Hudsoni*, Gr. et Lat. cum notis, Oxonii 1710. 8. rec. 1718 et 1730. 8. — *Zach. Pearcii*, cum interpret. Lat. et notis, Londini 1724. 4. iterumque ibidem 1732. 8 et pluries. — *S. F. N. Mori*, cum nova interpret. Latina et notis, Lipsiae 1769. 8. ad quam accessit doctissimi editoris *Libellus animadversionum ad Longinum*, Lipsiae 1773. 8. — *Oxoniensis* cura *Io. Toupii* cum emendatt. *Dav. Ruhnkenii* eiusdemque *Dissertatione de vita et scriptis Longini* 1778. 4. et 8. quae dissertatio Lipsiensi etiam editioni mox commemorandae et *Ruhnkenii Opusculis* ed. Lugd. Bat. 1807. et Lipsiensis inserta legitur — nuperrime tandem ex recensione *Beni. Weiskii*, Gr. et Lat. cum animadverss. viror. doctor., dissertatione critica de libro *περὶ ὕψους* et *C. A. Böttigeri* Epistola, Lipsiae 1809. 8. — *Boilavii* interpretationem *Gallicam* laudavimus. *Germanicam* fecit *I. G. Schlosser* cum notis et dissertatione de Sublimi, Lipsiae 1781. 8. In *Rossicam* linguam transtulit Longinum *Martinow* Vir Illustr. in *Polonicam* nuperrime eximia spe adolescens *Iosephus Kowalewski*, Vilnae 1823. 8 min. — Sed, quum alia multa Longini scripta deperdita paullo ante tetigerim, hoc loco brevissime dicendum est de *Ruhnkenii* reperto quod, post *Wyttenbachium* in *Vita Ruhnkenii*, Lugd. Bat. 1809. recusa in *Wyttenbachii Opusculis varii argumenti*, ibid. et Lipsiae 1821. 8. T. I. p. 640 sq. cum Additamento p. 793. et *Weiskium* in praefat. ad Longinum, copiose exposuit *Fr. Aug. Wolfius* in Anal. Litter. T. II. p. 515—526. Quae enim apud *Commen-*

tatorem Hermogenis inter Aldi Rhetores Graecos T. II. p. 380., tamquam *Longini* opus, citatur *Τέχνη ῥητορική*, eam, initio tantum mutilam, in *Apsinis* rhetoris simili libello, qui in Aldinae rhetorum Graecor. editionis T. I. p. 682—726. legitur, inde a verbis pag. 709. *περὶ ἐλέους* usque ad verba *οὐκ ἐφ᾽ ἡμῖν* pag. 720. detexisse sibi visus est acutissimus *Ruhnkenius*, eiusque reperti notitiam, ab Hemsterhusio monitus, in Diario Gallico, *Bibliothéque des Sciences et des beaux Arts*, à la Haye Vol. XXIV. P. I. a. 1765. p. 273. prodidit, libellumque recens detectum cum scriptis codicibus contulit, emendavit et ad editionem fere paratum reliquit moriens. Nondum tamen, his patefactis, rem ipsam plane confectam esse, animadvertit *Wolfius* l. l. p. 515 sq. et p. 525., et in chartis Ruhnkenianis vindiciarum omnino nihil et notarum fere nihil se reperisse testatus est *Wyttenbachius* a Weiskio ea de re interrogatus. Vide Wolfium l. l. p. 518.

Gerardi van Capelle Disp. *de Zenobia Palmyrenorum Augusta* Trai. ad Rhen. 1817. 8.

Post Longinum, incertum quo tempore, vixerunt *Aphthonius* Antiochenus et *Theon* Alexandrinus, uterque *Progymnasmatum* scriptor. *Aphthonii* Praeexercitamenta, ad *Hermogenis* opusculum cognomine illustrandum scripta, quum in scholis rhetoricis olim praecipuus liber haberetur, quo duce frequentibus prolusionibus ad praelia praepararent se iuvenes, quum Graece, tum Latine edita sunt, primum ab *Aldo* inter Rhetores Gr. T. I. 1508 fol., melius a *Dan. Heinsio* Gr. et Lat. Lugd. Bat. 1626. 8. et ab *Io. Scheffero*, cum notis brevibus, Upsaliae 1670. 8. adiectis *Theonis* Progymnasmatis, quae antea *Ioach. Camerarius* Gr. et Lat. vulgaverat Basileae 1541. 8. — De *Fabulis Aphthonii* XL., editis cum Progymn. apud Commelinum 1597. 8. et Parisiis 1627. 8. quid statuendum sit, significavi T. I. p. 83.

G. I. Vossii de Rhetorices natura ac constitutione et antiquis rhetoribus, sophistis et oratoribus. Lugd. Bat. 1622. 8. — *I. Hardion* Sur l'origine et les progrés de la Rhétorique dans la Grèce, in Mem. de l'Acad. des Inscr. T. XXIII—XXXVI. — *A. H. L.*

Heeren De Menandri rhetoris vita et scriptis, simulque universe de Graecorum rhetorica, dissertatio praemissa Menandri editioni supra laud. — *F. A. Wiedeburgii* Praecepta rhetorica e libris Aristotelis, Ciceronis, Quintiliani, Demetrii, Longini et aliorum, excerpta et disposita. Brunsvici 1786. 8. — *I. Ch. Th. Ernesti* Lexicon technologiae Graecorum rhetoricae cum animadverss. Lipsiae 1795. 8.

§. 186.

Quod superest, cognoscendi etiam sunt de *Graecis scriptoribus ecclesiasticis* ii, qui philosophia Graecorum, maxime Platonica, litterisque elegantioribus imbuti, vel sermonis Graeci quo usi sunt puritate et elegantia inter ceteros excellunt, vel in operibus suis, aliud agentes, antiquitatis Graecae plura capita illustrarunt, vel denique fragmentorum, quae ex scriptis deperditis servarunt, copia, litterarum Graecarum studiosis commendandi videntur. In quorum numero reponimus

1) religionis Christianae defensores: *Iustinum Martyrem*, e Syria Palaestinae, Crescentii Cynici philosophi calumniis oppressum, et M. Aurelii Antonini iussu securi percussum 165. p. Ch. — *Athenagoram* Atheniensem, philosophum Platonicum et theologum Christianum, *Legationis* (*πρεσβείας*) sive Apologiae pro Christianis, M. Aurelio Ant. et L. Vero a. 166 p. Ch. oblatae, et libri *de resurrectione mortuorum* auctorem, utriusque optime editi ab *Eduardo Dechairio*, Oxonii 1706. 8. — *Tatianum* Syrum, rhetorem et philosophum, artibus et disciplinis Graecorum diligenter excultum, S. Iustini Martyris discipulum. Quo ad supplicium rapto, Syriam repetiit, et in Mesopotamia circa a. 172. p. Ch. novam, eamque perversam, condidit sectam *τῶν Ἐγκρατιτῶν*. Eius *Oratio ad Graecos* (*Λόγος πρὸς Ἕλληνας*) pluries, cum aliis apologiis edita est a *Prudentio Marano*, Hagae Com. 1742 fol. Denique *Hermiam*, philosophum Christianum, saeculo II. exeunte florentem, cuius *Irrisio gentilium philosophorum* (*Διασυρμὸς τῶν ἔξω φιλοσόφων*) Gr. et Lat. saepe edita est, praecipue cum Tatiano cura *Guil. Worthii*, Oxonii 1700. 8. et cum aliis Apologiis a *Prudentio Marano* Hagae Com. 1742 fol.

2) *S. Irenaeum*, ortu Graecum, S. Polycarpi Smyrnae discipulum, atque ab anno 178 episcopum Lugdunensem; gravem et moderatum purioris doctrinae Christianae vindicem, et insectatorem haereseos Valentinianae: ex cuius *libris quinque contra haereses* scriptis *Graece* liber *primus*, et *reliquorum* non nisi *fragmenta* exstant, quae cum *Latina omnium librorum interpretatione*, antiquissima quidem, sed semibarbara, parum fida, nec ab ipso Irenaeo, ut videtur, confecta, ediderunt *Erasmus Roterod.* Basileae 1526 fol. *Nicol. Gallasius*, Genevae 1570 fol. *I. E. Grabius*, Oxoniae 1702 fol. et *Ren. Massuetius*, Parisiis 1710 fol. Adde *Irenaei Fragmenta anecdota* ex cod. Taurinensi eruta, Latine versa, et evulgata a *Chr. M. Pfaffio*, Hagae Com. 1715. 8. rec. Lugd. Bat. 1743. II Voll. 8.

3) *T. Flavium Clementem* presbyterum *Alexandrinum*, saec. IIdo et IIItii initio, patrum ecclesiae doctissimum, qui ex doctrina scriptisque veterum auctorum argumenta pro veritate doctrinae Christianae diligenter collegit. Ex libris, quos confecit, praecipue memorandi sunt *Protrepticus*, *Paedagogus* et *Stromatum* i. e. *Miscellaneorum* libri VII. varia eruditione repleti. Opera Clementis primum Graece edita Florentiae, curante *P. Victorio*, 1550 fol. Optime ab *Io. Pottero*, Oxoniae 1715 fol. rec. Venetiis 1757. II Voll. fol. Nuper prodiit *Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως λόγος τίς ὁ σωζόμενος πλούσιος Clementis Alex.* liber *quis dives salutem consequi possit*, perpetuo commentario illustratus a *Car. Segaario*, Ultrai. ad Rhen. et Londini 1816. 8 mai.

4) *Origenem* Alexandrinum, Clementis Alex. et Ammonii Saccae discipulum (185—253, p. Ch.), cuius *Hexapla* i. e. Variarum S. Scripturae Vet. Foed. interpretationum recensionem, et *libros octo contra Celsum*, philosophum Epicureum memorare sufficit; *illa* optime odita a *B. de Montfaucon*, Parisiis 1714. II Voll. fol. *hos*, primum Gr. et Lat. a *D. Hoeschelio*, Augustae Vindel. 1605. 4. deinde a *G. Spencero*, Cantabrig. 1658 et 1677. 4. *Opera Omnia* Gr. et Lat. studio *Car. Delarue*, Parisiis 1733—1759. IV Voll. fol.

recusa, sed sine commentariis, cura *Oberthürii*, Würzburgi 1785 sqq. XV Voll. 8.

5. et 6) *S. Basilium Magnum*, et singularem amicum eius, *S. Gregorium Nazianzenum*, ex Cappadocia utrumque, oratores et poëtas Christianos insignes saeculi IV. quorum opera, prioris, studio *Iul. Garnieri*, Paris. 1721 sqq. III Voll. fol., posterioris, ex interpret. *Fed. Morelli*, Paris. 1630. II Voll. fol. et interprete *Iac. Billio*, Venetiis 1753. II Voll. fol. optime edita sunt. E multis, quas *S. Basilius* scripsit, *homiliis* praecipue laudem meruit oratio XXIV. *Πρὸς τοὺς νέους ὅπως ἂν ἐξ Ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων. Ad adolescentes de Graecorum libris cum fructu legendis*, seorsum frequenter edita (cf. Harlesii Brevior Notitia Litteraturae Graecae p. 728 not.) novissime a *Fr. Guil. Sturzio*, Gerae 1791. 8. — De *Gregorii Nazianz.* dramate Christiano quod *Χριστὸς πάσχων* inscribitur, num Gregorio Naz. tribuendum sit, post *Valckenarii* censuram in praef. ad Euripidis Hippolytum p. XI. quaestionem proposuit *Eichstadius* in progr. Acad. Ienae 1816. 4. vulgato.

7) *Ioannem Chrysostomum*, Antiochiae in Coelesyria natum 354 p. Ch. et a *Libanio* arte dicendi eruditum, eiusdem saeculi oratorem Christianum celeberrimum, cuius opera omnia edidit *B. de Monfaucon* Paris. 1718—1738. XII Voll. fol. — Venetiis 1780. XIV Voll. 4.

8) Denique *Nemesium* episcopum *Emesenum* in Phoenicia circa a. 370. cuius librum *de natura hominis*, post edit. Antverp. (1565) et Oxoniensem (1671.), ex VII. codd. mss. denuo et multo emendatius Gr. et Lat. edidit, et animadversiones adiecit *C. F. Matthaei*, Halae 1802. 8. In *Germanicum* sermonem primus vertit, cum multis annotationibus et commentariis, *Osterhammer*, Salzburgi 1819. 8 mai.

TABVLA

SCRIPTORVM GRAECORVM.

Qui a CONSTANTINI M. *inde temporibus* VSQVE AD IMPERII BYZANTINI FINEM *innotuerunt.*

324 — 1453 Aerae Christianae.

§. 187.

I. HISTORICI.

Post Aelianum (§. 141) scriptores aliquot res gestas litteris mandarunt, de quorum operibus *fragmenta* solum exstant apud *Photium* et in *Excerptis de legationibus* quae edidit *Dav. Hoeschelius*, Aug. Vindel. 1603. 4. et *Phil. Labbeus* inseruit *Protreptico* suo *de Byzantinae historiae scriptoribus*, Parisiis, 1648 fol. *Herennium* dico *Dexippum*, aetatis tertiae historicis annumerandum; nam sub Claudii Gothici (268—270 p. Ch.) principatu vixit, e cuius *Chronicis* reliquiae nonnullae in Excerptis quae diximus servatae sunt. — *Eunapium*, saec. Vti initio, Sardianum e Lydia, sophistam Neoplatonicorum superstionibus imbutum et Christianis inimicissimum, qui *Dexippi* historias continuavit usque ad Honorii et Arcadii tempora (c. 400 p. Ch); cuius operis fragmenta itidem in *Excerptis de legationibus* leguntur; eumdem auctorem libri non contemnendi, *de vitis philosophorum et sophistarum* illius temporis, quem primum Gr. et Lat. edidit *Hadr. Iunius*, Antverp. 1568. 8. pleniorem vero et emenda-

tiorem *H. Commelinus*, Heidelbergae 1596. 8. quae editio, sed admodum vitiose, repetita est Genevae 1616. 8. Nova a Wyttenbachio iam nunciata (Bibl. Crit. P. XII. 1808. p. 106 sq.), superiore anno prodiit hoc indice: Eunapii Sardiani Vitae Sophistarum et Fragmenta historiarum ex recensione *I. Fr. Boissonade.* Acc. Annotatio *Dan. Wyttenbachii.* Editio nova. Berolini 1822. 8 mai. cf. D. Wyttenbachii Epist. Crit. ad Ruhnkenium in Eius Opusculis T. I. p. 42—52.

Tertius est *Olympiodorus* Thebanus, circa a. Ch. 425. Ὕλης historicae lib. XXII. ab Honorii et Theodosii II. regno (407. p. Ch.) usque ad Valentinianum III. (425.), auctorem, cuius excerpta a *Photio* cod. LXXX. servata, Graece cum interpret. Lat. et notis primum edidit *Frid. Sylburgius* in *Scriptoribus historiae Rom. minoribus* T. III. p. 853. dein Gr. et Lat. interprete *Andr. Schotto*, *Phil. Labbeus* in Eclogis historicorum de rebus Byzantinis. — Eodem saeculo historias scripsere *Priscus*, sophista et rhetor, eiusque continuator *Malchus*; saeculo *sexto* autem *Petrus* gente Illyrius, *Menander*, *Theophanes Byzantius*, hisque paullo superior aetate *Hesychius Milesius* sive *Illustris*, sub Iustini et Iustiniani principatu, scriptor *Chronicorum* a Beli Assyrii temporibus usque ad Anastasii imp. mortem (518 p. Ch.), ex quibus fragmentum *de originibus et rebus patriis Constantinopoleos* servavit *Georgius Codinus*, infimae aetatis scriptor Byzantinus. Eidem Hesychio debemus libellum περὶ τῶν ἐν παιδείᾳ διαλαμψάντων σοφῶν sive *de viris doctrina claris*, e Diogenis Laërtii vitis philosophorum maxime excerptum, qui primum Gr. et Lat. vulgatus est Antverpiae 1572. 8. dein cum animadverss. *H. Stephani* ad calcem Diog. Laërtii 1594 et 1615. 8. tum a *Meursio* in *Hesychii Opusculis* Gr. et Lat. Lugd. Bat. 1613. 8. et in I. Meursii Operibus ed. Florent. T. VII. p. 201. Utrumque libellum ab Io. Conr. Orellio denuo recognitum nuper accepimus, hoc indice: *Hesychii Milesii* Opuscula duo quae supersunt, I. De hominibus doctrina et eruditione claris. II. De originibus urbis Constantinopoleos; Et Card. *Bessarionis* Epistola de educandis filiis Ioannis Palaeologi lingua Graeca vulgari scripta. Graece et Latine. Recognovit,

notis Hadr. Iunii, H. Stephani, Iac. Meursii, Petri Lambecii, Gis. Cuperi, F. I. Bastii, aliorumque et suis illustravit *Io. Conr. Orellius.* Acc. Anonymi scriptoris Latini Topographia urbis Constantinopolitanae cum notis Guidonis Pancirolli et C. G. Heynii pars Commentationum de antiquitatibus Byzantinis, quae ad Hesychium illustrandum pertinet. Cum Indicibus necessariis. Lipsiae 1820. 8 mai.

Integriores multo exstant *Zosimi*, fisci Comitis sub Theodosio II. medio circiter saeculo V., *historiarum Romanarum libri VI.*, ab Augusti temporibus usque ad a. 410. in quibus Dexippum et Eunapium potissimum secutus est, veritatis studio, iudicii acumine, causarum decrescentis imperii Romani subtili indagatione, denique orationis puritate atque perspicuitate, historicorum meliores aequiparans. Ab ipso auctore bis editum opus hoc videtur: nam quod habemus, *ἡ νέα ἱστορία*, sive, Photio teste, *ἱστορία τῆς νέας ἐκδόσεως* inscripta est. Plura tamen sub finem libri VIti, quae temporum, quibus ipse Zosimus interfuit, historiam complectebantur, excidisse docet *Heynius* in annotatt. Reitemeieri editioni subiectis, nisi auctorem opus imperfectum reliquisse statuere malis. In editione *principe* duo tantum priores libri Gr. et Lat. ab *H. Stephano* editi sunt cum Herodiano 1581. 4. et Lugduni 1611. 8. Quatuor reliqui postea detecti a *Frid. Sylburgio*, una cum I. et II. Graece cum interpret. Lat. Leunclavii vulgati sunt inter *Scriptores historiae Rom. minores* T. III. Francof. 1590 fol. Melior est editio *Christoph. Cellarii* cum Lat. interpr. Leuncl. et notis varior. Cizae 1679. 8. rec. Ienae 1713. 8. cui longe tamen praestat novissima *I. F. Reitemeieri* studio, cum interpret. Lat. notis crit. et commentario, subiectis ad calcem animadverss. nonnullis *C. G. Heynii*, Lipsiae 1784. 8. Premissa est editoris disquisitio erudita in Zosimum eiusque fidem, aetatem, vitam etc.

Denique servata est *Iulii Pollucis* cuiusdam, scriptoris Christiani, aetatis incertae, *historia physica de mundi fabrica ex Genesi et sequentibus chronicis*, ab orbe condito usque ad Valentis imp. principatum (364—377 p. Ch.), nuper demum e codd. mss. in lu-

cem protracta, et Gr. et Lat. edita ab *I. B. Bianconio*, latente auctoris nomine, Bononiae 1779 fol. et hoc adiecto, ab *Ignat. Hardtio*, Monachii et Lips. 1792. 8.

§. 188.

Qui iam sequuntur a saeculo *sexto* inde *scriptores Byzantini*, aut *chronica*, saepe a mundi primordiis usque ad sua tempora condiderunt, aut *imperii Byzantini historias*, tum generaliores, tum certi temporis, reliquerunt; aut *antiquitates Byzantinas*, Urbis memorabilia, aulae munia et officia ritusque aulicos et ecclesiasticos exposuerunt. Quorum omnium scriptorum seriem exhibent *Scriptores historiae Byzantinae* editi cura *Phil. Labbei*, *Claudii Maltraitii*, *Car. Annib. Fabrotii*, *Car. Du Fresne Du Cangii*, *Iac. Goarii*, *Franc. Combefisii*, *Petri Possini*, *D. Petavii*, *Leonis Allatii*, *Ism. Boullialdi*, *Io. Boivini*, *Anselmi Bandurii*, Parisiis 1647—1711. XXXI Voll. fol.; quae editio Parisina, sed serie multo immutata, et minus accurate recusa, sed *Ios. Genesii* (640), *Io. Malelae* (Saec. IX), aliorumque scriptis historicis et topographicis aucta, prodiit Venetiis 1729—1733. XXVIII Voll. fol. Postea accessit *Corporis hist. Byzantinae nova appendix*, Romae 1777 fol.; *Georgii Phranzae* (Saec. XV.) *Chronicon rerum Byzantinarum* studio *Fr. C. Alteri*, Vindobonae 1796 fol.; tum nuperrime *Leonis Diaconi* Historia, de qua paullo post dicam. Cum Parisina editione coniungendum *Phil. Labbei Protrepticon de Byzantinae historiae scriptoribus*, Parisiis 1648 fol. Scriptorum notitiam litterariam exhibent *Mart. Hankii* liber *De Byzantinarum rerum scriptoribus Graecis*, Lipsiae 1677. 4. — *Fabricii* Bibl. Gr. Vol. VII. p. 518 sqq. Harles. et *Meuselii Bibl.* historicae Vol. V. Pars I. p. 108—302. — *Epitomen* Byzantinorum laudabili studio et multo labore confecit *I. G. Stritterus* in libro qui inscribitur: *Memoriae populorum, olim ad Danubium, Pontum Euxinum, paludem Maeotidem, Caucasum, mare Caspium, et inde magis ad septemtriones incolentium, e scriptoribus historiae Byzantinae erutae et digestae*, Pe-

tropoli 1771 sqq. IV Voll. 4. — Scriptorum Byzantinorum praecipuos, ut *Procopium*, *Agathiam*, *Menandrum* cet. *Gallice* vertit *Lud. Cousin*, hoc indice: *Histoire de Constantinople, depuis le regne de Iustin, jusqu'à la fin de l'empire, traduite sur les originaux Grecs*, Paris. 1672—674. VIII Voll. 4. rec. Hagae Com. XV Voll. 12. — Temporis notationem in scriptoribus his expedire conatus est *Phil. Krugius*, vir doctissimus, in libro qui inscribitur: *Kritischer Versuch zur Aufklärung der Byzantinischen Chronologie*, Petropoli 1810. 8.

§. 189.

Praecipui saltem huius ordinis scriptores accuratius cognoscendi sunt. In his ante omnes quum ingenio tum scribendi arte insignis *Procopius*, Caesareae in Palaestina natus, Belisario in expeditionibus comes datus a Iustiniano imp., ab eodem in senatum lectus, et urbi praefectus 562 p. Ch., reliquit: 1) *historiarum sui temporis* lib. VIII., in quibus bella, a Byzantinis imperatoribus contra Persas, Vandalos, Mauros Gothosque intra 482—552 gesta, persequitur. 2) *Κτίσματα* sive *de aedificiis* Iustiniani auspicio conditis vel restauratis lib. VI. 3) *Ἀνέκδοτα* sive *historiam arcanam*, ancipitis fidei opus, a nonnullis Procopio abiudicatum, in quo Iustiniani et Belisarii laudes, quibus *Historiae* eius refertae sunt, retractantur, ac Theodorae maxime imperatricis flagitia revelantur. Quae Procopii opera, Gr. et Lat. optime edita notisque illustrata a *Claud. Maltreto*, Parisiis 1662. II Voll. fol., deinde in scriptt. byz. corpus recepta sunt Venetiis 1729 fol. Seorsum *historias* edidit *Dav. Hoeschelius*, Aug. Vindel. 1607 fol. — *Anecdota*, *Io. Eichelius*, Helmstad. 1654. 4. *Germanice versa* cum notis *I. P. Reinhardii*, Erlang. 1753. 8. cf. *Menagiana* T. III. Paris. 1715. 12. pag. 255 sqq.

Historiam universalem usque ad tempora sua condidit *Zonaras* saec. XII. post a. 1118. cuius *Annales*, veterum maxime scriptorum, quos verbo tenus exscripsit, auctoritate pollentes, Gr. et Lat. edidit se-

orsum *Hier. Wolfius*, Basil. 1557 fol. et *Car. du Fresne du Cange*, Paris. 1686. II Voll. fol.

Zonarae chronicon ab a. 1117 usque ad a. 1203 libris XIX. continuavit *Nicetas Acominatus*, post 1206 vita defunctus, cuius historiam edidit idem *Wolfius*, Basil. 1557 fol. et *C. A. Fabrotius*, Paris. 1647 fol. — *Nicephorus Gregoras* saec. XIV. reliquit *historiam Byzantinam* libris XXXVIII. ex quibus quatuor et viginti de rebus gestis ab a. 1204. usque ad a. 1351. in lucem editi sunt ab *Hier. Wolfio*, Basil. 1562 fol. melius ab *Io. Bovino* Paris. 1702. — Denique *Laonicus* sive *Nicolaus Chalcondyles* et *Io. Ducas*, uterque circa 1470. clarus, quorum historias, extrema imperii Byz. tempora complectentes, edidere *Fabrotius* Paris. 1660 fol. et *Ism. Bullialdus* ibid. 1649 fol.

Inter *chronographos* commemorandi *Georgius Syncellus* eiusque continuator *Theophanes*, circa Caroli M. tempora 800 p. Ch. Prioris *Chronographia ab Adamo usque ad Diocletianum* (284 p. Ch.) multa deperditorum scriptorum, ut Berosi, Manethonis, Iulii Africani, Eusebii, excerpta continet, et cum *Nicephori* Patriarchae CPolitani 758. *Breviario chronographico* edita est ab *Iac. Goar*, Paris. 1652 fol. rec. Venetiis 1729 fol. Cf. *Bredowii* ad F. A. Wolfium *Epistola de Georgii Syncelli Chronographia e codd. Paris. supplenda et emendanda* — in *Epistolis Parisiensibus* Lipsiae 1812. 8. p. 153 sqq. — *Iohannes Malelas* circa a. 900. cuius *historia chronica* ab orbe condito usque ad imp. Iustinianum edita est cum interpret. et notis *Edm. Chilmeadi*, *Hodii* dissertatione et *Rich. Bentleii ad Io. Millium epistola*, Oxonii 1691. 8. — *Georgius Cedrenus* circa 1057, qui *Annales* ab O. C. usque ad Isaacum Comnenum (1057.) reliquit, Gr. et Lat. editos a *Guil. Xylandro*, Basil. 1566 fol. — *Michaël Glycas*, incertae aetatis scriptor *Annalium* ab O. C. usque ad a. 1118. qui Gr. et Lat. editi cum notis *Phil. Labbei* Paris. 1660 fol. — His continuo subiungimus *Chronicon paschale* sive *Alexandrinum*, quod etiam *Fastorum Siculorum* nomine laudatur, farraginem historico-chronologicam ex variis scriptoribus collectam a tribus auctoribus ignotis, usque ad a. 1042. Graece illud edidit, latine vertit et

docte illustravit *C. du Fresne* Paris. 1688 fol. cf. Harlesii Introductio etc. T. II. p. 481 sq. et Brevior Notitia L. G. p. 578.

§. 190.

Singulorum imperatorum vitas et res gestas qui enarrarunt, praecipui sunt: *Agathias* Myrinaeus ex Aeolide, Iustiniano imp. aequalis, cuius imperatoris res gestas inde ab a. 533. usque ad 559. descripsit libris V. quos edidit *Bonav. Vulcanius*, Parisiis 1660 fol. Eumdem, post Meleagrum et Philippum, *Anthologiae epigrammatum* Graecorum editorem supra laudavimus p. 29. quod carminis genus ab eo ipso, nec infeliciter, cultum esse, testantur *quinque et nonaginta* epigrammata quae hodieque sub Agathiae nomine leguntur in Brunckii Analectis T. III. p. 33 sqq. et in Anthol. Iacobsii T. IV. pr.

Theophylactus Simocatta, gente Aegyptius, circa a. 620. clarus, qui *Mauritii* imp. (586—602.) *historiam octo libris* haud ineleganter scriptam reliquit, idem *Quaestionum physicarum* et *Epistolarum* varii argumenti, oratione nimis florida sententiisque acuta conscriptarum, auctor. *Historias* Gr. et Lat. edidit *C. A. Fabrotius*, Paris. 1647 fol. *Epistolae* in edd. Epp. Gr., Aldina et Genevensi, exstant. *Opera omnia* Theophylacti Graece vulgata sunt cum praefat. *Iani Gruteri* ex officina Commelini 1599. Et *Epistolas* et *Quaestiones physicas* Theophylacti manu sua descriptas ad editionemque paratas moriens reliquit *Io. Steph. Bernardus*, referente *Schneidero* in Chardon de la Rochette Miscell. Crit. et Philol. T. II. p. 360.

Constantinus VII. *Porphyrogennetus*, Leonis Sapientis filius, imperator, natus 905. vita defunctus 959., litterarum amore studioque parente suo haud inferior. Is *Basilii Macedonis*, avi sui, *vitam* reliquit descriptam, (Graece et Latine editam a *Leone Allatio* in Συμμίκτοις, Colon. Agrippin. 1653. 8.) et auctor fuit *Genesio*, ut de rebus Constantinopolitanis a Leone Armenio ad Basilium Maced. (813—861.) historiam conficeret libris IV., ex apographo cod. Lips. cum interpret. Lat. et notis *Steph. Bergleri* vitiosissime

editam Venetiis 1733 fol. Cf. *Saxium* in Onom. II. p. 149 sq. Eiusdem alia multa scripta feruntur, ut liber *de administrando imperio*, primo editus a *Meursio* 1610. 8. dein Graece et Latine cum notis *Ans. Bandurii*, in eiusdem *Imperio Orientali* T. I. — *De Thematibus* h. e. praefecturis in imperio orientali et occidentali libri II. editi ab eodem *Bandurio*, ibidem. — *Novellae Constitutiones* (βασιλικαὶ διατάξεις) seu potius *βασιλικῶν ἀνακάθαρσις*, *Basilica repetitae praelectionis* i. e. editio emendatior *Constitutionum regiarum* quas Leo Sapiens LX libris in lucem emitti iusserat. Editae sunt a *C. A. Fabrotio* Paris. 1647 fol. et ab *Io. Leunclavio*, Basil. 1575 fol. — *Tactica* sive de arte belli terra marique gerendi, et *Strategicon*, de belli gerendi ratione modoque apud varias gentes recepto, uterque liber editus in *Io. Meursii operibus* cura Lamii T. VI. p. 950. — *De Ceremoniis aulae Byzantinae* lib. II. quos cum docto commentario vulgarunt *I. H. Leichius* et *I. I. Reiskius*, Lips. 1751 sqq. II Voll. fol. — Denique Constantini huius cura et auspiciis *Excerptorum* ex *historiarum* scriptoribus *volumina tria* et *quinquaginta* a *Genesio*; ex operibus *de re agraria* libri XX. (*Geoponica*) a *Cassiano Basso*; e *Veterinariae medicinae* scriptis lib. II. (*Hippiatrica*) ab anonymo; e *medicis* veteribus, maxime ex Alexandri Tralliani, Aëtii et Pauli Aeginetae libris, *Breviarium* a *Theophane Nonno* confectum est. Horum quae primo loco diximus, *Excerpta historica*, Κεφαλαιωδῶν ὑποθέσεων βιβλία νγ', tempus delevit, praeter *duo* volumina seu titulos, neque hos quidem integros, XXVIImum περὶ πρεσβειῶν s. *de Legationibus*, et Lmum περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας, *de virtutibus et vitiis*. *Prior*, qui inscribitur *Excerpta de legationibns*, partim a *Fulvio Ursino* editus est Antverp. 1582. 4. continens loca selecta ex historiis Polybii, Dionysii Halic., Diodori Siculi, Dionis Cassii; partim a *Dav. Hoeschelio*, Aug. Vindel. 1603. 4. et cum animadverss. *Henr. Valesii* Parisiis 1648 fol., exhibens historiarum Dexippi, Eunapii, Petri, Prisci, Malchi, Theophylacti fragmenta. *Posterior*, qui est *de virtutibus et vitiis*, virtutis atque nequitiae exempla insignia e Polybii, Diodori Siculi, Nicolai Damasceni,

Dionysii Halic., Dionis Cassii aliorumque historiis continens, e *codice Peiresciano* primum vulgatus est ab *Henr. Valesio* cum interpret. Lat. et notis. Paris. 1634. 4. unde mos obtinuit, ut Excerpta haec simpliciter dicantur *Peiresciana* sive *Valesiana*, priora autem, *Hoescheliana*.

Nicephorus Bryennius Caesar, Annae Comnenae, filiae Alexii Comneni Imperatoris, maritus, saec. XIImo ineunte *Comnenorum historiam* ab *Isaaco*, primo ex hac gente imperatore, usque ad *Alexium* socerum suum (1057—1081.) descripsit, editam a *P. Possino* (Poussines) ad calcem *Procopii*, in edit. Paris. Corp. Byzant. Vol. VIII. 1661 fol. rec. Venetiis Vol. VII. T. I. cum *Car. Du Fresne* notis historicis et philolog. in Nicephorum. — *Alexii* autem, parentis sui vitam resque gestas *Anna Comnena*, Bryennii uxor, ingenio et doctrina clarissima, scriptorumque et sibi aequalium et posteriorum facile princeps, cuius *Alexiadem* libris XV. cum *Hoeschelii* notis in Corp. Hist. Byz. Vol. XIII. edidit *P. Possinus*, Paris. 1651 fol. recus. cum *C. Du Fresne* animadverss. in Corp. Script. Byz. Venet. Vol. XI. T. I. 1729 fol. — Ad Annam Comnenam scribendi arte proxime accedit paullo iunior aetate *Iohannes Cinnamus*, qui *Iohannis* et *Manuelis Comnenorum* historiam usque ad a. 1176 libris IV. persecutus est, cum notis vulgatam a *Corn. Tollio*, Trai. ad Rhen. 1652. 4. et a *Car. Du Fresne* Parisiis 1670 fol. rec. in ed. Veneta Corp. Byz. Vol. XI. T. II. 1729 fol. Cf. *Fred. Wilkenii* Commentatio: *Rerum ab Alexio I., Ioanne, Manuele, Alexio II. — gestarum libri IV.* Heidelbergae 1811. 8.

His nuper accessit *Leo Diaconus*, Caloë, urbe ad Tmolum montem in Lydia sita, a parentibus Christianis ortus circiter 950 aerae Christ., et Constantinopoli educatus. Cuius *Historiam rerum Byzantinarum sub Impp. Romano iuniore, Nicephoro Phoca* et *Iohanne Tzimisce* (959—975.) Illustrissimi Comitis *Nicolai a Rumiancow* M. C. I. R. munificentia adiutus, e cod. ms. bibl. Reg. Paris. primus edidit *C. B. Hase*, vir clarissimus, sexto eiusdem historiae libro iam ante a se vulgato in Vol. VIIIvo *Excerptorum* s. Extraits des Mss. de la Biblioth. Imp. et Recueil de

Mémoires sur différens Mss. Grecs. de la Bibl. Imp. — Inscriptus liber est: *Leonis Diaconi Caloënsis Historia Scriptoresque ad res Byzantinas pertinentes. E. Bibl. Regia nunc primum in lucem edidit, versione Latina et notis illustravit Car. Bened. Hase*, Parisiis, Argentorati et Lipsiae 1819. folio. Leonis Historiae addita sunt *tria alia opera*: 1) E quatuor libris mss. *Περὶ παραδρομῆς πολέμου De velitatione bellica*, opusculum antea nondum editum auctoris ignoti, scriptum 976. sub Basilio et Constantino Impp., in quo docetur, quomodo bellum in montanis regionibus Ciliciae gerendum sit. 2) *Fragmentum Historiarum Ioannis Epiphaniensis*, quo narratio de fuga Cosrois ad Mauritium Imp. Byzantinum, eiusque restitutione per Narsen continetur, scriptum circa 600. 3) *Theodosii Monachi Epistola Graeca de expugnatione Syracusarum* a. 880.

Denique *de antiquitatibus Constantinopoleos ritibusque tum aulae tum ecclesiasticis*, praeter *Procopium* et *Constantinum* in libris ante laudatis, egit *Georgius Codinus*, Urbis expugnationi (1453) superstes, in libro *De officialibus palatii Constantinopolitani et officiis magnae ecclesiae*, edito cura *P. Iac. Goarii*, Paris. 1648. fol.

§. 191.

Huic aetati etiam suppar fuit *Georgius Gemistus Pletho* Constantinopolitanus, qui decessit a. 1459., et, praeter alia multa opera, scriptam quoque reliquit *historiam Graecorum* a pugnae ad Mantineam temporibus (Olymp. CIV. 2.) usque ad Philippi Macedonum regis mortem (Ol. CX. 4.), ex Plutarchi Vitis Parallelis et Diodori Siculi Bibliotheca maxime compilatam, quam primus vulgavit *Aldus* Venetiis 1503 fol., et nuper *H. G. Reichardus* cum notis, Lips. 1770. 8. Eiusdem *Gemisti* et *Mich. Apostolii* Orationes funebres duas, in quibus *de immortalitate animi* exponitur, e cod. Vratislav. primus edidit *G. G. Füllebornius* Lipsiae 1793. 8. De alio *Georgii Gemisti* libello qui inscribitur *De virtute eiusque partibus*, supra dictum est §. 134. p. 63.

Commemoranda etiam hoc loco *Topographia Chri-*

stiana, i. e. descriptionis universi mundi ex mente Christianorum libri XII. cuius auctor fertur *Cosmas* quidam cognomine *Indicopleustes*, mercator Alexandrinus circa a. 540., qui itineribus in terras longinquas confectis, cosmographiam ad Ptolemaei systema geographicum refellendum scripsit, Graece et Latine editam a *B. Montfauconio* in *Novae Collectionis Patrum Graecorum* T. II., eique inseruit *Monumenti Adulitani*, Ptolemaeo Euergetae I. in Aethiopum civitate maritima *Adule* erecti, descriptionem. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. IV. p. 251 sqq. Saxii Onom. T. I. p. 112-116. et *Phil. Buttmanni*, viri doctissimi, commentatio Germanice scripta: *Ueber die Echtheit des Adulitanischen Monuments*, in: *Museum der Alterthums Wissenschaft*, T. II. p. 105—158. Cui dissertationi ipsa monumenti descriptio Graeca, cum tabula in aes incisa, subiecta est p. 159—166. — Ad eundem *Cosmam* refertur *Plantarum* et *Animalium Indiae descriptio*, quam *N. M. Thevenotus* e cod. Florentino *Graece* cum interpret. *Gallica* edidit in *Relation de divers Voyages curieux* Part. I. Parisiis 1666.

Nec silentio praetereunda sunt *Nicephori Blemmidae* Byzantii, Patriarchae CPolitani designati 1255 *duo opuscula geographica*, de quibus edendis iam olim *Lucas Holstenius* et *Io. Hudsonus*, nuper autem *Bredowius* (v. Epp. Paris. p. 43. et 63.) cogitarunt, quaeque post Bredowii mortem praematuram ex eius apographo codicis Regii Parisiensis Nr. 1414. primus edidit *Spohnius*, hoc indice: *Nicephori Blemmidae Duo Opuscula Geographica. E codice ms. Paris. nunc primum edidit, Varias Observationes et Figuras Geographicas adiecit Frid. Aug. Guil. Spohn.* Acc. *Index in Casp. Barthii libros* CLXV—CLXXX *Adversariorum ineditos* Lipsiae 1818. 4. Iterum edita sunt cum *Dicaearchi* et *Hannonis* reliquiis a *Guil. Manzi*, Romae 1819. 4. Cf. §. 104 extr. T. I. p. 219. Opusculorum autem quae libro hoc continentur *alterum* inscribitur *Γεωγραφία συνοπτική* p. 5—18. fere secundum carmen Dionysii Periegetae, quod tamen saepe non intellexit bonus Nicephorus; *alterum*: *Ἑτέρα ἱστορία περὶ τῆς γῆς ἐν συνόψει — πρός τινα βασιλέα ὀρθόδοξον*, duo fragmenta e Geographia ma-

thematica, a pag. 18—21. De aliis eiusdem Nicephori scriptis editis vide *Harlesium* in Breviori Notitia L. Gr. p. 605.

Henr. Arentii Hamakeri Oratio de Graecis Latinisque Historicis medii aevi ex Orientalium fontibus illustrandis. Leovardiae 1816. 4 mai.

Denique addendi sunt *historiae ecclesiasticae scriptores Graeci*, quorum ordinem ducit *Eusebius* (264-340 p. Ch.). Hunc deinceps exceperunt *Socrates* (nat. 380.), *Sozomenus* et *Theodoretus* saec. V., *Euagrius* saec. VI. Quorum integra opera servata sunt editaque seorsum ab *Henr. Valesio* et *Guil. Readingio*; tum in Corpore Scriptor. hist. eccles. Graece cura *Rob. Stephani*, Paris. 1544 fol. Graece vero et Latine Amstelod. 1695. III Voll. fol. Nova *Patrum Graecorum* editio nuperrime inchoata est, cuius *primo* volumine continentur *Eusebii Pamphili Ecclesiasticae Historiae libri X. nec non Constantini Oratio ad Sanctos et Panegyricus Eusebii*, *Graece et Latine. Ad fidem optimorum libror. edidit*, *selectam lectionis varietatem notavit*, *indices adiecit Ern. Zimmermann.* Francof. ad Moen. 1822. 8 mai. — Aliorum, ut *Philostorgii*, qui a. 425 floruit, et *Theodori*, centum circiter annis iunioris, non nisi *fragmenta* habemus, edita cum *Theodoreti* et *Euagrii* hist. eccles. a *Guil. Readingio*, Cantabrig. 1720 fol.

§. 192.

II. PHILOSOPHI.

Quum a tertio inde p. Ch. saeculo Cynicorum, Epicureorum, Stoicorum et Scepticorum scholae florere desiissent, philosophiae studia a solis *Pythagoreis*, *Platonicis* et *Aristotelicis* celebrata fuere, qui, maxime Pythagorei et Platonici, post *Ammonium Saccam* (§. 154.), ad unam *Neoplatonicorum* scholam confluxerunt. In his, praeter *Iulianum* Imp., de quo ante diximus, maxime eminet *Proclus*, vulgo *Lycius* et *Διάδοχος* i. e. *Successor* dictus, natus Constantinopoli p. Ch. 412. Is, Alexandriae primo litteras

edoctus, Athenis *Syriani*, philosophi Neoplatonici (cuius exstant *Commentarii in Aristotelis Metaphysicorum libros aliquot*, ex interpretat. Latina *H. Bagolini* editi Venetiis 1588. 4. item *Commentarii in Hermogenis rhetoris librum περὶ στάσεων*, in *Rhetorum Graecorum Vol. II.* Venetiis 1509 fol.) discipulus, et in schola, a *Plutarcho*, Nestorii filio, condita, successor, unde *Diadochi* nomen accepit, ibidem vita decessit 485 p. Ch. Librorum quos confecit magnam partem tempus delevit, alii adhuc inediti in codd. mss. latent. Eorum autem, qui lucem viderunt, potiores sunt: 1) *In Platonis theologiam* libri VI. Gr. et Lat. editi ab *Aemilio Porto*, Hamburgi 1618 fol. praemisso *Marini de vita Procli* libello, et addita *Procli Institutione theologica*, quam nuper ex cod. ms. restitutam edidit *Fr. Creuzerus* ad calcem *Procli et Olympiodori Commentariorum in Platonis Alcibiadem I.* Francof. ad Moen. 1819. 8. 2) *In Euclidis Elementorum primum librum Commentariorum* libri IV. Graece editi Basileae 1533 fol. (cf. §. 164) in *Anglicum* sermonem conversi a *Thoma Tayloro*, Londini 1788. II Voll. 4. 3) *Sphaera*, liber ex Gemini Elementis Astronomiae (§. 170. p. 136.) compilatus, editusque saepe cum aliis similis argumenti libellis, ut inter *Astronomos veteres Graecos et Latinos* cura *Aldi*, Venetiis 1499 fol.; cum *Cleomede* (§. 170.) Gr. et Lat. a *M. Hoppero*, Basileae 1561. 8. cum *Ptolemaeo de hypothesibus planetarum*, ab *Io. Bainbridge*, Londini 1620. 4. 4) *Hypotyposes astronomicarum positionum*, Graece editae Basil. 1540. 4. 5) *Paraphrasis in quatuor Ptolemaei libros de siderum effectionibus* Gr. Basil. 1554. 8. cura *Phil. Melanchthonis.* 6) *In Platonis Timaeum Commentariorum libri V.* Graece editi cum *Platone*, Basil. 1534 fol. 7) Excerpta e *Chrestomathiae grammaticae lib. II.*, quae *Photius* servavit cod. 239., seorsum edita. a *Frid. Sylburgio* cum *Apollonii libris de Syntaxi* Francof 1590. 4. et ab *Andr. Schotto*, Hanoviae 1615. 4. sed nunc insigniter aucta ex codd. Escurialensi et Veneto; quae additamenta praeclara, *Heynii* notis illustrata, vulgavit *T. C. Tychsenius* in *Ineditis* Bibl. Litterat. et art. ant. P. I. et nuper *Imm. Bekkerus* cum *Tzetzae Antehomericis* etc. Berolini

1816. 8. 8) *Hymni* hexametris scripti, ab Homericis et Orphicis hactenus diversi, quod preces continent pro mentis purgatione, pro animi corporisque salute et incolumitate, a vitiis et sceleribus puritate, et peccatorum venia, in quibus philosophorum Neoplatonicorum placitis imbutum facile agnoscas. Horum *quatuor*, in *Solem*, *Venerem* et *Musas*, dudum in lucem editi fuerant, primum Graece cum *Orpheo*, Florentiae 1500. 4. deinceps saepe repetiti ab Aldo, Lectio, Oleario, etiam a *Brunckio* in *Analectis* T. II. p. 441 sqq.; *duo*, alter in *Hecaten* et *Ianum*, alter in *Minervam Polymetin*, nostra memoria e codice Matritensi accessere, vulgati ab *Iriarte* in Catal. codd. Gr. bibl. Matrit. T. I. p. 88. et castigatius cum commentario in *Ineditis* Bibl. litterat. et ant. P. I. II. 9) Librorum et Commentariorum Procli antea non editorum nonnulli nuper lucem viderunt, hoc indice: *Procli, philosophi Platonici, Opera. E codd. biblioth. Reg. Paris. nunc primum edidit, lectionis varietate, interpretatione Latina, commentariis illustravit Victor Cousin*, T. I. continens *tria* opuscula. *De Libertate, De Providentia* et *De Malo*. T. II. III. *Commentarium Procli in primum Platonis Alcibiadem*. T. IV. *Duo priores libros Commentarii in Platonis Parmenidem* cum interpretatione Latina *A. H. Gogarae*. Parisiis, Argentor. et Lips. 1820 sq. 8. Ex Commentario Procli in Platonis Alcibiadem I. iam antea disputationem *περὶ ἑνώσεως καὶ κάλλους* s. *De Vnitate et Pulchritudine* e cod. Lugdunensi primus vulgaverat *Fr. Creuzerus* ad calcem libri *Plotini De Pulchritudine* p. 73.—126. tum *integrum* commentarium in Alcibiadem I. una cum *Olympiodori* illo Francof. 1819. 8. — Denique *Excerpta ex Procli Scholiis in Cratylum Platonis* e codd. mss. edidit *Io. Fr. Boissonade*, Lipsiae 1820. 8.

Procli vitam enucleate et luculenter enarravit eius discipulus et in schola successor Athenis, *Marinus*, Flavia Neapoli in Palaestina ortus, quam post principem editionem Turicensem 1558. cum interpretatione Latina notisque edidit *I. A. Fabricius*, Hamburgi 1700. 4., nuper vero ad fidem (quinque) codd. mss. denuo recensuit, additis annotationibus *Io. Franc.*

Boissonade, Lipsiae 1814. 8 mai. Contextus est Fabricianus, saepe emendatus. Insunt Fabricii Prolegomena, Interpretatio Latina et Annotationes. Notis suis editor doctissimus inseruit nonnulla *anecdota*: 1) *quinque epistolas breviores Dionis.* 2) *Secundam orationem Procopii Gazaei.* (Primam continent Villoisonii Anecdota Graeca). 3) *brevem libellum de physiognomia.* 4) *Fragmentum epistolae Diogenis ineditae* ex XXII Epp. eiusdem Diogenis pariter ineditis. — Praeterea *Marini* exstat *Introductio* sive *Commentarius* in *Data Euclidis*, editus cum *Datis* a *Claudio Hardy*, Paris. 1625. 4.

§. 193.

Sub idem tempus, quamquam aetate paullo superior, floruit *Synesius* Cyrenensis, *Hypatiae* discipulus, philosophus Platonicus, idem orator ac poëta, et Ptolemaïdis episcopus ab a. 410. Multa scripta reliquit. In primis memoranda est cultissima *Oratio de regno*, habita ad Arcadium Imp. a. 399. Porro *Epistolae* CLV. et *Hymni decem* lyrico metro scripti. *Synesii Opera quae exstant omnia* Graece et Latine edidit *Dion. Petavius* Lutetiae 1612 fol. rec. 1631. 1633. et 1640 fol. — Cum Proclo vixit etiam, circa 450, *Hierocles* Alexandrinus, qui Aristotelicae scholae placita cum Platonis decretis coniungere studuit, et, praeter libros nonnullos *de providentia*, *de fato*, alios, quorum *excerpta* servavit *Photius*, et, cum *excerptorum epitome*, ab anonymo quodam facta, fragmentisque apud *Stobaeum*, Graece edidit *Io. Pearson*, Londini 1673. 8., *Commentarium in Aurea Carmina*, Pythagorae vulgo adscripta, reliquit egregium, de quo dixi T. I. p. 74. quemque post *Needhamium*, cum *Bentleii* et *Dawisii* notis edidit *R. Warrens* Londini 1742. 8. *Germanice* vertit *I. G. Schulthess*, Tiguri 1778. 8. *Anglice W. Rayner*, Londini 1797. 8. — Praeterea *Hieroclis*, nescio cuius, feruntur *Ἀστεῖα* sive *Facetiae*, non admodum facetae, sed satis insulsae narratiunculae, quas, post alios, plenius edidere notisque illustrarunt *Iac. de Rhoer* in Observatt. philologicis, Groningae 1768. 4. *Io. Ad. Schierius*, Lipsiae 1750. 8. et *I. F. Heynats*, Berolini 1774. 8.

Hierocles Alexandriae, sub Anastasio, discipulus fuit *Aeneas Gazaeus* circa 490., sophista et rhetor Christianus, cuius exstat *Theophrastus* sive *de Animarum immortalitate et corporum resurrectione dialogus*, Gr. et Lat. editus cura *Io. Wolfii*, Tiguri 1560 fol. et cum notis *Casp. Barthii*, Lips. 1655. 4. item *Epistolae XX.* Graece editae in Corpore Epp. Aldino et Genevensi. Cf. *Greg. G. Wernsdorfii Disputatio de Aenea Gazaeo*, Naumburgi 1816. 4.

Damascii, qui, philosophis Neoplatonicis ab Iustiniano Imp. expulsis, eorumque schola, quae Athenis erat, sublata, ad Chosroëm, Persarum regem, migravit, et circa 549. floruit, ab aliis, Peripateticis, ab *Iriarteo*, Suida auctore, Stoicis annumeratus, — non nisi *Fragmenta*, e libro περὶ ἀρχῶν; e *vita Isidori*, magistri sui, aliisque scriptis servata sunt, partim edita ab *I. Chr. Wolfio* in *Anecdotis sacris et profanis*, Hamburgi 1722 sqq. IV Voll. T. III. p. 195 sqq. et ab *Iriarteo* in Catal. codd. Gr. Matrit. p. 330 sqq. Cf. Harlesius ad Fabric. B. Gr. T. III. p. 484.

Denique *Olympiodori*, philosophi *Platonici*, saeculo, ut putant, *sexto* clari, exstant *Commentarii in nonnullos Platonis dialogos*, ut in *Phaedonem*, *Philebum*, *Alcibiadem priorem*, de quibus vide §. 191. et T. I. p. 120 sq. *Addenda* p. 225. — et *Vita Platonis*. Cf. T. I. p. 120. — Non miscendus ille cum *Olympiodoro Thebano*, historico, de quo supra dixi §. 187. nec cum *Olympiodoro Alexandrino*, philosopho Peripatetico circa 565. cuius supersunt Commentarii in *Aristotelis libros* IV. *Meteoron*, Graece editi Venetiis 1551 fol.

§. 194.

Aristotelici enim aeque ac Platonici huius temporis aliud fere nihil egerunt, nisi hoc, ut scripta antiquiorum, scholaeque quam ipsi probarent conditorum, interpretarentur, commentariisque satis prolixis enuclearent. Aristotelis philosophiae et operibus operam hanc navasse videmus saeculo IV. primo *Dexippum*, Iamblichi discipulum, circa a. 335., *Quaestionum in Categorias* libris III. auctorem, quae adhuc

tantum *Latine*, *Io. Bern. Feliciano* interprete, prodierunt. *Graeci* operis specimen *Iriarte* edidit in Catalogo Mss. Bibl. Matrit. p. 274 sqq. Cf. Harlesii Brev. Notitia Litterat. Gr. p. 464. — deinde *Themistium Euphradem* (§. 181), tum *Ammonium*, *Hermeae* filium, et Procli discipulum, saeculo V. exeunte clarum, cuius supersunt *Commentarii* Graeci *in Aristotelis Categorias et librum περὶ ἑρμηνείας*, atque in *Isagogen Porphyrii*, de quorum edd. v. Harlesii Introd. T. II. p. 392 sq. et Brev. Notit. p. 517 sq.

Ammonii huius discipuli fuere *Iohannes Philoponus*, grammaticus et philosophus Alexandrinus circa a. 535. *), de cuius *Commentariis in Aristotelis libros* Graece editis v. Harlesium l. l. p. 410 sq. et in Brev. Not. p. 537 sq. — et *Simplicius* Cilix, post a. 549., qui, *Iustiniano* imperante, una cum Damascio praeceptore suo ad Persarum regem confugit, indeque rediit, doctissimus *Aristotelis* et *Epicteti* interpres. *Commentarii* eius in *plures Aristotelis libros* cum ipsis Stagiritae operibus Graece editi sunt in aedibus Aldi, Venetiis 1526 fol. et Basil. 1551 fol. Sed vide nunc *Peyronum* in *Empedoclis et Parmenidis Fragmentis*, Lipsiae 1810. 8. (§. 48. T. I. p. 77.), ubi simul agitur de genuino contextu Graeco *Commentarii Simplicii in Aristotelis de caelo et mundo* librum. Commentarius autem in *Epicteti Enchiridion*, liber praeclarus, primum prodiit Venetiis 1528. 4. deinde cum Lat. interpret. *Hieron Wolfii* et animadverss. *Cl. Salmasii*, Lugd. Bat. 1640. et nuper optime editus est a doctissimo *Schweighäusero*, Lips. 1800. II Voll. 8. (Vide supra §. 159 sub fin.) Cf. *I. Th. Buhlii* Commentatio de Simplicii vita, ingenio et in philosophiam Aristotel. meritis, in Ephemer. Litter. Gotting. 1786. p. 1977.

Post longum temporis intervallum Aristotelicam philosophiam scriptis explicandam sibi sumsit *Michaël Psellus iunior*, CPolitanus, cuius aetas in saec. XI. incidit (natus est 1020; obiit post 1105.), et, praeter

*) Alii tamen centum circiter annis post vixisse eum arbitrantur.

alia multa scripta, exstant aliquot libri super rebus philosophicis parum philosophici, quorum indices et editiones, post Fabricium, refert Harlesius in Introd. T. II. p. 491. et in Brev. Notit. p. 582 sqq. Cf. *Leonis Allatii De Psellis et eorum scriptis Diatriba*, inserta Bibl. Gr. Fabricianae Vol. Vto vet. ed. Xmo p. 41—97. ed. Harles. — Post hunc *Eustratius*, metropolita Nicaenus, qui circa a. 1117. floruit, *Commentarium in Ethica Aristotelis* reliquit, qui cum aliis Graece primum editus est a *Paulo Manutio* Venetiis 1536 fol. Cf. Fabricii B. Gr. Vol. III. p. 264 sq.

In aliquo numero etiam habendus *Theodorus Metochita*, magnus Logotheta, sub finem saec. XIII. et ineunte XIV florens Constantinopoli, vir doctus, ut illa aetate, et puriore, quam maxima aequalium pars, usus stylo. E multis, quae reliquit, scriptis, lucem videre 1) Interpretatio Latina *Paraphrasis* eius *aliquot librorum Aristotelis* Graece scriptae. 2) Opus vulgo inscriptum Ὑπομνηματισμοὶ καὶ Σημειώσεις γνωμικαί, cuius primum *aliquot capita* e codd. mss. partim edita fuerant ab *Io. Blochio* cum annotatt. Hafniae 1790. 8., partim ab *Io. Conr. Orellio* ad calcem *Supplementi ad editionem Fragmentorum Nicolai Damasceni*, Lips. 1811. 8. (§. 133.); nuperrime caput CXVItum *de Theopompo historico*, cuius partem *Muretus* (Var. Lectt. VII. 17.) Latinam fecerat, e cod. Cizensi saec. XVI. Graece vulgaverat *Chr. Godofr. Müllerus* in *Notitiae ac Recensionis codd. mss. qui in biblioth. episcop. Naumburgo-Cizensis asservantur* Particula V. Lipsiae 1813. 8. Idem de inscriptionis universi operis, in CXX capita dispertiti, veritate merito dubitans, librum, auctore Reinesio et Fabricio, *Capita philosophica et historica miscellanea*, inscribi mavult. In quo integro edendo occupatus, quum anno 1819., quo minus inceptum perficeret, praematura morte impeditus esset, biennio post prodiit editio hoc indice: *Θεοδώρου τοῦ Μετοχίτου* Ὑπομνηματισμοὶ καὶ *Σημειώσεις γνωμικαί Th. M. Miscellanea philosophica et historica Graece. Textum e Cod. Cizensi descripsit, lectionisque varietatem ex aliquot aliis codd. enotatam adiecit M. Chr. Godofr. Müllerus. Editio auctoris morte praeventa*, cui praefatus est *M. Theoph.*

Kiessling, Lipsiae 1821. 8. Operis ipsius autem, male scripti, materia varia et multiplex est, cuius quae ex priscis scriptoribus de populorum ac civitatum historia afferuntur loca, tum de Graecis scriptoribus, ut de Platone, Xenophonte, Aristotele, Plutarcho, Iosepho, Philone, iudicia, haud egent commendatione. 3) Praeterea sub Theodori Metochitae nomine fertur *Historiae Romanae a Iulio Caesare ad Constantinum M. liber singularis.* Quem *Io. Meursius* primus vulgavit et in linguam Latinam transtulit, additis notis, Lugd. Bat. 1618. 4. Sed spurium esse, nec nisi *Michaëlis Glycae* (§. 189 sub fin.) *Annalium* libri tertii initium, ab integro operis corpore divulsum, docuit *I. Lamius* in praefat. ad Vol. VIImum Operum Meursii p. IX. Cf. *I. Bodenburgii* Comm. *de Theodori Metochitae scriptis νοϑείας insimulatis*, in Miscellaneis Lipsiens. T. XII. p. 20 sqq. — Cum Theodoro hoc coniungendus est *Georgius Pachymeres*, Niceae natus circa 1242, historiae Byzantinae inde ab a. 1258 ad 1308 continuator, cuius item *Paraphrasis in totam Aristotelis philosophiam* in bibliothecis mss. adhuc servatur, partibus nonnullis in lucem editis. Vide *Harlesium* in Notit. brev. Litterat. Gr. p. 609 sq.

§. 195.

III. Neque *poëseos studium* prorsus iacuit. Immo exstitere poëtae nonnulli, ut illis temporibus, satis probabiles, quos Homeridarum praecipue et Cyclicorum lectio assidua ad simile quid tentandum incitaret. Ante alios memoretur *Quintus* (*Κοΐντος*), vulgo *Calaber* dictus, rectius a credita patria *Smyrnaeus* dicendus, cuius *aetas quarto saeculo exeunti vicina* esse videtur; carmen autem historicum, versu heroico compositum, et in XIV libros descriptum, quod reliquit, *Παραλειπόμενα Ὁμήρῳ* i. e. *Praetermissa ab Homero* inscribitur, quo belli Troiani historia, cyclicorum poëtarum studiis olim celebrata (T. I. §. 28.) *ab Hectoris inde interitu*, in quo Ilias substitit, *usque ad reditum Graecorum* pertexitur. De cuius carminis virtutibus et vitiis v. *T. C. Tychsenium* V. Cl. in docta disputatione *De Quinti Smyrnaei Paralipomenis*

Homeri, Gottingae 1783. 8.; idem vir eruditissimus, cui, post *Aldi*, *Rhodomanni* (Francof. 1614. 8.), *Pawii* (Lugd. Bat. 1735. 8.) studia, nuperrimam poëtae huius editionem debemus, Argentor. 1807. 8. Carminis interpretationes nuper prodiere, *Gallica* prosaria *Tourleti*, Paris. 1803. II Voll. 8. *Italica*, versu scripta a *Paulo Tarenghi* Vilnae 1807. II Voll. 8. Idem *Latinae* metricae specimen vulgavit Romae 1800. 8. quam postea Vilnae absolvit totam, sane dignam quae aliquando lucem adspiciat.

Franc. Spitzneri Mantissa Observationum criticarum et grammaticarum in Q. Smyrnaei Posthomericorum libros XIV. — ad calcem libri eiusdem auctoris *De versu Graecorum heroico*, Lipsiae 1816. 8. — *Eiusdem* viri docti Progr. *Observationum criticarum* in Qu. Sm. Posthom. Pars I. II. 1818. — *K. L. Struvii*, viri doctissimi, progr. scholast. *Kritische Bemerkungen zum Qu. Sm.* Königsb. 1816. item 1817. et 1822. 8. — *Chr. Ern. Glasewaldii* Coniectanea in Qu. Sm. Paralip. Homeri. Vitebergae 1817. 8.

Eiusdem aetatis habenda sunt *Argonautica*, Orphei nomen mentita (T. I. p. 10.); carmina astrologica *Maximi* et *Pseudo-Manethonis* quorum mentionem feci §. 129. p. 53. §. 173. p. 143; tum anonymi illud *De viribus herbarum Deo alicui consecratarum*; quod cum *Dioscoridis* scriptis primus Graece edidit *Aldus*, Venetiis 1518. 4. deinde cum interpret. Lat. et notis *Io. Rendtorfii*, *I. A. Fabricius* in Bibl. Gr. Voll. II. p. 629 sqq. vet. ed., cuiusque auctorem, adhuc incertum, Kollarius et Fabricius esse putant *Rufum Ephesium*, de quo dixi §. 175. p. 148. Cf. Harlesius ad Fabric. B. G. T. IV. p. 360. et in Brev. Notit. L. Gr. p. 336 sq.

§. 196.

Successit *Nonnus*, natus Panopoli, Aegypti urbe, quem saeculi *quinti initio* floruisse probabile fit, binorum carminum versu heroico auctor, alterius mythici, libris XLVIII., quod ab argumento potiore *Dionysiaca* sive *De Bacchi rebus gestis* inscripsit, alterius, postquam Christianorum sacris initiatus erat, compositi, quod *paraphrasin poëticam Evangelii S.*

Iohannis exhibet. *Illud*, omnis generis fabularum largissimum fontem, nuper subtiliore iudicio examinavit *Nic. Schowius* in comment. *de indole carminis Nonni eiusdemque argumento*, Hafniae 1807. 4. tum *I. A. Weichertus* in comm. *De Nonno Panopolitano*, Vitebergae 1810. 4. et carminis partem, ab octavo libro usque ad XIII. Graece edidit cum commentario mythologico *G. H. Moserus*, praemissa comm. de Nonni vita, ingenio et scriptis. Heidelb. 1809. 8. Aliam carminis particulam e libro XV. a versu 170—422. vulgavit *Fr. Graefius* V. Cl. hoc indice: *Νόννου τοῦ Πανοπολίτου τὰ κατὰ Ὕμνον καὶ Νίκαιαν Des Nonnos Hymnos u. Nikaia*, Petropoli 1813. 4. Integri poëmatis editio princeps, admodum vitiosa, curata est a *Gerardo Falkenburgio*, Antverpiae 1569. 4. (secundum alios 1579 vel 1597.), recusa, cum interpretat. Latina prosaria *Eilhardi Lubini*, Hanoviae 1605. 8. et, adiectis *Petri Cunaei* animadversionibus, *Dan. Heinsii* diss. de Nonni Dionysiacis, atque *Ios. Scaligeri* Coniectaneis, ibidem 1610. 8. Cf. Fabric. B. Gr. Vol. VIII. p. 601 sqq. Novam instituit *Fr. Graefius*, cuius primum volumen, libros XXIV. priores complectens, iam prodiit Lipsiae 1819. 8 mai. hoc indice: *Nonni Panopolitae Dionysiacorum libri XLVIII. suis et aliorum coniecturis emendavit et illustravit Fr. Graefe. Vol. I. libros I—XXIV complectens*; *secundum*, reliquos XXIV libros exhibiturum, exspectatur. — *Gallicae* interpretationis, quae inscribitur: *Les Dionysiaques ou les voyages, les amours et les conquestes de Bacchus aux Indes*; *traduites du Grec de Nonnus Panopolitain*, Paris. 1625. 8. auctor est *Boitet*. — *Paraphrasin Evangelii S. Iohannis* optime edidere *Fr. Sylburgius* ap. Commelin. 1596. 8. et *Dan. Heinsius* in libro qui inscribitur *Aristarchus sacer* Lugd. Bat. 1627. 8.

Nonnos von Panopolis der Dichter. Ein Beitrag zur Geschichte der griechischen Poësie von dem *Staatsrath von Ouwaroff*, mit Anmerkungen von *Fr. Graefe*. St. Petersburg. 1818. 4.

§. 197.

Nonnum, qui, *Hermanno* iudice *), nova heroici versus forma inventa, epicam poësin, a veteri elegantia aliquantum deflexam, quodammodo instaurasse videtur, secuti et, numerorum certe ratione, imitati sunt: *Naumachius*, cuius *Monita Nuptialia Γαμικὰ παραγγέλματα*, hexametris LXXIII scripta, *Brunckius* inter Gnomicorum poëtarum Graecorum Carmina p. 122. recepit (In edit. Tauchnitz. Lips. 1815. 12. pag. 98—100); alii etiam versiculi *in vituperationem divitiarum* exstant. Vide *Harlesium* ad Fabricii B. Gr. T. I. p. 727. not. ii. — *Proclus Lycius*, *Hymnorum* auctor, cuius paullo ante inter philosophos memini — *Musaeus* vel quicumque auctor fuerit carminis epici *de amoribus Herus et Leandri*, cuius indolem et editiones supra attigi T. I. p. 12 sq. — *Tryphiodorus* et *Coluthus*, uterque ex Aegypto et, uti coniicere licet, saeculo VI. sub Anastasio florens: prior carminis epici *de Troiae excidio* (Ἰλίου ἅλωσις) auctor, quod una cum Coluthi et Quinti Smyrnaei illis a *Bessarione*, Constantinopoli Florentiam ad concilium Florentinum iter faciente, Casolis repertum, et cum Coluthi carmine, et separatim Graece et Latine editum notisque illustratum est a *Feder. Iamotio*, Lutetiae 1557. 8. optime vero ab *Iac. Merrickio*, cum interpretat. metrica *Nicod. Frischlini* et selectis notis, Oxonii 1741. 8. et a *Th. Northmore* ibid. 1791. 8. Quibus nuper accessere binae *Lipsienses* editiones, altera splendida et emendatior ap. Tauchnitzium, cura *G. H. Schaeferi* 1808 fol., altera hoc indice: *Tryphiodori Excidium Ilii. Cum Iac. Merrickii et G. H. Schaeferi annotationibus integris, aliorum selectis, suisque maximam partem criticis et grammaticis edidit F. A. Wernicke. 1819. 8 mai.* — Adde *Chr. Fr. Graefii Observationes criticas in Tryphiodorum* Petropoli 1817. 4. — Posterior, *Coluthus*, Tryphiodoro, ut videtur, aequalis, poëmatii *De raptu He-*

---

*) In Dissert. *de Aetate scriptoris Argonauticorum* p. 689 sq. et in Obss. de Graecae linguae Dialectis I. p. X.

lenae (*Ἑλένης ἁρπαγή*) conditor, quod cum Quinto Smyrnaeo et Tryphiodoro primum Graece editum est apud *Aldum* (1521) octonis, melius vero ab *Io. Dan. a Lennep*, Leovardiae 1747. 8. cum animadversionum eruditarum libris III.; ad quam editionem *Harlesius* adornavit suam (cum Aristophanis Pluto), Norimb. 1776. 8. Idem illustravit carmen hoc IV prolusionibus academ. Erlangae, 1775 sqq. Nuper vero prodiit *Coluthi Raptus Helenae ex recensione Imm. Bekkeri*, Berolini 1816. 8. critica editio, e codice Mutinensi facta, eodem, ex quo *Theognidis ἀνέκδοτα* paullo ante ediderat Bekkerus (Cf. T. I. p. 46.). Qua editione contextus carminis Coluthei valde corruptus et mutilus pluribus in locis restitutus, et novis versibus auctus et suppletus est. Vide Censuram Halensem (A. L. Z.) 1816. Nr. 173. — *Fr. Graefii Coniecturae in Coluthum et Musaeum* Petropoli 1818. 4.

Christodorus, cuius *Statuarum descriptio* hexametris composita in *Anthologia* legitur T. II. p. 456 sqq. ed. Brunckii. — T. III. p. 161 sqq. ed. Iacobsii.

Iohannes Gazaeus, incertae aetatis poëta, cuius *tabulae cosmicae ἔκφρασις* versibus iambicis CXXVI. Graece exstat in *Iani Rutgersii* Var. Lectt. lib. II. c. 7. pag. 95.

Paulus Silentiarius, sub Iustiniani principatu circa 562., *epigrammatum LXXXII* haud inelegantium, et *carminis in thermas Pythicas* auctor, quae in *Anthologia* Iacobsii leguntur T. IV. p. 41 sqq. Carmen hoc olim *Latine* versum est a *Claudio Anchantero* in libro rarissimo qui inscribitur: *Pauli Silentiarii Hemiambia dimetra catalecta in thermas Pythicas Latine facta carmine epico. Accesserunt lucutentissimae annotationes, brevis item non minus utilis quam iucunda de Thermis dissertatio et nonnulla poëmata eiusdem authoris.* Venetiis 1586. 12. Cf. *Millini* Annales Encyclopédiques 1817. T. V. p. 263 sq. Nostra autem memoria idem carmen *latinis versibus* reddidit, addita animadversione, *Hieron. de Bosch* in suis Poëmatibus, Trai. ad Rusen. 1803. 4 mai. *Graece* vero e cod. Brunsvic. edidit *G. E. Lessingius* in libro, *Zur Geschichte u. Litteratur* Parte I. p. 135 sqq. Cf. Leipz. Litt. Zeitung 1800. p. 2108. Eiusdem Pauli

Silentiarii *duo* alia carmina exstant in codice Anthologiae Palatino, alterum *Templi S. Sophiae CPolitani* descriptionem exhibens: *Ἔκφρασις τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας σοφίας*, et codicis dicti primas XXXX paginas complens, quod ex apographo Cl. Salmasii edidit *Du Cangius* ad calcem *Ioannis Cinnami* in Corp. hist. Byz. Parisini Vol.. XIII. 1670. p. 497 sqq. (Edit. Venet. Vol. XI. T. II.). Alterum, prioris descriptionis ultima non nisi pars habenda, in codice Palatino cum hac legitur inscriptione: *Τοῦ αὐτοῦ ἔκφρασις τοῦ Ἄμβωνος κ. τ. λ.* Insignem hanc particulam, quae ultra septem codicis paginas implet, seorsum edidit *Imm. Bekkerus* hoc indice: *Pauli Silentiarii Ambo.* Ex cod. Palatino Anthologiae descripsit Imm. B. Berolini 1815. 4. *Utrumque* cum *Ioannis Gazaei Ecphrasi* nuperrime vulgavit *Graefius*, ita inscriptum: *Παύλου Σιλεντιαρίου Ἔκφρασις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἄμβωνος καὶ Ἰωάννου γραμματικοῦ Γάζης Ἔκφρασις τοῦ κοσμικοῦ πίνακος. Pauli Sil. Descriptio magnae ecclesiae et Ambonis, et Ioannis Gazaei descriptio tabulae mundi. Ex apographo anthologiae Graecae Gothano recensuit D. Fr. Graefe*, Lips. 1822. 8 mai.

Leontius Scholasticus et *Macedonius*, Pauli Silent. aequales, quorum *epigrammata* satis culta exstant in Anthologia Iacobsii T. IV. p. 73 sqq. et p. 81 sqq.

Georgius Pisides, poëta Christianus circa a. 630., qui praeter *historica opera*, iambicis versibus conscripta editaque in *Appendice nova historiae Byzantinae* cura *P. F. Foggini*, Romae 1777 fol., reliquit *carmina iambica de mundi opificio* et de *vanitate vitae*, Graece et Latine edita a *Feder. Morello*, Lutetiae 1584. 4. rec. Heidelbergae 1596. 8. tum duplex *in templum Deiparae*, insertum Fabricii B. Gr. T. VIII. p. 615. ed. Harles.

§. 198.

Iohannes Tzetzes circa a. 1150. sub Manuelis II. Comneni principatu, versificator et grammaticus, ut illa aetate, litteratissimus, qui magnum librorum vincta et soluta oratione compositorum numerum reliquit, ex quibus lucem adspexerunt 1) *Chiliades* sive

Variarum historiarum libri VI. *versibus politicis*, Graece et Lat. editi ad calcem *Lycophronis*, Basileae 1546 fol., tum in *Lectii* Corp. poëtar. Graecorum, Genevae 1614. T. II. p. 274. 2) *Carmen iambicum de filiorum educatione.* 3) *Scholia in Hesiodi Carmina.* 4) *Scholia in Lycophronem* e veteribus Grammaticis excerpta, quae sub *Isaaci Tzetzae*, fratris eius, nomine vulgata sunt (cf. §. 110. p. 9 sq.). 5) *Allegoriae* mythologicae, physicae et morales, versibus scriptae, editae et notis illustratae a *Feder. Morello*, Paris. 1816. 8. — 6) *Iliaca* sive carmen de rebus Troianis, versu hexametro, in tres partes descriptum, *Antehomerica*, *Homerica* et *Posthomerica*, cuius plenissima editio cum notis *Frid. Iacobsii* prodiit Lipsiae 1793. 8. et nuper ex recensione *Imm. Bekkeri.* Acc. *Excerpta ex Chrestomathia Procli*, Berolini 1816. 8. — 7) *Exegesis in Homeri Iliadem*; quam e cod. ms. primus edidit *Godofr. Hermannus* ad calcem *Draconis Stratonic. libri de Metris*, Lipsiae 1812. 8. Cf. §. 126. p. 45. Ex *ineditit* Tzetzae libris, qui in codd. mss. adhuc latent, memoramus *Scholia* eius in *Oppiani Halieutica* et *Allegorias Homericas* ad Irenen Augustam, Manuelis Comneni uxorem, versibus politicis, spissum opus et ineptum.

Theodori Prodromi, eiusdem aetatis *) versificatoris, cuius narrationem *de Rhodanthes et Dosiclis* amoribus supra inter eroticorum scriptorum opera commemoravimus (§. 183), etiam alia plura scripta, edita atque inedita, vincta atque soluta oratione, innotuere, ut *Galeomyomachia*, Graece edita cum *Batrachomyomachia*, inter Homerica carmina vulgo relata, ab *H. Ch. Borheckio*, Lemgov. 1789. 8., et ab *Ilgenio* cum Hymnis Homericis, Halae 1796. 8. — *Dialogus de expulsa amicitia*, iambicis versibus, Graece editus, interprete *Conr. Gesnero*, in *Maittairii* Miscellan. Graec. aliquot Scriptt. Carminibus, Londini 1722. 4. pag. 92. — *Poëmatia minora*, Graece, Basil.

*) *Chardon de la Rochette*, in Mélanges de Crit. T. II. p. 93., saeculi XI*mi* initio eum admovet, manifesto errore. Nam Alexium Comnenum, sub cuius imperio eum vixisse ponit, ab a. 1081—1118 regnasse constat.

1536. 8.; Gr. et Lat. cum notis *Ier. Erarti*, Lipsiae 1598. 8. — Alia edidit, quum *Epistolas*, tum *Orationes* et *Carmina*, vir clarissimus *Dutheil* in Notices et Extraits des Mss. de la Bibl. Impér. de Paris Vol. VI. p. 525 sqq. Vol. VII. Part. II. p. 244.

Denique *Manuel Philes*, Ephesius, qui saec. XIV. sub Michaële et Andronicis Palaeologis floruit, et, praeter iambicos versus *de animalium proprietate* (in quibus ex Aeliani Historia Animalium profecisse videtur), saepe editos, novissime ab *Io. Corn. de Paw*, cum animadverss. et Lat. interpretat. *Bersmanni*, Trai. ad Rhen. 1730. 4, plura minora poëmatia composuit, quae partim emendatiora, partim e mss. codd. primus edidit *Gottlieb Wernsdorfius*, praemissa comment. de Philae vita, aetate et scriptis, Lips. 1768. et Gedani 1773. 8. Cf. *Chr. Fr. Matthaei* in Commentar. Soc. philolog. Lips. Vol. I. p. 181. *Camus* in Notices et Extraits des Mss. de la Bibl. Nationale. Paris. T. V. Nr. 37. — Fortasse etiam, ad similitudinem longioris carminis de animalium proprietate, aliud *de plantis* carmen condidisse videtur *Birg. Thorlacio*, propter tria Carmina inedita, quorum primum, *Rosa* inscriptum, primus *Thorlacius* ad calcem libelli sui *De Manuele Phile Iambographo Graeco*, Hafniae 1813. edidit, eique aliad subiunxit, pariter ineditum, sed *satyricum*, quod *Anus lasciva* inscribitur, centum versibus. Vide *Millini* Magazin Encyclop. 1814. T. VI. p. 221.

§. 199.

IV. Cognoscendi saltem sunt *Rhetores* et *Sophistae* aliquot Christiani, ut *Severus Alexandrinus*, rhetor Graecus circa a. 470., *Ethopoeiarum* sive *ethicarum allocutionum* scriptor, quas auctiores edidit vertitque *Leo Allatius* in *Excerptis variis Graecorum Sophistarum et Rhetorum*, Romae 1641. 8., deinde *Thom. Galeus* ad calcem Demetrii Phalerei, Oxoniae 1676. 8. rec. cura *I. F. Fischeri*, Lips. 1773. 8. p. 208. Eiusdem *Severi sex Narrationes* e cod. ms. primus vulgavit *Iriarte* in Bibl. Matrit. Codd. Gr. p. 461 sqq. — porro *Dionysius Antiochenus*, Aeneae Gazaeo ae-

qualis, saec. Vto exeunte. — *Procopius Gazaeus* circa 520. eiusque discipulus *Choricius*, quorum supersunt *Epistolae* et *Declamationes*. Vide Harlesium in Introduct. T. II. p. 396. 402. et 421. *Procopii Panegyricum in Anastasium Imp.* e cod. ms. biblioth. S. Marci Graece edidit et notis illustravit *Villoisonius* in *Anecdotis Graecis* II. p. 28 sqq. Aliam eiusdem orationem nuper in lucem emisit *I. F. Boissonadius* in *Notis ad Marini Vitam Procli*, Lipsiae 1814. 8 mai. — Denique *Mazarii* cuiusdam (nisi fictum nomen est) qui saeculo XV ineunte vixisse videtur, opusculum satyricum, Necyomantiae Luciani imitatio: *Διάλογος νεκρικός· ἐπιδημία Μάζαρι ἐν ᾅδου· ἢ πεῦσις νεκύων ἐνίων περὶ τινῶν τῶν εἰς τὰ βασίλεια συναναστρεφομένων·* cuius argumentum e cod. ms. bibl. Reg. Paris. docte et copiose exposuit *C. B. Hase* in *Notices et Extraits des Mss. de la Bibl. Imp. de Paris.* T. IX. Seconde Partie p. 131—141. — Similem, meliorem tamen Necyomantiae Luciani imitationem auctoris incerti, sed quem saeculo XII. vixisse ex multis indiciis in ipso opusculo dispersis paene apparet, ibidem e codice Vaticano, hoc indice: *Τιμαρίων, ἢ περὶ τῶν κατ' αὐτὸν παθημάτων, Timario, sive de calamitatibus eius*, Graece edidit, Latine vertit, et doctis commentariis et annotationibus illustravit *Hasius* p. 144—254.

§. 200.

V. *Medici* post Galenum (§. 176.), qui scriptis inclaruerunt, sunt: *Oribasius* Pergamenus, saec. IV., Iuliani Imp. archiater, cuius iussu e veterum medicorum operibus *Collectorum* confecit *septuaginta libros*, unde inscriptio operis Ἑβδομηκοντάβιβλος. Horum plurimos tempus delevit; pauci *Graece*, plurium *Latina* tantum interpretatio exstat, *Rasarii* et *Vidii* studio confecta. Spissum opus hoc in epitomen ipse auctor redegit, quam *Synopsin*, in IX libros divisam, inscripsit. Haec et alia quaedam Latine edita sunt ab *Io. B. Rasario*, Basileae 1557. III Voll. 8. tum ab *Henr. Stephano*, cuius studio debemus *Medicae Artis principes* post Hippocratem et Galenum, Graecos Latinitate donatos 1567. II Voll. fol. Deni-

que *Chr. Fr. Matthaei* ex Oribasii codice Mosquensi Graece edidit *XXI Veterum et clarorum medicorum Graecorum varia opuscula*, interpretationem Latinam *Io. Bapt. Rasarii*, item animadversiones et indicem vocabulorum adiecit cum tab. aenea. Mosquae 1808. 4 mai. — De reliquis edd. tum Graecis, tum Latinis vide *Harlesium* l. l. T. II. pag. 334 sq. et *Fuhrmanni* Handbuch der classischen Litteratur T. III. p. 85 sq.

De *Aëtii* Amideni, saec. VI. medici, *libris medicinalibus XVI.* ex Galeno et Oribasio compilatis, *primi octo* libri Graece vulgati sunt Venetiis 1534 fol. et *noni* aliquot capita ab *I. E. Hebenstreitio* Lipsiae 1757. 4. *Totum* opus vero Latine editum est *Iano Cornario* interprete, Basileae 1549 fol. quam interpretationem recepit *H. Stephanus* in tom. II. editionis modo laudatae. — Haud multo post Aëtium, eodem saeculo, floruit *Alexander*, ob patriam suam *Trallianus* dictus, Graecorum post Galenum medicorum facile princeps, qui *libros XII de dignoscendis et curandis morbis*, et *Epistolam de Lumbricis* reliquit. Haec Graece et Latine exstat in *Hier. Mercurialis Variis Lectionibus*, Venetiis 1570. 4. et 1644 fol. Illorum melior editio est *Basileensis*, interprete *Io. Guintero*, cum *Iac. Goupyli* castigationibus 1556. 8. Interpretatio Latina inserta *Hallerianae* editioni *Principum artis medicae* T. VI.

Qui sequente saeculo VII. medicinam scriptis tradiderunt, sufficit nominasse *Theophilum Protospatarium*, eiusque discipulum *Stephanum Atheniensem*, cuius *πρᾶξιν* sive *lectionem primam περὶ χρυσοποιΐας* Gr. et Lat. primus edidit cum notis criticis *Chr. Godofr. Grunerus* Ienae, 1777. 4. — tum *Palladium*, Hippocratis commentatorem, cuius *concisam Synopsin de Febribus* Gr. et Lat. cum notis edidit *Io. Steph. Bernardus*. Acc. Glossae chemicae et Excerpta ex poëtis chemicis. Lugd. Bat. 1745. 8. — et *Paulum Aeginetam*, obstetriciae artis peritia apud Arabes florentem. Vid. Harles. l. l. T. II. p. 440 sq. et 448. Quibus subiungas licet *Theophanem Nonnum* saec. Xmi medicum, cuius *Breviarium artis Medicae* sive *Epitomen de curatione morborum*, Constantini Porphyrogenneti iussu confectam, et nuper Gr. et Lat. se-

paratim editam ab *Io. St. Bernardo*, Gothae 1794 sq. II Voll. 8. supra laudavimus §. 190. quo loco etiam *Hippiatrica* sive *Veterinariae Medicinae libros II.*, ab anonymo ex huius disciplinae scriptoribus, qui a VIImo inde saeculo vixerant, eiusdem Principis auctoritate collectos meminimus, quos primus Graece cum Latina *Io. Ruellii* interpretatione edidit *Sim. Grynaeus*, Basileae 1537. 4. — Tum *Michaëlem Psellum* iuniorem (§. 194), auctorem libri *de victus ratione* (*περὶ διαίτης*), ex Latina *Georgii Vallae* interpretatione editi Basileae 1529. 8. et *Syntagmatis de alimentorum viribus, utilitate et noxa*, quod tamen alii *Simeoni Setho*, eiusdem aetatis scriptori, tribuunt. Plenius editum est e duobus mss. cum interpret. Lat. et notis a *Martino Bogdano*, Parisiis 1658. 8. *Demetrii Pepagomeni* autem, Michaëlis Palaeologi Imp. (1261—1282) archiatri, liber exstat *de podagra*, quem, post Musurum, H. Stephanum et Morelium, cod. ms. ope denuo recensuit, Graeceque et Latine cum doctis notis edidit *Io. Steph. Bernardus*, Lugd. Bat. 1743. 8. — Eiusdem aetatis fuere *Nicolaus Myrepsus*, de quo vide Harlesium l. l. T. II. p. 526. et *Ioannes* cognomine *Actuarius*, cuius, praeter alia scripta *Latine* tantum edita, *Graece* exstant e Galeno excerpti libri *duo περὶ ἐνεργειῶν καὶ παθῶν τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος καὶ τῆς κατ' αὐτὸ διαίτης de actionibus et affectibus spiritus animalis, eiusque victu et nutritione*, in lucem emissi *Iac. Goupyli* beneficio Paris. 1557. 8. recusi cura et studio *I. Fr. Fischeri*, Lipsiae 1774. 8. In quod opusculum *Scholia Graeca* ex cod. ms. inserta sunt *Medici Arnhemiensis* (Io. Steph. Bernardi) Reliquiis medico-criticis, a *Ch. Godofr. Grunero* editis Ienae 1795. 8. Cf. *Chardon de la Rochelle* Mélanges de crit. et de philol. T. II. p. 349. Harlesii Br. Not. Litt. Gr. p. 606.

Denique commemorandi hoc loco sunt scriptores nonnulli *mineralogici* et *chemici*, quorum opuscula, maximam partem insulsa, et absurdissimis superstitionibus referta, eatenus cognoscenda sunt, quoad aetatis et temporum indolis, quibus debentur, diserta perhibent testimonia. Cuius generis fuere *Theophylacti Simocattae* (§. 190) *Quaestiones physicae*; *Ste-*

phani Atheniensis, paullo ante laudati *Novem πράξεις* sive *Lectiones de arte chemica*, Latine editae cum *Pseudo-Democriti scriptis chemicis*, Patavii 1573. 8.; *Michaëlis Pselli* liber *περὶ χρυσοποιΐας de auri conficiendi ratione*, item una cum Democriti, Synesii, Pelagii et Stephani Athen. chemicis scriptis *Latine* vulgatus Patavii, 1573. 8. Eiusdemque libellus *De Lapidum virtutibus*, Graece et Latine editus a *Maussaco*, Tolosae 1615. 8. et cura *Io. Steph. Bernardi*, Lugd. Bat. 1745. 8. -- *Heliodori* cuiusdam carmen chemicum *περὶ τῆς τῶν φιλοσόφων μυστικῆς τέχνης* (§. 183. p. 170). Cf. *Sprengel* Versuch e. pragm. Gesch. d. Arzneikunde T. II. p. 209 sqq. ed. II. 1800. 8. — Chemicis his antiquioribus, incertae aut inferioris aetatis fere omnibus, et e schola Alexandrina profectis, quorum scripta maximam partem inedita in bibliothecis librorum mss. adhuc latent, (vide Fabricii B. Gr. Lib. VI. T. XII. vet. ed.) annumerandus etiam *Zosimus* Panopolitanus Aegyptius, librorum huius generis auctor clarissimus, et *ποιητῶν καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων* illorum, qui artem magnam cupri in argentum aurumque transmutandi acerrimo studio quaerebant, unus. Eius opuscula, *Grunero* iudice, si curatius inspiciuntur, deterso verborum obscurorum fuco, fugato philosophorum fumo, plurima habent Chemiae metallurgicae rudimenta et initia, etiamsi non expressa ea perspicuitate, qua recentiores chemici utuntur. Horum librorum *duo fragmenta* Graece edita sunt, alterum ab *I. G. Schneidero* in Animadverss. ad *Eclogas physicas* p. 95 sqq. *de Persica cupri tinctura*; alterum, *de Zythorum confectione*, a *Grunero*, hoc indice: *Zosimi Panopolitani de Zythorum confectione Fragmentum, nunc primum Graece* (e cod. Gothano) *ac Latine editum. Acc. Historia Zythorum sive cerevisiarum quarum apud veteres mentio fit. Scripsit Chr. Godofr. Gruner.* Sulzbach 1814. 8.

§. 201.

VI. *Mathematicorum* schola *Alexandrina* usque ad urbis per Arabes expugnationem (640 p. Ch.) quidem duravit; sed post *Pappum* (§. 167 extr.), nemi-

nem inde exiisse accepimus, qui novis mathesin inventis ditasse aut perfecisse dici possit. Interea *Athenis* inde a medio saeculo V. Mathesin docuerunt, commentariisque saltem in Euclidis, Archimedis et Apollonii Pergaei opera conditis, historiaeque matheseos cognoscendae aptis, famam sibi pepererunt *Proclus* (§. 192.), *Marinus* (ibid.), *Isidorus Milesius*, Damascii praeceptor, *Eutocius Ascalonites* (§. 165 sq.), Iustiniani Imp. temporibus. Eiusdem aetatis fuit *Anthemius Trallianus*, mechanicus et architectus insignis, cuius opera Imp. Iustinianus a. 532 usus est in construenda aede S. Sophiae. E scriptis eius operibus non editum est nisi Fragmentum libri *περὶ παραδόξων μηχανημάτων de Machinis mirabilibus*, cura *Dupuy* in Mém. de l'Acad. des Inscr. Vol. XXXXII. et separatim cum *Gallica* versione Parisiis. 1777. 4. — Ab hoc inde tempore autem nemo fere innotuit, cuius scripta quidquam praeter scientiae elementa, eaque satis vulgaria, continerent. Quo loco habendus *Michaël Psellus* iunior circa a. 1090. (§. 194), cuius librum *de quatuor mathematicis disciplinis* (Arithm. Geom. Musica, Astronomia) Gr. et Lat. edidit *Guil. Xylander*, Basileae 1556. 8.

Meliora tamen *de re militari* trium Byzantini imperii Principum scripta tenemus, primo *Mauritii* circa a. 582., qui XII libros *de arte militari* reliquit, ad artis huius, quae tunc erat, indolem pariter atque rerum temporumque illorum historiam pernoscendam utilissimos, Graece et Latine editos notisque illustratos ab *Io. Scheffero*, una cum *Arriani Tacticis*, Upsaliae 1664. 8. — Deinde *Leonis VI.* (889—911.) *Sapientis* dicti, Photii discipuli, cuius *Tactica*, Onosandro potissimum duce, ad erudiendos milites suos scripta, plenissime edita sunt in *Io. Meursii* Operibus cura *Io. Lamii*, T. VI. p. 529, Florentiae 1745 fol. — Denique *Constantini VII.* Porphyrogenneti, Leonis filii (905—959), cuius *Tactica* et *Strategicon* itidem a *Meursio* et *Lamio* edita exstant in Meursii Opp. Tomo VI. pag. 921 et 950. — Minus laudandi sunt *Heronis Alexandrini iunioris* (quem plerique, ut Freretus, Fabricius, Fortia Urbanus, saeculi p. Ch. VIImi initio admoverunt, *Idelerus* autem, in egregio

libello *Ueber die Längen- u. Flächenmaasse der Alten* p. 167 et 198. non ante X saeculum fuisse idoneis argumentis demonstravit. Vide *F. A. Wolfium* in Analect. Litterar. T. II. p. 226. Cf. supra p. 133. not.) ex Polybio, Iosepho, Arriano, maximam partem compilati libri *de obsidione repellenda et toleranda* (Graece inter Scriptores Vett. Mathemat. Parisiis 1639 fol. p. 317), *de machinis bellicis*, *et Geodesia*, ex Latina interpret. *Franc. Barocii* cum huius scholiis, Venetiis 1572. 4. *Geodesiae* tamen Graecum contextum in multis libris mss. exstare testatur *Fortia Urbanus* in Wolfii Anal. Litter. l. l. p. 212. *Fragmentum* autem Geodesiae, quod *sub huius Heronis nomine* a Patribus Congreg. S. Mauri (Pougetio, Loppino, Montfauconio) editum est in *Analectis Graecis*, Parisiis 1688. 4. quum in Barocii Latina interpretatione non reperiatur, ad *Heronis Secundi*, saeculi Vti initio florentis, librum quemdam pertinere, idem vir doctus suspicatur l. l. p. 213.

§. 202.

VII. In vulgus nota sunt Graecorum a Theodosii II. inde temporibus *de iure civili Romanorum* redigendo merita. Cuius quidem *Graeca* schola iam quarti saeculi decursu *Beryti*, Phoeniciae urbe, viguit nobilissima. Ut nihil dicam de codice Theodosiano, de Novellis Constitutionibus Theodosii II. et Valentiniani III., de duplice codice Iustinianeo, de Pandectis et Institutionibus, *Latino* quippe sermone exaratis: non tacendae tamen sunt *Authenticae* sive *Novellae Constitutiones*, quae eodem Iustiniano imperante accesserunt, *Graece* scriptae, et in Latinum sermonem conversae (Norimb. 1531 fol. ed. *Gregor. Haloandri*) porro *Basilii Macedonis* Imp. (867—886) *Πρόχειρον τῶν νόμων* s. *Legum delectus compendiarius*, cuius dimidia pars Gr. et Lat. edita a *Marq. Frehero* in *Leunclavii* Iure Graeco-Romano T. II. p. 79 sqq.; eiusdemque et filii *Leonis VI. Sapientis* (889—911.) *Βασιλικαὶ Διατάξεις* sive *Constitutiones Principum* libris LX, *Constantini VII.* Porphyrog. iussu emendatius vulgatae (§. 190) quarum XXXXI. Graece et

Lat. editae ab *Annib. Fabrotio* Paris. 1647 fol. reliquarum epitome ab *Io. Leunclavio* in Synopsi LX librorum *βασιλικῶν*, Basil. 1565 fol., quatuor insuper libri integri a *Guil. Ottone Reizio* in *G. Meermanni Novo Thesauro iuris civ. et canon.*, T. Vto, et sexagesimus a *Iac. Cuiacio*, Lugd. Bat. 1566 fol. — tum solius *Leonis Sapientis Ἐπανορθωτικαὶ καθάρσεις* s. *Emendatae Constitutiones*, editae in *Corpore Iuris Leeuweniano*, Amstelod. 1663 fol. — Accedunt singulorum iurisconsultorum opera, ut *Theophili*, Iustiniani temporibus florentis, eiusdem, ut credere par est, quo Princeps in Institutionibus et Pandectis componendis usus erat, *Paraphrasis Graeca Institutionum*, et *Commentationes ad priores tres Digestorum partes*, quarum fragmenta solum supersunt. Paraphrasis huius, una cum reliquis Fragm. praestantissimam editionem curavit *Guil. Otto Reizius*, Hagae Com. 1751. II Voll. 4. — Supersunt etiam *Thalelaei, Theodori*, *Stephani Cyrilli* aliorumque ICtorum Graecorum Commentarii in titulos *Digestorum* etc. quos ex cod. ms. bibl. Lugd. Bat. primus edidit, Latine vertit et castigavit *Dav. Ruhnkenius*, Hagae Com. 1752 fol. et in *Thesauro iuris Meermanniano* T. III. et V. — Deinde *Photii*, Patriarchae CPolitani saec. IX. *Nomocanon* sive *Προκανών*, iuris civilis cum legibus ecclesiasticis ab Imp. Iustiniano sancitis comparationem continens, quem, CLXX circiter annis post (1150), Imp. Manuelis Comneni II. iussu, *Theodorus Balsamon*, Patriarcha Antiochensis, ICtorum suae aetatis nobilissimus, commentario illustravit, ipse *Constitutionum Ecclesiasticarum Corporis* libris III. conditor. — Porro *Eustathii* s. *Eustachii*, circa a. 1025, liber *περὶ χρονικῶν διαστημάτων* i. e. de temporum intervallis et praescriptionibus, seu de varia temporum in iure civili observatione, editus a *Sim. Schardio*, una cum legg. nauticis et rusticis, Basileae 1561. 8.; in *Leunclavii* Iure Graeco-Romano T. I. II. Francof. 1596 fol.; novissime Gr. et Lat. cum Scholiis notisque a *L. H. Teuchero*, Lipsiae 1791. 8. — Tum *Michaëlis Pselli* (§. 194.) *Synopsis Legum versibus iambicis et politicis* in usum Michaëlis Ducae Imp., discipuli sui, Gr. et Lat. edita cum docto commen-

tario a *Franc. Bosquet* Paris. 1630. 8. rec. et aucta *Corn. Siebenii* Observationibus, in *Meermanni* Thes. iur. civ. et canon. T. I. p. 37. novissime a *L. H. Teuchero*, Lips. 1789. 8. — Denique *Constantini Harmenopuli*, saec. XIV. *Ἑξάβιβλος* sive *Πρόχειρον νόμων, Promtuarium iuris civilis*, in sex libros divisum, optime editum interprete *I. Mercero*, Genev. 1587. 4. — cum Lat. interpret. a *Dav. Ruhnkenio* in Supplem. novi thes. iuris civ. et can. ex collect. et museo Meermann. Hagae Com. 1780 fol.

Io. Aug. Bacchii historia iurisprudentiae Romanae, ed. VI*ta*, novis obss. aucta ab *A. C. Stockmanno* Lips. 1806. 8. — *G. Hugonis* Lehrbuch der Geschichte des R. Rechts. — *Ch. G. Hauboldi* Manuale Basilicorum, Lipsiae 1819. 4.

§. 203.

VIII. In magno *Lexicographorum* et *Grammaticorum* Graecorum numero eos tantummodo commemorabimus, quorum libri editi, virorum doctorum manibus versantur. Reliqui, quorum aliquanto maior copia, ex Fabricianae Bibl. Vol. VIto ed. Harles. cognoscendi sunt.

Ammonius, Alexandrinus grammaticus, a cognomine Aristarcheo (§. 125. p. 40.) diversus, circa a. 389. auctor est libelli elementorum ordine descripti *περὶ ὁμοίων καὶ διαφόρων λέξεων* sive *De affinium vocabulorum differentia*, quem longe emendatiorem, et doctissimo commentario instructum edidit *Valckenarius* Lugd. Bat. 1749. 4., additis *Animadversionum libris III.* in quibus veterum scriptorum loca tentantur et emendantur, ibid. eod. a. Memoranda etiam contractior libelli editio *C. Fr. Ammonii* cum Valckenarii notis et obss. selectis et suis obss. Erlangae 1787. 8. Nuperrime *G. H. Schäferi* studio Valckenarii editio Ammonii una cum additamentis, quae continet, repetita est hoc indice: *Ammonius de differ. affin. vocabb. Acced. Opuscula nondum edita*: *Eranius Philo* de differ. signif. *Lesbonax* de figuris grammaticis etc. Ammonium ope Ms. prim. edit. Ald. et aliunde emaculatum et notis illustr. Reliqua ex codd. mss. bibl. Lugd. Bat. nunc primum vulg. *L. C. Valckenaer. Nova*

editio correctior et appendice notarum imprimis e schedis L. Kulenkampii depromptarum et Car. Segarii Epistola critica aucta. Lipsiae 1822. 8 mai.

Iisdem fere temporibus, saeculo IV. exeunte, *Hesychium* vixisse coniiciunt, cuius *Lexicon* sive glossarium Graecum ex veterum grammaticorum deperditorum observationibus et glossariis conflatum, sed multis interpolationibus et additamentis oneratum, ex unico codice ms. Veneto saec. XVti, male et valde perplexis litterarum ductibus atque compendiis exarato, admodum vitiose primus edidit et multis in locis temere correxit *Marcus Musurus* apud *Aldum*, Venetiis 1514. Vid. *Villoisonius* in Anecdotis Graecis T. II. p. 254 sqq. et *Nic. Schowius* in Epistolis Criticis ad Heynium et Tychsenium, Romae 1790. 4. quas paullo post excepit *Hesychii editio Lipsiensis* sic inscripta: *Hesychii Lexicon ex cod. ms. bibl. D. Marci restitutum et ab omnibus Musuri correctionibus repurgatum, sive Supplementa ad edit. Hesychii Albertinam, auctore Nic. Schow* 1792. 8. *Alberti* enim Batavus praestantissimam, multisque multorum criticorum notis suisque animadverss. locupletatam lexici huius editionem inchoaverat, quam viginti annis post absolvit, et *auctario observationum egregio* ditavit *Dav. Ruhnkenius.* Lugd. Bat. T. I. 1746. T. II. 1766. II Voll. fol. *Glossas sacras* sive biblicas, quae lexico Hesychiano insunt, quamvis non ab Hesychio profectae, sed postea a Christianis adiectae, ex universo opere in usum interpret. libror. sacr. excerpsit, emendavit notisque illustravit *I. C. G. Ernesti*, Lipsiae 1785. 8. Cf. *I. Toupii Emendationes in Suidam, Hesychium et alios lexicographos*, ex edit. *Th. Burgessii*, Oxonii 1790. IV Vol. 8. — *Gilb. Wakefieldii Observationes in Hesychium* — in eiusdam *Silva critica* P. I—V. Cantabrig. 1789 sqq. 8. — *M. G. Faehsii Obss. criticae* in Plutarchi Opera quae inscribuntur moralia, *et in Hesychii Lexicon*, Lipsiae 1820. 4.

Orion Thebanus, Aegyptius, Suida teste *Florilegii ad Eudociam*, Imp. Theodosii iunioris uxorem, auctor, *quinto* saeculo vixit, et librum *de Etymologiis* lexici forma conscriptum reliquit, ab Etymologici Magni et Gudiani auctoribus, a Suida, Zonara,

Phavorino saepe citatum, et propter accuratam in testimoniis scriptorum, quibus utitur, laudandis diligentiam magni faciendum, quem, diu neglectum, nec nisi superiore demum saeculo Ruhnkenii maxime et Bastii *) auctoritate magis commendatum viris doctis, ex duplice codicis Parisini apographo Larcheriano, Fr. Aug. Wolfii liberalitate concesso, primus Graece nuper edidit *Frid. Guil. Sturzius* hoc indice: *Orionis Thebani Etymologicon, ex Museo F. A. Wolfii primus edidit, annotationes P. H. Larcheri, Eiusdem Wolfii nonnullas et suas Indicesque locupletissimos adiecit F. G. St. Accedunt P. H. Larcheri Obss. criticae in Etymologicum M. et Amed. Peyroni Commentatio in Theodosii Alexandrini Tractatum de Prosodia*, Lipsiae 1820. 4 mai.

Eiusdem *saeculi quinti* posteriori parti *Philemonem* Grammaticum probabili coniectura admovet *Osannus*, alii, ut *Schneiderus* (in Bibl. Philolog. II. 6. p. 523.), et vir doctus in Museo crit. Cantabrig. I., ad Xmum p. Ch. saeculum eum detrudunt. Auctor fuit *Lexici technologici*, ad Antiphanem quemdam scripti et, secundum octo partes orationis, in totidem libros distributi, quorum prima pars *de nominibus* integra, cum secundae *de verbis* (περὶ ῥημάτων) initio in cod. Parisino servata est, ex quo, quum multa iam in doctos commentarios suos retulissent tum Ruhnkenius, tum maxime Villoisonius in notis ad Apollonii Lex. Homericum, aliique; quae supersunt integra primus Graece edidit *Car. Burney*, Londini 1812. 8., sed sine ulla seu codicis seu auctoris notitia, nec accurate ad codicis fidem expressa, et omni annotationis praesidio destituta. Haec quidem accessit in *Museo critico Cantabrig.* 1812. I. 5. p. 123 sqq. II. 1813. p. 197-200 auctore R. B. Tum Index Auctorum qui citantur in Lexico Philemonis eodem anno vulgatus in Fasc. XIII. Anglici Diarii *The Classical Journal for* 1813. Londini. Novae tamen editionis desiderium explevit *Osannus*, quae nuper Berolini prodiit, ita inscripta: *Phi-*

---

*) Partim in *Epistolae criticae appendice*, partim in *Notis ad Gregorii Corinthi de Dialectis libellum* ut p. 459.

lemonis Grammatici quae supersunt, *vulgatis et emendatiora et auctiora edidit Fr. O. Accedunt Anecdota nonnulla Graeca*. Berol. 1821. 8. In hac, praeter Graecum contextum, multis annotationibus criticis et VV. LL. stipatum, insunt *Prolegomena de Philemone*, eius Lexico, et de nova hac editione, tres Indices, et Anecdota quae sequuntur: 1) Fragmentum codicis Florentini Lexici cuiusdam, fortasse eiusdem, Philemonis, paginis XIV. 2) Epimetrum: *Theodosii Grammaticae Fragmentum*, et *De Philoxeno Grammatico eiusque scriptis*.

Iohannis Philoponi, saec. VI vel VII. grammatici et philosophi (§. 194.), exstant duo libri grammatici, alter, *collectio vocum quae pro diversa significatione accentum diversum accipiunt*, seorsum editus ab *Erasmo Schmidtio*, Vitebergae 1615. 8. alter *de quinque dialectis Graecae linguae*, qui inter *Grammaticos Aldi* in lucem emissus est, et variis Lexicis adhaeret.

§. 204.

Suidas, incertae aetatis grammaticus, quem Saxius anno 975 admovet, alii ad XImi saec. finem et XIImi initium reiiciunt, quum historicum, tum verborum *Lexicon* reliquit, e multis historicorum et grammaticorum libris vel potius excerptis, Scholiisque ad Aristophanem, tragicos poëtas, Apollonium Rhodium, collectum, quo tamen caute utendum, quum propter ἀκρισίαν auctoris ac negligentiam, tum quod a librariis saepe interpolatum et corruptum est. Editio princeps prodiit Mediolani 1499 Graece, cura *Demetrii Chalcondylae*, de cuius opera, in Lexico hoc edendo, emendando, passim etiam interpolando collocata, ipsum consulas in praelocutione disserentem, et *Villoisonium* in Anecdotis Gr. T. II. p. 261. Ut nunc res se habet, ceteris edd. praestat ea quam *Lud. Küsterus* curavit, cum interpretat. Lat. et notis perpetuis, Cantabrig. 1705. III Voll. fol. quacum editione coniungendae sunt *Io. Toupii*, acutissimi critici, *Emendationes in Suidam et Hesychium* paullo ante laudatae, et recusae Lipsiae hoc indice: *Io. Toupii*

Opuscula Critica 1780 sq. II Voll. 8., tum cum novis et *Toupii*, et *Tyrwhitti*, et *Porsoni* additamentis, a *Thoma Burgessio*, Oxoniae 1790. IV Voll. 8. *Suidae* et *Phavorini glossas sacras* Graece, cum spicilegio glossar. sacrar. Hesychii et Etymolog. M. congessit, emendavit et notis illustravit *I. Ch. G. Ernesti*, Lipsiae 1786. 8. Adde *I. F. Schleusneri Auctarium observationum in Suidam et Hesychium et alios Lexicographos Graecos, ratione maxime habita glossarum sacrarum.* Partic. I et II. Vitebergae 1809 sq. 4. — et *Thom. Reinesii Observationes in Suidam.* Enotavit, digessit notisque suis adspersis edidit *Chr. G. Müllerus*, Lipsiae 1819. 8 mai.

Recentior Suida, et circa a. 990. vixisse Saxio in Onom. T. II. p. 159. videtur auctor incertus Lexici Graeci quod *Etymologici Magni* nomine vulgo notum est, quamquam non solas vocabulorum etymologias continet, sed alia multa utiliter observata ad Graecae linguae indolem et analogiam, tum fabularum, historiarum atque fragmentorum veterum copiam. Idem Homericae dictionis explicationem imprimis adiuvare, alio loco monui (T. I. p. 24). Sed vel sic aut e pluribus illud glossariis compilatum, aut ex eisdem, a quibus ista ducta fuerint, fontibus haustum esse, praecipue testantur duo Lexica, cum Etymologico nostro mirifice consentientia, alterum *Photii*, quod nuper demum e duobus apographis primus Graece edidit *Godofr. Hermannus*, Lipsiae 1808. 4., notis autem illustravit emendavitque *I. Fr. Schleusnerus*, edito primum *Libello animadversionum in Photii Lexicon*, Lips. 1810. 4., deinde *Curis novissimis sive Appendice notarum et emendationum in Photii Lexicon* ibidem 1812. 4. et cuius Lexici *novae editionis Specimen ex apographo Reiziano, quod in bibl. Hauniensi asservatur, cum Laur. Ancheri suisque adnotationibus edidit Nic. Schow*, Hafniae 1817. 8. Aliud *Specimen Lexici Photiani*, a vulgato ab Hermanno, pariter atque Hauniensis codicis illud modo laudatum, in nonnullis locis dissentientis, cum *Etymologico Gudiano* editum est a doctissimo *Sturzio* pag. 593—596. — Alterum Lexicon adhuc mscr. sub *Cyrilli* Alexandrini nomine in bibliotheca Mosquensi

asservatur, cuius specimen dedit *C. F. Matthaei* in libro huius indicis: *Glossaria Graeca minora et alia Anecdota Graeca*, Mosquae 1775. 4. Adde Montfaucon in Bibl. Coisliniana p. 238. et 603. — *Etymologici Magni* autem quatuor exstabant editiones, princeps ex recens. *Zach. Calliergi* cum praefat. Graeca *M. Musuri*, Venetiis 1499 fol.; secunda ibidem a *Frid. Turrisano* curata 1549 fol.; tertia, eaque praegressis multo correctior, *Commeliniana* cum notis perpetuis *Frid. Sylburgii*, utilissimis indicibus verborum, rerum atque auctorum instructa, Heidelb. 1594 fol.; quarta, sed minoris pretii illa, curante *Panagiota Sinopensi*, Venetiis 1710 fol. Quarum omnium editionum, maxime Sylburgianae, cunctis exemplis dudum penitus distractis, utilissimo sane consilio et instituto, Sylburgii editio integra nuper cura *G. H. Schaeferi* repetita est Lipsiae 1816. 4. Lipsiensem hanc Etymologici Magni continuo excepit *Etymologici Gudiani*, cuius particulam iam ante vulgaverat *L. Kulencampius* in *Specimine emendationum et observationum in Etym. M., maximam partem petitarum ex codice Gudiano qui Guelpherbyti asservatur*, Gottingae 1765. 4., ex Apographo eiusdem Kulenkampii integra editio, tum aliis Anecdotis Grammaticorum, tum virorum doctorum et suis ad Etym. M. notis ditata atque digesta a *Sturzio*, hoc indice: *Etymologicum Graecae linguae Gudianum et alia Grammaticorum scripta e codd. mss. nunc primum edita. Acc. Notae ad Etym. M. ineditae E. H. Barkeri, Imm. Bekkeri, Lud. Kulenkampii, Amad. Peyroni aliorumque, quas digessit et una cum suis edidit Fr. Sturzius, cum indice locupletissimo*, Lipsiae 1818. 4 mai. Denique, biennio post, eiusdem *Sturzii* cura, prodiit *Orionis Thebani Etymologicon*, de quo diximus §. 203. Ceterum pleniore Etymologici Magni codice ex bibl. Reg. Parisina usus est *Larcherus*, quod testantur eius *Observations critiques sur l'Etymologicum magnum*, insertae *Commentariis Acad. Inscript.* T. XLVII., quas *Sturzium* Orionis Thebani editioni adiecisse vidimus.

§. 205.

Sed iam dudum dicendum erat de *Lexico Graeco* quodam, post Hesychii illud, omnium quae supersunt copiosissimo et accuratissimo, cuius XXIV codices mss. nunc innotuerunt, et quod ex tribus codd. sub *Iohannis Zonarae* nomine primus edidit, doctisqe prolegomenis et observationibus illustravit *I. A. H. Tittmannus* T. I. II. Lipsiae 1808. 4. (Tertium tomum conficit *Photii Lexicon*, ab *Hermanno* primo vulgatum, quod paullo ante (§. 204) laudavi.) Saeculi XII. initio illud scriptum esse apparet, ab auctore, ut Tittmanno videtur, Suidae aequali, (si vera est opinio eorum, qui Suidam Alexio Comneno imperante (1081—1118.) vixisse autumant), Etymologo autem antiquiore; quem cur *Iohannem Zonaram*, sub Alexio et Iohanne Comnenis vigiliae praefectum, et *Annalium* auctorem (§. 189.), fuisse statuerit editor doctissimus, ut leviora argumenta praetermittam, quum trium codd. mss., in quibus nomen Zonarae a manu satis antiqua adscriptum reperitur, fides, tum reliqua omnia, libri indoles, tempus, auctoritas viri et codicum multitudo effecerunt. Cf. Prolegomena p. LXIII sqq. Quo loco etiam lexici huius summam utilitatem ad Suidam, Etymologum et ipsum Hesychium innumeris locis emendandos, castigandos aut confirmandos praedicat Tittmannus. *Zonarae Glossas sacras Novi Testamenti* in prolusionibus scholasticis *interpretatus est Fr. Guil. Sturzius* Grimmae 1818. 4. cont. 1820.

Zonaram hunc exscripsit *Varinus* sive *Phavorinus*, Graecus recentior, qui obiit 1537. et in *Lexicon* suum, quod primum edidit Romae 1523 fol. (rec. Basileae 1538. et Venetiis 1712 fol.), fere omnia transtulit quae in Hesychio, Suida, Etymologo, Phrynicho, Harpocratione, Eustathio aliisque reperiuntur. Idem tamen, monente Tittmanno in Prolegg. ad Zonarae Lex. p. LX sq., multa habet partim quae in illis desiderantur, partim emendatiora, quam apud illos leguntur, plurima, quae ad verbum e Zonara petita sunt. Minus accurate tamen, *Osanno* auctore, *Bastius* (Epist.

Crit. p. 37.) iudicavit, maximam partem *Lexici technologici Philemonis* Lexico Phavorini contineri.

De *Glossariis Graecis* generatim, quum editis, tum ineditis, vide Fabric. B. Gr. Vol. VI. c. 36. 37. 40. ed. Harles. — *I. A. Ernesti* prolusionem *de Glossariorum Graecorum vera indole et recto usu*, Lipsiae 1742. 4. — Vulgatissima sunt 1) *Philoxeni*, de quo vide Fabric. B. Gr. I. p. 519. VI. p. 376 Harl. et *Epimetrum* II. ad edit. *Philemonis Lex. Technol.* ab *Osanno* curatam, *De Philoxeno Grammatico eiusque scriptis* p. 309—320. in quo incertae aetatis Grammaticum hunc, et multis aliis cognominem, satis quidem levi argumento ductus, saeculo ante Ch. nat. floruisse, certe ante Longinum vixisse coniicit Osannus p. 318., clarissimum existimans inter Grammaticos Alexandrinos, tum aliis pluribus grammaticae disciplinae operibus, tum edito libro *de Dialectis*, ab Eudocia, Suida, Philemone, Orione Thebano, saepius citato, et in plures partes descripto. — 2) *Cyrilli Alexandrini*, saeculi Vti initio florentis, nomen prae se ferens. Et huius, et Philoxeni Glossaria, cum aliis pluribus, iunctim edita sunt a *Bonav. Vulcanio*, Lugduni 1600 fol. et a *Car. Labbeo*, Parisiis 1679 fol. Recte tamen monet *Saxius* in Onom. T. II. p. 24. „nihil saltem glossariorum, seu Graecorum, seu Latinorum, aetate passim incertius, quum propter vulgarem auctorum obscuritatem, tum emblematum passim occurrentium ambiguitatem." *Glossaria Graeca minora* ex mss. codd. edidit *C. F. Matthaei*, Mosquae 1775. 4. Supersunt etiam *Glossae verborum iuris*, quas vulgo *Glossas nomicas* vocant, a variis auctoribus, qui temporibus diversis vixerint, profectae, et collectae atque editae a *Car. Labbeo* ad calcem Philoxeni, Cyrilli et aliorum glossariorum, et ab *Ant. Schultingio* in *Ev. Ottonis Thesauro iuris Romani* T. III. Trai. ad Rhen. 1733 fol. p. 1697., emendatae autem et illustratae a *Matthia Roevero* aliisque doctissimis viris. Vide *Saxii* Onom. T. II. p. 127. Analect. p. 549. Fabricii B. Gr. Vol. VI. p. 230 sq.

§. 206.

Compluria Grammaticorum Graecorum scripta inedita in lucem nuper protraxit *Immanuel Bekkerus*, vir doctissimus, in *Anecdotis Graecis*, quorum *tria* Volumina prodiere Berolini 1814. 1816 et 1821. octonis., paullo accuratius hic describenda. *Primum* igitur volumen continet *Lexica Segueriana*, ita dicta, quod e codice saec. Xmi descripta sunt, qui olim in bibliotheca *Petri Seguierii* asservabatur, quacum in *Coïslinianam*, a *Montfauconio* descriptam, atque hinc in *Sangermanensem* (St. Germain), postremo in *Regiam Parisinam* migravit. Ex eodem codice *Villoisonius* Apollonii Sophistae Lexicon Homericum (§§. 20. 126.), et *Ruhnkenius* Timaei Sophistae Lexicon vocum Platonicarum (T. I. p. 121. II. p. 47.) ediderunt. Quae Bekkerus in Anecdotor. pr. vol. vulgavit Lexica, eorum *Excerpta* iam dederat *Montfauconius* in Biblioth. Coïsliniana p. 457 sqq. Sunt autem 1) p. 1—74. *Ἐκ τῶν Φρυνίχου τοῦ Ἀραβίου τῆς σοφιστικῆς προπαρασκευῆς* (Cf. §. 127. T. II. p. 48). 2) p. 75—116. *Ἀντιαττικιστής*. 3) p. 117—180. *Περὶ συντάξεως, ποῖα τῶν ῥημάτων γενικῇ καὶ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ συντάσσονται*. 4) p. 181-194. *Δικῶν ὀνόματα κατὰ ἀλφάβητον*. 5) p. 195—318. *Λέξεις ῥητορικαί*. 6) p. 319—476. *Συναγωγὴ λέξεων χρησίμων ἐκ διαφόρων σοφῶν τε καὶ ῥητόρων πολλῶν*. In his ultima tria (IV. V. VI.) rarioribus glossis refertissima sunt. Cuncta vero multis de causis philologorum studio commendanda, tum ad veterum librorum, qui supersunt, et quorum multa loca in eis citantur, recognitionem, tum quod plura deperditorum fragmenta exhibent; quod Grammaticae Graecae, Orthographiae, etiam Prosodiae copias augent; quod Lexica Graeca variis supplementis locupletant; denique quod Atticarum Antiquitatum partibus nonnullis tum ditandis tum illustrandis inserviunt. — In *secundo volumine* insunt 1) *Apollonii Alexandrini de Coniunctionibus et de Adverbiis libri*, p. 477—526 et p. 527—626. (Cf. §. 126. T. II. p. 43 extr.) 2) *Dionysii Thracis* Grammatica, p. 627—643. (Cf. §. 125.) 3) *Scholia Graeca* in Dionysii Grammaticam *Choerobosci*, *Diomedis*, *Melampodis*, *Porphyrii*, *Stephani*, cuncta e

duobus codd., altero Vaticano, altero Hamburgensi, descripta, p. 647—972. — *Tertium* denique volumen exhibet 1) *Theodosii Grammatici* Alexandrini *Canones* de declinatione nominum et coniugatione verborum p. 975—1061. e Vaticano et Coisliniano codice descriptos. 2) *Editoris Annotationem criticam*, ineditis Grammaticorum observationibus et commentariis refertissimam, p. 1065—1296. 3) Indices verborum et auctorum. — *Theodosii* huius, quem modo commemoravi, plura scripta adhuc inedita in bibliothecis reperiuntur. Vide Fabric. B. G. Vol. VI. p. 350. *Grammaticam* eius nuperrime vulgavit *Göttlingius*, hoc indice: *Θεοδοσίου γραμματικοῦ περὶ γραμματικῆς*, *Theodosii Grammatica.* Ad Codd. mss. edidit et notas adiecit *C. G. Göttling*, Lipsiae 1822. 8 mai. Cf. supra p. 215 et 216.

§. 207.

Arcadii Antiocheni libros *De Orthographia*, *De Constructione partium orationis* (*περὶ συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν*), *Onomasticum*, laudarunt Suidas et Eudocia. Alios in mss. libris adhuc latentes Fabricius et Harlesius in Bibl. Gr. VI. p. 336. et 357., in primis Villoisonius in Epistolis Vimariens. p. 117 sqq. et in Prolegg. ad Venetam Iliadis Homeri edit. p. XI. Arcadii huius librum *περὶ τόνων De Accentibus* e codd. mss. Parisinis primus nuper edidit *Edmundus Henr. Barkerus.* Addita est editoris *Epistola critica ad I. F. Boissonade.* Lipsiae 1820. 8 mai. Eiusdem libelli e cod. ms. aucti et emendati editionem curavit *Guil. Dindorfius* in *Grammaticorum Graecorum Vol. I.* Lipsiae 1823. 8 mai.

De *Tzetzis* fratribus, *Iohanne* et *Isaaco* dixi §. 198. coll. §. 110. p. 10).

Eiusdem fere temporis, circa a. 1160., fuit archiepiscopus Thessalonicensis *Eustathius*, cuius doctos *Commentarios in Homeri Iliadem et Odysseam Παρεκβολὰς εἰς τὴν Ὁμήρου Ἰλιάδα καὶ Ὀδυσσείαν*, atque *in Dionysii Periegesin* suo quemque loco laudavi (§. 20. T. I. p. 23. §. 121. p. 33). Prioris editio princeps cum contextu Homeri est *Romana*, Iliadis 1542.,

et Odysseae cum Indice Matth. Devarii 1550 fol.; tum *Basiliensis* ap. H. Frobenium 1560. II Voll. fol. cum Indice contractiore *Seb. Guldenbeckii.* Novam inchoavit modo editionem, Latina interpretatione inepto consilio adiecta, *Alex. Politus*, Florentiae 1730 sqq. III Voll. fol. *Excerpta* ex Eustathii Commentariis in Homerum confecere *Hadr. Iunius*, Basileae 1558 fol. hoc indice: *Κέρας Ἀμαλθείας Copiae cornu sive Oceanus enarrationum Homericarum* etc. — et multo meliora, in scholarum usum, *Io. Aug. Müllerus*, emendatius edita ab *A. Weicherto* 1818. II Voll. 8 mai. cf. T. I. p. 25. Posterior cum Dionysii carmine Graece editus est a *Rob. Stephano*, Lutetiae 1547. 4. ab *Henr. Stephano* 1577. 4. plenius ab *Ed. Twaites* Oxonii 1697. 8. et ab *Hudsono* in Geogr. Gr. min. Oxon. 1710. et 1717. 8. Etiam hunc Eustathii commentarium Latine vertit *Politus*, Colon. Allobr. 1741. II Voll. 8. sed antiquior Latina interpretatio exstat in edit. carminis Dionysiani a *B. Bertrandio* vulgata Basileae 1556. 8.

Corinthus seu potius *Gregorius* s. *Georgius*, Corinthi episcopus vel metropolita, *Pardus*, saec. XII. circa a. 1150 Grammaticus et rhetor, congessit libellum de dialectis Graecis, quem cum aliis similis argumenti opusculis e codd. mss. emendavit et doctis notis illustravit *Gisbertus Koenius* Lugd. Bat. 1766. 8. Nuperrima autem et locupletissima editio prodiit Lipsiae: *Gregorii Corinthii et aliorum Grammaticorum libri de dialectis linguae Graecae, quibus additur nunc primum editus Manuelis Moschopuli libellus de vocum passionibus. Recensuit, et cum notis Koenii, Bastii, Boissonadi suisque edidit G. H. Schaefer.* Acc. *Bastii Commentatio Palaeographica cum VII tabb. aeneis.* Lipsiae 1811. 8 mai. — Eiusdem Gregorii *Commentarium in Hermogenis librum de methodo δεινότητος* vulgavit *Reiskius* in Orator. Graecor. Vol. VIII vi fine.

Manuel Moschopulus, senior Cretensis, saeculo XIII exeunte, *Erotematum Grammaticorum* aliorumque plurium libellorum grammaticorum, ut *περὶ σχεδῶν de partibus orationis*, *περὶ τῶν παθῶν τῆς λέξεως de vocum passionibus*, quem *Schaeferus* cum

Gregorio Corinthio edidit, *περὶ ἀντωνυμιῶν* etc. auctor. Idem nomen prae se fert liber *de vocibus Atticis*, qui cum Dictionario Graecolatino in aedibus Aldi Venetiis 1524 fol. et Parisiis 1532. 8. una cum Phrynicho et Thomae Magistri simili libello editus est. Cf. Fabricii B. Gr. VI. p. 322 sqq. cum additamentis Harlesii. Editis his Manuelis Moschopuli opusculis nuper ex cod. ms. alia, sed incertae fidei, opuscula, inque his *Ἐπιτομὴ νέα γραμματικῆς*, *de Tropis et Figuris rhetoricis capita tria* etc. accessere, cura *Titzii*, hoc indice: *Manuelis Moschopuli Cretensis Opuscula Grammatica*, in quibus etiam de usitata Graecis ex omni aevo diphthongorum pronunciatione doctrina insignis. *E codice nuper in Bohemia reperto nunc primum edidit Graece, praefationem cum diatribe litteraria de Moschopulis, et animadversiones suas adiecit F. N. Titze*, Lipsiae 1822. 8 mai. Sed vide editionis huius censuram in *Ephemer. Litter. Gotting.* 1823. nr. 81. pag. 801—807.

Thomas Magister circa a. 1310., imperante *Andronico Palaeologo* seniore, magister officiorum et chartophylax Constantinopoli, Grammaticus et Rhetor, praeter *Orationes* et *Epistolas*, a *Laur. Normanno* Upsalae 1693. 4. editas, *vitasque Pindari, Euripidis* atque *Aristophanis*, quae quibusdam illorum poëtarum editionibus adhaerent, scripsit etiam *Eclogas vocum Atticarum*, saepe typis vulgatas, emendatius autem et cum plenissimo notarum apparatu ab *Io. Steph. Bernardo*, Lugd. Bat. 1757. 8. — *Valckenarii Adnotationes ad Thomae Magistri Eclogas* ex autographis edidit *I. A. Tittmannus* in *Dav. Ruhnkenii, Valckenarii et aliorum ad I. A. Ernesti Epistolis*, Lipsiae 1812. 8.

Maximus Planudes, Monachus CPolitanus saec. XIV. eruditissimus suae aetatis theologus, grammaticus et rhetor, ab Andronico II Palaeologo a. 1327 orator ad Venetos missus, multa scripta reliquit, quorum pars tantummodo lucem adspexit. Cf. Harlesii Introd. T. II. p. 354 sq. et auctores ibi laudd. De *vita Aesopi* quam conscripsit, et *Fabulis Aesopicis* quas collegit, dixi §§. 50. 52. De *Anthologia epigrammatum Graecorum*, quam congessit, §. 120. p. 30. Nuper-

rime vulgati sunt *Ovidii Nasonis Metamorphoseon libri XV. Graece versi a Maximo Planude et nunc primum editi a I. F. Boissonade ex codd. regg. descripti et critico instructi apparatu cura N. E. Lemaire.* Argentorati 1823. 8 mai.

Denique *Georgius Lecapenus* circa a. 1350. *Emmanuel Chrysoloras* et *Demetrius Triclinius* circa a. 1400. *Theodorus Gaza* circa a. 1430. Cf. Harlesii Introd. T. II. p. 533. et 545 sqq.

Reservavimus huic loco, Schöllio duce *), brevem de *Horapolline*, qui etiam *Horus* vel *Orus* passim vocatur, mentionem, cuius *Hieroglyphicorum libros duos*, Aegyptiorum sermone conscriptos, *Philippus* quidam in epitomen redegisse et *Graece* vertisse dicitur; vulgarunt autem, post principem *Aldinam* editionem, cum *Aesopi Fabulis*, *Phurnuto*, *Palaephato* etc. Venetiis 1505 fol. min., *Io. Mercerus* cum Lat. interpret. et Observatt. Paris. 1548. 4. *G. Morelius* 1551. 8. *Dav. Hoeschelius* Aug. Vindel. 1595 et 1605. 4. denique *Io. Cornel. de Pauw*, Traiecti ad Rhen. 1727. 4. Eum *Suidas* Grammaticum dicit Alexandrinum, aetatem qua vixit haud definiens, et Hieroglyphicorum loco, quae non commemorat, libri *Τεμενικὰ* sive *de locis sacris* inscripti auctorem fuisse referens. Cf. Fabricii B. Gr. Vol. I. p. 97 sqq. cum additam. Harlesii. — Eiusd. Harlesii Brev. Notitia Litt. Gr. p. 13 sq. — *Schöllius* loco infra laud.

§. 208.

IX. Restant *compilatores* aliquot et *epitomatores* ex eorum genere, qui, quum non uni doctrinae vel arti alicui sese addixerint, ad singularum disciplinarum censum commode referri nequeunt, ceterum digni sunt qui cognoscantur, quod sedulo excerpendi studio suo ac diligentia multiplicem antiquitatis memoriam et innumera, quum historiae litterariae Graecorum capita, tum scriptorum deperditorum fragmenta ab interitu servarunt. De *Aeliano* quidem,

---

*) In Hist. abr. de la Littérature Grecque T. I. Paris. 1813. 8. pag. 260.

Diogene Laërtio, *Eunapio*, *Proclo Lycio*, aliisque, qui in singulis disciplinarum partibus veteres exscripserunt, supra dictum est. *Athenaei* etiam, qui, si quis alius, doctissimi compilatoris nomen meruit, propter operis quod condidit formam, inter Sophistas mentionem fecimus (§. 180.). Hoc loco, praeter *Helladium* Besantinoum ex Aegypto circa a. 310., qui χρηστομαθειῶν libros versibus iambicis scripsisse fertur auctore *Photio* Cod. CCLXXIX. (Cf. Harlesii Introd. T. II. p. 305 sq.), in primis commemorandus *Iohannes* de patria *Stobis*, Macedoniae urbe, dictus *Stobaeus*, homo ceterum obscurus, et saeculi Vti scriptoribus fortasse annumerandus; sed cuius industriae duo opera, e quingentis circiter poëtis atque scriptoribus congesta, debemus, utrumque in duos libros divisum, alterum, Ἀνθολόγιον, alterum Ἐκλογαὶ inscriptum. *Eclogae*, quum *physicae* tum *ethicae*, veterum philosophorum placita, ex noto *de physicis philosophorum decretis* libello, Plutarchi nomen mentiente, quem multo pleniorem, quam nunc exstat, legerit Stobaeus, partim collecta, continent. Vide *Heerenii comm. de fontibus Eclogarum physicarum Io. Stobaei*, praemissam editionis mox commemorandae Parti II. T. I. — *Anthologium* s. *Florilegium*, quod frequenter etiam *Sermones* appellant, longe diversi generis opus, sententias continet e variis poëtis collectas, et ad certa argumentorum genera classesque relatas. Neque in iisdem codicibus mss. utrumque opus descriptum reperitur. In aliis *Eclogae*, in aliis *Sermones* leguntur. *Eclogarum libri duo* Graece primum editi sunt ex codice valde truncato, interprete *Guil. Cantero*, Antverp. 1575 fol., recusi *cum binis Sermonum libris* Aurel. Allobrog. 1609 fol. Multo et locupletiores et emendatiores illos exhibuit *A. H. L. Heeren*, hoc indice: *Iohannis Stobaei Eclogarum physicarum et ethicarum libri duo ad codd. mss. fidem suppleti et castigati*, *annotatione et versione Lat. instructi*. Pars I. T. I. II. Pars II. T. I. II. Gottingae 1791 sqq. IV Voll. 8 mai. — *Sermonum* editio princeps a *Victore Trincavello* curata prodiit Graece Venetiis 1536. 4., inscripta: *Io. Stobaei Collectiones sententiarum*; tum Gr. et Lat. cura *Conr. Gesneri*,

Tiguri 1543 fol. auctius Basileae 1549., Tiguri 1550. et 1559 fol. repetita etiam Francof. ap. Wechel. 1581 fol. Sed Gesnerus ex aliis aliarum collectionum auctoribus interpolavit Stobaeum. Vide Fabric. B. Gr. IX. p. 569. Melior editio una cum Eclogis physicis aliisque Florilegiis lucem vidit Aurel. Allobr. 1609 fol. v. supra. Novam autem et longe correctiorem auctioremque promisit fidemque solvit quodammodo *Nic. Schow*, prima saltem operis parte edita: *Io. Stobaei Sermones. E mss. codd. emendatos et auctos edidit N. S.* Pars I. Serm. I—XXVII. Lipsiae 1797. 8. De qua editione causisque cur absolvi nequeat, vid. Censor Ienensis in A. L. Z. 1800. nr. 294 sq. Inchoatae vero a *Gaisfordio* novae *Florilegii* editionis ad Mss. fidem emendatae et suppletae *primum* volumen nuperrime prodiit Lipsiae 1823. 8 mai.

Dicta poëtarum quae apud Io. Stobaeum exstant, emendata et Latino carmine reddita ab *Hugone Grotio*, Paris. 1623. 4. — *Fr. Iacobsii* Epistola Critica in Stobaei Eclogas in calce edit. Heerenii. — *Eiusdem* Animadversiones ad Stobaei Florilegium, ep. crit. ad Nic. Schow, editae cum auctoris Animadverss. in Euripidis tragoedias et fragmenta. Gothae 1790. 8. — *Harlesii* Opuscula varii argum. Halae 1773. pag. 181 sqq.

§. 209.

Huius aetati prope coniunctus fuit *Iohannes Laurentius*, communiter *Lydus* appellatus, quod patriam habuit *Philadelphiam*, ad Tmolum montem in Asia proconsulari sitam. Natus a. 490, Constantinopoli *Agapio* Atheniensi, Procli discipulo, operam dedit circa 511. Deinde sub Iustino et Iustiniano Impp. honoribus amplissimis perfunctus, a. 552, autem honeste dimissus, reliquam aetatem usque ad extrema Iustiniani tempora (565) magna florens auctoritate peregit. Inter scriptores aevi Iustinianei eminet non tam ingenii praestantia, quam industria atque doctrina, quam assidua scriptorum Graecorum et Latinorum, maximam partem nunc deperditorum, lectione sibi paraverat. *Commentarius in Theophrastum de sensu et phantasia*, qui ei tribuitur, auctorem habet *Priscianum Lydum*, nostri popularem et aequalem. Quae iuvenis litteris

mandaverat, ut *Elogium Zotici*, *patroni sui*, *Panegyricum in Iustinianum Imp.*, *Historiam primi belli Persici*, quamvis dubiae fidei illam, aetatem haud tulerunt. Sed iam grandior natu *librum de mensibus περὶ μηνῶν*, *in quatuor partes descriptum* composuit, opusculum, Photio iudice (Cod. CLXXX), multis quidem nugis refertum, sed tamen ad antiquitatis scientiam valde utile et lectu iucundum: in quo etiam Romanorum dies festos cum causis eorum, Fastorum Ovidii instar, pertractavit. Cuius tamen operis tantum folia aliquot in codice Caseolino, et *duae epitomae*, altera ab anonymo, altera a *Maximo Planude* confecta, in codd. mss., Barberino et Vaticano, servatae sunt. Ex quibus eas, una cum Fragmento *de terrae motibus* primus Graece edidit, et varietatem lectionis atque argumenta adiecit *Nic. Schow*, Lipsiae 1794. 8. Cf. Bibl. d. alt. Litt. u. K. VII. *Inedita* p. 21. — Aliud Laurentii nostri opus *De magistratibus Romanis*, in uno codice Caseolino valde depravato superstes, docti duumviri ediderunt hoc indice: *Io. Laurentii Lydi Philadelpheni De Magistratibus reip. Romanae libri III. Περὶ ἀρχῶν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας. Nunc primum in lucem editi*, *et versione*, *notis indicibusque aucti a Io. Dominico Fuss. Praefatus est Car. Ben. Hase.* Parisiis 1812. 8. Quacum editione conferas ex *Reuvensii Collectaneis Litterariis* Lugd. Bat. 1815. 8 mai. *caput IV.* inscriptum: *Iohannes Laurentius Lydus De Magistratibus Romanis* p. 20—87., et *I. D. Fussii ad Car. Ben. Hasium Epistolam*, in qua *Io. Laurentii Lydi de magistratibus reip. Ro. opusculi textus et versio emendantur*, *loci difficiliores illustrantur*. Bonnae 1821. 8 mai. — Tertium libellum, eumque satis probabilem, *περὶ Διοσημειῶν De Ostentis*, conscripsit Lydus, in quo, quae de Etruscorum et Romanorum disciplina augurali tum temporis cognita erant, collegit, ad scientiam de veterum arte divinandi ex auguriis, fulminibus et tonitribus extisque animalium insigniter augendam idonea. Cuius operis *epitomen* Latino sermone confecit *Beda Venerabilis*. *Graeci contextus quatuor* tantummodo supersunt *fragmenta*, e quibus *duo* Graece edita sunt: alterum *de*

tonitribus in dies singulos Ἐφήμερος βροντοσκοπία, ex opere Latino *P. Nigidii Figuli*, viri astrologica scientia inter Romanos Ciceronis aetate excellentis, a Laurentio Lydo in Graecum sermonem translatum, et a *Iano Rutgersio*, una cum Nigidii Figuli Fragmentis, Graece vulgatum in Var. Lectt. p. 247—260. Cf. Fabric. B. Gr. IV. p. 156. X. p. 729 Harles.; alterum *de terrae motibus* περὶ σεισμῶν, a *Nic. Schowio* una cum Lydi opusculo *de Mensibus*, Lipsiae 1794. 8.; *duo* alia, *Calendarium* et *De tonitribus* περὶ βροντῶν, quod sciam, adhuc inedita, *Hasii*, viri eruditissimi, opera et cura lucem videbunt.

§. 210.

Trecentis annis post floruit *Photius*, vir iudicio omnique doctrina praestans, praeceptor Leonis VI Sapientis, patriarcha CPolitanus ab a. 857., qui librorum sive codicum CCLXXX quos legerat excerpta et censuram in opere praeclaro, nobisque saepe laudato, quod Μυριοβίβλον seu *Bibliotheca* inscribitur, reliquit. Descriptionem libri accuratam, et scriptorum, magnam partem deperditorum, quos excerpsit, censum praestitit *Fabricius* in B. Gr. Vol. X. p. 686 sqq. *Graece* primus edidit *David Hoeschelius*, Augustae Vindel. 1601 fol., quae editio recusa est Genevae 1611. et, admodum vitiose, Rothomagi 1653 fol. cum Latina interpretatione et scholiis *Andr. Schotti*. Novam recensionem Bibliothecae Photianae cura *Imm. Bekkeri* Berolini octonis mai. prodituram nunciat Index libror. recens editor. Lipsiensis anni 1820. I. p. 311.— De reliquis Photii scriptis quae supersunt, ut de *Epistolis*, *Nomocanone*, aliis, v. Fabricium l. l. et Harles. in Introd. T. II. p. 460 sqq. — *Lexicon Photii*, quod iam dudum quidem innotuit, sed nuper demum typis impressum est, supra memoravi §. 204 sqq.

Varia excerpta et collectanea, Constantini VII. Porphyrogenneti iussu saec. X. confecta enumeravimus §. 190. In quorum numerum retulimus etiam *Geoponicon* sive *Selectorum de re rustica libros XX.* studio *Cassiani Bassi Scholastici*, ex scriptoribus saeculi

II—IV. p. Ch., de quibus v. *Alb. Hallerus* in Bibl. Botanicae T. I. p. 127 sqq. T. II. p. 634., excerptos, et primum Graece editos Basil. 1539. 8. deinde correctius cum prolegomenis notisque *Petri Needhami*, Cantabr. 1705. 8. novissime et multo emendatius Gr. et Lat. cum notis crit. et exeget. *Io. Nic. Niclasii*, Lipsiae 1781. IV Voll. 8.

Ἰωνιὰν seu *Violarium*, opus historico-mythologicum, elementorum ordine ex grammaticis, lexicographis et commentatoribus non admodum antiquis saec. XI. congessisse perhibetur *Eudocia* vel *Eudoxia*, Constantini X. Ducae Imp. uxor, quo mortuo a. 1067. ipsa cum filiis imperare coepit, et proximo anno Romano IV. Diogeni nupsit, a quo mox spreta et in monasterium detrusa fuit. Lexici huius diu inediti magnam exspectationem viris doctis commoverat Fabricius B. Gr. T. VI. p. 588 sqq. vet. ed. et *I. C. Wolfius* in *Mulierum Graecarum*, *quae oratione prosa usae sunt*, *fragmentis et elogiis*, Hamburg. 1739. 4. pag. 30 et 335 sqq: contra quam tamen res cecidit, ex quo e bibliothecarum tenebris illud erutum fuit studio et diligentia *Villoisonii*, qui Violarium hoc ex cod. Parisino primus Graece edidit in *Anecdotis Graecis* T. I. Venetiis 1781. 4. Posthac fontes, ex quibus quae in opere hoc traduntur hausta fuerint, diligenter inquirere coeperunt *Heynius* in Notis ad Apollodorum, *Harlesius* in Specimine obss. in Eudociae Violarium, Erlang. 1785 fol., *A. C. Meinecke* in Bibl. litt. et art. Ined. Part. V. et VI. et vir doctus in Bibl. crit. Amstelod. Vol. II. Part. III.

Similis argumenti et indicis (*Ἰωνιά*) opusculum adhuc ineditum *Arsenio* vel patri eius *Mich. Apostolio*, de quibus mox dicemus, tribuitur. cf. *Bandini* in Catalogo codd. Graec. bibl. Laurent T. I. p. 547. *Villoison* in Anecd. Gr. T. II. p. 4. *Matthaei* in Notitia codd. mss. Gr. bibl. Mosq. 1776 fol. p. 14 sq.

Antonii cognomine *Melissae*, monachi Graeci, quem *Caue* ad saec. XII. initium detrudit, *Saxius* autem (Onom. T. II. p. 87.) anno 760 admovet, exstat *Sententiarum* et *locorum communium* sylloge, edita cum aliis a *Conr. Gesnero*, Turici 1546 fol.

§. 211.

In eodem numero habendi sunt scriptores aliquot *paroemiographi* sive *proverbiorum Graecorum* scriptores, quorum *duo*, *Zenobius* vel *Zenodotus* et *Diogenianus*, circa saec. IIItii initium vixissse videntur *Saxio* T. I. p. 338. Prioris *παροιμιῶν συλλογή* ex *Lucilli Tarrhaei* et *Didymi Alexandrini* grammaticorum scriptis excerpta, una cum *Diogeniani* illa, plenissime edita est ab *Andrea Schotto*, hoc indice: *Παροιμίαι ἑλληνικαί.* Adagia sive Proverbia Graecorum ex Zenobio seu Zenodoto, Diogeniano et Suidae collectaneis, partim edita nunc primum, partim Latine reddita scholiisque illustrata, Antverp. 1612 fol. *Tertius*, sed longo temporis intervallo ab illis remotus, ab iudicii vero acumine et explicandi arte multo minus probandus, fuit *Michaël Apostolius* Byzantius, qui circa anno 1450. exsul e Graecia in Italiam venit, postea in Cretam secedens, omniumque egenus, codices describendo aegre victum sibi paravit; idem pater *Arsenii* Cretensis, Monembasiae episcopi, cuius paullo ante mentionem fecimus, quique tum alia nonnulla opuscula edidit, tum *Scholia Graeca in septem Euripidis tragoedias* collegit, edita Venetiis 1534. 8. *Apostolii* autem quum alia feruntur scripta, partim edita, ut *Oratio funebris*, cum Georgii Gemisti Plethonis (§. 191.), ei aequalis, simili oratione, primum vulgata a *Füllebornio*, Lips. 1793. 8. tum *proverbiorum Graecorum* exstant *centuriae XXI.* plenissime editae cum *Petri Pantini* interpretatione Latina et notis ipsius et aliorum doctorum, praefixa epistola *Dan. Heinsii*, Lugd. Bat. 1619. 4. repet. ibid. 1634. 4. cui editioni etiam inserta sunt *Gregorii Cyprii*, patriarchae CPolit. circa a. 1283. proverbia. — Liceat hoc loco, quum magis idoneum reperire non potuerim, commemorare *Opuscula veterum Graecorum sententiosa et moralia Graece et Latine. Collegit, disposuit, emendavit et illustravit Io. Conr. Orellius.* T. I. Lipsiae 1819. T. II. ibidem 1821 8 mai. En accuratiores utriusque voluminis indices. *Prioris* quidem hic legitur: *Demophili*, *Democratis*, *Secundi et Sexti s. Xysti Pythagorei Sententiae mo-*

rales, *Gr. et Lat. Recognovit*, *pluribus sententiis Socraticis et Pythagoricis ex Io. Stobaei Florilegio excerptis*, *auxit*, *Aureum Carmen Pythagoreorum*, *Democriti philosophi Fragmenta*, *VII Sapp. Graeciae Sententias*, *Porphyrii Admonitionem ad Marcellam uxorem*, *Nili Ascetae Sententias Christ. aliaque opuscula adiecit*, *notis Lucae Holstenii in tres priores Gnomographos integris aliorumque in eosdem et reliquos selectis suas addidit I. Conr. Orellius. Secundum* volumen continet *Isocratis*, *quae fertur*, *paraenesin ad Demonicum*, *Cynicae scholae principum*, *Antisthenis*, *Diogenis*, *Cratetis*, *Monimi et Demonactis sententias et apophthegmata*, *e variis scriptoribus collecta. Incerti Sophistae dissertationes V. dorico sermone scriptas*, *Archytae Tarentini Fragmenta quae supersunt*, *Pythagoreorum vett. Fragmenta moralia a Io. Stobaeo servata*, *Eusebii Philosophi Fragmenta*, *Amphilochi*, *Iconii episcopi*, *epistolam ad Seleucum*, *et Nili Ascetae tractatum de octo vitiis. Accedunt*, *appendicis loco*, *Ebraeorum et Arabum vett. sententiae morales Latine redditae. Omnia collegit*, *disposuit*, *emendavit*, *notis priorum interpretum partim integris*, *partim selectis*, *aliorumque et suis illustravit*, *aliaque opuscula minora adiecit Io. Conr. Orellius.* Lipsiae 1821. 8 mai.

§. 212.

Vidimus sic, per omne illud tempus, quod a Constantino Magno usque ad imperii Byzantini eversionem effluxit, annos mille sane et centum circiter triginta comprehendens, in maximis regni Graeco-Romani calamitatibus, quum domesticis, tum ab hoste barbaro illatis, sermonis, doctrinae et litterarum studia, quamvis pridem in deterius vergentia, tamen non solum non deleta, sed interea, ut illis temporibus, magna cum animorum alacritate et industria agitata fuisse, principum maxime aliquot Byzantinorum beneficio et auctoritate, ut noni et decimi saeculi dimidio, Macedonum, *Basilii*, *Leonis* VI., *Constantini* VII. (861–960. p. Ch.); tum *Constantini*

Ducae, *Michaëlis*, *Andronici* et *Alexii Comnenorum* (1057 — 1118.) denique binis extremis saeculis (1261 — 1453) *Palaelogorum*. Quo factum est, ut vel ultimis his temporibus Graeci aliquot, docti homines et sermonis ac litterarum sane periti, quum modo exsules, modo oratores a Byzantinis imperatoribus in Occidentem ad civitates et principes missi, in Italiam proficiscerentur, honestarum artium studia una cum lingua Graeca summorumque ingeniorum operibus Graece scriptis, quae in domum veterem iam dudum remigraverant, in Europae hanc partem denuo inferrent. Iidem partim in nova patria sedem et domicilium ponentes, non solum Graeca exemplaria in Latinum converterunt sermonem, et interpretationes has ipso Graeco contextu maturius saepe vulgarunt, verum etiam tum voce atque institutione, tum scriptis, Graecae doctrinae, sermonis, ingenii et litterarum lumen, in Occidente paene exstinctum, ingeniorum quae tunc efflorescere coeperunt quasi fomitem, resuscitarunt. Cuius loci atque ordinis fuere, (praeter nonnullos quos §. 207. commemoravi, *Maximum* dico *Planudem*, *Manuelem Moschopulum*, *Emanuelem Chrysoloram*, *Theodorum Gazam*, *Michaelem Apostolium* (§. 211.) et *Georgium Gemistum Plethonem*, cuius §. 191. memini), *Bessarion* patria Trapezuntius, Gemisti Plethonis discipulus, qui Ferrariensi et Florentino (1438.) concilio interfuit orator, ab Eugenio IV. P. M. in patrum purpuratorum ecclesiae Romanae ordinem cooptatus, litterarum Graecarum in Italia instaurator felicissimus. — *Georgius Trapezuntius*, in Creta natus 1396., vita defunctus 1486., qui litterarum Graecarum scholas pluribus locis aperuit, Graecosque scriptores complures latinitate donavit, multorum insuper librorum, Latino potissimum sermone conscriptorum, auctor, et Aristotelicae philosophiae contra Platonicos, maxime Bessarionem, propugnator accerrimus. — *Iohannes Argyropulus*, patria CPolitanus, sub ipsum captae urbis tempus (a. 1453.) in Italiam profugus, et Florentiae a *Cosmo Mediceo* honorifice exceptus, atque *Petro* filio et *Laurentio* nepoti datus praeceptor, cuius disciplina tum Itali bene multi usi sunt, tum vir illa aetate

30

celeberrimus, *Angelus Politianus.* — *Constantinus Lascaris* Byzantius, ex nobilissima stirpe prognatus, qui eodem tempore in Italiam profectus, Mediolani primum, deinde Romae, tum Neapoli, postremo Messanae in Sicilia perpetuam sedem fixit, tum aliorum librorum et interpretationum auctor, tum imprimis *Grammaticae Graecae*, post Chrysolorae et Theodori Gazae illas laudatissimae, cuius princeps editio prodiit *Mediolani* 1476. 4. deinceps pluries repetita fuit, ut apud *Aldum*, Venetiis 1494. 4. et 1512. tum a *Philippo Iunta*, Florentiae 1515. — *Demetrius Chalcondylas* Atheniensis, qui circa 1479 floruit et Mediolani obiit 1511., octogenario maior, primum Florentiae, inde Mediolani Graecas cum laude professus litteras. Praeter *Erotemata grammatica*, in auditorum suorum usum conscripta, nullum quidem, quantum constat, librum reliquit, sed in recensendis, edendisque scriptoribus Graecis multum operae et studii posuit., eiusque potissimum curae et industriae debentur *Homeri*, *Isocratis* et *Suidae editiones principes.* — Similem operam navavit *Ianus* sive *Iohannes Lascaris*, senioris ex fratre nepos, qui a Bessarione adolescens Patavium missus, post eius decessum (1472) Florentiam se contulit, ibique a Laurentio Mediceo Constantinopolin atque in Graeciam ad conquirendos et quovis pretio coëmendos codices mss. missus, binisque itineribus confectis redux, Mediceam bibliothecam Graecis ditavit libris; idem Leonis X. P. M. atque trium Galliae regum, Caroli VIII., Ludovici XII., et Francisci I. gratia florens, editor *Anthologiae epigrammatum* aliorumque librorum Graecorum, qui Florentiae 1494. et insequentibus annis litteris quas vocant capitalibus excusi sunt. — Denique *Marcus Musurus* Cretensis, ultimus fere Graecorum, qui saeculo XV. in Italiam venerunt, Iani Lascaris discipulus, qui primo Patavii, mox Venetiis Graecas litteras summa cum auditorum frequentia docuit, tum ab Aldo Manutio eiusque socero Andr. Asulano ad conferendos, recensendos emendandosque complures codd. mss. adhibitus fuit. Sic Scholia Graeca in Aristophanis comoedias ex variis codd. collegit, quae cum ipso Aristophane et Graeca

Musuri praefatione prodiere Venetiis ap. Aldum 1498 fol. Eamdem operam praestitit Platonis operibus, Athenaeo, Hesychio, Pausaniae, aliis. Praematura tamen morte exstinctus est Romae a. 1517.

Humphredi Hodii de Graecis illustribus, linguae Graecae litterarumque humaniorum instauratoribus libri III. cura *Sam. Iebb*, Londini 1742 — *Chr. Frid. Boerneri* de doctis hominibus Graecis, litterarum Graecarum in Italia instauratoribus liber. Lips. 1751. 8. — *A. H. L. Heerenii* Geschichte des Studiums der classischen Litteratur. T. I. II. Göttingen 1797 sqq. II Voll. 8. — *L. D. Crameri* De causis instauratae Saeculo XV. in Italia philosophiae Platonicae. Vitebergae 1812. 4. Non alienum esse arbitror hoc loco etiam commemorare praeclaram *C. B. Hasii* disputationem Gallice scriptam, et Millini Horreo Encyclop. 1816. T. I. p. 81 sqq. insertam: *Sur l'origine de la langue Grecque vulgaire, et sur les avatages que l'on peut retirer de son étude.*

ADDENDA AD PARTEM PRIOREM.

§. 12 extr. pag. 12 Adde: *Die Hymnen des Orpheus, gr. u. deutsch. In dem Versmaasse des Urtextes zum erstenmal ganz übersetzt von Dr. Dietsch.* Erlangen 1822. 4.

§. 14 extr. pag. 15. versu 7. ddde: Cui disquisitioni anno post idem vir doctissimus addidit *Conspectum doctrinae Christianae, qualis in Sibyllistarum libris continetur*, insertum *Fr. Münteri Miscellaneis Hafnensibus.* T. I. p. 118—180. Contra *Fr. Bleekius* in disputatione Germanice scripta: *Ueber die Entstehung u. Zusammensetzung der uns in acht Büchern erhaltenen Sammlung Sibyllinischer Orakel*: quae legitur in diario Theologico: *Theologische Zeitschrift, herausgegeben von Schleiermacher, De Wette und Lücke I. u. II Heft. Berlin 1820. gr. 8.* — docet, oracula Sibyllina a diversis Iudaicis, ethnicis et Christianis auctoribus diversorum temporum profecta esse, eorumque antiquissima circiter CC annis ante Christum scripta esse, recentissima paene quingentis annis post Ch. n.

§. 16. pag. 19. vs. 14. Adde: *B. Thiersch Urgestalt der Odyssee, oder Beweis dass die Homerischen Gesänge zu grossen Parthieen interpolirt sind.* Königsberg 1821. 8. — *Fr. Thiersch über die Gedichte des Hesiodus, ihren Ursprung u. Zusammenhang mit denen des Homer* in *Denkschriften der Kön. Akademie d. Wiss. zu München für das Iahr 1813. München 1814. 4.* maxime p. 34 sq. et p. 41.

§. 21. p. 25. vs. 9. *Wolfianae* editionis Iliadis nova recognitio, multis locis emendatior, ipsius editoris cura et studio, prodiit Lipsiae 1817. P. I. II. 4 min.

Ibidem vs. 11. (cf. Addenda p. 222 init.) Heynianae Iliadis editionis Tomus IX, *Indices* continens, confectos ab *E. A. Guil. Graefenhan*, prodiit Lipsiae 1822. 8 mai.

Ibidem p. 26. vs. 6. adde: Homer's Ilias, prosaisch übersetzt u. erläutert von *E. F. G. Oertel.* 2 Theile. München 1823. 8 min.

Ibidem vs. 27. adde: *Homeri Ilias* Gr. et Lat. opera *Hageri*, recensioni Wolfianae accommodata. Editio quinta. II Voll. Chemnitii 1822. 8. — *Homeri Odyssea.* Cum interpretationis Eustathii et reliquorum Grammaticorum delectu suisque commentariis edidit *C. G. Baumganten-Crusius* Vol. I. Pars 1. 2. Lipsiae 1822. Vol. II. Pars 1. ibid. 1823. 8 mai. (XII Rhapsodiae) — *Ὁμήρου Ὀδυσσεία μικρά oder Sechs Bücher der Odyssee, enthaltend die vollständige Reisebeschreibung des Ulysses, für den ersten Schulgebrauch; Griechisch mit grammatischen Anmerkungen* u. s. w. von *Chr. Koch.* Marburg 1822. 8.

Pag. 28. Indici librorum, Homerica carmina maiora illustrantium, quem exhibui, adde nunc: *K. E. Schubarths* Ideen über Homer u. sein Zeitalter, Breslau 1821. 8. cf. Ien. A. L. Z. 1823. Nr. 161—172. — *A dissertation on the topographie of the plain of Troy*, including an examination of the opinions of Demetrius, Chevalier, Dr. Clarke and Maior Rennel; by *Charles Maclaren*. Edinburgh 1822. 8 mai. — *L. Beutleri Animadversiones criticae in Homerum*, Ienae 1823. 8 mai. — *Chr. Kochii Observationes in Homerum e Tacito*. Marburgi 1823. 4. — *Chr. Lünemann* Wörterbuch zu Homer's Odyssee für Anfänger der Homerischen Lecture. Königsb. 1822. 8. — *Homer nach Antiken gezeichnet* von *H. W. Tischbein* mit Erläuterungen von *Heyne*, fortgesetzt von *L. Schorn*. IX Hefte.

§. 24. pag. 32. ante vs. 19 insere: *G. W. Mülleri* Scriptio I. et II. de variis rebus grammaticis, maxime ex Hesiodi Op. et D. Lips. 1822 sq.

Ibidem vs. 24. adde: *Io. Ph. Bauermeister Observationes in Hesiodi Carmina*. Specimen I. Gottingae 1815 4 mai. — *H. G. Eissner* Die Theogonie des Hesiodus als Vorweihe in die wahre Erkentniss der ältesten Urkunden des menschlichen Geschlechtes. Lips. 1823. 8 mai.

§. 29. pag. 37. vs. 2 a fine adde: *et Naekius ad Choerili Fragm.* p. 64 et 75 sqq.

§. 30. pag. 40. vs. 10 a fine legendum: *sermonis denique poëtici nativus color et habitus inter Ioniae* et Graeciae *populos obtinuit*.

Pag. 41. vs. 19. Corrige *includendis*.

— 44. vs. 19. Addenda p. 223. *Wassenberghii* dissertatio philologo-critica *de Transpositione seu saluberrimo in sanandis veterum scriptis remedio* legitur etiam in *Friedemanni et Seebodii Miscellaneis Criticis* Vol. I. Part. I. p. 141—157.

— 47. vs. 1. (cf. Addenda p. 223 sub fin.) *Gaisfordii* editio haec nuperrime recusa est, *F. V. Reizii Annotationibus in Hesiodum* et *E. H. Barkeri Epistolis criticis* aucta. Lipsiae 1823. V Voll. 8 mai.

— 47. vs. 6 a fine adde: *Phocylidis philosophi poëma* Graecum, cum interpretatione Latina *Martini Cromeri*, *cuius aliquot Epigrammata ad finem adiuncta. Cracoviae ap. Vietorem* 1537. 4.

§. 37. pag. 54. vs. 4. adde: Graeca prosa illud expressit *Theodosius Melitensis*; versibus Latinis reddidere *Taubmannus*, *Hugo Grotius* et *Buchananus*. Cf. *Böttigerum* in libro qui inscrib. *Griechische Vasengemäsde* I. 3. p. 61 sq.

§. 41. pag. 61. vs. 11 a fine post verba „parum laudata" adde: denique *Boissonadii*, *cum Basilii Iuliani* et *Pauli Silentiarii Anacreonticis*, Paris. 1823. 32.

Pag. 61. vs. 14 a fine adde: *Degenii* cum *Sapphone*. Text, Uebersetzung u. Anmerkungen zweite Auflage. Lips. 1821. 8.

— 66. vs. 5 a fine (coll. Addendis pag. 224) Interpretatio metrica *Deuberi* denuo edita est hoc indice: *Duodena Pindari Carmina Graeco-Latina. Textum metricis versibus adiecit F. A. Deuber. Editio altera imitationibus adaucta*, Heidelbergae 1821. 12.

§. 42. pag. 66. vs. 10 a fine (coll. Addendis p. 224.) *Boeckhianae* Pindari editionis Tomi II*di* Pars II*da* et ultima prodiit Lipsiae 1822. 4 mai.

§. 42 extr. pag. 67 pr. adde: *Traduction complète des Odes de Pindare, en regard du texte Grec*, avec des notes à la fin de chaque ode par *R. Tourlet*. Paris. 1818. 8. II Voll.

Sub finem §. 43. pag. 63 adde: *Die Weisen von Hellas als Sänger, oder Blumen griechischer Lyrik, Elegie u. ethischer Dichtkunst. Aus Bruchstücken verlohrner Werke übersetzt u. erläutert* von *G. Chr. Braun*. Mainz 1822. 8.

§. 52. pag. 83. vs. 8 a fine, *Schaeferi* editio Fabular. Aesopicar. quae Max. Planudi tribuuntur, repetita est Lipsiae 1820. 8. Anno post editio Stereotypa Fabularum Aesopic. prodiit Lipsiae ap. Tauchnitzium 1821. 12. Eodem anno *I. D. Büchlingii* editio *tertium* repetita cura *Grossii*, Lipsiae 1821. 8 mai.

§. 53. pag. 86. vs. 8. Ad vocabulum λογογράφοι cf. *Moeris* sub voce, ibique Piersonus p. 244.

§. 54. pag. 90. vs. 11. Accedet propediem *Lexicon Herodoteum* cura *Io. Schweighäuseri*, Argentor. II Tomi 8 mai.

Ibidem vs. 24. adde: *Histoire d'Herodote, suivie de la Vie d'Homère*; nouvelle traduction, par *F. A. Miot*, Parisiis 1822. III Voll. 8. cf. Revue Encyclop. Paris. 1823. Mars. p. 480 sqq.

Ibidem pag. 91. vs. 4. Adde: *F. X. Werferi* Observationes criticae et grammaticae in Herodoti Historiar. libros *Pars prior*, inserta *Fr. Thierschii Actis philologorum Monacens.* T. I. Fasc. I. *Pars posterior* ibidem Fasc. II. cum additamentis Obss. in priorem partem.

§. 55. pag. ead. vs. 9. Post verba „vitam Graece descripsit Marcellinus" adde: *nisi plures vitae huius, quae sub Marcellini nomine fertur, auctores statuere mavis.*

Ibid. ead. pag. vs. 13. post verba „in Thraciam secessisset" insere: *indeque varia in Italiam, Siciliam et Peloponnesum itinera confecisset*, eiusdem etc.

Ibid. ead. pag. vs. 21. pro *narrationibus* corrige *orationibus.*

Ibid. pag. 92. vs. 7 a fine *Haackianae* Thucydidis editionis haec est inscriptio: *Thucydidis de B. P. libri VII. Ad optimorum codd. fidem, adhibitis DD. VV. Obss., recensuit, summariis et notis illustravit, indicesque rerum et verborum adiecit Chr. Fr. Ferd. Haackius* Lipsiae 1820. II Voll. 8. Ibidem adde: *Thucydidis de B. P. libri VIII ex recensione Imm. Bekkeri. III Tomi. Berolini* 1822. 8 mai. — et in *Addendis* ad h. l. pag. 224 lin. penult. Pro 1820 scribe 1821. Pars I. Vol. II. In Thucydidem Commentarii politici, geographici, chronologici. Lipsiae 1823. 8 mai. — *Heilmanni* interpretatio Thucydidis a *Bredowio* correcta auctaque denuo prodiit Lemgoviae 1823. 8 mai.

Ibid. pag. 93. vs. 14. adde: *Observationes in Thucydidem. Scripsit Franc. Göller* — in *Thierschii Actis philologor. Monac.* T. II. Fasc. II. p. 205—257. Fasc. III. p. 315—362. — *Car. Guil. Krügeri* Commentationes criticae et historicae de Thucydidis historiarum parte postrema — subiectae *Dionysii Halicarnassensis Historiographicis* nuper editis a Car. Guil. Krüger. Halae 1823. 8 mai.

§. 56. pag. 95. 96. Singulorum Xenophontis scriptorum *editionibus* et *interpretationibus* addas: *Hellenicorum Schneideri* repetitam et auctam Lipsiae 1821. 8. — *Xenophontis Anabasis. Recensuit* et annotationibus Criticis etc. illustravit *Albertus Lion*, Gottingae 1823. II Voll. 8 mai. — *Cyri disciplinam a*

Xenophonte Atheniensi scriptam ad fidem maxime cod. Guelferbytani cum selectis VV. DD. suisque animadversionibus et indice verborum edidit *Ern. Poppo*, Gubensis. Lipsiae 1821. 8 mai. — *Xen. De Cyri expeditione commentarii*, in usum scholar. recognovit et indice copioso instruxit *G. Lange*. Editio *tertia* auctior et emendatior cum animadverss. et tab. geographica, Halae 1823 8. (Prima prodiit ibid. 1811. Secunda ibid. 1820. 8) — *Xenoph. Anabasis Kyroy* e recens. et cum notis selectis *Hutchinsoni* cura *Roubeckii* Greifswald. 1821. — *Xen. Cyropaedia.* In usum scholarum edidit *G. Lange*. Halae 1822. 8. — *Xen. Cyropaedie*, oder Bildungs-u. Lebensgeschichte des ältern Cyrus, Griechisch mit Inhaltsanzeigen, erklärendem Wortregister u. kritischer Vorrede von *F. H. Bothe*, Lipsiae 1821. 8. — *Xen. Feldzug.* Griechisch, u. mit Griechisch-Deutschem Wortregister versehen von *F. H. Bothe*. Dritte verbess. Auflage. Lips. 1821. 8. — *Xen. Griechischer Geschichten 7 Bücher.* Mit Inhaltsanzeigen, Zeitbestimmungen, kritischen Anmerkungen und Registern von *F. H. Bothe*, ibidem, 1823. 8. — *Xenophontis Hiero.* Recensuit et interpretatus est *C. H. Frotscher*, Lipsiae 1822. 8. — *Xen. Convivium et Agesilaus.* Recensuit *Ludov. Dindorfius*, Lipsiae 1823. 8 mai. — *Xen. Anabasis. Uebersetzt u. mit Anmerkungen* von *K. W. Halbkart*. Zweite u. verm. Auflage. Breslau 1823. 8 mai.

Ibidem p 97. med. adde: *James Rennel Geschichte des Feldzuges des Cyrus und des Rückzuges der 10000 Griechen — besonders geographisch erläutert. Aus dem Englischen frei übersetzt u. mit Anmerkungen versehen von Alb. Lion.* Göttingen 1823. 8 mai. — *F. C. Matthiae* prolus. scholast.: *Der Rückzug der 10000 Griechen, nach Iohn Macdonald Kinneir.* Francof. ad M. 1819. 4. cf. Neue Kritische Bibliothek für das Schul-u. Unterrichtswesen *Erster Iahrg.* p. 972 sq. — De *Fr. Ios. Grulichii* progr. schol. *De verbosa Socratis Xenophontei ieiunitate* Miseni 1820. 8. prorsus tacere satius esset.

§. 57. p. 97. vs. 8 a fine. Nuperrime prodiit: *Ctesiae* Cnidii quae supersunt. — Edidit *Alb. Lion*. Gottingae 1823. Exspectatur autem hoc ipso anno Ctesiae Fragmentor. editio, *Bährii* prof. Heidelb. studio et opera confecta.

§. 58 extr. p. 102. vs. 12. insere: *Walther Anderson* The Philosophy of ancient Greece, investigated in its origin and progress etc. Edinburgh 1791. 4 mai. cuius libri notitiam *Morgensternio* Viro Illustri debeo.

Ibidem, lin. 15 a fine, addas: *Heinr. Richter Geschichte der Ionischen Philosophie*, Berolini 1821. 8.

§. 60. pag. 107. vs. 17. Adde: *Anaxagoras Clazomenius, sive de vita eius atque philosophia disquisitio philosophica. Scripsit I. T. Hemsen.* Gottingae 1821. 8.

§. 62. vs. 14. (pag. 109.) operarum vitio inter verba *probitatis* et *erga Deum*, excidit: *pietatis*.

Pag. 110. lin. 9. Adde: *I. H. C. Meierotto* de Socrate, et num aevi nostri videatur, Socratem aliquem gignere et producere Berolini 1794 fol. Cf. *Morgensternii*, Viri amicissimi, Symbolas Dorpatenses T. I. p. 82 sqq.

— 112. vs. 12. lege: Klopferus, in dissertat. prima de Cebetis Tabula, Zwicaviae edita etc.

Pag. 117. vs. 3 a fine, corrige *autem* pro *aatem*.

— 118 sq. *Platonis operum editionibus*, quae ibi et in *Addendis* p. 225. laudantur, addas: *Imm. Bekkeri in Platonem a se editum Comentaria critica. Acc. Scholia.* II Tomi, Berolini 1823. 8 mai. — *Astianae* editionis, praeter *secundum* tomum, cuius in *Addendis* ad Part. pr. pag. 225 med. iam mentionem feci, deinceps prodiere T. III. cont. Parmenidem, Cratylum, Philebum et Convivium Lips. 1821. — T. IV. cont. Politiae libros I—VIII. ibid. eod. a. — T. V. cont. Politiae lib. IX. X. Timaeum et Critiam. ibid. 1822. Et hoc anno (1823) nunciatur ut propediem proditurus T. VI. cui inerunt Platonis quae *feruntur* scripta.—Editio libror. X de Rep. cura *Astii* 1814. oct. denuo repetita est Ienae 1820. 8 mai. — *Platonis dialogi quatuor, Meno, Crito, Alcibiades uterque. Quartum recensuit*, suasque et alior. animadverss. addidit *Phil. Buttmann.* Berolini 1822. 8 mai. — *Vier Platonische Gespräche, Menon, Kriton, der erste u. zweite Alcibiades. Deutsch mit Anmerkungen u. einem Anhang über die Eilfmänner zu Athen*, von *Franz Wolfgang Ullrich.* Berolini 1821. 8. — *Platonis Convivium.* Textum recognovit et in usum scholar. brevibus notis criticis instruxit *Chr. Laur. Sommer.* Rudolstadt 1820. 8 min. — *Platonis Convivium.* Edidit *Guil. Dindorfius.* Lipsiae 1823. 8 mai. — *Phaedonis* editio ab *I. D. Koernero* curata, quam in *Addendis* p. 225. commemoravi, etiam *Scholiasten Ruhnkenii* continet. — *Platonis dialogus Io.* Prolegomenis vindicavit et annotatione instruxit *G. G. Nitzsch.* Acc. de Comparativis Graecae linguae modis Commentatio. Lipsiae 1822. 8 mai. — *Platonis Philebus.* Recensuit, prolegomenis et commentariis illustravit *G. Stallbaum.* Acc. *Olympiodori Scholia in Philebum e cod. Cizensi nunc primum edita.* Lipsiae 1820. 8 mai.

Pag. 121 sq. Libris, scripta et placita Platonis illustrantibus, iam addendi sunt: *I. Socher* Ueber Plato u. dessen Schriften. München. 1820. 8. — *Car. Morgensternii* Symbolae criticae in quaedam loca Platonis et Horatii. Dorpati 1821 fol. — *Eiusdem* Symbolar. criticar. in quaedam loca Platonis et Horatii Partic. II. ibid. eod. a. XVIII pag. folio. — *Specimen criticum in Platonis Critonem.* Scripsit *Ed. Reinh. Lange.* Lipsiae 1821. 8. — *Fr. A. L. Ad. Grotefendii* Commentatio, in qua doctrina Platonis ethica cum Christiana comparatur, et utriusque tum consensus tum discrimen exponitur. Gottingae 1820. 4. — *De numero Platonis* Commentationes duae. Quarum prior novam eius explicationem continet, posterior aliorum de eo opiniones recenset. Scripsit *C. E. Chr. Schneider*, Vratislaviae 1821. 4. — *Platon's Zahl* De Rep. I. 8. p. 546 Steph. Eine Vermuthung von *I. F. Fries.* Heidelb. 1823. 4. — *Alex. Kappii* Commentatio historico-paedagogica de Platonis legibus, quas in Reipublicae libris de educatione tulit. Erlangae 1821. 8 mai. — *Platonis doctrina de Deo*, e dialogis eius — excerpta et in ordinem redacta a *Lud. Hoerstel*, Lips. 1814. 8 mai. — *Platon's Timaeus* nach Inhalt und Zweck mit erklärenden Anmerkungen von *Lud. Hörstel.* Braunschweig 1795. 8. — *Lectiones Platonicae.* E membranis (vetustissimis ab *E. D. Clarkio* ex Graecia in Angliam perlatis, et a Curatoribus bibl. Bodleianae redemptis) eruit *Thom. Gaisford.* Acc. *Ric. Porsoni Annotata ad Pausa-*

niam Oxoniae 1820. 8 mai. — Interpretationis Germanicae operum Platonis a *F. Schleiermachero* confectae nova et emendata editio aliquot tomis prodire coepit Berolini inde ab anno 1822.

§. 68. pag. 128 sq. Singulorum *Aristotelis* operum editionibus ibi laudatis adde: *Aristotelis Metaphysica.* Recognovit *Chr. Aug. Brandis* Vol. Imum Berolini 1822. 8. — *Aristotelis Categoriae Gr. et Lat.* Ad fidem optimor. libror. edidit, lectionis variet. notasque adiecit *E. A. Lewald* Heidelb. 1823. 8. — *Aristotelis de Somno et Vigilia*, *de divinatione per somnum* libri. Ad codd. et edd. vett. fidem recensuit, illustravit, novamque interpretat. Latinam adiecit *Guil. Ad. Becker.* Acc. variae lectt. in X. Histor. Animal. libros. Lipsiae 1822. 8 mai. — *Aristotelis Politica* Graece cum notis *Ad. Coray* in Tomo XIII *Βιβλιοθήκης Ἑλληνικῆς*. Parisiis 1821. 8. — *Aristotelis de Rhetorica* lib. III. Ad fidem Mss. recogniti cum vers. Latina. Altero vol. continentur Animadversiones criticae et exegeticae in usum iuvent. academ. Oxonii 1820. II Voll. 8 mai. Editionis nomen libro non adscriptum est. Cf. Heidelb. Iahrb. d. Litteratur 1821. Nr. 25. — *Aristotelis de Arte poëtica* librum denuo recensitum, commentariis illustratum, recognitis Valettii, Hermanni, Buhlii, Tyrwhitti, Harlesii, Castelvetri, Robortelli aliorumque complurium editionibus edidit cum prolegomenis et notitiis indicibus (*sic*) *E. A. Guil. Graefenhan.* Lipsiae 1821. 8 mai. — *Aristotelis de anima libri III.* Ad codd. et edd. vett. fidem recensuit, illustravit, novamque interpretationem Latinam adiecit *G. A. Becker.* Lipsiae 8 mai. (editio promissa).

Pag. 130. vs. 17. repone: *Politicorum Latinae a Mureto, Camerario, Lambino*, et antiquissima anni 1270; *polonica* etc.

— 131. In librorum, qui inde a versu 11—29. memorantur, numerum etiam refer: *Iac. Guil. Feuerlini* Disput. de authentia et inscriptione librorum Aristotelis metaphysicorum. Altdorf. 1720. 4. — *I. G. Buhle* über die Aechtheit der Metaphysik des Aristoteles - in Bibl. d. alt. Litt. u. K. Part. IV. Gotting. 1788. 8. — *G. G. Fülleborn* Beitrag zur Untersuchung über die Metaphysik des Aristoteles - in *Eiusd.* Beiträgen zur Gesch. d. Philosophie part. V. 1795. p. 204 sqq. — *Aristotelis de arte poëtica liber in de re tragica commentationem revocatus* ab *I. I. M. Valett.* Goslariae 1822. 4. — *G. Pinzger* comm. *de iis quae Aristoteles in Platonis Politia reprehendit.* Lipsiae 1823. 8 mai.

§. 69. pag. 133. vs. 10 sqq. De *Theophrasti Characteribus vulgatis* iam aliter statuendum erit post insigne repertum *Christiani Wurmii*, iuvenis doctissimi, cuius reperti copiam eruditis fecit vir praestantissimus, *Fr. Thierschius*, in *Actis Philologorum Monacensium* Tom. III. Fascic. 3. Monachii 1822. 8. ubi leguntur *Theophrasti Characteres quinque priores cum prooemio et XVI sequentium partibus*, *nunc primum genuina forma publicatis. E codice quondam Augustano descripsit* Christianus Wurmius. *Cum epiloge edidit Frider. Thierschius* XXVI pagg. 8. Cf. Heidelb. Iahrbücher der Litteratur 1823. Nr. 25. p. 397 sqq.

Pag. 135. vs. 3 sqq. *Theophrasti* libros de *Historia Plantarum* germanice vertit et illustravit *K. Sprengel*: *Theophrasts Naturgeschichte der Gewächse.* Aus dem Griechischen übersetzt u.

erläutert von *Kurt Sprengel.* I Theil Uebersetzung. II. u. letzter Th. Commentar. Altona 1822. 8.

§. 72. pag. 141. vs. 14. Post Senecae verba adde: Cf. *Fr. Nic. Gisl. Baguet* De Chrysippi vita, doctrina et reliquiis Commentatio. Lovanii 1822. 4.

Ibidem pag. 141. vs. 15 a fine. *Hymnum in Iovem Cleanthi Stoico*, cuius sub nomine circumfertur, falso tribui existimat vir doctus in libro germ. *Kritische Bibliothek für das Schul-u. Unterrichtswesen* 1819. T. I. p. 452 sqq. Idem Germanice vertit Hymnum ibidem.

§. 74. pag. 144. vers. ult. addas: *Io. Rud. Thorbecke* Responsio ad quaest. philosoph. *De eo quod in dogmaticis oppugnandis inter Academicos et Scepticos interfuit* etc. Lugd. Bat. 1821. 4 mai.

§. 75 extr. p. 146. vs. 9 a fine adde: *Fr. Thierschii Einleitung in die Pindarischen Gesänge* p. 151—166. (Pindars Werke T. I.) *A. L. G. Iacobi Sophocleae Quaestiones. Praemittuntur Disputationes de Tragoediae origine* (p. 1—158.), *et de Tragicorum cum republica necessitudine* (pag. 159—180) Vol. I. Varsaviae 1821. 8 mai. — *Epicrisis quaestionis de fine tragoediae Graecae veteris ethico et politico*, quam praemisi *Indici Praelectionum in Vniv. Litt. Vilnensi* Vilnae 1822 fol.

§. 78. pag. 152 sq. Indici editionum et interpretationum *Aeschyli* dramatum iam adiicias oportet 1) tertiae *Schützianae*, cuius memini versu 8 a fine, tomum *quintum*, qui *Fragmenta* continet — 2) coeptam *Theatri Graecorum Brumoiani* novam editionem hoc indice: *Le Théâtre des Grecs par le P. Brumoy. Seconde edition complète, revue, corrigée et augmentée de la traduction d'un choix de Fragmens des poètes Grecs, tragiques et comiques par M. Raoul-Rochette* T. I. II Livraisons cum XV tabb. in aes incisis Parisiis 1820. — 3) *Aeschyli Tragoediae.* Ad optimorum librorum fidem denuo recensuit, integram varietatem lect. notasque adiecit *A. Wellauer.* Vol. I. cont. Prom. S. c. Theb. et Persas, quae singulae etiam divenduntur. Lipsiae 1823. 8 mai. 4) *Aeschyli Persae.* Emendavit, notas et glossarium adiecit *C. I. Blomfield.* Editio auctior indicibusque instructa. Lipsiae 1823 8 mai. — Eiusdem cura *Aeschyli Agamemnonis* et *Septem contra Thebas* editiones auctiores, ut propediem Lipsiae prodituræ, nunciantur. — 5) *Aeschyli Eumenides* cum Scholiis edidit *C. Schwenk*, Bonnae 1821. 8 mai. — 6) *Aeschylus Tragoedien im Versmaas der Urschrift verdeutscht von Chr. Kraus*, Lips. T. I. II. 1821 sq. 8 mai. — *Aeschylos Tragoedien. Mit einem Commentar von August Lafontaine.* Halae T. I. II. 1822. 8 mai. Tertius tomus propediem proditurus nunciatur. 8) *Die Schutzflehenden von Aeschylos*, nach der Versart der Urschrift verdeutscht, mit einer Abhandlung u. Anmerkungen begleitet von *C. Ph. Conz.* Tübingen 1820. 8.

Pag. 154. vs. 22. adde: Partic. II. animadverss. Petersenii in Aeschyli Agamemnonem, in Misc. Hafniens. T. II. p. 55—80.

— — vs. 8. *Godofr. Hermanni de Aeschyli Niobe* dissertatio, Lips. 1823. 4.

§. 79. pag. 156 sq. *Sophoclis dramatum editionibus* ibi laudatis adde nunc: 1) *Sophoclis Tragoediae* in usum scholarum etc. Acces-

sit varietas lectionis copiosissima. Pars I. II. Editio *tertia*. Halae in Orphanotr. 1822. Editor est *Io. Fr. Martin*. — 2) Minoris tragoediarum Sophoclis editionis *Erfurdtianae Antigona* ab ipso *Erfurdtio* edita 1809, *secundum* vulgata est cum annotatione *G. Hermanni* Lipsiae 1823. 8. item *Sophoclis Oedipus Rex* ad optimorum libror. fidem recensuit et brevibus notis instruxit *C. G. A. Erfurdt*. Editio *secunda cum annotat. Godofr. Hermanni* ibid. eod. anno. 8. Idem *Hermannus*, editionis minoris Erfurdt. continuator, *quintum* volumen, *Trachinias* continens, ad optimorum libror. fidem recensuit et brevibus notis instruxit Lipsiae 1822. 8. — 3) *Sophoclis Oedipus Tyr.* ex recens. *Petri Elmsleii*, qui et annotatt. suas adiecit. Editio auctior, Lipsiae 1821. 8. — 4) *C. Reisigii* Commentarius in Sophoclis fabulam, *Oedipus in Colono* II Voll. Ienae 1822 sq. 8 mai. — 5) *Sophoclis Philoctetes* Graece. Cum suis selectisque aliorum notis edidit *Phil. Buttmann*. Berolini 1822. 8 mai. — 6) *Sophoclis Philoctetes*. Recognovit et commentariis in usum iuventutis conscripsit illustravit *I. F. Matthaei*. Altonae 1822. 8 mai.

Ibidem pag. 158. Indici librorum Sophoclis fabulas illustrantium addantur: *A. L. G. Iacobi Sophocleae Quaestiones* Vol. I. Varsaviae 1821. 8 mai. cf. supra ad pag. 146. — *Petri van Limburg-Brouweri* Comm. de ratione, qua Sophocles veterum de administratione et iustitia divina notionibus usus est ad voluptatem tragicam augendam. Lugd. Bat. 1820. 8. — *K. L. Kannegiesser* über den ersten Oedipus des Sophocles. Prenzlau 1817. 4. — *Eiusdem* Ueber den Oedipus zu Kolonos, ibidem 1820. 4. — *Blümneri* Dissert. de Sophoclis Oedipo rege. Lips. 1788. — *Ed. Wunderi* Adversaria in Sophoclis Philoctetam, Lipsiae 1823. 8. — *Schwabii* Quaestionis de religione Sophoclis rationali Pars I. Stuttgart. 1820. 4. — *Th. C. G. Schneideri* de dialecto Sophoclis ceterorumque tragicorum Graecorum Quaestiones criticae, Ienae 1823. 8 mai.

§. 80. pag. 161 sq. *Euripidis* dramatum editioni ab *A. Matthiae* curatae accesserunt T. VI. et VII. Lipsiae 1823. 8 mai. — *Euripidis Bacchae*. In usum stud. iuvent. recensuit et illustr. *Petrus Elmsley*. Editio auctior indicibusque instructa. Lipsiae 1822. 8. — *Euripidis Bacchae*. Recensuit *God. Hermannus*. ibid. 1823. 8. — *Eurip. Supplices et Iphigenia in Aulide et in Tauris* cum annotatt. *Marklandi*, *Porsoni*, *Gaisfordi*, *Elmsleii*, *Blomfieldi et aliorum*. T. I. II. Lipsiae 1822. 8 mai. — *Eurip. Iphigenia in Aulide et in Tauris* cum notis *Ier. Marklandi* integris et aliorum selectis, Lipsiae 1823. 8 mai. — *Eurip. Hippolytus coronifer*. Ad fidem mss. ac vett. edd. emendavit et annotatt. instruxit *Iac. Henr. Monk*. Lipsiae 1823. 8 mai. — *Eurip. Heraclidae* ex recens. *P. Elmsley*, qui annotationes suas et aliorum selectas adiecit. Editio auctior indicibusque locupletissimis instructa. Lipsiae 1821. 8 mai. — *Eurip. Medea*. In usum stud. iuvent. recensuit et illustr. *P. Elmsley*. Editio auctior et emendatior, indicibusque instructa. Acc. *Annotationes G. Hermanni*. Lipsiae 1822. 8 mai. — *Eurip. Medea* ex recens. *P. Elmsleii*. In usum sholarum, Lips. 1823. 8 mai. — *Eurip. Medea*. E recens. et cum notis *Brunckii*. Nova editio. Cura *G. H. Schäferi*. Lipsiae 1822. 8. — *Euripidis Phoe-*

nisse. E recens. et cum notis *Brunckii.* Editio nova. Cura *G. H. Schäferi.* ibidem eod. a. 8. — *Euripidis Phoenissae* cum Scholiis Graecis. In usum lect. iterum edidit, adhibitis Valckenarii, Brunckii et Porsoni recensionibus, Hugonis Grotii versionem Lat. indicemque verborum adiecit *C. G. Schütz* Halae 1821. 8 mai. — *Eurip. Alcestis.* Cum integris *Monkii* suisque annotationibus edidit *Ern. Frid. Wüstemann*, Gothae 1822. 8. — *Phoenissarum* cum annotationibus *L. C. Valckenarii* pariter atque *Hippolyti* cum eiusdem annotatt. et Diatribe in Euripidis Fragmenta nova editio paratur Lipsiae oct. mai. propediem proditura.—*Euripidis Fragmenta duo Phaëthontis* e codice Claromontano edidit *Godofr. Hermannus.* Lipsiae 1821. Inserta etiam sunt *Miscellaneis criticis* a *Friedemanno* et *Seebodio* editis Vol. I. Part. I. Hildesiae 1822. p. 1—17. Eadem fragmenta iam ante edita erant a *G. Burgesio* in diario Angl. *The Classical Journal* Nr. 43. September. 1820. p. 160—171. Ex quo *Burgesii* Notae in haec Euripidei Phaëtontis Fragmenta, e Ms. Parisiensi descripta ab *Imm. Bekkero*, iisdem *Miscellaneis Criticis* insertae leguntur l. l. p. 17—26.

Ibidem pag. 162. vs. 16 a fine, adde: *Euripides Werke*, verdeutcht von *F. H. Bothe. Ausgabc letzter Hand in 3. Bdn.* T. I. Manheim 1823. 8 mai.

— — — vs. 3 a fine *Boettigeri Prolusiones duae de Medea Euripidis* leguntur etiam in *Aug. Matthiae Miscellaneis Philologicis* T. I. p. 130 sqq. Ibidem adde *Blümneri* libellum *Ueber die Medea des Euripides.* Tum *A. Fr. Wolperi Diss. de Medea Euripidis trag. correcta et denuo edita*, Gottingae 1818. 8.

§. 82. pag. 165. vs. 8. Post verba „secundum nonnullos a κώμη *vicus* et ᾠδή ductum" adde: nisi cum *Böckhio* (Staatsh. der Ath. II. p. 364) et *Passowio* (Griech. Wörterb. v. κωμῳδία) a κῶμος *comissatio* rectius derivari statueris.

§. 83. pag. 171. vs. 2. adde: *Aug. Seidleri* brevis disputatio *de Aristophanis Fragmentis*, Halae 1818. 4. — *Aristophanis editionibus* hac et sequ. pagina laudatis adscribe: 1) *Commentariorum criticorum et exegeticorum* in Aristophanis Comoedias primum a *Beckio* V. Cl. posthac a *Dindorfio* editorum, Vol. VI. Commentarios in *Lysistratam*, *Thesmophoriazusas et Indices* in Comm. continens, Lipsiae 1821.—Vol. VII. Pars. I. Supplementa Commentariorum cont. ibid. 1822 — Vol. VIII et IX *Scholia Graeca* in Aristoph. Com. exhibens ibid. 1822 sq. 8 mai. 2) Aristophanis Comoediae quae exstant XI. ac deperditarum Fragmenta. Gr. et Lat. Cum Scholiis Graecis et superior. editorum, Küsteri, Bergleri, Brunckii aliorumque VV. DD. suis item annotatt. edidit et Lexicon in Aristophanem adiecit *C. G. Schütz* T. I. Acharnenses, Equites, Nubes. T. I. Pars II. Commentarii in Acharnenses, Equites, Nubes. Lipsiae 1821. II Voll. 8 mai. — 3) Aristoph. *Equites.* Ex recens. *Guil. Dindorfii.* Lipsiae 1821. 8 mai. — 4) Aristoph. *Aves.* Ex recens. *Guil. Dindorfii* ibid. 1822. 8 mai.—5) Aristoph. *Pax.* Ex recens. *G. Dindorfii* ibid. 1821. 8 mai.—6) Aristoph. *Aves.* Textu recognito in usum scholar. ed. *Aug. Sander* Hamm. 1821. 8 mai. — 7) Aristoph. *Vespae.* In usum lectt. ad optimor. libror. fidem recensuit et notis instruxit *C. P. Conz.* Tubingae 1823. 8.—8) Aristoph. *Wolken.* Mit erläuternden Anmerk. versehen von *K. H. Weise*

Lipsiae 1822. 8 mai.—9) *Ric. Porsoni Notae in Aristophanem*, quibus *Plutum* comoediam partim ex eiusdem recens., partim e Mss. emendatam et VV. LL. instructam praemisit et collationum appendicem adiecit *P. P. Dobree* Cantabrigiae 1820. 8.— 10) *I. H. Vossii* translatio Comoediar. Aristophanis metrica, cuius in *Addendis* p. 226 extr. ut propediem prodituraе memini, iam prodiit, hoc indice: *Aristofanes von Ioh. H. Voss*, mit erläuternden Anmerk. vom Prof. *Heinrich Voss* In 3 Bden. I. u. II Band Braunschweig 1821. 8. mai.

§. 84. pag. 173. vs. 4 a fine adde: *Menandri et Philemonis Reliquiae.* Edidit *A. Meinecke.* Acc. *R. Bentleii* in Men. et Philem. emendationes integrae. Berolini 1823. 8 mai.

Pag. 182. vs. 17 sq. pro *Aristophonti* scribe *Antiphonti.* Paullo post vs. 9. a fine pro „lectu *utilissimas*" repone: lectu *utilissimae.*

— 183. versu paenult. scribe *Menexeno.*

§. 91 extr. pag. 190. *Lycurgi orationis in Leocratem* tres editiones uno eodemque anno prodiere, quarum indices hic apponimus: 1) *Lycurgi oratoris Attici quae exstant Graece.* Textum Leocrateae recognovit, I. Taylori Prolegomena et Animadversiones integras, I. G. Hauptmanni, Reiskii, Schulzii selectas, Mori ineditas suasque adiecit, orationum deperditarum fragmenta collegit *A. G. Becker.* Magdeburgi 1821. 8. — 2) *Lycurgi Oratio in Leocratem.* Ad fidem codd. mss., adiecta annotatione critica, recensuit *Fr. Osann*, Ienae 1821. 8 mai. — 3) *Lycurgi Oratio in Leocr.* Emendavit *C. F. H*(*einrichius*) Bonnae 1821. 8. Usus est editor doctissimus praeclaro cod. ms. *Vratislaviensi* quem *Passowius* V. Cl. descripsit in *Symbolis criticis in Scriptores Graecos et Romanos e Codd. Mss. Vratislav. depromptis* 1820. Commentarium criticum in Leocrateam propediem editurum se esse promisit Heinrichius.

§. 92. pag. 192 extr. adde: *Demosthenis quae supersunt e bonis libris a se emendata edidit I. I. Reiske.* Editio correctior curante *G. H. Schäfero* T. I—IV. Londini 1823. 8 mai.

Ibidem p. 193. vs. 16. adde: *Demosthenis oratio in Midiam cum annotat. critica et exegetica. Curavit Ph. Buttmann* Berol. 1823. 8 mai.

Ibidem p. 193. vs. 7. a fine addas. *Die Reden des Aeschines u. Demosthenes über die Krone* oder wider und für den Ktesiphon, übersetzt von *Friedr. von Raumer* Berlin 1811. 8.

Ibid. pag. 194. In librorum Demosthenis orationes illustrantium, quos hic enotavi, numerum referas: *C. A. Rüdigeri Diss. de Canone Philippicarum Demosthenis*, Friburgi 1820. 8. – *B. G. Weiskii* Disputatio *de Hyperbole errorum in historia Philippi commissorum genetrice.* P. I. II. III. Lipsiae 1818 sq. 4. — *Rud. Rauchenstein De Orationum Olynthiarum ordine.* Praefatus est *Fr. Passow.* Acc. Fasciculus Obss. philolog. et criticar. in Demosthenis Philippicas auctore *I. H. Bremio* Turicensi. Lipsiae 1821. 8. — *Gölleri* Prolegomena in Demosthenis orationes de republica habitas, Coloniae Agripp. 1822. 4.

Pag. 202. §. 97 extr. adde *tertiam* editionem historiae Medicinae a *Sprengelio* curatae T. I. II. Halae 1821. 1823. 8 mai. *Eiusdem* Geschichte der Medicin im Auszuge. Halle T. I. 1804. 8.

Pag. 206. vs. 14. adde: *Hippocratis Aphorismi.* Ad optimorum libror. fidem accurate editi. Cum Indice *Verhoofdiano* locupletissimo. Berolini 1822. 12.

— 207. vs. 4. adde: *Die echten Hippokratischen Schriften*, verdeutscht u. erklärt, von *Dr. H. Brandeis.* T. I. Vindobonae 1822. 12.

§. 101. pag. 210. vs. 16 a fine. Folardii et Guichardii operibus laudatis adde: *Dureau de la Malle Poliorcétique des Anciens* ou de l'attaque et de la defense des places avant l'invention de la poudre, Paris. 1819. avec un Atlas.

Ibidem pag. 212. vs. 10. Libris *Musicam Graecorum* illustrantibus addas: *Fr. v. Drieberg Aufschlüsse über die Musik der Griechen*, Lipsiae 1820. 4.— *Eiusdem Die praktische Musik der Griechen* T. I. Berolini 1821. 4.

§. 102 extr. pag. 214. vs. 8. adde: *Io. Frid. Pfaffii Comm. de ortibus et occasibus siderum apud auctores commemoratis.* Gottingae 1786. 4.

ADDENDA

AD PARTEM POSTERIOREM.

§. 108. pag. 8. vs. 3. adde *F. A. G. Spohnii Lectionum Theocritearum Specimen I.* Lipsiae 1823. 4.

§. 115. p. 21 med. Commentationi germanice scriptae de carmine Apolloniano, et Bibl. Litt. et art. ant. T. II. insertae accesserunt nunc: *Additamenta ad disputationem de Argonauticorum Apollonii Rhodii fontibus* — praemissa *Indici* Praelectt. Univ. Litter. Vilnensis, Vilnae 1823. XIV pagg. fol.

§. 120. pag. 32. vs. 6 a fine. adde: *Anthologia Graeca sive Collectio Epigrammatum ex Anthologia Graeca Palatina.* In usum Scholarum curavit *Aug. Weichert.* Miseni 1823. 8.

§. 123. p. 38. vs. 12. adde: *Chr. Kochii* Commentatio *de rei Criticae, imprimis Alexandrinae, epochis.* II Tomi Marburgi 1823. 4.

§. 126. pag. 44. med. *Herodiani* Fragmentum hoc *de vitiosis dictionibus περὶ ἡμαρτημένων λέξεων* ab *Hermanno* e cod. Augustano descriptum et ad calcem libri *de emendanda ratione Graecae Grammaticae* p. 301—318. editum, „pars est libelli, ex quo excerpta habemus *Phrynicho* et *Moeridi* adiecta, quorum comparatione facile intelligitur, id quod Hermannus vulgavit fragmentum non collectum ex Herodiani scriptis, sed partem ipsius Herodianei libelli esse" Vide Hermannum in praefat. ad lib. laud. p. XV. Ibidem de duobus aliis fragmentis ineditis, quae *Herodiani* habentur, et ad calcem eiusdem libri de emend. Gr. Gramm. e cod. Augustano primum vulgata sunt p. 319-352. et p. 422-470. disseritur, quorum alterum, *Lexici Graeci Fragmentum*, Hermanno non Herodianum videtur, sed ex *Nicephori Gregorae* (§. 189. pag. 185.) *Technologia Grammatica* desumtum esse; alterum, *Regulas de Prosodia* continens, verisimiliter quum ex *Herodiani*, tum ex aliorum libris grammaticorum descriptum. — Ceterum *Aelii Herodiani de irregulari dictione libri duo* nunc primum editi sunt, una cum *Arcadii* libro *de Accentibus* et *Favorini Eclogis*, in Grammaticorum *Graecorum* cura *Guil. Dindorfii* Vol. I*mo*, Lipsiae 1823. 8 mai. Acc. Editoris annotatio critica.

§. 127. p. 48 med. Ad verba *Fragmentum Herodiani* cf. quae modo de excerptis his e Herodiani libro, cuius partem Hermannus vulgavit l. l. p. 301—318., notavi.

§. 131. p. 59 med. adde: *Dionysii Halicarnassensis Historiographica* h. e. *Epistolae ad Ammaeum altera, ad Cn. Pompeium et ad Q. Aelium Tuberonem.* Cum priorum editorum suisque

annotationibus edidit *Car. Guil. Krüger.* Subiectae sunt eius *Commentationes criticae de Thucydidis Historiarum parte postrema*, Halae 1823. 8 mai.

§. 139. p. 76. vs. 8. In Catal. Lips. Nund. 1823. I. inter libros propediem prodituros iam relatae sunt *Dionis Cassii Coccei. Historiar. Rom. reliquiae.* Graeca ex codd. mss. emendavit, Xiphilini Epitomen non minus quam Latinam utriusque vers. correxit, Fragmenta et Indicem verborum Graecorum atque annotationes a Reimaro collectas et Reiskii aliorumque valde auxit *Fr. Guil. Sturzius.* Vol. I. et II. Lipsiae 8 mai.

§. 157. pag. 111. ubi de *Alexandri Aphrodisiensis* libro *de Fato* agitur, insere: *Alexandri Aphrodisiensis* et *Ammonii Hermeae filii de Fato quae supersunt Graece, cum vers. Latina Hug. Grotii*, ad codd. mss. et editt. fidem recensuit, varietate lect. et brevi annotatione illustravit *I. C. Orellius. Acc. Diogenis* Peripatetici et *Bardesanis* Syri *Fragmenta de Fato*, ab Eusebio servata, Turici, 8.; editio promissa. — De *Alexandro* hoc cf. etiam Harlesium in Brev. Notit. p. 421 sqq. — Eiusdem *Alexandri Aphrodisiensis*, quem medicae quoque artis peritum ferunt, nomen prae se ferunt *Problemata medica*, Passowio auctore, ad *Alexandrum Trallianum* verisimilius referenda, et liber *de Febribus*, quem Graece et Latine in Germania nunc primum edidit *Fr. Passowius* Vratislaviae 1822. 4. Graece primum editus est libellus ex apographo cod. Florentini a *Schina* Constantinopolitano in *Museo Cantabrig.* 1821. Interpretatio Latina parum probabilis *Georgium Vallam* auctorem habet.

§. 160. p. 118. vs. 6. adde: *Marc Aurèle* ou histoire philosophique de l'Emp. Marc Antonin, ouvrage où l'on présente dans leur entier, et selon un ordre nouveau, les maximes de ce Prince, qui ont pour titre: *Pensées de Marc Aurèle de lui-même & lui-même*, en les rapportant aux actes de sa vie publique et privée. à Paris 1820. IV Voll. 8. — *Eichstadii Exercitationes Antoninianae* I—V. Ienae 1820 fol. et 4.

§. 162. pag. 121. Promissa est a doctissimo philologo nova *Sexti Empirici* critica editio, hoc indice: *Sex. Emp. Opera. Graece.* Recensuit et annotavit *C. L. Struve.* Adiectae sunt Fabricii Notae. Regiomonti II Voll. 8 mai.

§. 163. p. 124 med. adde: *A. Goeringii Notitia codicis ms.* e L. A. Senecae scriptis, *Diogenis Laërtii X libris de vitis philosophorum*, et Iustiniani Institutionibus excerpta continentis, Lubecae 1823. 4.

§. 178. pag. 156. vs. 4. a fine adde: *C. G. Iacobi Lucianea* in N. Krit. Bibl. 1821. Part. I. pag. 105 sq. P. II. p. 281 sq. — 1822. P. I. p. 195 sq. P. II. p. 1106—1113.

§. 198. p. 204. vs. 4. Propediem edentur *Iohannis Tzetzae Chiliades.* Textum recognovit, brevi annotatione et indicibus instruxit *Th. Kiessling* Lipsiae 8 mai.

§. 202. p. 212. vs. 18. adde: *Des Antecessor Theophilus Paraphrasis der Institutionen Iustinian's.* Aus dem Griechischen übersetzt u. mit Anmerkungen begleitet von *Karl Wüstemann*, Berol. 1823. II Voll. 8.

INDEX NOMINVM

Numerus Romanus partem libri *primam* aut *secundam*; vulgaris foliorum paginas indicat.

A.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

L.

Q.

R.

S.

INDEX RERVM ET VERBORVM.

D.

E et H.

F.

G. Γ.

H.

I.

L. Λ.

M.

N.

O.

P. Π. Φ.

CORRIGENDA.

Pag. 8. vs. 17. Scribe *carminum*
— 13. — 7. Pro *Hecate* legendum *Hecale*
— — — 12 a fine scribe: *T. I. p. 149.*
— 21. vs. 16. Pro *Filangieri* leg. *Flangini*
— 25. vs. 20. lege: Iacobsii Anthologia Gr. T. I. p. 139 sqq.
— 26. sub finem §. 118. corrige *interpreti* pro *interprecti.*
— 71. med. scribe *Mithridatica*
— 75. vs. 9 a fine. Pro *diaserit* scr. *disserit*
— 82. — 4. Pro *Scholiasest* leg. *Scholiastes*
— 83. — 6. Pro *exspectanus* leg. *exspectamus*
— 88. — 17 a fine corrige *Montanus*
— — — 5 a fine pro *tum* scr. *tam*
— 93. — 3 — scribe *causam* pro *Causam*
— 95. — 5 a fine corr. *Apollodoro*
— 96. — 8. pro *Craecorum* leg. *Graecorum*
— — — 10. pro *praeivsse* scrib. *praeivisse*
— 97. — 15. scr. *initio* pro *intio*

Pag. 102. vs. 7. corr. *Fischero*
— 103. — 3. Pro *de Platonis* scrib. *de Platonicis*
— 108. — 13. Iunge *ineditis*
— — — 12 a fine scr. *Iamblichus*
— — — 4 a fine scr. αἱρέσεως
— 116. — 11 a fine scr. *Aurelii*
— — — 5 — scr. *disciplinae*
— — — 4 a fine leg. *quae* ad vitae actum — *egregium* monumentum etc.
— 123. — 4. Disiunge: *ab eo.*
— 124. med. scr. *supposititia*
— 129. vs. 3. scr. bearbeitet
— 132. — 15 a fine. Pro *supersite* leg. *superstite*
— 135. med. Pro bibl. *Numb.* leg. *Naumb.*
— 146. med. Corrige: *empiricorum*
— 148. vs. 25. Iunge *adhuc*
— 149. med. scr. *Alii* vero etc.
— 151. vs. 9. corr. *Hippocratis*
— 168. — 11 a fine leg. *Heliodori*
— 205. — 15 a fine, corr. *aliud* pro *aliad*
— 219. — 6. Pro *doctisqe* leg. *doctisque*
